

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Talat Turhan

DORUK OPERASYONU

TALAT TURHAN

DORUK OPERASYONU

Sorun Yayınları

1.Baskı: Ağustos 1989

Yayın Hakkı: Sorun Yayınları

Diğer Bilgi Dizgi

Baskı: Gözlem Matbaacılık Koll. Şti.

ISBN 975-431-004-1

TALAT TÜRHAN

DORUK OPERASYONU

(.) Sorun Yayınları

Babıali Cad. No:6/2 K.1 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tlf: 527 45 38

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
SUNU	7
I.BÖLÜM	
Milli İstihbarat Teşkilatı ve Sivilleşme	17
Yine Mİİİİ İstihbarat Teşkilatı	24
Köstebekler	33
İstihbarat Örgütleri ve Aşk Odaları	44
II. BÖLÜM	
Askeri Darbeler Dönemi	59
12 Eylül Tartışılıyor	66
12 Eylül Öncesinden Bir Kesit	78
III. BÖLÜM	
Uluslararası Terörizm ve Ölüm Mangaları	85
IV. BÖLÜM	
Politik Durum Değerlendirmesi I.	97
Politik Durum Değerlendirmesi II. (Darbe Olasılığı)	113
V. BÖLÜM	
Hayali İhracata Bir Örnek	130
VI. BÖLÜM	
SonuçDoğru	138
EKLER	142
Yazarın Yazı ve Yayınları Dizini	166

Çağımız devletin karmaşık bir yapısı var. Ancak bu karmaşık yapı içinde bir de “devlet içindeki devlet”ten ya da “gizli iktidar”dan veya “görünmeyen hükümet”ten söz açılıyor.

Çoğu ülkede denetim dışında kalan bu ikinci devletin, halkın gözünden uzakta bir mekanizma oluşturduğu biliniyor. İstihbarat örgütlerinin, ordudaki özel dairelerin, bürokrasideki yeraltı birimlerinin varlığı “açık rejim” kavramıyla bağdaşmıyor. İşin ilginç yanı en “açık rejim”e sahip olduğunu ileri süren ABD’de CIA’nın egemenliğini kimse yadsıyamıyor.

Amerika’ya bağlı ülkelerde ise konu daha dramatiktir. Çünkü bu kez bağlı ülkedeki “görünmeyen iktidar”la Washington arasındaki “gizli ilişkiler” olaya gayrimillî bir nitelik vermektedir. “Devlet içindeki devlet” ulusal varlığı bir başka yabancı devletin güvencesinde görürse sonuç ne olur?

Bu kez “açık rejim”in düş ya da yanılısamadan başka bir şey olmadığı görülecektir. “Kapalı kapılar arkasında” o ülkeye ilişkin kararlar verilecek; ve bir “silahlı siyasal parti”ye dönüştürülen ordunun dış destekli darbeleriyle bağımlı ülkeye yön vermek kolaylaşacaktır.

Bu sorun kuşkusuz yalnız Türkiye’ye özgü değildir; ama, bizim özel bir durumumuz var.

Türkiye, bağımsızlığını hiçbir ülkeye borçlu değildir. Tümüyle ulusun gerçekleştirdiği bir ulusal kurtuluş savaşından sonra Cumhuriyet Devleti kurulmuştur.

Ne var ki İkinci Dünya Savaşından sonra ABD’nin Türkiye’deki etkinliği çoğu eski sömürgede ya da İkinci Dünya Savaşından sonra Amerikan ordusunun işgalden kurtardığı ülkelerde olduğundan daha güçlüdür.

Nitekim bu gücün ölçüsü 12 Eylül darbesinde tam anlamında saptanabildi. Artık belgelendiği gibi; 1980'de dünya dengeleri ve Türkiye'deki özel konum Ankara'da bir darbeye gereksinme gösteriyordu. Washington'un gözetim ve denetiminde 12 Eylül gerçekleştirildi. Bu olayın ülkemizdeki sol, sosyalist, devrimci ve demokratik halk güçleri adına ne demek olduğu, ancak yaşandıktan sonra anlaşılabilir.

Talat Turhan, Türkiye'deki üç askeri darbeyi (27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül) içinde ve yakından yaşadıktan sonra deneyim ve birikimlerini kitaba dönüştüren bir yazardır. Çileli hayatında "*gizli iktidar*"la çok kez yüzyüze gelmiş ve çok kez çatışmaya girmiş bir insanın yalnız kitaplık bilgisiyle yetinmesi kuşkusuz beklenemez. Bu alanda kişisel deneyim, bilgi ve birikimin önemi sanıldığından daha değerlidir.

Bugün Türkiye'nin çoğunluğu demokrasiyi özlemektedir. Gerçi demokrasi kavramı, herkese göre biraz değişiyor; ama, "açık rejim" e geçmek yolunda Türkiye zorlanıyor. Şimdiye dek demokrasi adına yürütülen "*sağa açık, sola kapalı çok partili rejim*"i aşmak için ülkemizde "*devlet içindeki devlet*"i tanımak gerekiyor.

Talat Turhan'ın bu tanıtım yolundaki katkısı, belki bugünden önemi ölçülemeyecek değerdedir.

Elinizde tuttuğunuz kitap, işte bu yolda bilgiye dayalı bilincin oluşması için gerekli içeriği taşıyor. Demokrasiyi halk kuracaksa, özgürlüklere sırası geldiğinde "dur" demek için hazırlıklı "*görünmeyen iktidar*", okur gözünde "*görünür iktidar*" yapmakta yarar var.

Talat Turhan'ın da yaptığı budur.

İlhan Selçuk

Okuduğunuz yapıt, 1987-1989 yılları arasında yayınlanan yazılardan oluşmaktadır. Bu yazılara, önceden hazırlanmış fakat yayınlanmamış bir bölümle, bütünlük sağlamak amacıyla gerekli değerlendirmeler eklenmiştir.

Aslında başlangıçta konular işlenirken ilerde bir yapıta dönüştürülmesi düşünüldüğünden, genellikle güncelliğini yitirmeyecek sorunlar seçilmiştir:

MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI, DARBELER, 12 EYLÜL, TERÖR, CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ, DARBE OLASILIĞI, HAYALİ İHRACAT vb. gibi...

I.Bölüm

İlk yazı Millî İstihbarat Teşkilâtına ilişkin görüşleri içermektedir. “*Millî İstihbarat Teşkilâtı ve ‘Sivilleşme’*” başlıklı yazıda, örgütün bölümleri, bunların görevleri yasaya dayanılarak açıklanmış, ta 1986’lı yıllarda öne sürdüğümüz “sivilleşme” kavramı ile iktidarın benimsediği “sivilleşme” anlayışı arasındaki yüz seksen derecelik farklılık vurgulanmıştır.

Bu arada, iktidarın tam desteğiyle MİT Müsteşarlığına getirilmesi düşünülen Hiram Abas ile onun ekibinden Mehmet Eymür’ün gerçek nitelikleri, sistemin mantığı içinde ve özet halinde gözler önüne serilmeğe çalışılmıştır.

Bu yazı yazıldıktan sonra, vakti zamanında istihbarat birimlerinde etkin görevlerde bulunan bazı dostların uyarılarına muhatap oldum. Onlara göre “arının kovanına çomak sokuyordum,» çünkü, Hiram Abas Türkiye’nin en güçlü adamları arasında idi. Daha da etkin konuma gelmesi söz konusuydu. Başım derde girebilirdi...

Oysa eleştirdiğim kişiler, Faik Türün’ün Ziverbey Köşkü’ndeki işken-

celi sorgulama yapan, şantaj, kışkırtma, tertip düzenleyen ekipte MİT temsilcisi olarak bulunuyorlardı. Ta 1971'li yıllardan beri becerileri (!) malûmdu...

Ziverbey Köşkü'nde düzenlenen tertiplerden biri de, Faruk Gürler'in, Cumhurbaşkanı seçilmesini önlemek için senaryolaştırılan "BOMBA DAVASI" idi.

Hazırlanan senaryoya göre, İstanbul'da bir iki yıldan bu yana bombalar, bir örgütçe Faruk Gürler cuntasını iktidara getirmek için patlatılıyordu... Gürler cuntasında Kemal Kayacan (Dz.K.K-Oramiral) ile Muh-sin Batur (Hv.K.K.Orgeneral) cunta üyeleri olarak savcılarca suçlanıyordu... Bu saçma savların gerçek olmadığı mahkeme kararıyla zaman içinde aydınlandı...

O halde tertipçilerin amacı ne idi?

Ziverbey Köşkü'nün işkenceci baş patronuna daha sonraki açıklamalarından anlaşıldığı üzere, zamanın iktidarınca Genel Kurmay Başkanlığı vaad edilmişti. O halde, Gn. Kur. Bşk.lığına gelmesi olası olan, Gürler'in önü tıkanmalı idi... Bu amaçla bir işkenceci general başkanlığında, MİT'çiler, polisler, savcılar çeteleşmiş bu tertibe hizmet ediyorlardı...

Kuşkusuz TÜRÜN'e nasıl ki Gn.Kur.Bşk.lığı vaad edilmişse, TÜRÜN de şebekesindeki işkencecilerin herbirine gönülünde yatan aslana ulaşma sözünü vermişti... Onlar da bu türden bir anlayışla vatan hizmeti (!) yapıyorlardı...

Ancak ilk aşamada hesapları tutmadı. BOMBA DAVASI ile düzenlenen tertibe karşın Gürler, Gn.Kur.Bşk.lığına gelince tertipçiler geri çekildiler. Bir yıl sessiz ve derinden oyunlarına devam ettiler; Gürler'in Cumhurbaşkanı olmasını önlediler; hemen ardından Cunta Başı olarak "BOMBA DAVASI"na sanık olarak getirilmesini denediler. Ama başaramadılar...

Tüm buntları Gürler'in avukatlığını yapmak için yazmıyorum. Günümü-zün en güncel ve siyasal bunalım istidadı taşıyan Cumhurbaşkanı Seçimlerinde ne tür dolaplar döndüğünü anımsatmak istiyorum.

TÜRÜN'ün hesabı tutmayınca AP'nin kanatları altında Cumhurbaşkanı adayı olacak ölçüde itibar görmesi boşuna değildi. Zira tüm tertiplerini, 'siyasi iktidardan aldığı güçle yapmıştı. Gn.Kur.Bşk. olarak kendisini ödüllendiremeyenler Cumhurbaşkanı yapmak suretiyle vefa borçlarını ödemek istiyorlardı...

Demirel "Gürler'in Cumhurbaşkanlığını önledik" derken bir anlamda TÜRÜN'le eski angajmanlarını da ele vermekte idi.

Vurgulamak istediğimiz gerçek, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tertip düzenleyenler içinde (bütünlüklü olarak) o dönemin, siyasi iktidar yetkilileri, Sıkıyönetim Komutanları, MİT'çiler, Emniyet Görevlileri, Askeri Savcılar, Adli Müşavirler ve danışman hukuk profesörlerinin bulunmasıdır...

Bunlar arasında Hiram Abas ve Mehmet Eymür'ü de gördüğümüzden "MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI VE SİVİLLEŞME" başlıklı yazıda bazı gerçekler yalın çizgilerle dile getirilmiştir. Yani bile bile "Arıların kovanlarına çomak sokulmuştur."

İkinci yazı "YİNE MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI...." başlığını taşımaktadır. 1988 yılında, "2000'e DOĞRU" Dergisi'nde "Şeytan üçgeni: CIA-MOSSAD-MİT ilişkileri" ve "olaylarla Hiram Abas CIA-MOSSAD işbirliği" kapak konusu yapılmıştı. 1977 yılında (onbir yıl önce) 7 GÜN Dergisi'nde yayımladığım bir yazının başlığı "ORTADOĞU'DA ŞEYTAN ÜÇGENLERİ" başlığını taşıyordu. Başlıklardaki benzerlik ilginç olduğu gibi konular da benziyordu. Anılan yazıda tanık olduğum olaylardan örnekler vererek, CIA-MOSSAD-MİT ilişkilerini makro düzeyde ele alıyordum. 2000'e DOĞRU Dergisi aynı ilişkileri Arap ve hattâ İsrail basınına gönderme yaparak bu oluşum içinde Hiram Abas'ın FKÖ'ne karşı tertiplere giriştiğini açıklıyor, gerçeği somutlaştırıyordu. Bu oluşumda Hiram Abas'ın (uluslararası tekeli sermayenin uzantısı) masonluğunun rolünün bulunup bulunmadığı araştırmaya değer... Yoksa Hiram'ın MOSSAD'la işbirliği içinde Filistinlilere karşı sonu fiyaskoyla sonuçlanan tertiplere girilerek emperyalizme ve siyonizme hizmet edişi nasıl açıklanabilir?

Bu nedenle bu yazıların karşılaştırılması ve konunun daha iyi değerlendirilmesi için, anılan yazılar yapıta ek olarak konulmuştur...

Üçüncü yazının başlığı: "KÖSTEBEKLER..." dir. Bu dönemde "MİT RAPORU OLAYI" gündeme geldi. Konu aylarca kamuoyu önünde tartışıldı. Özal'ın MİT müsteşarlığı için hazırladığı güçlü adam (!) Hiram Abas ve ekibinin önde gelen ismi Mehmet Eymür bir anda kendilerini sokakta buldular. Yazı'da bu olay incelenmiş, Amerikan casusluğu suçlamasıyla Hiram Abas tarafından yakalanıp mahkemeye verilerek mahkum edilen Emekli Kur. Alb. Sabahattin Savaşman olayıyla, aynı suçlamayla yakalanan Emekli Kur. Alb. Turan Çağlar'ın yargılanırken Mamak Cezaevinden ölüsünün ailesine teslim edilmesi olayının aydınlığa kavuşturulması gerektiği vurgulanmıştır.

I.Bölümdeki dördüncü yazı bu yapıta konulmak üzere kaleme alınmış olup; "KÖSTEBEKLER KONUŞUNCA..." başlığını taşımaktadır. Anılan yazıda MİT RAPORU nedeniyle emekliye sevk edilen Hiram Abas ile

Mehmet Eymür'ün konuşmalarından çıkan sonuçların genel bir değerlendirilmesi yapılmışa çalışılmaktadır.

II. Bölüm

İlk yazı "ASKERİ DARBELER DÖNEMİ"dir. Bu konuda daha önce yayınlanan yazılara da gönderme yapılarak darbelerle İç ve Dış İstihbarat örgütleri arasında ilişkiler kısaca gözden geçirilmiştir. Konuya ilişkin öne sürdüğümüz savlar daha sonraki tarihlerde çeşitli kaynaklarca doğrulanmış bulunmaktadır. Anılan yazı yayımlandıktan yaklaşık bir yıl sonra, Cüneyt Arcayürek'in "Darbeler ve Gizli Servisler" adlı yapıtı yayınladı. Kitap 1964 yılından bu yana öne sürdüğümüz savları doğrulayıcı niteliktedir.

"12 EYLÜL TARTIŞILIYOR..." başlıklı yazıda gerçekte bu tür düşüncelerin yayılmasından hoşlanmayan çevrelerin başlattığı tartışmaların genel bir değerlendirmesi yapılmışa çalışılmıştır. Bu arada gündeme getirilen "darbe tartışmaları" üzerine öne sürülen görüşlere topluca yer verilmiştir.

Bu bölümün son yazısı "12 EYLÜL ÖNCESİNDEN BİR KESİT..." başlığını taşımakta olup, bu yapıtta ilk kez yayınlanmaktadır. Yazıda 12 Eylül öncesinde Türkiye'deki CIA faaliyetleriyle Emperyalist ülkenin hedef seçtiği Evsahibi ülkeyi, istikrarsız hale getirmek (Destabilisation) için kullandığı yöntemler açıklanmaktadır. Basında yer alan konuya ilişkin tartışmalar yeniden gözler önüne serilerek 12 Eylül öncesi'nde ülkeyi teröre iterek "Darbe Ortamı" hazırlayanların amaçları sergilenmeye çalışılmaktadır.

Orgeneral (E) Bedrettin Demirel, "12 Eylül Darbe kararının" harekât-tan çok önce alındığını açıklamıştır. O halde neden beklenilmiştir? Masum insanların akan kanlarının eğer darbe için gerekçe hazırlayacağı düşünülmüşse böyle bir sorumluluğun altından kolay kolay kalkılamayacağı bilinmelidir.

Süleyman Demirel, 12 Eylül öncesinde terörü önlemekle görevli güçlerle 12 Eylül sonrasındakilerin aynı olduğunu, iktidarı döneminde terörü önleyemeyen güçlerin 12 Eylül'den sonra bunu nasıl başardıklarını soruyor - mealen - Haksız da değil... (Bülent Ecevit'de aynı soruyu soruyor) Yoksa darbe gerekçesini oluşturmak için daha çok kana mı gereksinme vardı? "12 Eylül öncesine dönme" korkutmacasının temelinde bu vahim tutum mu yatmaktadır?

* Ecevit 12 Eylül'ü anlatıyor, Milliyet, 2-4 Ağustos 1989

III. Bölüm

Bu bölüm "ULUSLARARASI TERÖRİZM VE ÖLÜM MANGALARI" başlığını taşımaktadır. Konu geçmiş ve gelecekte çok uzun süre Dünyada güncelliğini koruyacağına benzemektedir. Bir çok ülkede AAA simgesi ile tanımlanan, para-militer örgütler "ÖLÜM MANGALARI" adı altında faaliyetlerini sürdürmektedir. Genellikle "Antikomünist" bir beyin yıkama içerisine itilerek cinayet işleyen sağcı cinayet şebekeleri gerektiğinde sahneye sürülerek emperyalist güçlerin amaçları doğrultusunda kullanılmaktadır. "ÖLÜM MANGALARI" ülkemizde pek kullanılan bir tabir olmamakla birlikte; 12 Eylül öncesinde sağ militan güçler, onların işlevlerini üstlenmişlerdir. Bu yolla sahneye sürülen terör, solu nefis müdafasına itmiş, kardeş kanı ile oluşturulan bu ortamı amaçları doğrultusunda kullanmak isteyen dış ve iç gerici güçler arzuladıkları düzeni 12 Eylül'le getirmeği başarmışlardır.

Günün birinde ülkemizde hesap sorulabilecek bir düzen gelirse, 1982 Anayasası'nın geçici 15'inci maddesinin ardına sığınarak ömür boyu dokunulmazlık zırhı ardına gizlenmek isteyenlerin hesaplarının bir anda bozulduğu görülecektir.

"ÖLÜM MANGALARI"nın Dünya gündeminde olduğunu açıklamıştım. Nitekim daha sonra basında yer alan yazılar da, doğrulayıcı niteliktedir:

1."El Salvador'da 10 yıldan beri faaliyet gösteren "*ölüm mangaları-nın*" desteğine sahip aşırı sağcı Arena Partisinin adayı Alfredo Christia-ni'nin başkanlığı kesinleşti. Arena Partisi ile yakın ilişkide bulunan "*ölüm mangaları*" ülkede yönetime karşı güçlere ve kişilere karşı çok kanlı bir yıldırma, sindirme kampanyası sürdürüyorlar. Konuyla yakından ilgilenen birçok kimse ise "*ölüm mangaları*"nın ülkede gizli polisin vurucu gücü olduğunu iddia ediyorlar.

2."Acaba Honduras'ta 1981'den 1984'e kadar sırf siyasi düşünceleri nedeniyle 200'ü aşkın politikacının öldürülmesi sırasında meşhur "*ölüm mangaları*" isimli gizli polise yardım ettiği ortaya çıkan CIA örgütü, ABD yönetiminin "*insan hakları*"na bağlılığını mı kanıtlıyordu?"

3."İRANGATE skandalının kahramanı ABD'li yarbay Oliver North'un, Libya Lideri Muammer Kaddafi'yi öldürmek için plan hazırladığı, ancak bunun uygulanmadığını, İngiliz gazetelerinde yayınlanmasından sonra açıklama yapan Kaddafi, "*Bize terörist diyen ABD, gerçek ve çirkin*

* Milliyet, 22 Mart 1989

** Oktay Ekşi, Dinime Karşın, Hürriyet 15 Nisan 1988

yüzünü gösteriyor. ABD'li gangsterler, hazırladıkları planlarla, asıl teröristin kendileri olduğunu ispat ediyorlar " dedi.

IV. Bölüm

Bu bölüm "POLİTİK DURUM DEĞERLENDİRMESİ (I) ve (II) olmak üzere iki yazıdan oluşmaktadır. Bölümde Türkiye'nin uzun bir süreçten bu yana siyasal gündemini oluşturan sorunlar, Cumhurbaşkanlığı seçimi, Askeri Darbeler, 12 Eylül tartışmaları ve Askeri Darbe olasılığı incelenmektedir. İlk yazı Kasım 1988'de, ikinci yazı Ocak 1989'da yayınlanmış olmasına karşın, sorunların güncelliğini yitirmediği görülecektir. O günden bu yana ortaya çıkan gelişmeler yazılanları doğrulayıcı niteliktedir. Aslında söz konusu sorunlar daha uzun süre ülkenin gündeminde kalacağı benzenmektedir.

1982 Anayasa'sını 58 yıl geriye götürmenin düşünüy kuran kişi, hakim gerici sınıflar ittifakının sözcüsü olarak, sistemi işleteceğini sanmaktadır. Hayat bu mantığı açığa vurmuş ve aşmıştır.

12 Eylül rejimi, Anayasası, yasaları, siyasi partileri ve kurumlarıyla büyük ölçüde işlevini yitirmiştir. Toplum ilerici değişim ve dönüşümlere gebedir.

Oysaki Mitterrand 14 Temmuz 1989 günü yaptığı konuşmasında **:

"Bireysel haklarının çiğnendiği izlenimine sahip olan herkesin Anayasa Mahkemesi'ne başvuru hakkına sahip olması" gerektiğini söylemiştir.

Çağdaş kafalı lider, tüm vatandaşlarına Anayasa Mahkemesi'ne başvurma yolunu açmağı hedeflerken çağdışı anlayışı sergileyen Anayasa değişikliği ile Anayasa Mahkemesi'ni kaldırmayı düşlemektelerdir...

Özal'ın 1987'li yıllarda gündeme çıkardığı "Cumhurbaşkalığı seçimi" konusu o günden bu yana artan boyutta tartışılmakta, bazı kişilerin, çevrelerin özelemleriyle niteliklerinin bu makama uygun bulunmayışından kaynaklanan bunalım her geçen gün büyümektedir. Bu oluşuma koşut olarak darbe olasılığı sürekli gündeme gelmektedir. Bu konuya ilişkin incelemede "zayıf bir olasılık" olarak değerlendirdiğimiz koşullar, geçen süreç içinde demokrasi aleyhine bir gelişim göstermektedir... 12 Mart muhtıralı askeri darbesi'nin imzacılarından Muhsin Batur bir

* "Asıl terörist ABD, Milliyet, 14 Haziran 1988

** Sebatay Varol'un haberi, Hukuk Sisteminde Devrim, Cumhuriyet, 21 Temmuz 1989

gazetede yayınlanan yazı dizisinde⁷: Bir bunalım anında "Silahlı Kuvvetlerin hiç birşey yapmayacağını, kışlasında oturacağını" açıkladıktan sonra, kapıyı aralamakta ve "Fakat benim bu sözlerimden mana çıkarak..." "Ne yaparsam yapayım..." "Ordu müdahale etmez" pervazlığı içine girmemelerini de siyasilerimize tavsiye ederim" diye yazısını sürdürmektedir.

Gerçi Silahlı Kuvvetler teorik olarak politikanın üstünde ve dışındadır, ama bu kural uygulamada büyük bir farklılık göstermektedir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde İttihat ve Terakki Fırkası Orduyu siyasetin içine çekmiş, Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Osmanlı mirası uç göstermişse de alınan önlemlerle ordu genelde politika dışında tutulmuştur. Ancak İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı seçiminde ordudan bazı girişimlerin söz konusu olduğu da bir gerçektir.

1960'dan önce "basiretsiz politikacıların ülke yönetiminde acze düşmeleri", Anayasa tanımamaları vb. gibi nedenlerle Slh.K.ler politikanın içine girmek zorunda kalmıştır. 1961 Anayasası'nda yer alan Milli Güvenlik Kuruluna tanınan yetkiler bir anlamda Sivil-Asker iktidar paylaşımını göstermektedir. Askerlere üst düzeyde Anayasal bir kurum'la iktidarı sivillerle paylaşmak az gelmiş olmalı ki her darbeden sonra Anayasa'larda -1971,1982- Milli Güvenlik Kurulu'nun yetkileri artırılmış bulunmaktadır.

"Demokratikleşme, sivilleşmeden" söz edenlerin somut olgu ve gerçekleri göz ardı etmemeleri gerekir. Kaldı ki Dr.Hikmet Özdemir "Rejim ve Asker" adlı yapıtında Osmanlı İmparatorluğundan bu yana Sivil-Asker ilişkilerinin gelişimini incelemekte ve Cumhuriyet Dönemi'nde Milli Savunma Bakanlığı-Genelkurmay Başkanlığı konumunu belgesel olarak açıklamakta ve bu oluşum içinde Genel Kurmay Başkanlığı'nın ayrıcalıklı konumunu gözler önüne sermektedir. Bir anlamda Atatürk, Devlet Kuruculuğu hakkını kullanarak Genelkurmay'a kendine özgü bir statü getirmiştir. Değişen koşullar içinde NATO ya da AT ülkeleri örnek alınarak yeni bir yapılanma söz konusu ise, bu sorun ayak üstü demecilerle, zıtlasmalarla önlenemez. Konu protokol ötesinde boyutlar içermektedir. Siyasi iktidarlara nitelikleri anılan boyutları aşan çapa ulaştığında yeni bir düzenleme söz konusu olabilir.

Slh.K.ler faktörünü göz ardı eden politikacılar değerlendirmelerinde hep yanılmışlardır. Özellikle az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde bu yanılgı daha da somutlaşmaktadır. Cumhurbaşkanı seçimlerinde "Sivil kökenli" veya "Askeri kökenli" Cumhurbaşkanı tartışması

⁷ Hava Orgeneral (E) Muhsin Batur, Bir Cumhurbaşkanı seçiminin perde arkası, Milliyet, 17-20 Temmuz 1989

gündeme getirenler ve bunu da "demokratikleşme ve sivilleşme"nin bir göstergesi gibi göstererek bir zıtlasma unsuru haline dönüştürenler kanımızca büyük yanlış içerisinde bulunmaktadır.

Emekçi Halkımız Cumhurbaşkanına büyük bir önem vermekte o makamda üstün nitelikli kişileri görmek istemektedir.

TBMM'de iktidar partisi 26 Mart mahalli seçim sonuçlarına göre, gerçekte azınlığa düşmüştür. Bu olguyu göz ardı ederek politika yapılması büyük yanlışları beraberinde getirebilir.

Cumhurbaşkanı makamı ne bazı kişilerin yedi yıl daha güç ve emniyet içinde bulunmasının garantisi için kullanılabilir ne de "First Lady" olmak isteyenlerin saltanat sürme isteklerinin aracı olabilir.

Politikada rakamsal güvencelerin ardına sığınmanın her zaman güven-celi sayılan bir yol olduğu söylenemez. Somut gerçekler, bu konuda inatlaşmayı yeğlemeği göze alacakları ilk anda olmasa bile, zaman içerisinde hüsrana uğratacak istidatta görünmektedir.

Acaba bugüne kadar yapılan Cumhurbaşkanı seçimleriyle Slh.K.ler, doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ilgilenmek gereksinimini neden duymuştur? Hiç üzerinde düşünülmüş müdür?

Kanıma göre konuya Slh.K.lerin ilgisi Anayasa'dan kaynaklanmaktadır. Nitekim Cumhurbaşkanının "Görev ve yetkileri 104'ncü madde de: *"Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek, Genelkurmay Başkanını atamak"* açıklanmaktadır.

Görüldüğü gibi Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri Türk Silahlı Kuvvetleri açısından yaşamsal konumdadır. Slh.K.lerin bu boyutta yetkili bir makamda bulunacak kişide örnek nitelik bulunmasını istemeleri doğaldır. Bu istek açıkça belirtilmese bile ilgililerince göz ardı edilemeyecek çapta olduğunu vurgulayarak belirtmek isterim.

Sırtında bir sürü kamburu olan kişiler bu makama soyunmaya kalkarlarsa hassas dengeleri alt üst edebilirler...

V. Bölüm

Bu bölümde kamu vicdanında ve ülke ekonomisinde derin yaralar açan bir konuya yer verilmiştir: "HAYALİ İHRACATA BİR ÖRNEK..." Seçilen şirket RAM DIŞ TİCARET ŞİRKETİ'dir. Çünkü bu şirket 1988 yılının Türkiye İhracat birincisidir. Buna karşın Hayali İhracata bu-

* Dr.Hikmet Özdemir'in araştırması, Çankaya Krizleri, Cumhuriyet, 23-29 Temmuz 1989

laştığı iddia edilen şirketler içerisinde RAM'ın elde ettiği iddia edilen haksız kazanç rakamı en düşük olanıdır. Bu çelişkiyi "KOÇ GRU-BU" 'ndan sormak kamu oyunun hakkıdır diye düşünüyorum.

Hayali İhracat vurgununda kamu vicdanını rahatsız eden en büyük çelişki ihracatın patronları, dev holdinglerin sahipleri yargı dışı bırakılmasına karşın, bir kaç göstermelik dava ile kamu'nun yanıltılmaya çalışılmasıdır. "Yasa Önünde Eşitlik" ilkesini göz ardı etmeye hiç bir gücün yetkisi olmaması gerekir.

Bu nedenle ismi Hayali İhracata karışan şirketlerin tümünün yargı önüne getirilmesinin yasal bir zorunluluk olduğunu anımsatmak isterim.

Okuduğunuz yapıtın içinde yer alan konuların tüm yönleriyle incelenmediği savında değiliz. Bir derginin bize ayırdığı sahife adediyle sınırlı kalıp, konular hakkındaki bildiklerimiz açıklanmaya çalışılmıştır. Bunu yaparken olabildiğince gerçekçi olmağa çalıştım. Zaman zaman kişiselliğe kaçma zorunda kaldığım bölümler ve diğer noksanlar için bağışlanmamı rica ediyor, eleştirel katkılarınızı bekliyorum.

Yapıttaki bazı konuların güncel olmasına karşın, çoğunlukla işlenen bölümler uzun süre ülke gündeminden çıkmayacağı benzetilmektedir. Bu nedenle ilgi duyanların daha içerikli ve kapsamlı araştırma yapmasına yardımcı olmak amacıyla 480 kaynakça ve açıklamaya gönderme yapılmıştır. Kuşkusuz bunlardan da yararlanılmıştır.

Saygılarımla...

Kuzguncuk-İst.

Temmuz 1989

Talat Turhan

* ABD'de yayınlanan Forbes dergisi Dünyanın En Zenginleri listesine 1 milyar dolarlık servetle Koç ailesinin ilk kez listeye girdiğini açıklamıştır. (Hürriyet, 20 Temmuz 1989)

I.BÖLÜM

MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI VE SİVİLLEŞME *

Kısaltılmış adı MİT olan Milli İstihbarat Teşkilatı yasayla düzenlenen bir kurumdur.

Bilindiği gibi yasalar kamuya açık belgelerdir. Bu genelleme içerisine 644 sayılı MİT yasası da girmektedir.

Ancak topluma mal olan bazı kanılar sonucu, MİT ve benzeri örgütler bir giz perdesi ardına saklanılarak, demokratik yönetimlerle bağdaştırılması olanaksız tabuların da oluşturulduğu bir gerçektir.

Anılan giz perdesini aralamak savında olmaksızın MİT yasasından yararlanıp, bu örgütü okuyuculara tanıtmak ve bu arada bazı düşüncelerimizi kamuoyuna açıklamak için, bu yazı kaleme alınmıştır.

"MİT, Başbakanlığa bağlı olarak kurulmuş, MİT müsteşarı tarafından yönetilen ve Milli Emniyet Hizmetleri Başkanlığı (MAH), İstihbarat Başkanlığı (İB), Psikolojik Savunma Başkanlığı (PSB), İdari İşler Başkanlığı (İİB) Teftiş Kurulu Başkanlığı ve Hukuk Müşavirliği ile diğer gerekli dairelerden kurulur."²

Yasasına göre düzenlenen MİT'in kuruluş şeması ve Başkanlıklarının görevleri çizelgede gösterilmiştir.³ (EK-1)

MİT'nin kendisine verilen görevleri yerine getirebilmesi için Milli İstihbarat Koordinasyon Kurulu (MİKK) kurulmuştur. Bu "Kurul MİT Müsteşarının Başkanlığında Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri veya yardımcısı, MAH ve İstihbarat Başkanları, Genel Kurmay İstihbarat Başkanı veya yardımcısı, bakanlıkların istihbarat hizmetleriyle görev-

* SORUN Birlikte Kitap Dizisi'nin 1 Ekim '87 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

** Gerçekte, 644 sayılı yasa, 1 Kasım 1983 tarih, 2937 sayılı, "Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Kanunu adı ile değiştirilmiştir. Yeni yasada MİT bölümleri ve onların görevleri belirtilmediği için, 644 sayılı yasadan yararlanılmıştır.

1 644 sayılı kanun: 8 Temmuz 1965 günü kabul edilmiş olup Resmî Gazete'nin 12055 No'lu sayısında 22 Temmuz 1965 tarihinde yayınlanmıştır.

2 a.g.e. Madde 1 ve 2

3 MİT şeması (EK-1)

lendirilmiş daire ve benzeri kurumlar başkanlarıyla MİT müsteşarının çağıracağı kimselerden teşekkür eder."⁴ (EK-2)

Katılan kişilerden anlaşılabacağı üzere bu kurulda istihbaratın koordinasyonunun sağlanıldığı söylenilebilir.

Demokrasilerde yürütmenin hiç bir eylemi parlamenter denetim mekanizmasının dışında tutulamaz. Teorideki bu kuralın uygulamada büyük ölçüde zaman zaman göz ardı edildiği de bir gerçektir. Bu arada, özellikle MİT'na yöneltilen ve üzerinde önemle durulup açıklığa kavuşturulması gereken suçlamalar, gizlilik ve ulusal güvenlik perdelerinin ardına sığınarak geçirilmekte ve örgütün "devlet üzerinde devlet" olma konumu sürdürülmektedir.

Bu niteliğiyle MİT'nin bağlı bulunduğu Başbakanlığı bile aşır, demokrasisi girişimlere olanak sağladığı da bilinen tarihi bir gerçektir.

Nitekim, 27 Mayıs 1960 hareketi, 12 Mart 1971 muhtıralı askeri darbesi ve 12 Eylül 1980 askeri darbesini Milli İstihbarat Teşkilatı emrinde bulunduğu Başbakanlara haber vermemişlerdir.⁵

Demokrasinin kesintiye uğramasında en önde gelen etkenlerden biri olan örgütün bu tarihsel suçu bir daha işlemesini önlemenin önlemlerinin alınması demokrasinin yaşatılmasının önkoşulu olduğunu vurgulayarak belirtmek isterim.

Dünyadaki en kuraldışı istihbarat örgütlerinden biri olan CIA'nın zaman zaman parlamenter denetim altına alınmasına gerek görülmüştür. İnceleme sonucu suçlu bulunan örgüt üzerinde düzenlemelerin yapıldığı da bilinen gerçekler arasındadır.⁶

Bu durumda, Askeri Darbeleri önlemenin önkoşulunun devlet içindeki tüm kurumları demokratik ve parlamenter denetim altına almak olduğunu kesinlikle söyleyebiliriz. Kuşkusuz parlamentoların da bu denetimi yapabilecek nitelikte oluşması da yaşamsal önemde düşünülmelidir.

Bu özelemlerin gerçekleşmesinin, bir anlamda MİT'nin sivilleşmesi'ne bağlı bulunduğunu geçen yıl açıklamıştım.⁷

Konuya ilişkin görüşlerimi yineliyorum:

"Şahap Balcıoğlu: "...MİT mi iktidar kavgasında yan tutuyor, yoksa kavgaya eden subaylardan bir bölümü mü MİT'i araç olarak kullanıyor?..."

⁴ a.g.e. Madde 8 MIKK şeması (EK-2)

⁵ Nökte. 5 Temmuz 1987 sayı 26, Süleyman Demirel, "MİT Sivilleşmelidir."

⁶ Les Complots de la CIA - Manipulations et Assassinats - David Antonel, Alain Jaubert, Lucien Kovalson

⁷ -Bomba Davası'nda Talat Turhan'ın savunması -2. kitap işkence- Altıncı bölüm, s.381-416, I. baskı, Temmuz-1986

Talat Turhan - MİT konusundaki sorunuza gelince: Tüm ülkelerin istihbarata gereksinimi vardır. MİT de bu amaçla kurulmuş örgütlerden biridir. Yasa sınırları içinde kaldığı sürece devlet yönetimi açısından yaşamsal işlevi bulunmaktadır. Ancak o örgütün yasa sınırları dışına taşıdığı, gerek Parlamentoda gerekse basında sık sık eleştirildi. Ayrıca, Dışişleri eski Bakanlarından İhsan Sabri Çağlayangil MİT ile CIA ilişkisinden söz etti. Tüm haberalme örgütlerinin kendilerini düzenin ve yasaların üstünde gördüğü ve bu anlayış sonucu denetim dışında kalıp ülkelerini güç duruma soktuğu da bir gerçektir. Bu konuda en sabıkali örgütse CIA'dır. Buna karşın Amerika'da o konuda demokratik mekanizma zaman zaman işlemiştir. CIA hakkında araştırma komisyonları kurulmuş, oradan gelen raporlara göre CIA yeni baştan düzenlenmiştir. Yani en sabıkali örgüt olan CIA bile demokratik denetim içine, zaman zaman da olsa alınabilmektedir. Buna karşın, tüm eleştirilere rağmen MİT'in demokratik denetim altına alındığı görülmemiştir. Demirel bazı gazete⁸ ve dergilerle yaptığı söyleşide "Türkiye'de ne 27 Mayıs'da, ne 12 Mart'da, ne 12 Eylül'de bizim istihbarat teşkilatı bir darbe ve müdahale olacağına dair bir bilgi vermemiştir. Devletin işlemesi lâzımsa bu fonksiyonun da görülmesi lâzımdır" derken, bir anlamda, Başbakan olarak emrinde bulunması gereken kuruluşa yani MİT'e hakim olamadığını itiraf etmektedir. Aynı kişi bu konudaki gafını anlamış olacak ki, bir gazeteye yaptığı açıklamada "Sivil Cuntacılar hakkında MİT'den bilgi aldığı" fakat MİT'nin "Türk Silahlı Kuvvetleri içine girmemesi nedeniyle asker arasındaki cunta faaliyetlerine sızmadık" diye gerçeklerle bağdaşmayan, bir tevile sapmak gereğini hissetmiştir.⁹ Bir gün devlet arşivlerindeki belgeler açıklanırsa, bu konudaki gerçeklerin Demirel'in söyledikleri doğrultuda olmadığı görülecektir.¹⁰

Özetle, bir açıklık rejimi olarak demokraside hiçbir kurum denetim dışında kalmaması gerekirken, uygulamada başbakanlar bile MİT'i tam olarak kontrol altına alamamışlardır. Yani, MİT'nin yasadışı faaliyetleri demokratik denetim mekanizması dışında tutulduğu için, demokratik hükümetler darbelerden bile habersiz bırakılmaktadır. Bu neden böyle oluyor?

MİT'nin yönetim kadrolarında asker kökenli olanlar çoğunlukta, sivil olanlar azınlıktadır. MİT başkanları genellikle generallerden seçilmektedir. MİT'nin idari ve teknik hizmetlerinde de görevli personel genellikle «kompartıman usulü» çalışmakta, örgütün tümü üzerinde etkili olabilecek bir işlevleri bulunmamaktadır. Asker kişilerin egemen oldu-

8 Güneş, 22 Mart 1986

9 Tercüman, 21 Mart 1986

10 Muhsin Batur, Demirel'i bu konuda yadsımaktadır. Tercüman, 21 Mart 1986

bu bir istihbarat örgütü, özellikle az gelişmiş ülkelerde, silahlı kuvvetlerinin gücünü ve onun iktidar üzerindeki etkinliğini en iyi değerlendirecek durumda bulunduğundan, iktidarlara yeteri kadar haberle «idare ederken», asıl istihbaratı Silahlı Kuvvetler'e aktarırlar. Bu arada Silahlı Kuvvetler içinde gruplaşmalar olduğunu saptadığı zaman da, örgüt ya ikiye bölünmekte, ya da güçlü gruba istihbarat vermeyi yeğlemektedir. Bu oluşumun sakıncalarını önlemenin yolu, istihbarat toplama görevini değişik kuruluşlara vermek ve bunların kontrolünü koordine edecek güçte bir örgüte işlerlik kazandırmaktır. 12 Mart öncesinde MİT başında bulunan kişiyle (Fuat Doğu) 12 Mart'dan sonraki Başkanın (Nurettin Er-sin) Sunay - Tağmaç'la simgelenen tutucu kanada hizmet verdiği bilinen bir gerçektir. O halde MİT'nin, kuruluşuyla amaçlanan gerçek görevini tam olarak yerine getirebilmesi için önkoşul, örgütün sivilleştirilmesidir. Bunun için de sivil istihbaratçıların yetiştirilmesi gerekmektedir. Oysa bugün için istihbaratçı yetiştiren en önemli kaynak Türk Silahlı Kuvvetleri'dir. Ama sözü edilen sivilleri Amerika'da yetiştirirseniz, CIA - MİT ilişkisini daha da arttırmak sakıncasıyla karşılaşılabılır.

12 Mart döneminde Türün'ün Zihni Paşa İşkence Köşkü'nde görevli MİT elemanlarından Eyüp Özalkuş (Halen THY Sivil Savunma Teşkilatında çalışıyor) askerlikten ayrılma olup Amerika'da eğitilmiş bir kişiydi. Hiram Abas dededen mason olan bir aileden gelmekteydi. Amerika'da özel eğitimden geçirilmişti. Adı bile masonikti. Mehmet Eymür'ün babası MİT örgütü içinde «Baba Mazhar» olarak anılan bir masondu. Kendisi Amerika'da eğitilmişti. Masonik ilkelere tamamen karşıt olan bir işkencehanede bu kişilerin ne işi vardı? Onlar tamamen Faik Türün hiyerarşisi içinde yasadışı bir tertibe girmişlerdi. Faik Türün'ün bir mason olan Süleyman Demirel'le ilişkisini bilmeyen kalmadı. Bugün Süleyman Demirel «12 Mart'ın rövanşını iki sene sonra aldık: Gürler Cumhurbaşkanı olamadı» demektedir.¹¹ Gürler'in Cumhurbaşkanlığını önlemek için düzenlenen tertipler Türün'ün kontrolündeki Zihni Paşa İşkence Köşkü'nde tezgahlandı. Bu tertipler sonucu «Bomba Davası» denen senaryo hazırlandı. Böylece Gürler, 12 Mart'ın rövanşını alınmak üzere «Cunta başı» olarak ilan edildi. Bu amaçla alınan ama mahkeme önüne getirilemeyen, dolayısıyla hukuki bir değerlendirme ve incelemeye tâbi tutulamayan el yazısı ifadeler Tercüman gazetesinde Nazlı Ilıcak tarafından «12 Mart Cuntaları» diye yayınlandı.

Biraz önce adlarını verdiğim işkenceci MİT elemanları uzun süre önemli görevlerde bulunmaya devam ettiler. Hâlen de içlerinde görevini sürdürenler var. Bu karmaşık olayların içyüzü aydınlanmadan gerçekler ortaya

11 Tercüman, 21 Mart 1988

çıkamaz ve Türkiye'de demokrasiye tam anlamıyla işlerlik kazandırılmaz. Ayrıca Türün'ün işkencecilerinden söz ederken, Türün - Demirel ilişkisini tüm boyutlarıyla saptamadan da sağlıklı değer yargıları oluşturulamaz.

İlk kez tarafımızdan öne sürüldüğünü sandığımız «MİT'nin sivilleştirilmesi» güncelleşmiş bulunmaktadır.

İktidar, göbek bağlarıyla dünya finans kuruluşları ve onların sahipleri olan devletlere «Serbest piyasa ekonomisi» yutturmacasıyla bağlanmakta ve ülkenin tüm kaynakları yanında, ucuz iş gücünü emperyalistlere peşkeş çekerken aşırı bağımlılık bataklığında çırpınmaktadır.

Prens Sabahattin'lerden bu yana özlenen bu ekonomik politikayı uygulamaya koyanlar, bu yöndeki düzenleme girişimlerini sürdürmekte ve bunları reform ve hattâ devrim diye halka yutturmakta, Atatürk diye diye onun «Devletçilik» ilkesi ve «Tam Bağımsızlık» şiarı tahrip edilmektedir. Bu anlayış sonucu ülke ekonomisi IMF boys'larının kontrolüne terk edilmiş bulunmaktadır...

Böyle bir iktidarın demokratikleşme ve sivilleşme anlayışına uygun hedeflerinden biri de «MİT'nin sivilleştirilmesi»dir.

Kuşkusuz bu sivilleşme bizim anlayışımızın tam karştı olup ancak iktidarın politikasına hizmet etme amacına yöneliktir.

Yaptırımda da belirttiğim gibi «CIA - MİT ilişkisini» daha da artırmak tehlikesini içermektedir.¹²

Somuta indirgersek: Bugünkü iktidarın, MİT müsteşarı olan generali, örgüt başından alıp onun yerine, bugün için ikinci konumda bulunan Hiram Abas'ı atamakla sivilleşmede bir önemli adım daha atmak umudunda olduğuna ilişkin savlar öne sürülmektedir.

Bazı çevreler, Başbakan'ın Suriye gezisine MİT müsteşar yardımcısı Hiram Abas'ı götürmesini ve bu olayın başına aktarılmasını, bu niyetin dışa vurulan bir yansıması olarak değerlendirdiler.

¹² CIA - MİT ilişkisi hakkında: 8 Eylül 1964 günü GENÇ KEMALİSTLER ORDUSU davası nedeniyle Genelkurmay Askeri Mahkemesinde ve BOMBA DAVASI nedeniyle 1973 ve 1975 yıllarında yaptığım açıklamalar daha sonra yetkili kişilerce doğrulanmış ve bu husus basın ve yayın organlarında yansımıştır. Bakınız:

a) «Çağlayangil, 12 Mart'ı açıyor, 12 Mart'ta büyük ölçüde CIA vardır» Çağlayangil'in İsmail Cem ile yaptığı söyleşi, Politika, 9 Mart 1978 - 21 Mart 1978

b) «Kim'e Karşı, Kim Yaptı, İlhan Selçuk», Cumhuriyet, 19 Mart 1978

c) «Kim Kimi Doğruluyor, Uğur Mumcu», Cumhuriyet, 28 Mart 1978

d) «Bir Pulsuz Dilekçe, Uğur Mumcu», s.195-198 «Kim Kimi Doğruluyor»

e) «Bıçağın Sırtındaki Türkiye -CIA, MİT ve Kontr Gerilla- Süleyman Genç» Vatan, 13 Kasım 1977, 14 Şubat 1978,

ve aynı adı taşıyan yapıt

f) «12 Mart -CIA - MİT ilişkileri, Örsan Öymen» Milliyet, 23 Mart 1978

Hiram Abas'ın biyografisini yakından bilenler olayı değişik boyutlarda yorumlamaktadırlar... Ancak bu kişinin, 12 Mart sonrası «Faik TÜRÜN DÜKALIGI»¹³ nca kurulan ve işletilen, kendilerini «KONTR GERİLLA ÖRGÜTÜ» olarak tanımlayan, teknik sorgulama yöntemleriyle -İŞKENCEYLE- tertipler düzenleyen Erenköy Zihni Paşa Köşkü'ndeki MİT görevlisi olduğuna ilişkin savlar, bugüne kadar yadsınmış değildir.

Bunun yanında, MİT'nden emekli olan¹⁴ Hiram Abas'ın bir iş adamının kişisel koruma görevini -body guard- üstlendikten sonra,¹⁵ bu iktidar döneminde tekrar örgüte alındığı savları da öne sürülmektedir.

Kuşkusuz bizim «MİT'nin sivilleştirilmesi» önerimiz, bir sivil kişinin MİT müsteşarlığına atanmasıyla gerçekleşmeyecek kadar geniş boyutlu, kapsamlı ve uzun süreçlidir. İktidar ve onun bağlı olduğu güçlere hizmeti amaçlayan yapay girişimler halkımıza sivilleşme ve demokratikleşme diye yutturulamaz.

Ülkemizde:

- Loochead rüşvet olayı esrarını korumaktadır.
- Önemli makamlarda bulunan kişiler hakkında öne sürelen yolsuzluk savlarını açıklığa çıkarma girişimlerinin önü tıkanmıştır.
- Kocatepe Gemisi'nin batırılması olayı yargı önüne getirilememiştir.
- Güney Doğu Anadolu'da cereyan eden olayların günümüzdeki boyutlara ulaşmasındaki sorumlulukların ortaya çıkarılması iktidar partisince önlenmiştir.

Sekiz yıllık sıkıyönetimden sonra bugün «istihbarat noksanlığı»ndan söz edilmektedir. Oysa «Meclis araştırılması» yapılabilseydi bu konuda varsa, eksiklikler ve sorumlular saptanabilecekti.

- MİT'nin Askeri Darbeler öncesi sorumluluğunu araştırmağa uzun zaman hiç bir iktidarın gücünün yetmeyeceği kanısındayım.
- Holding patronlarının ismi karışan büyük yolsuzluklar gözardı edilmekte, yanlışlıkla yargı eline düşenlerin davaları örtbas edilmektedir. Daha dün hakkında yurt dışına çıkış yasağı bulunan bir büyük iş adamı, bugün özel kesimin AT ile ilişkilerini düzenlemek için yurt dışına mekik dokumaktadır.

13 Güneş, 12 Mart 1988 Sadi Koças: «Türün, söz dinlemeyen dükalıktı»

* Bakınız: "Ziverbey Köşkü, İlhan Selçuk"

14 844 sayılı MİT yasası Madde 22: «Başanlı hizmet ifa edip MİT'le ilişkili keşiflere de takdir edilecek miktarlar üzerinde tazminat verilebilir.»

15 Çok «narın» olduğu söylenen ve her zaman ön planda görünen bu iş adamının bu günlerde bankalara olan 800 milyon liralık borcu nedeniyle ödeme güçlüğü içine düştüğü basına yansdı.

- Hayali ihracat olaylarıyla devleti soyanların vurgunları yanlarına kâr kalmakta, soygundan büyük pay alan büyükler, paravan isimlerin ardına sığınarak günlerini gün etmektedir.

Örnekler çoğaltılabilir.

Gerçek sivilleşme ve demokratikleşme tüm devlet kurumlarının parlamentonun denetimi altına alındığı, sektörler arası dengelerin kurulduğu, sosyal adaletin sağlandığı, iç ve dış sömürünün önlendiği bir düzenle gerçekleştirilebilir.

Oysaki emperyalizme bağımlı hale getirilen ülkelerde politik yelpazenin sağında tahterevalli oynatılması, halka demokrasi diye yutturulmaktadır günümüzde...

7 Eylül 1987

YİNE MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI...*

1960 - 1962 yılları arasında Millî Savunma Bakanlığı Özel Kalem Müdür-lüğüne vekâlet ettim.¹ 1961 yılı başlarında dönemin Millî Emniyet Hizmet-leri Başkanı Tümgeneral Naci Aşkun ziyaretime geldi. Sohbet ederken çok yalnız olduğunu, bu nedenle bana gereksinimi bulunduğunu eğer ka-bul edersem bir süre Ankara'da çalıştırdıktan sonra, İstanbul Bölgesi Daire Başkanlığı'na atayacağını söyledi ve fikrimi sordu. Güç bir durum-da kalmıştım. Çünkü 1958-1960 yılları arasında Dört Yol ve İskenderun'da birlikte çalışmıştık ve benim komutanım olmuştu. -O, Kurmay Albay, ben Kurmay Binbaşı- Aramızdaki bağ kısa dönemde hiyerarşik ölçüler dışına çıkmıştı. Benzeri çok ender bulunan bir çalışma azmi, engin bir genel kültürü vardı. Çok uzun yıllar istihbarat işlerinde çalıştığı için tem-kinli, dikkatli, ırdeleyec bir kişiliği vardı. Adı Demokrat Parti dönemindeki dokuz subay olayına katıldığı için de epeyce çekmişti. Devrim'e inanıyor-du, fakat çekingendi. Bana sonsuz güveni vardı. Sırdaş olmuştuk. Mesai dışı iki arkadaş gibi saatlerce her konuda tartışırdık. Bu durumda tekli-fine nasıl hayır diyebilirdim?

Zaman kazanmak için, «Teşkilâtı» bana tanıtır mısınız dedim, kabul etti. Günlerce o dönemde Evkaf Apartmanı'ndaki odasında İstihbarat ve ör-gütleri hakkında fikir alış verişinde bulunduk ve Millî Emniyetin dağınık bi-nalarda bulunan tesislerini Etlik'ten Florya'ya kadar dolaştık. Bütün ça-basıyla beni bu hizmete ısındırmaya çalışıyordu... Bu aşamadan sonra önerisini yineledi. Bu kez de Bakan'ın izni olmadan görevimden ayrılma-mın uygun olmayacağını mazeretinin ardına sığındım. Naci Aşkun karar-lıydı. Benim haberim olmadan bu izni almış ve MİT'na atanmam için Ba-kanlıktan istekte -in- bulunmuştu. Bu kez Bakan'a -Muzaffer Alan-kuş- görevden ayrılmak istemediğimi söyledim. Aşkun bana güvenmişti; ama dostluğumuz sürüyordu. Bu durumu bilen subaylar, Millî Emniyet'e atanmalarına yardımcı olmam için sürekli istekte bulunuyorlardı. Bazen

* SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, Temmuz'88 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

** Bu belgenin aslı dosyamda ve MİT arşivlerinde bulunması lâzım.

1 MSB Kara Emir Subayı kadrosunda idim.

da Aşkun benden isim soruyordu. Bu yolla üst kademede bir çok kişinin örgüte girmesine yardımcı oldum. Fakat onların hiç birine fatura uzatmayacağım için, bugün bile atanmalarının iç yüzünü bilmezler...

Herkesin içeri girmek için kuyruğa girdiği* bir kuruluşun en üst düzeydeki görevini neden kabul etmemiştim? Öncelikle gördüklerim beni tatmin etmemişti. Örgüt Aşkun'un elinde sürekli kalamazdı. Her ne kadar O, ya-sa hudutları içinde kalmak için kesin inanç sahibi bir kişi idiyse de, MİT yapısı itibarıyla Müsteşarın eğilimleri doğrultusunda hızla görev alanı dışına kaydırılabilirdi. Örgüt içindeki kişilerin bir çoğunun *istihbaratçılık megalomanisi* içinde olduğunu görmem de midemi bulandırmıştı. Zamanla çok isabetli karar verdiğimi anladım...

Ankara'da 27 Mayıs sonrası siyasal kargaşası içinde ve olaylar çığırından çıktığı, herkesin bir şeyler beklediği bir günde - 18 Şubat 1962 - Naci Aşkun gene ziyaretime geldi. Benimle görüş alış verişini yapmak niyetinde olduğunu anladım ve arka odaya aldım. Koridorda dolaşarak konuşmamızı yeğledi. Onun gibi deneyimli bir istihbaratçı bunu nasıl yapmıştı. Bugün dahi anlamış değilim... Bana göre sorun yoktu. MSB' lüğünden KKK' lüğünün koridoruna geçtik, O benim koluma girdi. Koridorda U çizerek tam bir saat mevcut durumu tartıştık. İki asker gibi değil, iki dost gibi önerilerimi söyledim ve ayrıldık. Ama tüm Kara Kuvvetleri Komutanlığı Karargâhı subayları dehşet içinde idiler. Herkesin kara kara geleceğini düşündüğü bir dönemde sivil elbiseli bir tümgeneral, resmi elbiseli bir yarbayla kolkola birşeyler tartışıyor. Acaba ne konuşuluyor? Kapılar açılıp kapanıyor, dikkatli, çekingen ve kaçamak bakışları fiskos'lar izliyordu... Ayrıldık...

22 Şubat patladı; ben Bakanlıkta makam odasıydım. Oda meraklı subaylarla dolup taşıyor. Saat 22.00 sıraları Aşkun'dan bir telefon: *«Memleket batıyor kurtar!»* diye... İki arkadaş gibi ama sertçe konuşmalar... Örneğin ben yanıt veriyorum: *«Siz en önemli ve bu amaçla kurulmuş bir örgütün başısınız ve omuzu çaprazlı yarbaysınız»* Ben ise *kadromda iki sivil memur iki sekreter olan yarbayım çare bulmak size düşer.*» Aşkun yanıt veriyor. Odamda bulunan en az onbeş subayın tahik olduğu bu konuşma en az on dakika sürüyor... Burada keselim; bu anı bir romana dönüştürebilir.

Okuyucuya bir mesaj vermek istiyorum. Aslında bir subay -kurmay subay- geniş kapsamlı istihbarat eğitiminden geçer. Bir de bu tür rastlantılar istihbarat ve istihbarat örgütleri üzerine sürekli eğilmeme neden oldu.

* O dönemde Sth. K'ler ile Milli Emniyet Hizmetleri görevlileri arasında ikincilerin lehine çok az olanak farkı vardı.

** Tümgeneral yerine kullanıyorum.

Naci Aşkun'la görüştüğümde biraz sonra da -18 Şubat- Milli Emniyette görevli bir arkadaşım -Kurmay Yarbay- bana geldi.

Görevli olarak Telaviv'e gideceklerini, ama ortalık karıştığından gidip, gitmemek için benim fikrime gereksinimi olduğunu söyledi. Gitmesinde hiç bir sakınca olmadığını söyledim ve başka kimler var diye sordum. Ekipteki diğer iki kişi Kurmay Albay Fuat Doğu², Kurmay Albay Hayrettin Hanağası³. Bu ekibin serüvenini de burada bırakalım...

Benim için önemli olan sonuçtu... Milli Emniyet ile MOSSAD ilişkisini saptamıştım. Yıl 1962...

22 Şubat'tan sonra Naci Aşkun dönemin Gn.Kur.Bşk. Cevdet Sunay'la Silâhlı Kuvvetler - Milli Emniyet ilişkisi konusunda ilke anlaşmazlığına düşerler. Hattâ Aşkun bir ara öyle ise: «Sizi de takibe alırım.» gibi sözler sarfeder ve örgütüne döndüğünde bu olayı ağır bir üslupla -kendisinden beklenmeyen ölçüde- kaleme alır, yayınlar, açık kart oynamaktadır. Teşkilât birimlerinden öneriler ister⁴ Gelibolu'ya Kolordu Komutanlığı'na sus payı olarak atanır. Onurlu olduğu için gitmez. Emekliye ayrılır ve İstanbul'a yerleşir.

MİT'in komplosuyla oluşturulan «Genç Kemalistler Davası»nda yargılanarak⁵ Mamak Cezaevi deneyinden geçtikten sonra emekli olup ben de İstanbul'a yerleştim.

Haftada bir gün evlerde ya da Park Otel'i'nin Pastahane'sinde dört kişi buluşuyorduk. Naci Aşkun, Necip San⁶, Faruk Ateşdağlı⁷ ve Ben... Emekli dedikodusu yapmazdık. Daha çok Yurt ve Dünya sorunlarının bugününü ve yarınını tartışırdık. Hepsinin önemli deneyimleri vardı, dış görevlerde bulunmanın birikimlerini iyi değerlendirmişlerdi. Birbirlimizden çok şey öğreniyorduk. Ama şu anda Aşkun'un dönemindeki «CIA - MİT ilişkisine dair» kendini suçlayıcı özeleştirisini yaparken gösterdiği heyecanı, hâlâ tüylerim diken diken olarak anımsıyorum. Bu arada kendinden sonra gelen kişinin yaptıklarından bile sorumluluk duyuyor kahroluyor. Namuslu bir yönetimin gelmesini ve kendisinden hesap sormasını is-

* Daha sonra Orgeneral oldu ve emekli oldu. -ismi bende saklı-

2 12 Mart döneminin MİT Başkanı - Korgeneral - Sunay ve Tağmac'a yakınlığıyla bilinen kişi. Örgütü gerek içte ve gerekse dış ilişkilerinde yasadışı kullandığı iddia ediliyor, daha sonra Uzbun'a Büyük Elçi oldu.

3 Benim akrabam olur, daha sonra CHP milletvekilliği ve Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü yaptı.

4 Bu önerileri bana da okutturmuştur. Florya'daki evinde...

Y.N.: - Aşkun ölümünden sonra yayınlanmak üzere anı yazmıştır. Onun hayatındaki değerli varisleri vasiyetini yerine getirmek zorundadırlar.

- Aşkun'la ölünceye kadar dost kaldık. Son günlerde Hakkı Suman adlı bir eski MİT'çi ile Ziverbey işkence köşkü idarecisi Memduh Ünlütürk bu ilişkiyi gölgelemek istemişlerse de, sonuç alamamışlardır.

5 Birara Tuğgeneral Faik Türün Mahkeme Başkanlığını yaptı.

6 Kurmay Albay (E), İstihbaratçı, As. Müze Müdürü, Emniyet Genel Müdürü, Başbakanlık Müsteşarı.

7 Kurmay Albay (E), İstihbaratçı, Harp Akademileri Öğretmeni, 27 Mayıs'ın saygın isimlerinden.

tiyordu.

Burada da CIA - MİT ilişkisini birinci elden saptamıştım. Türk halkının ulusal bilinç ve onuru açısından konunun önemini algılamıştım. İkinci kez de MİT komplosuyla bir ay işkence görüp *Bomba Davası*'nda iki yıl Selimiye'de hapis yattıktan sonra istihbarat örgütlerinin üzerine daha da eğilmeyi görev saydım. Gerek 1964 ve gerekse 1975 yılında yaptığım savunmalarda ve mahkemelerde, bu örgütü amaçları dışında kullananları sert bir üslupta suçladım. Amacım örgütü yıpratmak değil, O'na yararlı olmaktı... Bunu yaparken kendimi de riske ettiğimin bilincindeydim...

Gerçekte istihbarat akla, sezişe, lime dayanan edilgen bir çabadır. Amacı karar makamlarına doğruları bulmada yardımcı olmaktır.

Oysa ki 12 Mart'tan bu yana istihbarat örgütlerini -MİT dışındakilerini de- her türlü, şantaj, komplo, provakasyon, sahte ve gerçek operasyonda kullanmak ve teknik sorgulama adı altında *işkence* yapmaları moda oldu. Bunun temel nedeni kurulan dış ilişkiler ve bu amaçla dışarda yetiştirilmiş kişilerin oradaki örnekleri ülkemizde uyarlamaya kalkmaları oldu. Amerikalıların adı üzerinde *«dirty action»* dedikleri modelin ülkemizde sadık savunucuları çıktı. Bunlar istihbaratı *«aktif operasyon»* anlamında anlıyorlar ve örgütü bu yönde kullanmak istiyorlardı. Eğer şu son *«MİT Raporu»* olayı çıkmasaydı başını Hiram Abas ve Mehmet Eymür'ün çektiği Mason biraderler ve yandaşlarının marifetleri İtalyan P-2 Mason Locası üstatlarından Gelli'nin sonuna benzeyebilirdi. Ucuz kurtulduklarına şükretsiner... Adamı öyle ileri geri, yalan yanlış konuşturmazlar. Hem eski örgütü, hem onların işkencelerinden geçen insanlar, *Men dakika dukka...* «Devlete hizmet ettim derken» insanlara *«Görevlerini sürdürmeleri devlet açısından sakınca yaratacak»* diye Emekli Sandığının yolunu gösterirler... «Ben işkenceci değilim» diyen Hiram Abas'ı ben Zihni paşa işkence köşkünde gördüğümü ve bu konuda yasal başvurularda bulunduğumu açıklamak isterim. Ayrıca yıllardır basında bu doğrultuda suçlanan bir kişinin o günlerde ne açıklama, ne tekzip, ne de yargı yoluna başvurmamış olması bugünkü yadsımasını değersiz kılar. Gerçekte biz, yaralı kuşa kurşun atmıyoruz, ama Hiram Abas'ların, Mehmet Eymür'lerin şahin oldukları dönemde de konuştuğumuz için bugün bu hakkı kendimizde buluyoruz... Eğer 1960'lı yıllarda Milli Emniyette lütfedip görev kabul etseydim. Bu adamlar emrimde «sokak ajanlığı» yapacaklardı. Ama gün geldi «devlete hizmet ediyoruz» paravanası ardına sığınan görevlilerin çevirmedikleri dolap kalmadı... Bu konuda ayrıntılı

* P-2 Mason Locası lideri Licio Gelli, darbe girişimine hazırlık olmak üzere terör olaylarını örgütlemekten yargılanıyor. (Milliyet, 12 Nisan 1988).

** Bu kişilerin bağlı bulunduğu Mason Locası'nın bu kadar işkence savı karşısında tavrı almaması Masonluğa işkencecilik bölgesi düşürmez mi?

eleştiri hakkımızı saklı tutarak «yaptığı işten tiksindiği»ni söyleyenlerin aynı yolu izleyeceklerine örnek olmasını dileriz. (Bu konuda bakınız:)^{8 - 17}

1 Mayıs 1977 günü halâ giz perdesi aralanmayan bir toplumsal provakasyon ve katliam tezgâhlanmıştı. Bu olayın da etkisiyle yazdığım bir dizi yazı -1977- içinde ara başlık halinde «Orta Doğu'da Şeytan Üçgenleri»nden söz etmiştim.¹⁸ Raslantıya bakınız ki aradan onbir yıl geçtikten sonra benim yazdıklarımı hemen hemen aynı başlıkla 2000'e Doğru somutlaştırdı ve bu olgu içinde Hiram Abas'ın işlevini açıkladı.¹⁹ Gene aynı dergi aynı konuyu Hiram Abas'ın siyonist bir yaklaşım içinde kahraman Filistin halkının Ulusal Kurtuluş Savaşına karşı tavrı aldığını belgeleriyle açıkladı.²⁰ Üçgenler zaman içinde yer değiştirmiştir ama, yeni düzenlemelerle ABD bölge halklarına tuzaklar kurarak, çıkarlarının bekçiliğini yaptırmaktadır.

Şimdi anılan yazıyı aynen aşağı çıkarıyorum.

20 Haziran 1988

- 8 AYDINLIK, 8 Ağustos 1978 -CIA okullarında 4 yıl eğitilen kontrgerilla şefi- İstanbul'da bütün provakasyon ve tertiplerin ardındaki beyin: M. HIRAM ABAS.
- 2.THKP-C anılarından Lale Sönmez (Ankara) «Hiram Abas'ı Erenköy'deki işkence evinde gördüm» -Hiram Abas, bende insanlara işkence yapmak özel bir uğraş haline geldi diyordu.»
- 9 AYDINLIK, 24 Ağustos 1978 - «İstanbul kontrgerillasında işkence, provakasyon ve istihbarat yöneten -BEŞ- Lİ ÇETE-den Mehmet Eymür -Eymür MİT içindeki MC yanısı: cuntadan»
- 10 Talat Turhan, BOMBA DAVASI, 'Savunma', 2 (İşkence) s.381 - 418 (H.Abas ve M.Eymür'den ismen söz ediliyor.)
- 11 İKİBİN'E DOĞRU - MİT Müsteşar Adayı -Mister Komplo- Hiram Abas. (2-6 Ağustos 1987, sayı: 31) - Masonlar MİT'in kilit yerlerinde - İlhami Sosyal.
- 12 SORUN, BİRLİKTE KİTAP DİZİSİ, 1 Ekim'87, Talat Turhan, «MİTİ İstihbarat Teşkilâtı ve Şifreleşme» (H. Abas ve M.Eymür'den ismen söz ediliyor.)
- 13 İKİBİN'E DOĞRU, 21 - 27 Şubat 1988, Sayı: 9. -MİT RAPORUNDA ÖZAL PARMAĞI», GİZLİ KIRIKKALE TOPLANTISI
- 14 İKİBİN'E DOĞRU, 10 Nisan 1988, Sayı: 18. Mahir Kaynak, «Bir daha MİT'ci olmam.»
- 15 Sabah Gazetesi, 8-11 Haziran 1988, «Hiram Abas - Güngör Mengi Söyleşi»
- 16 Güneş Gazetesi, 11-12 Haziran 1988, «Mehmet Eymür - Hayri Birler Söyleşi»
- 17 Bulvar Gazetesi, 13-19 Haziran 1988, «Mehmet Eymür - Oktay Balıncık Söyleşi»
- 18 Talat Turhan, «ORTADOĞUDA ŞEYTAN ÜÇGENLERİ» 7 GÜN Dergisi, 15 Haziran 1977.
- 19 İKİBİN'E DOĞRU, 28 Şubat - 5 Mart 1988, Sayı: 10. «Şeytan Üçgeni: CIA - MOSSAD - MİT İLİŞKİLERİ» (EK-3)
- 20 İKİBİN'E DOĞRU, Olaylarla HIRAM ABAS - CIA - MOSSAD İŞBİRLİĞİ. 12 Haziran 1988, Sayı: 25. (EK-4)
- Y.N. Bu konudaki yadsınması olanaksız gerçekleri tam anlamıyla kavramak isteyenlere Benim (18) dedi yazımla, (19) ve (20) dedi yazılan karşılaştırmalı olarak okumalarını öneriyorum.

A - Geçmişin Mirası ve Düzen Değişikliği

Ulusal Kurtuluş Savaşı'mız anti-emperyalist, anti-kapitalist ve tam bağımsızlık ilkelerini şiar edinerek başarıya ulaşmıştı.

Dünyanın ilk *Kurtuluş Savaşı'nı* veren Türkiye, o dönemde kendisi gibi *emperyalizm, kapitalizm ve bağımlılık* tuzağı içine düşürülerek, sömürülen mazlum ülkelere örnek olmuştu...

Atatürk'ten sonraki iktidarlar, O'nun ilkelerine her geçen gün sırt çevirerek, kendi çıkarlarını *emperyalizm*'le bütünleşmede gördükleri için, yenisinden *emperyalizm*'in ve *kapitalizm*'in ağına girmekte bir sakınca görmediler. Bu nedenle de, ödün yarışı içinde kanla kazanılmış *«tam bağımsızlık»*ımızı da *«bağımlılık»*a dönüştürdüler...

Bu bağımlılık politikası'nın iflasi bugün için «Amerikan ambargosu» ile somut bir gerçek olarak önümüzde durmaktadır.

Türkiye Atatürk'ün *anti-emperyalist, anti-kapitalist ve tam bağımsızlık* ilkelerini temel alarak, kendi düzeninin model ve ideolojisini yaratmak uğraşısı içine girseydi, bugünkü *«ideolojik boşluk»* meydana gelmeyeceği gibi, iç ve dış dinamiklerimizin verdiği güç nedeniyle *«mazlum ülkeler»*in ideoloji ve dış politikaları'na önderlik etmek olanağını kazanmış olacaktı... Doğal olarak ulusçu ve gerçekçi böyle bir seçenek, ülkemizi hem bloksuz ülkelerle bütünleştirecek, hem de Arap âlemi'nde, «Devrim öncülüğü» yapmamızı mümkün kılacaktı. Dolayısıyla da İslâm âlemi üzerinde de etken olmamızı sağlayacaktı...

Oysa ki, bugün içinde bulunduğumuz iç ve dış durum, tüm boyutlarıyla geçmişte yapılan hataları gün yüzüne çıkardığı halde, bu oluşumun sorumlusu olanlar, Atatürkçü olduklarını iddia ediyorlar ve halâ «Atatürkçü-

* Kaynakça ve açıklamalar yazı SORUN Dergisi'nde yeniden yayınlanırken eklenmiştir.

1 Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan diyor ki: Milliyet, 10 Haziran 1988. «TAM BAĞIMSIZLIK HIÇBİR ZAMAN ARZU EDİLEN DURUM OLMAMALIDIR.»

Y.N.: Tam bağımsızlıklar ve Heykel Atatürkçüleri neredesiniz?

lük» diye bir ideolojik modelden utanmadan söz edebiliyorlar.²

Anti-emperyalizm yerine Amerikan emperyalizm'ini

Anti-kapitalizm yerine kapitalizm'i

Tam bağımsızlık yerine bağımlılığı yeğleyenler, Atatürkçü olamazlar ve O'nun modelinin ardına sığınamazlar...

«Gaflet ve hıyanet» içinde bulunanlar, içine düştükleri umutsuzluk bataklığında «sağa da, sola da karşıyız» diye bağırırken, gerçekte hiç bir şey olmadıklarını ifade etmektedirler...

«*İdeolojik boşluk*»a toplumların tahammülü yoktur. Tıpkı «*hava boşluğu*» gibi, kendiliğinden dolar... Bu nedenle Atatürk modelini, Türkiye'nin ekonomik, sosyal, politik, kültürel ve tarihi oluşumu üzerine bina ederek kendimize özgü bir «*ideolojik modele*» dönüştüremeyenlerin yarattıkları «*ideolojik boşluğu*» diğer modellerin doldurulmasından daha doğal bir sosyal oluşum düşünülemezdi...

Kanımızca, bugünkü *ideoloji* tartışmaları ve *düzen değişikliği* fikrini gündeme getiren nedenler arasında dün yaratılan bu boşlukta bulunmaktadır...

Bu durumun sorumluları olan emperyalizme ve kapitalizme bağımlı işbirlikçi güç ve sınıflarla onların sözcüsü iktidarlar, kokuşmuş düzenlerini yaşatmak için, *işkence-terörizm, bireysel ve toplumsal siyasi cinayetler ve toplumsal provokasyonlar*'dan medet umuyorlar...³

Doğal olarak da, gerçek ulusçu, devrimci sınıf ve güçler bu tavra karşı yasal kavga vereceklerdir. Bu kavga, aynı zamanda *Türkiye'nin kendi düzenini arama ve yaratma uğraşısı içinde bulunduğunu da simgelemektedir...*

Emperyalist hıyanet zincirlerinin kopartılıp atılması, kanımızca *düzen değişikliği* gündeminde birinci önceliği almalıdır...

B - Amerikan Emperyalizminin Şeytan Üçgenleri ve Türkiye'nin Milli Politikası Üzerine

Amerikan emperyalizmi *Ortadoğu* ve *Doğu Akdeniz* politikalarını, oluşturduğu politik, ekonomik, askeri vb. bağları koruma amacını güden ve istihbarat ağlarından kurulan *şeytan üçgenleri* ile yürütmektedir.

2 12 Eylül'den sonraki «Atatürkçülük» edebiyatı yerini «Türk - İslâm» sentezine bıraktı. Bugün için ABD'ye bağımlılığın şampiyonluğunu yapan iktidarı içteklî ideolojisi budur... Şeriatçı dost ve müttefik ülkelere yenileri katılıyor bugünlerde -PAKİSTAN, BANGLADEŞ-... Acaba öylesi emperyalist sömürgeci daha mı işine geliyor?

3 Y.N.: Bugün de değişen bir şey yok.

Ankara-Tahran-Tel Aviv üçgeni bu amaçla oluşturulmuş üçgenlerden biridir. Çağlayangil'in de kabul ettiği gibi, MİT-SAVAK-MOSSAD arasında organik bağlar kurulmuş ve Türkiye-İran-İsrail istihbarat örgütleri CIA ile işbirliğine sokulmuştur...

«Ülke Ekibi» adı verilen yaygın bir Amerikan İstihbarat Ekibi tarafından CIA adına görev yapan ajanlar, bu ilişkiyi düzenlemektedirler.⁴

MİT-SAVAK-MOSSAD üçgeninin Doğu'da Pakistan ve Batı'da Batı Alman İstihbarat örgütü BND ile bölgedeki istihbarat ağının yaygınlaştırıldığı da bilinen bir gerçektir.

Amerikan Emperyalizmi Ortadoğu, Doğu Akdeniz ve dolayısıyla Kıbrıs politikasını bu bölgede oluşturduğu «şeytan üçgenleri»ne dayandırmaktadır. Türkiye'nin Kıbrıs müdahalesi bölgedeki dengeyi emperyalistler aleyhine bozduğu için, bugün Türk ulusu «silah ambargosu» ile cezalandırılmış bulunuyor... Bu cezadan kurtulmayı amaçlayan MC iktidarının tüm girişimlerinden olumlu sonuç alamamış olması, bir başka açıdan da O'nun dış politikasının iflâsını kanıtlamaktadır...

Amerikan Emperyalizmi Ortadoğu'nun kuzey bölgesinde MİT-SAVAK-MOSSAD'dan oluşturduğu şeytan üçgeninin SAVAK ucu ile gerici ve CIA işbirlikçisi Arap ülkeleriye de ilişki içine girerek istihbarat şebekesini Ortadoğu'nun güney bölgesine de yaymış, ve bu amaçla da İran-Ürdün-Suudi Arabistan'dan oluşan bir diğer üçgen oluşturmuştur.

Bu kadarı ile de yetinmeksizin Arap ülkeleri'nden Nasır'ın tutuşturduğu «devrim meşalesi»ni söndürmek için bu bölgede gerçekleştirilen Emperyalist şeytan üçgenlerinin de katkısı ile Enver Sedat'ın politikasını kendisine bağlamış ve FKÖ üzerindeki baskıları yoğunlaştırmıştır. Lübnan iç harbe sürüklenerek, bir yandan Ortadoğu'daki Amerikan köprübaşı olan

4 Amerikan FM 30-31 A resmi talimatı: (Bang, 24 Mart, 16, 18 Nisan 1975)

a) ABD'nin konuk bulunduğu ülkelerde işbirliği yaptığı statükocu -muhafazakar- iktidarlara, gerektiğinde müştereken iç sorunlarla ilgili hareket -operasyon- yapmayı ve bunun için, dahilde çıkabilecek çatışmalarla Amerikan Ordusu ile müdahale etmeyi öngörmektedir.

Bakınız: İKİLİ ANLAŞMALAR, Haydar Tunçkanat.

b) -Operasyonların birincil merkezi, ABD'nin en büyük ülke içi koordinasyon ve denetim organı olan «ÜLKE EKİBİ»dir...»

c) -ABD ordusu, iç savunma istihbarat sisteminde tedricen millî düzeyden daha alt bölgelere de kol salabilir... ABD ülke içi askeri istihbaratının inşası, aynı zamanda NIDCC* ve Bölge Koordinasyon Merkezleri (ACC)** doğrudan destekleyen ev sahibi ülkenin askeri istihbarat örgütlerine danışmanlar sağladığı gibi... ABD ordusunun istihbarat konusundaki katılımını da içerir... ABD ve evsahibi ülke arasındaki birlik bir istihbarat toplama, çalışma ve üretme programlarının planlanması ve teftiş edilmesi, ABD ve evsahibi ülkenin istihbarat gereksinimleri etkin bir şekilde karşılamak için gereklidir.»

* National Intelligence Department Coordination Center = NIDCC (Millî İstihbarat Teşkilâtı Koordinasyon Merkezi)

** Area Coordination Center = ACC.

İsrail güçlendirilirken, diğer yandan Arap'lardan FKÖ ile yanan «devrim ateşi»ni söndürme girişimleri yoğunlaştırılmıştır...

Emperyalistlerin ağına düşen ülkelerin, uyduluktan başka seçenekleri kalmadığı için dış politikaları, ulusal çıkarları doğrultusunda açık ve samimi olarak yürütülememektedir. Bu durum, doğal olarak onların yalnız kalmalarıyla sonuçlanmaktadır.

Örneğin: Kıbrıs sorunu'nda Arap ülkeleri'nden bile destek görmeyişimiz, oluşumunda katkımız bulunan şeytan üçgenlerinin rolü küçümsenemeyeceği gibi, bir başka açıdan da MC'nin dış politikasının tükenmişliğini yansıtmaktadır.

Dış politika'da yalnızlıktan kurtulmak için, MC iktidarı ile açığa çıkan *Panislâmîst akımlar*'ın da katkısı ile Arap ülkeleri'yle ilişkiler Siret konferansı düzenlemeye lâiklik ilkesine ters düşen bir düzeye getirilmeye çalışılmış ve *Arap ülkeleri'yle ümmetçi* fikre dayanan bağlar kurulmak istenmiştir. Bu amaçla, özellikle MC iktidarı döneminde tantanalı «*İslâm konferansları*» düzenlenip dış politikada yalnızlıktan kurtulmak isteyenler, bu girişimlerinde bile samimi değillerdi. Çünkü...

Amerikan Emperyalizmince oluşturulan,

CIA-MİT

CIA-MOSSAD

MIT-MOSSAD

İlişkileri içinde Türkiye ve İsrail İstihbarat Örgütleri arasında kurulmuş bulunan gizli bağlar var oldukça *Türkiye İslâm ülkeleri* ilişkilerini ulusal çıkarlarımıza uygun ve samimiyet ölçüleri içinde yürütmesi olanaksızdı... Kaldi ki, *İslâm ülkeleri* de homojen bir manzara göstermemekte, içlerinde çok yönlü çelişkiler bulundurmaktadır...

O halde CIA-MİT-MOSSAD ilişkilerine karşı çıkmadan, tantanalı *İslâm konferansları* düzenleyenler, ne yapmak istiyorlardı?...

Din'i politikaya alet ederek, bu sahte görünüm içinde gerici ve tutucu çevrelerin oyunu kazanmak...

Türkiye'nin sömürge emperyalist ve kapitallist ilişkilerinden arındırılması ve ulusal çıkarlarımıza uygun, samimi, açık, haysiyetli, bir dış politika izlemesi ancak *düzen değişikliği*'ne bağlıdır.

Ve de, «*bu düzen değişmelidir.*»⁵

⁵ Özal da düzeni değiştirdiğini iddia ediyor, geri vitese takarak, bizim düzen değişikliği anlayışımız farklıdır: «Evet sahte milliyetçilerin, dükmenlerine baktıktan bu düzen mutlaka değişecektir. Düzen ilk yolla değişir. Oyle, zorla... »Talat Turhan'ın savunması, Celli Gürkan, 12 MART'A BEŞ KALA, s.405-410» İnanıyorsunuz ki Türk halkı emperyalist ve kapitallist uydu ilişkilerden arındırılmış gerçek bağımsız ve demokrat bir düzene mutlaka erişecektir.

SORUN DERGİSİ'nde yayınlanan yazılarımda Milli İstihbarat Teşkilâtından (MİT) söz etmek gereksinimi duymuştum.¹⁻²

«Milli İstihbarat Teşkilâtı ve Sivilleşme» başlığını taşıyan ilk yazıda, aslında 1986 yılında yayınlanan bir yapıtım³ gönderme yapıyor, önerinin ilk sahibi olduğumu vurgulamak istiyordum. 1986 yılından sonra «MİT'in sivilleştirilmesi» konusu güncelleşmiş ve bu doğrultuda iktidar kanadında somut girişimlere başlanılmıştı.⁴ Ancak konuyla ilgilenen tüm yayın organları «Amerika'yı yeniden keşfetme» tavrını yeğliyordu. Bir çok kişinin görüşü ve değerlendirmesine yer veriliyor, fakat önerinin ilk sahibinin «kılinç hakkı» göz ardı ediliyordu. Buna karşın anılan yazıdaki uyarılar doğrultusunda «sivilleşme» her geçen gün daha da güncelleşiyordu. Konuya ilgi duyan kişi ve yayın organları bize baş vurmak şöyle dursun, yazdıklarımızdan alıntı yapmayı bile göze alamadılar. Sorun «Basın ahlâkına» tipik bir örnek oluşturunca nitelikte idi... Gerçekte bizim açımızdan olayın bu yanı önem taşııyordu... Ancak iktidarın sivilleşme anlayışıyla bizimkisi arasındaki yüz sekşen derecelik farklılığı vurgulamak zorunluluğunda idim. Anılan yazımla¹ bir ölçüde de olsa bu görevi yerine getirmeğe çalıştım. Bu arada iktidar tarafından «MİT Müsteşarlığı»na getirilmek istenilen Hiram Abas üzerine dikkatleri çekmek ve bu durumun yaratacağı sakıncaları kamuoyuna yansıtmak istemiştım. Doğal olarak Abas ekibinin ikinci adamı konumundaki Mehmet Eymür'den de söz etmişim.

Gerçekte anılan kişilerin, Faik Türün liderliğinde 12 Mart öncesi ve sonrası, bütün şantaj, komplo, provokasyon, sahte operasyon ve işkenceli sorgulamalarda yer aldığı söyleniyordu. Ama başlangıçta bu kişilerin bir

* SORUN Birlikte Sosyalist Dergi EYLÜL'88 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

1 Talat Turhan, «Milli İstihbarat Teşkilâtı ve Sivilleşme», SORUN Birlikte Kitap Dizisi, 1 Ekim 1987

2 Talat Turhan, «Yine Milli İstihbarat Teşkilâtı...», SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, Temmuz 1988.

3 Talat Turhan, Bombâ Davası, Savunma, 2'nci kitap (İşkence) s. 381-418, Şahap Balcıoğlu ile edyöleşt.

4 Hiram Abas'ın Halit Narin'i koruma görevinden (!) MİT müsteşar yardımcılığına atanması gibi... (yn.)

çoğunun ismi bile kamuoyunca bilinmiyordu -Eyüp Özalkuş dışında⁵, 1974 yılında Selimiye Ceza ve Tutukevinden tahliye olduktan sonra iz sürüp, köstebekleri saptadım. Listeyi zamanın iktidarına ve basına verdim. Haklarında geniş bir yayın kampanyası başlatıldı⁶

Bu tavrı sürdürürken amacım kişilerle uğraşmak değildi. Hiçbir «demokratik», siyasi, ahlâki ve insancıl ölçüyü temsil etmeyenlerin sergilenmesi bir yurtseverlik ölçütüydü. Ancak Hiram ekibinin MİT'ne egemen oldukları durumda, ulusal çıkarlarımız açısından sayılamayacak kadar sakıncaları beraberinde getireceğine kesinlikle inanıyordum. Onları deşifre etmek ve kamuoyunda bu doğrultuda bir tartışma başlatıp yıpranmalarını sağlamak istiyordum. Ve de görüldüğü gibi bu doğrultudaki girişimlerim 1970'li yıllardan bu yana süregeliyordu...

Anılan ekibin Okyanus ötesinde kurulmuş ilişkiler ve destekçileri bulunduğu ve oralarda yetiştirilerek, Türkiye'de denendikleri iddia ediliyordu. CIA, MOSSAD, BND, SAVAK (İran Şahı dönemi) vb. gibi... İstihbarat örgütleriyle işbirliği boyutları dışını aşan ilişkiler içine girdikleri söylenip yazılıyordu.⁷⁻¹⁰

En önemlisi «CIA ekolü»nü benimsedikleri için, istihbaratı ve istihbarat örgütlerini Amerika gibi oportünist, pragmatist ve Machiavelist bir anlayışla kullanma yöntemini uygulamayı yeğliyorlar ve yasa dışına çıkmakta hiçbir sakınca görmüyorlardı.

Aslında Amerikan FM 31-15 resmi talimnamesinden tercüme edilen, ST 31-15 adlı «Gayri nizami kuvvetlere karşı harekât» adlı Kara Kuvvetleri Komutanlığı sahra talimnamesinde ülkemizde kontr gerilla adıyla tanınan yeraltı örgütünün şeması verilmekte ve bu örgüt elemanlarının «kanunî statüye sahip değillerdir» denilmektedir.¹¹

Böyle bir yaklaşımı kuşkusuz demokratik hukuk devleti ve Anayasal dü

5 Bu kişi ilk kez tarafımdan saptanılıp, 1973 yılında Bomba Davası, Duruşma tutanağına «Kel Eyüp» diye geçirilmiştir. (y.n)

6 Talat Turhan, Sadi Koçuş ve Memduh Ünlütürk'e cevap veriyor: Kontr-Gerilla Gerçeği» Politika, 10-16 Mayıs 1978* Ünlütürk'e hitaben: «Görev esnasında, MİT'ten: E.Ö., H.A.,** S.Y., A.A., C.A., M.A., F.I., Ö.K., H.T., O.O., Emniyet'ten M.Ç., I.A., G.D., Ş.B., M.D., K.K., ile nerede, ne zaman, hangi amaçla çalışınız? Bu kişilerle ilişkilerinizin yasa sınırları içinde olduğunu iddia edebilir misiniz?»

* Bu yazımla Ziverbey İskence köşkü yöneticisi Tümgeneral (E.) Memduh Ünlütürk'ü basın önünde açık teşmaya çağırıştım. Tabii önerimi kabul etmedi; ama İzmir'de kişiliğime yönelik kara çalma girişimlerini sürdürdü. Bu ona yakışan bir tavrı aslında...

** Hiram Abas.

7 Talat Turhan, «Ortadoğu'da Şeytan Üçgenleri», 7 Gün Dergisi, 15 Haziran 1977, (Yazı 2'de age'de yeniden yayınlandı).

8 «MİT Müsteşar Adayı - Mister Komplo, Hiram Abas» 2000'e DOĞRU, 2-8 Ağustos 1987, s.31.

9 «Şeytan Üçgeni: CIA - MOSSAD - MİT ilişkileri», 2000'e DOĞRU, 28 Şubat, 5 Mart 1988, s. 10. (EK-3)

10 «Oylaylarla Hiram Abas, CIA - MOSSAD İşbirliği» 2000'e DOĞRU, 12 Haziran 1988, s. 25 (EK-4)

11 Talat Turhan, Bomba Davası, Savunma, 1'inci kitap.

zenle bağdaştırmak olanaklı değildir.

Ancak emperyalist devletlerin istihbarat örgütleri saldırgan, şantaj ve komplodan oluşan istihbaratçılık anlayışını benimsemiş, bu amaçla CIA içinde örgütler kurulmuş «Dirty Action-Kirli Harekât» denilen yöntemlere baş vurdukları da bilinen gerçekler arasındadır.

Amerikan Senatosunca CIA'nın bu türlü yöntemleri araştırılmış, komisyonu başkanı «Church» adıyla bir rapor yayınlanmıştır.¹² Bu rapordan öğrendiğimize göre:

- Şili, Santiago'da General Schneider, 22 Ekim 1970 günü,
- Patrice Lumumba, Elisabethville'de, 13 Şubat 1961 günü,
- Vietnam'da Ngô Dinh Diem, 1 Kasım 1963 günü,
- Dominik'te Rafael Trujillo, 30 Mayıs 1961 günü CIA yöntemleriyle öldürülmüşlerdir.

Aynı yapıtta Massachutes temsilcisi Michael Harrington'un bir mektubundan ABD'nin Şili'deki oyunlarına yer verilmektedir:

«1962 ile 1973'ü kapsayan dönemde 40'lar komitesi (CIA'nın yasadışı etkinliklerini gözeten ve yetkili kılan Milli Güvenlik Başkan Yardımcısı tarafından idare edilen Bakanlıklararası kuruluş)¹³ Allende'nin seçilmesini engellemek ve M.Colby'nin deyimiyle onun düşmesini çabuklaştırmak için 11 milyon dolar harcamıştı... Fonlar, Avrupa ve Latin Amerika'daki çeşitli ülkelerin aracılığıyla kişilere ve partilere verilmişti. 1964'de 3 milyon dolar seçimlerde Allende'nin rakibi olan Şili Hristiyan Demokrat Partisi'ne gönderilmişti.¹⁴

MIT yasası gereğince de örgütün eyleme yönelik bir görevi bulunmamaktadır. Ama MIT'nı CIA yöntemleriyle kullanmağa kalkarsanız bu eylemler emperyalist devlete yararlı olacağı için çift yönlü bir hiyanete dönüşebilir...

Kanımıza göre, Hiram Abas ekibinin (ve destekçilerinin) en büyük yanılgısı bu anlayıştan kaynaklanıyordu. Amaçları MIT'ndaki asker kökenlileri zaman içinde tasfiye ederek örgütü «kirli harekât» ağırlıklı kullanmak, kendi bağıntıları ve sınırlı dünya görüşleri koşutunda «komünizmle mücadele» etmektir.

Nitekim yasalarımızda yeri olmayan bu tür operasyonlara karıştığını bu

12 «Les complots de la CIA - Manipulations et Assassinats».

13 Ülkemizde bu işlev «Milli Güvenlik Konseyi» ve «Milli İstihbarat Koordinasyon Kurulu» tarafından yürütülüyor olabilir. (y.n.)

14 CIA'nın marifetleri sayılmakla bitmez, bu amaçla gerek dünyada ve gerekse ülkemizde yüzlerce cilt kitap yazılmıştır. Alıntı yaptığımız yapıt, (12'de a.g.e.) resmi belge niteliğinde olup tercüme edilip yayınlanmamıştır. (y.n.)

gün övünerek açıklayan Hiram Abas, açıklamaları ile kendisini ele vermektedir.¹⁵

Oysa, istihbarat görevlilerinin önde gelen nitelikleri arasında, önyargısız bulunmak ve tarafsız olmak sayılabilir. Ama, Hiram Abas ilk kez MİT'ndan ayrıldıktan sonra, bugün gerçek niteliği tüm açıklığıyla ortaya çıkan bir iş adamının¹⁶ emrine ve hizmetine girmiştir. Yani yeğlemesinin sermayenin (!) yanı olduğunu göstermiştir. Böyle bir hizmeti kabul eden kişi nasıl olur da yeniden MİT'nin başına getirilebilirdi.¹⁷

Daha da önemlisi Hiram Abas ve Mehmet Eymür, babadan gelme mason idiler. Yani bir başka örgütün - legal görünümde de olsa (!) - üyesi idiler.¹⁸⁻²²

Bu nitelikteki kişiler ve yandaşları bizim anlayışımıza göre, istihbarat örgütleri ve ülke çıkarları için potansiyel bir tehlike oluşturabilirlerdi. Bu nedenle onlara karşı çıkmağı bir yurtseverlik görevi sayıyordum.

Özal'ın Suriye gezisinde bir gazetenin Hiram Abas'ı flâş isim olarak

15 -Emekli olan MİT Müsteşar Yardımcısı Hiram Abas, Güngör Mengi'ye anlattı:- Sabah, 8-11 Haziran 1988.
-MENGI: Boğazınızda bir yara izi görüyorum.

ABAS: Kendi ekibimle yaptığım, kendi yetiştirdiğim ekibimle yaptığım,156-157 baskın vardır... Bir tanesinde ben yaralandım... Ama benim çalışma azmim ve arzum bítmediğı için 15 gün sonra omuzum bağı olarak ben yine ekibimin başında idim... 71-73 böyle olmuştur.-

Y.N.: Hiram Abas 70'li yıllarda Fındıkzade'de -Kızılmele Operasyonu- diye anılan çatışmada yaralanmış o dönemde gerçek kimliğini saklamış ve basın olayda bir Albay'ın yaralandığını yazmıştır.

MİT yasası, MİT'i personeline bu tür bir görev vermemektedir. O halde Abas'ın ekip kurarak yasadışı eylemlere kalkışmasına niçin göz yumulmuştur? Bu kişiler kimlerdir? Acaba bu eylemler içinde Süleyman Demirel, Nihat Erim, Ferit Melen, Naim Talü iktidarlarının sorumluluğı nedir? Aynı dönemde MİT: Müsteşarları Fuat Doğu ve Nurettin Ersin ile Sıkıyönetim Komutanı Faik Türün bu yasadışı duruma neden göz yummuşlardır? Bu sorular ve benzerleri yanıtlanmadan terör olaylarına gerçek tanılar konulamaz. Bu tavrı kuşkusuz Özal iktidarı ve benzerlerinden beklemek gibi bir hayale kapılmayacak kadar da gerçekçiyizdir. Ama bir gün bu hesap mutlaka sorulmalıdır...

Hiram Abas, eylemci karakteriyle Emniyet örgütü'nün çeşitli alanlarında çalışabilirdi. Ama MİT'nde asla...

16 1'de age..:

-Çok narin olduğu söylenen ve her zaman ön planda görülen bu işadaminin bugünlerde bankalara olan 800 milyon liralık borcu nedeniyle ödeme güçlüğü içine düştüğü yansıdı.- (Ekim/1987)

Y.N.:Bugün Halit Narin borcunun 60-70milyar lira olduğunu kabul etmektedir.(Cumhuriyet, 7 Ağustos 1988)

17 Y.N. Kuşkusuz bu soru IMF patentli uydur kapitalist ve «liberal» bir ekonomik modeli benimseyen bağımlı iktidarlara için ütöpiktir. Amacımız gerçekleri vurgulamaktır.

Büyük bir bölümü ÇUH* ve ÇUŞ**lerin işbirlikçisi olan ülkemizdeki holding ve şirketler, yıllardan bu yana kucaklarını emekli güvenlik ve istihbarat örgütleri görevlilerine açmış olduğu bilinmektedir. Sermaye, kendi düzenlerine hizmet edenlere vefa göstermekte ve yemlemektedir. Tıpkı iktidarlara adamlarını Yönetim Kurullarında arpaladıkları gibi...

Hattâ aktif görevde iken dahi hem kendi örgütünden (Emniyet veya istihbarat) hem de özel sektör kuruluşlarından maaş alan ajanlar bulunmaktadır.

Bu olguya karşın, güvenlik ve istihbarat örgütleri işçi sendikaları ve demokratik demoklere ajanlarını gizlice sızdırmakta, onlara tuzaklar kurmaktadır. Örneğin yıllardan beri Amerika, AAFLI (Asia & Africa Free Labour Institute) adlı kuruluşla, işçi hareketlerini açıkça yönlendirmekte, eğitimden, seminerine kadar finansman sağlamağadevametmektedir.

Bakınız: Talat Turhan, İşçi Sınıfı ve Sınıf Gerçeği, 7 Gün dergisi, 16 Şubat, 9 Mart 1977

manşete çıkarması anlamlı idi... Aslında Özal kendisini etkileyen çevrelerin önerileri doğrultusunda Abas'ı MiT Müsteşarlığına atamak istiyordu.²³

Ancak ilgililerin tüm niyetlerini «*MiT raporu olayı*» kursaklarında bıraktı. İç ve dış çok yönlü dinamik ve dengelerin zorlamasıyla Özal'a karşın Hiram Abas, Mehmet Eymür ve ekibi MiT'ndan dışlandılar.

Ummadıkları bir biçimde kendilerini şokakta bulan bu kişiler, kızgınlık içinde ilginç açıklamalarda bulundular.^{15, 24, 25}

Gerçekte bu ekibin örgütten dışlanmasıyla her şeyin güllük gülüstanlık olacağını beklemek safdillik olur. MiT mutlaka Parlamento'nun denetimi altına alınmalı, yasadışı eylemlere bulaştırılmamalıdır.

MiT'na ilişkin ilk yazımızda¹ sonuç olarak: Ülkemizde Loothead rüşvet olayı, Kocatepe gemisinin batırılması olayı, önemli makamlarda bulunan kişiler ve holding patronları hakkındaki yolsuzluk olaylarıyla hayali ihracat olayı vurguncuları, Güney-Doğu olaylarında gelmiş geçmiş iktidarların sorumluluğuyla MiT'nin askeri darbelerdeki tutumuna açıklık getirici bir parlamenter denetim mekanizması çalıştırılmadan gerçek demokrasi kurulamayacağını vurgulamıştım (Ekim/1987). Önerilerimin bir bölümü bu tarihten sonra tartışıldı. Ama o kadar...

18 Amerika'nın gelmiş geçmiş tüm Cumhurbaşkanı'nın - ikisi uyuyan mason - olduğu iddia edilmektedir. (y.n.)

19 Mason'ların tüm dünyada iktidara, kapitalizmin uluslararası örgütlerine, finans kuruluşlarına, Silâhlı Kuvvetlere, güvenlik ve istihbarat örgütlerine girdikleri ve bu örgütleri kontrol altına alıp yönlendirmeye çalıştıkları bilinmektedir. (y.n.)

20 a) İhami Soysal, «Masonlar MiT'in Kilit Yerlerinde», 2000'e DOĞRU, 2-8 Ağustos 1987, s. 31

b) Türkiye ve Dünya'da Masonluk ve Masonlar, İhami Soysal

21 İtalyan P-2 Mason Locası Üstadı Lucio Gelli ve İtalyan İstihbarat Örgütü görevlilerinden bazılarının, İtalya'daki sağ terörü yönlendirdikleri için geçen ay içinde mahkum oldular ve çeşitli hapis cezalarına çarptırıldılar.

22 15'te age; Hiram Abas: «Demirel'in tebrik ve teşekkürlerine mazhar olduğumu» ve «Demirel ile defalarca temas ettiği, çalıştığı ve takdirini gördüğünü» açıklamaktadır.

Y.N: Demirel, Abas'ın yasadışı operasyonlarını mı tebrik etmiştir. Ya da bu ilişkide her ikisinin de Mason olması mı etken unsurdur?

23 15'de age; Hiram Abas: «Özal'la gayet iyi anlaşıyordum ve istihbari yönden anlaşıyordum.»

Y.N: Bize göre bu itirafın ikinci bölümü Özal-Abas ilişkisine ışık tutucu niteliktedir. İstihbari yönden CIA türü operasyonel tarzı benimseyen Abas'la bu açıklamaya göre Özal aynı anlayışta. Tehlike ise bu anlayışın kaynaklanmaktadır. Açıkladığım gibi, bu tür istihbaratçılıkta adam öldürmeden, her türlü şantaj, komplo, provokasyon vb. gibi... baş vurulması doğal karşılanmakta, yasalar göz ardı edilebilmektedir. Bu anlayış MiT'na egemen olsaydı ve şartlar da uygun olsaydı, «soicilerin nefeslerini dinlemek» yerine sosyal demokratlar dahil, tüm ilerici demokrat aydınların nefesleri kesilebilir, falli meçhul cinayetler zincirine yenileri eklenirdi...

24 «Mehmet Eymür - Hayri Birler Söyleşi», Güneş, 11, 12 Haziran 1988.

25 «Mehmet Eymür - Oktay Balamir Söyleşi», Bulvar, 13, 19 Haziran 1988.

Y.N: Bu açıklamalar içinde bizim yılmıyıldan beri öne sürdüğümüz savları doğrultanlar vardı. İktidarın güçsüzlüğünü belirleyici vurgulamalar vardı. Devletin işleyişindeki laçkalıklar sergileniyordu.

* Çok Uluslu Holding.

** Çok Uluslu Şirket.

Anılan yazı nedeniyle istihbaratla yakın ilişkisi bulunan etken kişilerin dostça uyarılarına muhatap oldum. Onlara göre: «Arının kovanına şiş sokuyordum». Bu nedenle başım belaya girebilirdi. O dönemde Türkiye'nin en güçlü adamlarından biri olan Hiram Abas'ın üstüne gitmek akıllı bir tutum değildi... Geçen dönemde olaylar öne sürdüğümüz savlar doğrultusunda gelişti. Seçim ve referanduma karşın, özellikle dış güçlerin üzerinde önemle durdukları, «*siyasal istikrar*» sağlanamadığı için, yeni bir referandumla Türk halkının dikkatleri temel sorunlardan uzaklaştırılmak istenmektedir. Bu ikinci referandum ve Cumhurbaşkanı seçimi istikrarsızlık unsurlarını beraberinde getirebilir. İktidarın geleceği pek parlak görünmemektedir.²⁶

«MIT raporu olayı»nda Parlatmenter denetim yerine müfettiş raporu'yla yetinilmesi de iktidarın güçsüzlüğünün belirgin bir kanıtı olarak görünmektedir.²⁷⁻²⁸

Yine anılan yazımızda¹ MIT Yasasına gönderme yapmış ve örgütün bölümleri ve görevlerini okuyuculara tanıtmak istemişim.²⁹⁻³⁰ Yeni MIT Kanununda «Kaçakçılık ve İstihbarat Dairesi Başkanlığı» diye bir birimin kurulduğu yapılan açıklamalardan anlaşılmaktadır.

Bu durum MIT'nı polisin görevleri içine çektiği için, bilinen sürtüşmelere neden olmuş ve MIT'na eylemsel bir işlev yüklemek gibi olumsuzluk getirmiş³¹ MIT raporu olayı'ndan da anlaşılabacağı üzere, MIT - Emniyet Örgütü sürtüşmelerini yoğunlaştırmış, çelişkiler İstanbul - Ankara polisine yansımış ve bu konudaki tartışmalar mahkemelere yansımıştır.

Buna karşın, MIT Raporu ile suçlananların tümü - Üruğ dışında - suskunluklarını korumuş, iktidar yeni bir referandumun ardına sığınarak ra-

26 Özal iktidarına başından beri destek veren «The Wall Street Journal» gazetesi bile, Özal ekonomisini «Eğlence bittii» diye eleştirmektedir. (Cumhuriyet, 6 Ağustos 1988)

27 15'de age, Hiram Abas: «MIT kendisini hükümetlerin dışında.... görmekle iftihar duyan insanlardan kurdur.»

Hiram Abas: «MIT mutlaaka parlamento tarafından tanınmalı ve denetlenmelidir.»

28 25'de age, Mehmet Eymür: «Sözde Başkanlık'a bağlıyız ama, bugün için Teşkilâtı kimin idare ettiği belli değil.»

29 Milli İstihbarat Teşkilâtı Kanunu - 644 sayılı kanun - Kabul tarihi: 6 Temmuz 1965. (EK-1)

30 «Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Kanunu: (1 Kasım 1983 tarih ve 2937 sayılı)

31 15'de age:

a. Hiram Abas: «Benim görüşüme göre de İstihbarat servisi aktif operasyonlar da yaparak Türkiye'ye yönelik faaliyetlerin üzerine gitmek mecburiyetindedir.»

b. Hiram Abas: «Ben devlete hizmet vermek için görev yaparım, operasyonları yaparım. Ben masada çalışmadım. Az çalıştım.»

Y.N.: İstihbarat örgütlerinde yerleşik kaniye göre -CIA haric- James Bond'luk ve Rambo'culukla istihbaratçıların hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Abas'ın açmazı da bu çarpık mantıktan kaynaklanmaktadır. Bay Abas eğer görev verilerse «Anti-terör örgütü»nü yönetebilirsiniz. Daha da olmazsa aynı işi profesyonel olarak yapıp doyurulmamış komplekslerinizi tatmin edebilirsiniz. (Bakınız: Erich Fromm'un «Sevgi ve Şiddetin Kaynağı»).

pordaki çok önemli ve ülke çıkarlarını yakından ilgilendiren gerçekleri peçelemeyi yeğlemiştir.

MİT'na ilişkin ikinci yazımızda da² MİT'ndaki görevlerine son verilen Hiram Abas ve Mehmet Eymür'ün CIA-MİT, MOSSAD-MİT ilişkilerini yadsıyan görüşlerinin gerçeği yansıtmadığını 1962'li yıllara kadar uzanan olaylar ve olay tanıklarını açıklayarak kanıtlamaya çalıştım.

Ancak gizini koruyan iki olay üzerindeki örtü bir gün kaldırılabilirse bu konudaki gerçekler biraz daha aydınlanabilir.

1'inci Olay: Sabahattin Savaşman Olayı:*

Olay 25 ve 26 Aralık 1977 günkü basında kamuoyuna açıklandı. Günaydın'a göre: (Mealen) «MİT İstihbarat Daire Başkanı Sabahattin Savaşman, Amerika ve İngiltere hesabına casusluk yaptığı bu amaçla her iki ülkeye: *Amerikan üsleri, Kıbrıs'taki Türk kuvvetleri, Türk-Amerikan ilişkileri, Amerikan ambargosu'na ilişkin konularda bilgi verdiği için tutuklanmıştı.*»

Ancak duruşma sürerken davaya yayın yasağı konulduğu için³² kamuoyu gerçekleri öğrenemedi... Yapılan duruşma sonunda -Genel Kurmay Askeri Mahkemesi- Savaşman 17 yıl 6 ay hapis cezası almış³³ ve cezasını tamamlayıp hapisten çıkmıştı. Ama suskunluğunu korumayı yeğliyordu...

Bu önemli duruşmadan Savaşman'ın ancak bir kaç cümlesi basına yansıdı³⁴ ve Amerikan casusluğu olayı unutuldu gitti..

Savaşman karardan sonra yaptığı açıklamada:

«Bu MİT'in mahkûmiyetidir. Benim değil. Her gün yüzlerce en gizli bilgi Amerika'ya Almanlara veriliyor», «CIA, MİT içinde dönen çarkın bir dişlisidir. Bu dişli sökülüp atılmadıkça MİT gerçek niteliğine kavuşamaz.» şeklinde konuşmuştur.

Yıl 1979'da Savaşman böyle konuşuyor. Ama bugün en azından bildiği gerçekler yanında, savunmasını kamuoyuna açıklamak tarihi sorum-

* Bu yazının yazıldığı tarihten sonra yayınlanan Cüneyt Arcayürek'in «Darbeler ve Gizli Servisler» adlı yapıtında «Savaşman olayına» yer verilmiştir.

32 Vatan, 25 Şubat 1978.

33 Cumhuriyet, 26 Temmuz 1979.

* Bütün suçlar kendisine yükletilen kişi, günah keçisi (Fransızca-Türkçe Sözlük: Tahsin Saraç).

34 Cumhuriyet, 10 Nisan 1979.

luluğu altındadır³⁵

Yıl 1964, Eylül ayının sekizi, bu satırların yazarı Genel Kurmay Başkanlığı Askeri Mahkemesi'nde «Genç Kemalistler davası» baş sanığı olarak yaptığı savunmada:³⁶

«MİT'in Silahlı Kuvvetler mensuplarını takip ettiğini ve bu yöndeki girişimlerinin her geçen gün artacağını ve MİT'in siyasal iktidarın aleti olmaması gerektiğini, MİT'in içinde görevini kötüye kullanan parazitlerden temizlenmesi gerektiğini» belirttikten sonra, «örgütün görevini kötüye kullandığını ve Anayasa'yı ihlâl ettiğini» söylemiş, «Genç Kemalistler Ordusu davası hazırlık soruşturmasının yasadışı yollarda MİT'nde yapıldığını» açıklamıştım.

Yıl 1973, Haziran ayının onaltısı, Bomba Davası baş sanığı olarak İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ndeki sorgumda:³⁷

«Sunay ve Tağmaç'la şahsi bir ilişkim yoktur. Ancak bunlar, özellikle 22 Şubat'tan (1962) sonra yönetimi fiilen ele geçirmişler, MİT'i ele geçirmişler, MİT'i de Amerikalılar ele geçirmiş ve bu şekilde memleket idare edilmeğe başlanmıştır...»

Belgesel açıklamalarımın kesinlikle anlaşılacağı gibi Savaşman'dan 6 yıl önce CIA - MİT ilişkisini, idam istemiyle yargılanırken açıklıyordum. Savlarım bilindiği gibi 3-4 yıl sonra da İhsan Sabri Çağlayangil tarafından doğrulandı.³⁸⁻⁴⁰

Tüm bunları neden açıklıyorum? Hiram Abas yüzünden... Çünkü o, kendisine yönelik Amerikanofillik savlarını yadsımak için¹⁵ Savaşman olayını örnek göstermek gereğini özellikle vurgulamaktadır:

«Geniş çaplı bir operasyondur. Bu sayede de hakikaten Türkiye'nin içine sızmış bir istihbarat örgütünün faaliyeti, Türk istihbarat örgütü tarafından akamete uğratılmış ve 17 sene hapis yemiştir Savaşman.»

Hiram Abas, Savaşman operasyonunu yürütmekle öğrenmektedir. Dava gizini koruduğu için Savaşman'ın «Le bouc émissaire»¹⁶ olarak seçilip, Abas'ın bir taşla iki kuş vurup vurmadığını iddia edemiyoruz.

Acaba MİT içinde bir kişinin mahkûm edilmesiyle CIA-MİT ilişkisi önlenmiş midir? Parlamenter denetim dışında olan bir örgütün yönetilen

35 Sabahattin Savaşman, Harp Okulundan sınıf arkadaşımıdır (y.n.)

36 Bu bölüm, Bomba Davası'ndaki Savunmasına da aktarılmıştır. (8'inci Kısım: Giriş, CIA, AİD, Başından Seçmeler: 1974-1975) Yayınlanmadı.

37 Bomba Davası, Duruşma Tutanağı, s. 18.

38 Politika, 9, 21 Mart 1978, «Çağlayangil'in İsmail Cem'le Söyleşi».

39 Çağlayangil: «12 Martta CIA geniş ölçüde vardır», Politika, 1 Ocak 1977.

40 a.Uğur Mumcu, «Kim Kimi Doğruluyor...» Cumhuriyet, 26 Mart 1977.

b. Uğur Mumcu, «Bir Pulsuz Dilekçe», s. 195-198.

suçlamalardan arınması olası değildir. Bugün Abas bile bu tür denetim istemektedir.²⁷ Ama meşhur 12 Mart öncesi ve sonrası eylemlerini sürdürürken Senato Araştırma Komisyonu başkanı Salih Tanyeri, şiddet olayları konusunda Başbakanlık ve MİT'nden bilgi alamamaktan yakınıyordu.⁴¹

İkinci Olay: Turan Çağlar olayı.

Turan Çağlar, 27 Mayıs döneminde İstanbul Radyoevi Müdürlüğü görevinde bulunmuş, daha sonra emekliye ayrılmış bir kurmay albaydı. 1965'li yıllarda Tepebaşı'nda Tarhan hanın büyük bir dairesinde, geniş bir kadro ve sınırsız parasal olanaklarla çalışan «Özel Sektör Enformasyon Bürosu» adlı bir kuruluşu yönetiyordu. Bu büroda Türkiye'deki sol akımlar izleniyor, sermaye adına karşıt yöntemler geliştiriliyordu. Çağlar, uzun süre bu görevini sürdürdükten, büroyu Fethi Gemuhluoğlu'na dev-rettikten sonra, Akbank Sosyal İşler Müdürü olmuştu. Bu hizmeti de yıllarca sürmüştü. Çağlar'ın görev adı gerçekte bir maske idi. Bu kez sermaye adına değil de Akbank adına özel istihbarat topluyor, kendisine sağlanan sınırsız mali olanaklarla etkin kişileri, bürokrasinin her iki kanadını eşantyonlara (!) boğuyordu. «İstihbarat - Sa» bürosu tahmin edildiği gibi piyasa istihbaratı yapmıyordu...

Bu evrede, İstanbul ve Bölgesi Milli Emniyet Daire Başkanlığı görevinde bulunan Turan Deniz'le Çağlar çok yakın iki arkadaştı. Aslında Çağlar'ın hizmetlerinden yararlanmak isteyenlerin, bu yakınlıktan kendi çıkarları doğrultusunda geniş ölçüde yararlandıklarını kabul etmek gerekir.

12 Mart'tan (1971) sonra Faik Türün, Zihnipaşa köşkünü -Ziverbey köşkü-⁴² bilinen ekiple işkencehaneye dönüştürdüğünde Turan Deniz, sorumlu olduğu halde kullanılmış, köşk'te MİT adına bütün yetkiler Eyüp Özalkuş'a verilmiştir.⁴³ Bu durumdan tedirgin olan Turan Deniz, Çağlar'ın basınla kurduğu sıcak ilişkilerden yararlanarak Türün'ün işkencecilerini afişe etmeyi çıkarına uygun görmüştü. Bu amaçla Nimet Arzik'a işkence köşkü gezdirilmiştir.

Ama Turan Deniz, İstanbul'daki görevinden ayrıldıktan sonra, onun yerine gelenler, Turan Çağlar'la kıyasıya mücadeleye girmişti. Bir kaç kez MİT'te misafir edildiğine (!) ve bir defasında da gece kaçırılıp Belgrat Or-

* Bugünlerde kendisinden Radyo'da sıkça söz edilen Gemuhluoğlu daha sonra Türk Petrol Vakfı Yöneticisi olmuştur.

41 Cumhuriyet, Milliyet, 25 Aralık 1976.

42 İhan Selçuk, «Ziverbey Köşkü».

43 Eyüp Özalkuş, 12 Mart döneminde her manada birlikte çalıştığı Askeri Savcılardan Süleyman Takkeci'nin emrinde bugün THY Sivil Savunma örgütünde vatani görevine devam etmektedir...

man'ında terk edildiğine dair söylentiler ortalıkta dolaşıyordu. Tabii bu durumda çalıştığı kimseler ve kuruluşlar onu yalnız bırakmışlardı...

Daha sonra bir gün, Çağlar'ı «Amerikan casusu» suçlamasıyla Mamak, Askeri Ceza ve Tutukevine aldılar. Duruşması devam ederken bir gece hücresinde ölü bulundu... Yapılan otopside kalp krizinden öldüğü anlaşılmıştı...⁴⁴ Tam bir CIA senaryosu... «Küçük Amerika» olma hayalleri gerçek olmuştu... Her şey kitabına uyduruluyordu. Bilim ve teknik ilerlemişti... Her yönden kullanılabilirdi vatan kurtarıcısı operasyoncular tarafından...⁴⁵ Turan Çağlar olayındaki giz perdesinin aralanmasının zamanı kanımca gelmiştir. Bu olayda:

- «Özel Sektör Enformasyon Bürosu»nun tüm işlevi ortaya çıkarılmalı, finans kaynakları saptanılmalıdır.

- Akbank'taki çalışma aynı şekilde irdelenmelidir.

- Turan Deniz bildiklerini açıklamalıdır.⁴⁶

- Turan Deniz'den sonra İstanbul MİT örgütünde Turan Çağlar'ı boy hedefi seçenler kimlerdi? Bunlar arasında 12 Mart işkencecileri var mıydı? Amaçları ne idi?

- Turan Çağlar, hapisshaneden ailesine ve bazı değerli yazarlara mektup ulaştırmayı başarmıştır. Bu mektupların kamuoyuna açıklanma zamanı gelmemiş midir?

- Çağlar ailesi babalarını aklamak için girişimde bulunmayı düşünmemekte midir?⁴⁷⁻⁴⁸

Sorular uzatılabilir...

MİT Raporu olayına yeni bir aydınlık, yeni bir soluk, yeni bir ses getirmek isteniyorsa Sabahattin Savaşman ve Turan Çağlar olayları tüm boyut ve ayrıntılarıyla kamuoyunun önüne getirilmelidir. Bu aşamada

* «Mon Dieu! Pour quai nous a-t-on confié cette mission?»

44 MİT Müsteşarı Emekli Koramiral Bahattin Özülker, egemen güçler ve onların iç ve dış örgütlerini çıkarılma ve dünya görüşlerine ters düşen bir raporu ilgili makamlara verdikten, kısa bir süre sonra Samsun'da bir otel odasında ölü bulundu. Otopsi sonucunda kalp krizinden öldüğü anlaşılmıştır... Yanında 12 Mart sonrası işkencecilerinden bir emekli albay vardı. (y.n.)

45 «Süper zehirli bitkilerle cinayet nasıl işlenir?» - Gizli ajanların cinayet aracı olan ve sonuçları laboratuvarlarda kolay saptanılmayan zehirleri..., - Çeviri: Özgün Taşdemir/Murat Paker, Cumhuriyet, Bilim ve Teknik eki, 26 Mart 1988, s. 56.

46 Turan Deniz, eski paşalardan Korgeneral Galip Deniz'in oğludur. Babası 1935-1940'lı yıllarda Diyarbakır'da sınırsız yetkilerle Umumi Müfettişlik yapmış bir kişidir. Halk arasında 93 odalı bir sarayda oturduğu söylenir, paşanın kızı o dönemde ata binerdi. Yani umur görmüş bir aileden geldiği için her halde hem yatı, hem katlan, hem de dünyalığı vardır. «1960'lı yıllarda babasının Ettik'teki köşkünü MİT'e kiraya vermişti- Huzurunu bozmak istemez. Bu nedenle ne arkadaşlık ne de erkeklik adına konuşacağını sanmam. Amacım önerilerimin eksiksiz olmasıdır. «Gün ola, harman ola...» (y.n.)

47 Turan Çağlar'ın damadı çok tanınmış ve değerli bir ses sanatçısıdır. (y.n.)

48 Turan Çağlar'ı 1960'lardan beri yakın tanıyan kişilerden biride benim (y.n.)

kuşkusuz bu görevi basın yüklenmelidir.

Bunun gibi, 12 Mart dönemi işkenceçileri arasında bulunduğu iddia edilen MİT görevlisi Bülent Öztürkmen⁴⁹, Özal iktidarı döneminde DPT Müsteşar Yardımcısı olarak hayali ihracatçılara ödeme yapılması için emir vermesinin ardındaki giz ortaya çıkarılmalıdır.⁵⁰⁻⁵¹ İktidarın hayali ihracatı örtbas etme için girişimlerde bulunmasının ardındaki nedenler tüm ayrıntılarıyla saptanmalıdır.

Yazının başlığı «Kötebekler...» idi. Onlara bu sıfatı dün hizmet verdikleri yetkili kişiler yakıştırmışlardı. Gerçekte kötebekler pek makbul hayvanlar sayılmazlar ve yeraltında yaşarlar. İstihbarat elemanları da görevleri gereği yeraltında çalıştıklarından dünyanın her yerinde Kötebek diye tanımlanırlar. Ancak Mehmet Eymür²⁵ bu şekilde tanımlanmaktan hoşnut olmadığını açıkladıktan sonra, «Bir yerde yaptığım işten tiksiniyorum zaten...» diyerek günah çıkartmaktadır. Tıpkı Şili'deki CIA şefi gibi...¹² Şili CIA görevlisi de: «Tanrım neden bu görevi bize verdin?» diye yakınıyordu.

Yaptığı işten utanç duyanların, bu durumdan kurtulmalarının tek yolu vardır. Jean Jacques Rousseau gibi itiraflarda bulunmak...⁵²

Bu konuda en uygun örneği Philip Agee oluşturmaktadır.⁵³ Eski bir CIA ajanı olan Agee de «yaptığı işten utanç duyduğu için» katıldığı tüm operasyonları açıklamıştır. Bu yolla hem vicdan azabından kurtulmuş, hem de insan olmanın onurunun zevkini tatmış, ama ülkeden, ülkeye de kovalanmıştı.

Bay Eymür, «Cumhurbaşkanına hesap sorulmasından endişe etmek», ve «Ürüg'ü illegal cemiyet toplantısına katılmakla»²⁵ suçlamak size bir şey kazandırmaz.

Biraderiniz ve dava arkadaşınız Hiram Abas'ın (maşallah) 156-157 başkını¹⁵ -operasyonu- var. Eğer riskine katlanabilirseniz, oturun anılarınızı yazın. «Demokrasi»mize katkı yapmış olursunuz. Bu arada hem çeşitli ve çok yönlü karmaşık niyetlerle «sansasyon» ve «reklam» peşinde olan kimi basına «yenil» bir malzeme olursunuz, hem de köşeyi dönersiniz. Bu arada, hem de vicdan azabından kurtulmuş olursunuz. Az şey midir? Nasıl olsa «devr-i demokrasinin», yolların yolunu çok iyi bilirsiniz...

11 Ağustos 1988

49 -Bülent Öztürkmen 12 Mart'ta MİT Ankara Şubesinde «K» masasında çalıştı. İşkenceyle yapılan sorgulamaları yönetti...» Aydınlık, 22 Ağustos 1978.

50 Rafet Ballı, «İhracat Oyunu», Milliyet, 3 Temmuz 1988.

51 Mehmet Muhsinoglu, «300 Dosya Meclis'te», Milliyet, 12 Temmuz 1988.

52 J. J. Rousseau, «İtiraf - Confession -» adlı yapıtında asırlarca önce yaşadığı sosyetenin tüm iğrençlikleri yanında, homoseksüel ilişkide bulunduğunu açıklamada bir sakınca görmemişti. Ne dersiniz Bay Hiram Abas?...

53 «CIA Günlüğü», 2. Cilt, Philippe Agee.

Türkiye'deki demokratikleşme savlarına karşın bazı kurumlar, Devlet Teşkilâtı içindeki yasal konumlarını gözardı ederek "Devlet içinde devlet" olabildiği her dönemde başarmışlardır.

Bunlardan biri de Milli İstihbarat Teşkilâtı'dır.

Daha önce açıkladığım gibi, 1961 yılında bu teşkilâta çalışmak üzere inham yapılmasına karşın görev kabul etmemiştim. 22 Şubat 1962'den sonra Afyon'a sürgün edildim. Ancak peşimi bırakmamışlardı. Bizi saf dışı bırakmak için MİT bir Jandarma üsteğmeni içeri almış ve uzun süre baskı altında sorgulayarak aleyhte bir tertip düzenlemeyi başarmıştı. Bazı çevreler, varlığını kendileri için potansiyel bir tehlike olarak gördüklerinden MİT'ni, kullanabiliyorlardı. 19 Nisan 1963 günü, Memduh Tağmaç'ın özel uçakla gönderdiği As. savcı tarafından gözaltına alındım. 20 Mayıs 1963 günü "soruşturmaya mahal olmadığı" kararı verildi. Bu karar bana ulaşmadan 21 Mayıs olayları patlak verdi. Cemal Tural ilk önce 21 Mayıs'la ilişkili gösterilerek tasfiye edilmemi istiyordu. Bu başılamayınca "Genç Kemalistler Ordusu Davası"nda bir kaç yıl süreyle yargılandım ve tabii bir sürede ünlü Mamak Askeri Ceza ve Tutuk Evi'nin misafirleri (!) arasına katıldım. As. Savcılar ve As. Yargıçlar MİT'nin senaryolarının dışına çıkıp, mesleklerinin gereğini yerine getirme yürekliliğini kendilerinde bulamıyorlardı. Anılan davada Askeri Ceza Kanunu'nun 148'inci maddesi uyarınca mahkum oldum.

"Politika yapmakla" suçlanmışım. Sanki Sıh.K.lerde politika yapan tek kişi bendim...

Tağmaç'ın uçan savcısı daha sonra general oldu. Emekliye ayrılıp avukatlığa başladı. MİT raporu olayı patlayınca bu kişiyi, Necdet Üruğ'un avukatı görünce doğrusu şaşırdık. Dün MİT'yla çalışan As.Savcı, bugün MİT'ni dava ediyordu. Avukat, MİT raporunu kaleme alan Mehmet Ey-

* Bu yazı ilk kez yayınlanmaktadır.

mür'ü "teşkilatın yüz karası" olmakla suçluyordu¹

Oysa biz 1964 yılında Gn.Kur.As.Mah.'nde yaptığımız savunmada:²

"MİT'in Silahlı Kuvvetler mensuplarını izlediğini ve bu yöndeki girişimlerin her geçen gün artacağını, MİT'nin siyasi iktidarın aleti olmaması gerektiğini ve MİT'nin içinde görevini kötüye kullanan parazitlerden temizlenmesi gerektiğini" belirttikten sonra, örgütün görevini kötüye kullandığını ve Anayasa'yı ihlâl ettiğini" açıklamıştık.

O dönemde gerçekten MİT tabu idi. As. Savcı ve onun gibi düşünenler "MİT'ni yıpratma amacını güden bir rejim düşmanının (!) saçmaları" anlayışı içinde dış gıcırdatarak beni dinlediler. Ne MİT parazitlerden arındı, ne de yasadışı faaliyetlerine son verdi. Oysaki önerilerim göz ardı edilmeseydi Teşkilat yasal çerçeve içindeki görevlerini sürdürerek bu ölçüde yıpranmazdı.

Bizim köstebekleri "parazit" olarak suçlamamızdan, tam yirmi beş yıl sonra Eymür'ün "MİT'in yüzkarası" olarak nitelenmesi ilginç değil mi?

Eski Askeri Savcı, general emeklisi, avukat; çeyrek asır sonra bizimle aynı noktaya gelmişti. Geçte olsa...

Amacımız, MİT'na kara çalmak olmayıp, kendisine çeki düzen vermesini sağlamaktı. Bu nedenle eleştiri hakkımızı kullanırken kendimizi riske ettiğimizin bilincinde idik...

Nitekim emekli olduktan sonra MİT İstanbul Emniyet Müdürlüğüne emir vererek yıllarca altı polisle beni izledi. Uygulamayı başvurum üzerine zamanın İç İşleri Bakanı Faruk Sükan durdurdu.

"Devlet kin tutmaz" derlerse de inanmayın. Bir devlet örgütü olan MİT'nin kin tuttuğunu sayısız olaylarla bilmekteyiz. Örneğin:

1972 yılında İstanbul Millî Emniyet Bölgesi Başkanı Turan Deniz, üstlerinin aldığı emirle bir operasyon için kullanılıyor ve Orgeneral Faruk Gürler (o tarihte K.K.K) aleyhinde Ziverbey köşkünde işkenceli sorgulamalarla Gürler'in önce Gn. Kur. Bşk, sonra Cumhurbaşkanı olma niyetlerini engellemek için düzenlenen tertiplerde yer alıyordu. İşkenceli sorgulamaları yürütenler içinde MİT Raporu Olayı'nda marifetleri gün yüzüne çıkan köstebekler de vardı... "Bomba Davası" tertibine katılan zamanın İstanbul Emniyet Müdür yardımcısı Şükrü Balcı'nın daha sonra Faruk Gürler'in yeğeni olan Necdet Üruğ'la dost olmalarını halâ anlamış değilim... Bunun gibi, MİT Raporu Olayı'ndan önce Harbiye Ordu Evi'nde Hiram Abas'ın kızının düğününde nikah şahitlerinden biri Vehbi Koç idi. Bu ikili arasındaki yakınlığı bugün bile yerine oturtmakta güçlük çekmekteyim.

1 Raporcu Eymür MİT'in yüzkarası, Hürriyet, 18 Ocak 1989

2 Genç Kemalistler Ordusu Davası, Talat Turhan'ın savunması, 8 Eylül 1984

Büyük patron - "Mister Komplo" dostluğu ne ola ki?

Turan Deniz İstanbul Sıkıyönetim K.lığına yazdığı bir yazı ile³ benimde içinde olduğum altı kişinin⁴ *"memleket içindeki anarşik olayların planlayıcısı olduğumuz ve bir curta faaliyeti içerisinde bulunduğumuz"* belirtiyordu.

MİT'çi.Turan Deniz bu yazı ile suç işliyordu. İlki, idari bir organ olması-na karşın "Tutuklama emri" veriyor, yasal olarak MİT'te sorgulanmama-mız gerektiği halde, orada sorgulandığımız ortaya çıkıyordu. Yazıda birde küstahlık vardı: Turan Deniz, emrinde bulunduğu Sıkıyönetim Komutan-lığına emir veriyordu, "Tutuklanacak şahıslar" diye... Elindeki tek kanıt işkenceli sorgulamalarda kişiden kişiye aktarılan itiraflardan oluşan düz-mece ifadelerdi...

MİT'nin kini "Deve kini"nden üstündü. İkinci kez düzenlenen tertiplerle yargı önüne çıkarılmıştım. Hem de bu kez idamlık bir sanık olarak...

İnsanlık onurunun bir parçasını oluşturan kişisel onurumu kurtarmak için, Ziverbey Köşkü'nde işkenceyle tertip düzenleyenlerin ipliğini pazara çıkarmak üzere tüm yasal yolları denedim. Zamanın Başbakanı Naim Talü, Gn. Kur.Bşk.Orgeneral Semih Sancar ve K.K.K. Orgeneral Eşref Akıncı'ya başvurdum. Tümü başvurularımı hasır altı ederek tarih önünde işkencelerin koruyucusu durumuna düştüler.

Düzmece "Bomba Davası"nda yargılanırken de MİT'nin içyüzünü ora-daki olanaklar içinde açıklamaya çalıştım.

"Sunay ve Tuğmaç'la şahsi bir ilişkim yoktur. Ancak bunlar özellikle, 22 Şubat'tan (1962) sonra yönetimi fiilen ele geçirmişler, MİT'i ele geçir-mişler, MİT'i de Amerikalılar ele geçirmiş ve bu şekilde idare edilmeğe başlanmıştır. Bu yüzden de memleket bu hale gelmiştir."⁵

Gerçi bugün o zaman öne sürdüğümüz savlar tüm boyutlarıyla doğru-lanmıştır ama MİT'nde olumlu bir değişim olmadığı anlaşılmaktadır.

Bomba Davası'nda yargılama sürdürülürken "Yazılı deliller"in okunma evresinde Turan Deniz imzasını taşıyan MİT yazısı okundu.³ Söz alarak MİT'ni savlarını kanıtlamaya çağırdım. Aksi durumda gerek Turan Deniz'i ve gerekse Teşkilâtını çok ağır dille suçlayacağımı ifade ettim. Sözlerimin bir kısmı Duruşma Tutanağına ve basına yansıdı. Ama kimseden ses se-da çıkmadı...

Dava devam ederken, bir gün Sadi Koças tanık olarak mahkemeye çağ-ırılmıştı. Söz alarak tanığın eski bir Başbakan Yardımcısı olarak MİT hak-

3 Talat Turhan, 1'nci kitap, Bomba Davası, Savunma, s. 236

4 Yn: Bu kişilerden biri halen SHP milletvekilidir.

5 Bomba Davası Duruşma Tutanağı s. 16, Haziran-1973.

kındaki bildiklerini açıklamasını, çünkü sıkıyönetim önüne getirilen tüm davaların bu örgütçe hazırlandığını, beyanlarının mahkeme için aydınlatıcı ve karara yardımcı olabilecek ağırlık taşıyabileceğini bu hususun kendisinden sorulmasını istedim. Tanık bildiklerinin tümünü açıklamağa hazırdı. Mahkeme heyeti istemim karşısında önce duraladı. Sonra reddetti. Bu kez MİT'na ilişkin istemimin tutanağa geçirilmesinde ısrar ettim. Gereği yerine getirildi.

Gerçekte Mahkeme heyeti olanların tümünü biliyordu. Ama, "arı kovana çomak sokmak"ta istemiyorlardı. Hazır İstanbul'a gelmişken, lojman, tazminat, araba ve çeşitli yan olanaklardan yararlanırken onları tepmek işlerine gelmiyordu⁶. Kaldığı geçmişteki olumsuz örnekleri de anımsıyorlardı. Çünkü, Komutanları Faik Türün, isteği doğrultusunda karar vermeyen mahkemeyi bir haftada lağv ettirmiş, hakimlerinin İstanbul dışına atanmalarını sağlamıştı.

Bu koşullar altında "Yargı Bağımsızlığı"ndan söz etmek kuşkusuz gülünç olurdu. Yaşadığımız olaylarla MİT'nin "Devlet içinde devlet olduğunu" algılamıştık. Bu nedenle Ziverbey Köşkü'nün Parlamento Denetiminden geçirilmesini istedik. Doğal olarak bu istek de yerine getirilmedi. Aslında MİT kurulduğundan bu yana böyle bir denetimden geçmiş değildir. Eğer 1973 yılındaki isteklerimiz göz ardı edilmeseydi Hiram Abas ve Mehmet Eymür vb. gibi olanların marifetleri o zaman ortaya çıkacak ve bu kişilerin on beş yıl süreyle Teşkilatı dış kaynaklı koşullanmaları ve ilişkileri doğrultusunda kullanmalarının önü alınmış olacaktı.

Denetim dışı başıboş kalan MİT'nin iç yüzünün ortaya çıkması "MİT Raporu Olayı"⁷yla gerçekleşti. Özal tarafından MİT Müsteşarlığı için hazırlanan Hiram Abas ve ekibi kendilerini sokakta buldular. Konu aylarca gündemde kaldı ve örgütün marifetlerini, kamuoyu büyük bir şaşkınlık içinde öğrendi... Ve de Özal'ın MİT'i Sivilleştirme hayali bir başka bahara kaldı.

Gerçekte duyarlı devlet kurumlarında görev alanların emekli olduktan sonrada konuşmamaları kuraldır. Ancak bu kuralı ilk kez Mahir Kaynak bozdu. Çünkü Teşkilâtın bir kuralı da ajanını açıklamamaktır.

Oysa Madanoğlu Davası'nın açılabilmesi için Mahir Kaynak'ın deşifre edilmesi gerekiyordu. "Balon Operasyonu"nda ajan harcandı; ama dava beraatla sonuçlanınca kabak değilde "balon" Kaynak'ın başında patladı. Zor, ve sıkıntılı anlar yaşıyan eski ajan kuralı bozan Teşkilat'ını kural dışı da olsa sürekli eleştirdi. Sade vatandaş eski MİT'çinin söylediklerinin

8 Yn: o dönemde -12 Mart 1971 sonfası- trafik kazasında ölen bir Askeri Savcının üzerinde tam sözik tür hüviyet çıkmıştır...

7 MİT Raporu Olayı, Kaynak yayınları

çok azını dile getirse çoktan T.C.K. 141 ve 142'nci maddelerinin hışmına uğrardı. Ajanlığı döneminde "sahte solculuk" yapan Mahir Kaynak bu kez "gerçek solcu" gibi dehşetengiz açıklamalar yapıyor ve Devrimci kesimin Türk-Amerikan ilişkileri ve CIA-MİT ilişkileri hakkında söylediklerinin adeta sözcülüğünü üstlenmiş görünüyordu. Bu kişinin demeçlerinin eleştirisi ancak yeni bir yapıta konu edilebilir.

Bu yazıda geçen yıl emekli edilen Hiram Abas ve Mehmet Eymür ikilişinin açıklamalarında öne çıkan bazı gerçekleri anımsatmak istiyorum.⁸⁻¹⁰

MİT Kime Bağlı

Eymür¹⁰: *"Sözde Başbakanlık'a bağlıyız ama, bugün için teşkilâtı kimin idare ettiği belli değil"*

"Anlaşılan MİT'in asıl yöneticisi bizzat Erkan Gürvit"

Abas.⁸ ...esas amir gene Başbakandır. Ama şimdi ben size soruyorum. Bu son olayda hakiki amir olarak Özal gözüktü mü?

Bu suçlamanın gerçekliği iktidar yetkililerinin açıklamaları ile de doğrulanmış bulunmaktadır. Bu olgunun iktidarın iktidarsızlığını kanıtlamaya yetecek büyüklükte olduğu kanısındayım. Yasa gereği kendisine bağlı bulunan bir örgütü iddia edildiği gibi, başkaları idare ediyorsa Başbakan kontrolü kaçırmış demektir. Hele o başkası Cumhurbaşkanı'nın damadı ise... Bilindiği gibi Erkan, Gürvit'in MİT'teki tüm arşiv bilgilerini Çankaya'ya aktararak teşkilâtı uzaktan kumanda etme girişimleri bir ölçüde önlenmiştir ama, hiç bir dönemde Çankaya bu ölçüde MİT'inin içine girmek gereksinimi duymamıştır. Acaba olağandışı böyle bir kontrol gereksinimi nereden kaynaklanıyor?

Hesap Sorma ve Parlamento Denetimi

Eymür;¹⁰ *"Evren 12 Eylül'ün hesabının sorulmasından endişe ediyor. Bu yüzden Cumhurbaşkanlığında kalmak istiyor."*

Bu savın öne atıldığı tarih, 13 Haziran 1988'dir. Evren'in Anayasa Değişikliği yolu ile görev süresinin uzatılmasına ilişkin görüşler, aşağı yukarı aynı döneme rastlamaktadır.

Bomba Davası'nda yargılanırken 12 Haziran 1973 günü, Başbakanlık,

8 Hiram Abas - Güngör Mengi Söyleşisi, Sabah, 8-11 Haziran 1988

9 Mehmet Eymür - Hayri Birlir Söyleşisi, Güneş, 11-12 Haziran 1988

10 Mehmet Eymür - Oktay Balamir Söyleşisi, Bulvar, 13-19 Haziran 1988

Gn. Kur. Bşk.lığı ve K.K.K.lığına bir dilekçe gönderdim¹¹. Ziverbey Köşkünde Org. Faik Türün sorumluluğunda ve Tümgeneral Memduh Ünlütürk denetiminde yapılan işkence ve tertiplerin "Parlamento heyetince tahkik edilmesini" istedim. Eğer Başbakan Naim Talû¹² görevini yerine getirseydi, içlerinde Hiram Abas ve Mehmet Eymür'ün de bulunduğu bu kişilerin sorumluluğu saptanılacak ve işkencenin önlenmesi için önlemler alınabilecekti. Ama işkenceler iktidarlarca yönlendirildiği için, bu tür istekler hep hasır altı edildi. Bugün aradan onbeş yıl geçtikten sonra Abas'ta bize koşut düşünülmektedir.

Abas⁸: *"MİT mutlaka parlamento tarafından tanınmalı ve denetlenmelidir. MİT'i iktidar partisinin bir araç gibi görmesi zararlıdır. Onun için parlamentoda bir komisyon kurulmalı, muhalefetin de adamı olmalı, MİT'in umumi gidişi parlamentoda denetlenebilmelidir. Bütün Avrupa devletlerinde olduğu gibi... Neden kaçılır, neden bir perde arkasına saklanılır; sebep yok."*

Bu açıklama MİT'nin bugüne kadar Parlamentonun denetimi dışında kaldığının açık bir itirafıdır. Bu ne biçim demokratik düzendir ki parlamento bazı kuruluşları hala denetim altına alamıyor?

Darbeleri Önceden Öğrenmek

Milli İstihbarat Teşkilatı ve Sivilleşme¹³ başlıklı yazıda *"MİT'nin Askeri Darbeler öncesi sorumluluğunu araştırmağa uzun zaman hiç bir iktidarın gücünün yetmeyeceği kanısındayım."* diye yazıyordum.

MİT'çiler dokuz ay sonra aynı konuda açıklama yapma gereğini duydu-
lar:

Eymür: ¹⁰ *"12 Eylül ihtilâlini MİT niçin hükümete bildirmedi, başında bir asker olduğu için mi?"* şeklindeki sorumuzu cevaplandırırken de *"Tabii"* dedi. *"Bizim kadersizliğimiz de burada zaten. İplerin ucu her zaman Genelkurmay Başkanı'nda olmuştur. Orgenerallik bekleyen bir adamın Genelkurmay'a değil de Başbakanlık'a daha yakın olması beklenemez."*

Balamir: Sen 1980'de MİT'teydin değil mi?

Eymür: Tabii. Hattâ 12 Eylül'den önce de Ankara'daydım.

Balamir: Pekî, *Türkiye'de bir ihtilal olacağını MİT niye bildirmedi hükümete?* Hep bu sorular soruluyor kamuoyunda MİT'le ilgili.

Eymür: Bildirmez.

11 Talat Turhan, Bomba Davası, Savunma, s. 342-346

12 Yn: Halen AKBANK Yönetim Kurulu Başkanı...

13 Yn: Ekim 1987'de yayınlanmıştır.

Balamir: *MİT'in başında asker olduğu için mi bu böyle?*

Eymür: *Tabii, MİT'in başındaki hep mevcut dengelere bakar. Denge nerededir? Genelkurmaydadır.*

Balamir: *Dolayısıyla, MİT müsteşarı sivil de olsa, muhtemel bir ihtilal önlenemez.*

Eymür: *Tabii, o da meselenin sakat bir yönü..... Bir tel örgü çekmiş askerler kendi etraflarına "Bunun içine hiç kimse giremez" diyorlar. Böyle birşey olmaz tabii..... Aslında ille MİT müsteşarı askeri kesimden olacak diye de bir kanun yok.*

Eymür çözümsüzlük içinde görünüyor. MİT müsteşarı askerde olsa sivilde olsa ihtilaller önlenemiyor. O halde sormak lazım MİT neye yarar diye? Kuşkusuz gerçek böyle değil... Hiram Abas ve ekibi yıllardan beri Teşkilâtı ele geçirmeyi düşlemektedir. Ama önleri askerler tarafından tıkalıdır. Sırf bu gerekçe bile onları asker düşmanlığına itmiş olabilir.

Gerçekte MİT homojen bir yapıda değildir. Müsteşar asker ya da sivil olsun, ihtilâlden haberdar olan MİT'çilerden herhangi birisinin böyle bir bildirimi yapma zorunluluğunda olması gerekir. Doğal olarak "Anayasal Düzene" ve de iktidarın gücüne inanıyorsa... Böyle bir haberi alan güçlü bir iktidar anında darbecileri emekliye sevk edebilir ve hattâ yargı önüne getirebilir. İktidarlara ihtilâllerden habersiz bırakmanın sorumlusu sadece MİT müsteşarı olmayıp, ilgili birimlerde çalışan tüm MİT görevlileridir.

Ancak bu kişiler ne 27 Mayıs, ne 12 Mart ne de 12 Eylül'den önce güçlü iktidar bulunmadığından, güçlüden -Slh.K.lerden- yana olmayı kişisel emniyet ve çıkarlarına daha uygun görmüşlerdir. Sorumluluk bireysel değil kolektiftir bize göre...

MİT'nin Sivilleştirilmesi

Darbelerden haberdar etmeyle birlikte MİT'nin sivilleşmesi de gündeme geldi. Abas'a göre, MİT'nin sivilleşmesi kendisinin MİT müsteşarlığına getirilmesiyle eş anlamlıdır. Nitekim:

Abas:⁸ benim sivilleşmeden kastım, doğrudan doğruya servisin içinden, seneler içinde kademelerle çeşitli görevleri yaptıktan sonra adamın müsteşarlığa gelmesidir" derken kendisini tarif etmektedir...

Güngör Mengi:⁸ "Hiram Abas, MİT'e Batı demokrasilerindeki işleyişe benzer bir kimlik kazandırmak, başına asker yerine, teşkilât kademelelerinden gelerek yükselmiş bir istihbaratçı oturtmak fikrini besliyordu. Başbakan Özal da aynı düşüncüyü paylaştığı için oradaydı" diye kanısını açıklıyor ve MİT Raporu'nun sızdırılmasıyla varılan somut sonuçları sıra-

lıyor:

- MIT'te Sivilleşme fikrini savunan başarılı bir ekip, kolaylıkla tasfiye edildi.

- Bu ekibin tasfiyesi suretiyle iktidara da dolaylı bir ihtar verildi.

Mengi, argodaki deyimiyile "Köstebekler"e koltuk çıkarken, bir anlamda iktidarın aczini dile getirmektedir.

İktidara ihtar veren güçler kimlerden oluşmaktadır?

Böyle bir ihtara maruz kalan iktidar neden istifa etmemiştir? Soruların yanıtları boşluktur...

Mengi, aynı konudaki sorularını sürdürüyor:

Mengi: ⁸ "Sivilleşme olayına dönersek, önerilerimiz doğrultusunda MIT'i çağdaş bir yapıya nasıl oturturuz?"

Abas: "Başındaki adamın teşkilatın çeşitli kademelerinde çalışmış, bu mesleği ailesiyle birlikte yaşam biçimi olarak kabul etmiş biri olması gerekir. Sivilleşmeden maksadım budur....."

Üniforma Hastası MIT'çiler

İşkencecilerin sivil olmasına karşın, sorguladıkları kişilerin kendilerine uydurdukları, rütbelerle çağrılmasını istediklerini savunmamda uzun uza-
diya açıklamışım.¹⁴

Zavallı ve hasta ruhlu bu kişiler, bir yandan kişisel komplekslerini tatmin etmeğe çalışırken¹⁵ diğer yandan bilinçli ya da bilinçsiz olarak sorgula-
nan kişiyi SİH.K.lerle karşı karşıya getiriyorlardı. SİH.K.lere yöneltilen bu
"hiyanetin" hesabı hiç bir dönemde sorulmamıştır. Kanımızca bu hesap-
laşma ivedilikle sorulmalıdır. Kanıt mı istiyorsunuz? İşte samimi itiraflar:

Eymür¹⁰: ".....Bizim bazı arkadaşlarımız kendilerini albay, yarbay, bin-
başı olarak tanıtmaya pek meraklıdılar. Bazen askerî pantolonlar giyer-
ler. Buluştukları görüştükleri insanlara asker intibasını vermek için asker
diye tanıtırlar. Bir arkadaşım vardı benim, ast subaylıktan ayrılma, evine
gittim birgün. Baktım karısıyla albay üniforması giymiş olarak fotoğraf
çektirip evinin duvarına asmış..."

Bazen, üniformaya özenen garibanlar yakalanır. Basında boy boy fotoğ-

¹⁴ Talat Turhan, Bomba Davası, Savunma, 1nci ve 2nci kitap

¹⁵ Yn: Beni Ziverbey köşkünde sorgulayan SİH. Klerden Binbaşı rütbesinde iken ayrılmıştı. Sorguda ken-
disine Albay diye hitap ettiriyordu. Eyüp Özalkuş adlı bu kişinin 1970'li yıllarda, birlikte çalıştığı o dönemin
Askeri Savcılarından Süleyman Takkeci'yle birlikte bugün THY Sivil Savunma örgütünde birlikte çalışması
elbette rastlantı olamaz.

rafları yayınlanıyor. Oysaki hastalığın kaynağını sivil MİT'çiler teşkil ediyormuş. Bu kompleksteki insanlara, 1971'den bu yana sorgulamak için yüzlerce üniformalı subay teslim edildi. Böyle bir av yakalayan bu aşağılık ruhlu kişilerin ne kadar canavarlaştığını o deneyden geçenlere sormalı ve Teşkilât mutlaka bu tür insanlardan temizlenmelidir.

Böyle bir temizlik sonucu, MİT sivilleşme yerine daha da askerleşebilir...

MİT'çiler

Eymür'ün bir diğer itirafı daha da ilginç:

"Bir yerde yaptığım işten tiksiniyorum zaten."

İnsanlar tiksindiği işleri yapmamalı. Yoksa Eymür'ün durumuna düşerler... Nitekim bilindiği gibi Eymür'ün kaleme aldığı *MİT Raporu* nedeniyle idare Ürüğ'a kırk milyon TL tazminat ödemek durumunda kaldı. Yasalara göre idarenin Eymür aleyhinde dava açıp, bu parayı geri alması gerekmektedir. Bu zorunluluk yapılmadığı sürece tiksindirici ilişkiler, ko-kuşmuşluk kuşkuları, kamu vicdanına takılı kalacaktır.

Eymür'ün kayınvalidesini Amerika'da ameliyat ettirip, eşiyle birlikte orada ziyaret edip geri dönecek kadar dünyalığını yapmış bir kişi olduğu anlaşıyor.¹⁶ Bay Abas ise oğlu ve arkadaşlarıyla emekli olduğundan bu yana Avrupa'da seyahate çıkacak kadar mutlu bir emeklidir...

Eymür'un eşi ve kayınvalidesinin ABD'ye gidiş dönüş uçak bilet ücreti ve fon için yaptığı harcama en az beş milyon lira olması gerekir. Kayınvalidesinin kanser ameliyatı da yirmi milyondan aşağı değildir. Oradaki ikamet masraflarını da katarsanız toplam harcaması kırk milyonu tutar. Bir solukta bu miktarı haralayabilen kişinin portföyünün kabarık olması gerekir. Kuşkusuz konunun o yönü bizi ilgilendirmez. Vurgulamak istediğim gerçek MİT Raporu Olayı'nın sorumlusu olan bu kişi hakkında neden rü-cü davası açılmamış olmasıdır. Yoksa iktidar bu kişilerden korkuyor mu?

Ülke, genelinde mutlu azınlık, mutsuz çoğunluk motifi anlaşılan MİT'na da yansımış, nitekim Mehmet Eymür ve Hiram Abas gibi emekli MİT'çiler Amerika'da, Avrupa'da cirit atarken Ferdi Tamer adlı eski MİT'çi, silahını satmaya kalkıyor, başaramayınca bir "baba"dan borç istiyor. Sonunda manavlıkta karar kılıyor. İtirafı ilginç:¹⁷

"Bende bazı MİT'çiler gibi holding patronlarının yanına yaklaşıp, şimdi

16 Eymür Amerika'da - Milliyet, 15 Ocak 1989

17 Dündar Kılıç'tan yardım isteyen MİT eski sorgu şube müdürü Ferdi Tamer manavlık yapıyor, MİT'çiye baba desteği, Milliyet, 12 Temmuz 1989

milyonluk maaşlar alabilirdim. Ancak pişman değilim."

Gerçekten de holding patronlarıyla MİT'çiler arasındaki ilişkiler aydınlatılabilse, düzenin kokuşmuşluğu daha da belirgin ortaya çıkabilir. Nitekim, "Horzum'un dostları, içinde general rütbesinde MİT'çiler bile bulunmaktadır..."¹⁸

Uğur Mumcu yıllardan beri usanmaksızın bu karanlık ilişkileri gözler önüne serer durur, ama birşey değişmez. Çünkü düzene şer ittifakı eğer mendir. Bu nedenlerle de Horzum, ilk tutukluluğundan salıverilmesinden sonra, Kızılay Horzum'a altın madalya takabilmiştir.¹⁹

Yapıtın "Hayali İhracata Bir Örnek" başlıklı V.Bölümü'nde de madalyalı hayali ihracatçılar açıklanmaktadır. Madalya meraklılarına Horzum-laşmalarını öneririm. Horzum deyip geçmeyin, 12 Eylül partileşme sürecinde "Devlet Partisi" olarak sunulmağa çalışılan Turgut Sunalp'ın MDP'si bile kuruluş çalışmalarına Horzum'un "Mavi Evi'nde - Safety House - (!) başlamıştır...

MİT'çiler türlü türlü, içlerinde ne ararsan bulunuyor. Hayali ihracat sanığı bile...

Nitekim eski MİT'çi Mustafa Necati Ercan, Marmaris Hayali İhracat davasında yargılanmaktadır.²⁰

Ve nihayet eski MİT'çi Kemal Eker, eski gelini Sonia'yı tabancası ile vurarak yaralıyordu...²¹

Tüm bunları kuşkusuz MİT'ni yıpratmak için yazmıyoruz. Bugün kesinlikle görüldüğü gibi MİT'ni asıl yıpratıcılar, Teşkilatı yasadışı yöntemlerle yatak odalarına kadar sokanlar ve bu oluşuma göz yuman iktidarlardır...

İstihbarat Örgütleri ve Yatak Odaları

Günümüzde CIA - MİT ilişkisini bilmeyen kalmadı. O halde denilebilir ki CIA eğer yatak odalarınıza girerse MİT'na da girer. Böyle bir mantıklı yaklaşıma aslında gerek bile yok. CIA'nın yatak odası serüveninden ilginç romanlar yazılabilir. "Küçük Amerikacı"lar MİT Raporu'nda görüldüğü gibi, belden aşağısını istihbaratçılık saymaktadırlar. Tıpkı ağababaları gibi...

18 İkte, Horzum'un dostlarının listesi, Uğur Dündar'ın haberi, Hürriyet, 20 Temmuz 1989

19 19 Mayıs 1989 tarihli gazeteler.

20 MİT'çi ağıladı... Diller çözöldü, Hürriyet, 18 Ocak 1989

21 25 ve 26 Temmuz 1989 tarihli gazeteler

Transparan Aynalar

"Ajanların yatak odalarında aynalar:²²

Turner, 1976 yılında CIA'nın başına geçtikten sonra, CIA'nın daha önceki işleriyle ilgili olarak "Soruşturma Komisyonu'na çağrılır. Konu CIA'nın "bazı ajanların yerleştirdiği aynalardır." Turner ile Senatör Kennedy arasında şu ilginç konuşmalar geçer:

Kennedy- CIA'ye ait örgüt evlerinde, kayıtlarımıza göre bir tarafı ayna, diğer tarafı odanın içini gösteren camlar kullanılmış. Bu doğru mu?

Turner- Evet efendim, elimizdeki belgeler, o evin inşa edilirken bu aynalar yerleştirilecek şekilde planlandığını gösteriyor.

Kennedy- Ve bu aynalar yatak odalarına yerleştirilmiş. Burada gerçekleştirilen operasyonlara da, yine sizin kayıtlarınıza göre, "Geceyarısı ve Doruk Operasyonu" denilmiştir. CIA'ya ait örgüt evlerindeki bu aynalı yatak odalarının nasıl kullanıldığına ilişkin bir fikriniz var mı?

Turner- Hayır efendim. (Komisyon üyelerinden kahkahalar!)

CIA eski Başkanı Amiral Turner diyor ki:²²

"1977'de.... âhlakdışı ve taraflı bazı olayların ortaya çıkmış olması nedeniyle halkın desteğini kaybetmek tehlikesi ile karşı karşıyaydık..... milletin CIA'ya alaycı bakışı, CIA elemanlarını etkilemiş, gönülsüz çalışmaya itmişti."

"CIA ajanları gece hanım arkadaşları ile konaklarken farketirmeden uyuşturucu verilmiş ve çözülüp çözülmedikleri denenmiştir... Ancak yapılan ahlâkdışı davranışın sorumlularını tam olarak ortaya çıkarmak mümkün değildi. Çünkü CIA'nın yapısı ve örgütleniş biçimi buna elvermiyordu."

Kuşkusuz Amiral Turner gerçeği açıklıyordu. O'nu doğrulayıcı bilgiler baskın arşivlerinde bile bulunabilir.²³⁻²⁴

Ülke içinde muhabbet tellallığı bile yapan CIA, kuşkusuz dost ve müttefik ülkelerde²⁵ daha da fazlasını yapmakta ve yaptırmaktadır. Örneğin: CIA, Amerikan uşağı İran Şahının yatak odasına kadar sızmıştır.²⁶

22 CIA, Gizlilik ve Demokrasi, Eski CIA Başkanı Stans Field Turner'in anıları, Cumhuriyet, 26-28 Ocak 1986

23 CIA Raporu, Hazırlayan: Orhan Duru, Milliyet, 5-9 Mart 1976 - CIA'nın örtülü eylemleri arasında muhabbet tellallığı bile var.

24 CIA'nın yeni marifeti - 200 bin kişi şehvet delisi yapmış - Mavi kuş - enginar hareketi olarak tanımlanan bu uygulama ile bir çok yabancı ülke casusu tuzağa düşürülüp bilgi alınmış - AŞK ODALARI - Hürriyet, 4 Aralık 1978

25 Yn: Host, Country - Ev Sahibi ülke -

26 Şahın yatak odasından CIA çıktı, Hürriyet, 19 Şubat 1978

Amerika'da yatak odası olurda "Küçük Amerika"da yatak odası olmaz mı?

Memhet Eymür - Oktay Balamir söyleşisine dönelim¹⁰:

"Balamir- Peki, raporda konu edilen Üruğ Paşa olmayıp da, onun kadar ünlü başka bir üst düzey general olabilir mi? Emel Sayın'a hayran olan...

Eymür: Bazı şeyler tetkik edlirse tabii daha iyi sonuçlara varmak mümkündür. Mesela Sheraton Otelinde bir adam vardı. Polisten ayrılma bir kişi.... oranın güvenlik amiri oldu. Otelde özel bir odası vardı. Kendisini herkes MİT elemanı olarak biliyor ve oteldeki o oda, ona MİT adına tahsis edilmiş. Bu şahıs, bütün bu Mehmet Ağar'lar, Ünal Erkan'lar, Şükrü Balcı, Tuncay Mataracı gibilerle vıcık vıcık olmuş bir adam. Şimdi İstanbul Belediyesi'nde çalışıyor. Bunun odasında kimler kalmış acaba? Araştırmak lazım. Bakmak lazım tabii. Mesela, Fahrettin Aslan orada kendi adına odalar tutmuş mu devamlı olarak? Tutmuşsa niye? Araştırılsa çıkar.

Milliyetçi, muhafazakâr ve de mukaddesatçı iktidarın gücü acaba neden böyle bir araştırma yapmaya yetmiyor? Yukarda adı geçenler konuşmayacağına göre en iyisi Bilge Erol'a sormalı...

Eymür'den öğrendiğimize göre, ülkemiz gerçekten "Çağ atlamış" hem kamu'nun hem de özel sektörün "AŞK ODALARI" varmış. Büyüklerimiz (!) boşuna söz ederler mi hiç? Gerçekten her iki sektör arasındaki işbirliği kapsamlı bir boyuta ulaşmış...

Peki kimdir bu Sheraton Otelindeki MİT görevlisi: M.T. adındaki bu kişi yıllarca önce Adalet Partili bir bakanın "mahremi esrası" olarak öne çıktı. O dönemde gerek Bakan'ına ve bu arada doğal olarak kendisine yönelik "köşe dönücü" işler yaptığı kulaktan kulağa söyleniliyordu. Daha sonra otelde kendisine uygun bir iş bulmuş olmalı ki vatana hizmetini (!) burada uzun süre sürdürdü. Dalan Belediye Başkanı olunca her halde onun engin deneyimleri ve porno arşiv bilgilerinden yararlanmak için, yanına almış olmalı. Ancak benim bildiğime göre, M.T. eski zenaatını da bırakmış değil işini Aksaray'daki beş yıldızlı bir otelde sürdürüyor...

Mehmet Eymür samimi itiraflarında:¹⁰

"Bu mesleğin tabii ki çirkin yanları var" diyor ve devam ediyor:

"Bir kokuşmuşluk var" diye.

Evet gerçekten bir kokuşmuşluk var. Ancak bu kokuşmuşluğun suçlusu Devrimciler değildir. Asıl suçlular "Yeni Amerikan Mandacılığı" anlayışında olan sağcı iktidarlar ve onlara destek veren bürokrasi ve diğer sağcı güçlerdir.

Amerika'ya benzeyeceğiz diye "Aşk Odaları"nın işletilmesine göz yu-

manlar, kokuşmuşluğun gerçek amilleridir.

Kuşkusuz CIA'nın aşk odaları ile bizimkiler arasında teknik benzerlikler bulunmaktadır. Ancak kullanım biçimi ve yöntemi farklı olduğu anlaşılmaktadır. Onlar "Aşk Odaları"nı yabancılara açarak tuzağa düşürmekte, daha sonra şantajla o kişilerden istihbarat amacıyla yararlanmaktadır.

M.T.'nin Sheraton'daki odasının işlevinden bana göre bir alaturkalık var: M.T.'yi kullanan güçler ve onun şebekesindeki kişiler, gerektiğinde iktidar veya bürokrasinin sivil ve asker kanadından seçtikleri etkin kişileri sıcağı yaklaşım yöntemleriyle tuzağa düşürüp, Sheraton'daki odaya misafir etmekte ve orada özlemini duyduğu, hayâl ettiği kadın kendisine sunulmaktadır. O andan itibaren tüm gizli kameralar, ses alma cihazları çalışarak hedef kişinin özel pornografik filmi çekilmektedir. Bu filmi eline geçirenler artık özel çıkarlarını korumak için, her türlü şantaja başvurmaktadır. Hatta bazı duyarlı yerlere atanan kişilerin arzu ettikleri makamları bu yöntemle elde ettikleri kulaktan kulağa söylenilmektedir.

"Aşk Odaları Tuzağı" ulusal bünyemiz içinde kalsa bu "kokuşmuşluk"a katlanılabilmir belki. Ne yazık ki, sorunun bir de dışa bağımlı yanı var. Aslında sanırsınız ki en tehlikeli yanı da bu... Aşk odalarından geçen kişiler CIA'da pazarlanılmakta, hedef, seçilen kişiler bu yöntemle Amerikan çıkarları için kullanılabilmektedir.

Şöyleki: Bilindiği gibi tüm dünyadaki "Sheraton otelleri" ITT şirketince inşa edilmiştir. Bu şirketin CIA ile ilişkisini bilmeyen kalmadı. Bir örnek vermek gerekirse:²⁷

"Fallacı- 1970'de seçimleri kazanan Allende'nin devrilmesi için Nixon emir vermişti.

Colby- 1970'teki girişimimiz başarısızlığa uğradı, sonra da müdahale etmedik.

Fallacı- Gerçekten mi? Peki Allende'yi zor duruma düşüren grevler, ITT şirketinin rolü.

Colby- Biraz para verdik..Sadece 10 milyon dolar kadar. Seçim diyor-sunuz, Hitler de, Mussolini'de seçimle gelmediler mi?

Fallacı- İşte kötü niyet buna denir. Hitler'i iktidara getiren seçimlerle Allende'yi iktidara getiren seçimleri kıyaslamaya hakkınız yok. Ya General Schneider'in öldürülmesi?

Colby- Schneider'i öldüren, bizim para verdiğimiz örgüt değildir. Bizim için çalışan kişiler de ülkelerini savunan gerçek yurtseverlerdir."

İşte CIA'nın iç yüzü...

27 İtalyan gazeteci Fallaci, CIA'nın eski müdürünü terletti, Cumhuriyet, 6 Mayıs 1978

CIA, ITT kanalıyla Şili'de seçimle gelen iktidarı "Askeri Darbe" yaptırarak, kanla iktidardan uzaklaştırıyor. İşine gelmeyen yurtseverleri sağcı işbirlikçilere öldürtüyor... Sonra da Amerika, hür dünyanın (!) liderliğine soyunuyor ve de utanmadan demokrasiden, insan haklarından söz edebiliyor.

Konuya yeniden dönersek, ABD, "gerçek yurtsever" dediği yerli işbirlikçilerin işlettiği "Aşk Odaları"ndan geçirttiği kişilerle isterse darbe bile yaptırabilir...

Kuşkusuz eğer bu rapor orgeneral (E.) Necdet Üruğ'u hedef almasaydı, kimseden ses seda çıkmayacaktı. Yanlış hedef seçildiği için raporu hazırlayanlar harcanmıştır. Oysa bu kişilerin hizmetleri araştırılabilirse geçmişde benzeri nice rapora rastlamak olası... Çünkü bu adamların tüm istihbaratçılığı "Ramboculuk" ve "Kirli Harekât"çılığa dayanıyor.

Aslında yazılanlara bakılırsa "Aşk Odası"ndan geçen bir general var: Balamir¹⁰: "Raporda konu edilen olmayıp da, onun kadar ünlü başka bir üst düzey general olabilir mi? Emel Sayın'a hayran olan..."

Aslında Oktay Balamir'in iması boş değildir. Ama açıklamıyor gerçeği, üç nokta ile okuyucunun anlayışına terk ediyor...

Devlet hiyerarşisindeki laçkalık bu olayla bir kez daha açığa çıkmaktadır. MİT Başbakan'a bağlı olduğu halde, onun emrinde ve kontrolünde değildir. Çünkü:

Balamir:¹⁰ "Aslında Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in MİT Müsteşarı Hayri Ündül'ü çağırıp, "Bunları emekliye sevk" diye emir vermesi çok enteresan bir durum. Siz sözde Başbakanlık'a bağlısınız.

Eymür- Bu ilk değil ki. Benim ilk tayinim de Cumhurbaşkanı'nın emri ile oldu.... Teşkilâtı bugün kimin idare ettiği belli değil."

Açıklananlara bakılırsa, MİT Raporu Olayı'nda Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve damadı Erkan Gürvlt konuyla yakından ilgilenmiş ve gerekli girişimlerde bulunmuşlardır...

İdare rapor nedeniyle mahkeme kararıyla tazminat ödemek zorunda kalmıştır. Hiram Abas ve ekibi temizlenmiştir ve yeni bir MİT müsteşarı atanmıştır. Hepsisi bu kadar... Olay ötekiler gibi dalgalanmaya bırakılmıştır. Aynı raporla suçlananlardan ne ses var ne de seda... Demekki onların milyonluk tazminata gereksinimleri yok diye düşünemeyiz. Bu bir onur sorunudur. Eğer insanlar gerçekten Üruğ gibi, haksız yere suçlanılmışlarsa onurlarını korumak zorundadır. Aksi durumda, raporda yazılanların suçlanan diğer kişiler açısından doğru olması gerekir. Onları susturan nedenlerden birisi "Aşk Odaları"ndan geçmeleri olmasın?

Hiram Abas ve ekibinin MİT'nden uzaklaştırılmaları birinci raunttur. Maç

bitmiş değildir.

Abas ve benzerleri yıllarca MİT'nda Amerikan ekolunun temsilcileri olarak çalışmışlardır. Bunun yanında mason olmaları nedeniyle artlarında loca desteği bulunmaktadır. Daha da önemlisi iktidarın "MİT'nı Si-villeştirmek" anlayışının MİT müsteşar adayı, Hiram Abas'tır. Bu kişilerin halâ Amerika ve Avrupa'ya mekik dokumalarının ardındaki giz nedir?

Bekleyelim görelim...

26 Temmuz 1989

II.BÖLÜM

ASKERİ DARBELER DÖNEMİ*

Tarihçilerin Türkiye'de 1960-1980 evresini başlıktaki deyimle tanımlayacaklarını sanırım. Günümüzde bazı çevreler üç askeri darbeyi de aynı potaya koymayı yeğliyorlar. Büyük bir çoğunluk ise daha gerçekçi bir yorumla 1960 olayına diğerlerinden daha farklı bir bakış açısıyla bakmaktadırlar.

Kanımızca 1961 Anayasasının getirdiği düzen; başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilen ve sömürülen kesime o günün koşullarına göre azımsanmayacak ölçüde haklar tanımış, toplumun ilerici, demokrat kesimine ve özellikle gençliğe örgütlenme olanağı sağlamıştır. Bunun yanında kişi hak ve özgürlükleri baskılardan arındırılmış ve ilk kez legal bir sol parti (TİP) TBMM'de temsil olanağı bulmuştur.

Kuşkusuz bu oluşum emperyalist güçlerle onların yerli işbirlikçilerini ve doğal müttefiklerini her geçen gün tedirgin etmeğe başlamıştır. Bu nedenle de onlarca 27 Mayıs Anayasası boy hedefi seçilmiş ve Sermaye sağ + Dinsel sağ + Şoven sağ Anti-Komünizm potasında kaynatılarak 12 Mart 1971'e gidişin koşulları hazırlanmıştır.

Bu anlamda 12 Mart ve 12 Eylül, 27 Mayıs'ın tüm getirdiklerini ortadan kaldırma işlevini gördüğüne göre bu üç darbeyi aynı grupta sayamayız. Çünkü son ikisi ilkinin karşıtıdır. O halde 27 Mayıs ilerici nitelikte bir hareket olmasına karşın diğerlerinin onun karşıt karakterinde ve yapısında olduğunu söyleyebiliriz.

Dilimizde «turnayı gözünden vurma» diye bir deyim vardır. Askerlerin kullandığı hedef tahtasında 12 rakamı «turnanın gözü» ile eş anlamlıdır. 12'li Darbelerin nedenini araştırırken tarihçinin çözüme ulaştıracağı ilk soru darbecilerin gerçekten 12'den vurduklarını sandıkları halde karavana mı attıklarını saptamaları, ikincisi ise seçilen hedeflerin ulusal mı yoksa dış güçlerin mi yararına bir oluşum gösterdiğini araştırmak olmalıdır.

* SORUN Birlikte Sosyalist Dergi MART'89 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

12 Mart 1971'da başlatılan terör, baskı ve zulüm dönemiyle gerçekleştirmeye çalışılan «Temizlik Harekâtı» ya da işkencecilerin deyimi ile «Solun kökünü kazıma operasyonu» tam olarak sağlanamadığı için, ülke dış güçler tarafından istikrarsız hale getirilmek için teröre itildi ve 12 Eylül 1980 darbesiyle bir yandan «temizlik operasyonu» sürdürülürken, diğer yandan yasal yapı, egemen dış güçlerin istekleri doğrultusunda çerçevelendi.

1953'lü yıllarda ABD'de Mc Carty'cilik anlayışı iktidarca benimsendiği bir dönemde, Albert Einstein bir dostuna şu açık mektubu gönderiyordu:¹

«Bu ülke (Amerika) aydınlarının karşı karşıya bulunduğu sorun son derece ciddidir. Gericı politikacılar, bütün aydınlara kuşkuyla bakılmasını sağlamakta başarılı olmuşlardır. Bu başarıdan sonra şimdi kendilerine boyun eğmeyenleri aç bırakma çabalarına girişeceklerdir. Buna karşı ne yapmalıdır? Onlarla işbirliği yapmamak doğru olur kanısındayım. Gerekirse cezaevine girmeyi, parasız kalmayı, ülkenin çıkarları uğruna kendi çıkarlarından olmayı göze almalıdırlar.

Yeterli sayıda kimse bunu yapabilirse başarı kazanılır. Başarı kazanılmazsa, bu ulus zaten köle olarak yaşamayı kabullenmiş sayılır.»

Şimdi bu mektuptaki parantez içindeki (Amerika) yerine (Türkiye) koyup yeniden okuyalım diye bir öneride bulunamıyorum. Yasaların gazabına uğramamak için...

Gerçi 27 Mayıs'ı ve 12'li darbeleri tarihçiler enine boyuna irdeleyeceklerdir. Ama bu dönemlerin her türlü baskı zulüm ve işkencesinin hedefi olmuş bizlerin bir görevi de bildiğimiz gerçekleri kamuoyuna yansıtmaktır.

Bu anlayışla Selimiye Askeri Ceza ve Tutuk Evinde «Bomba Davası» sanığı olarak yargılandığımız dönemde 8 Haziran 1973 günü yapılan sorgumda duruşma zaptına geçen sözlerimle:² «12 Mart Atatürkçü bir hareket olmamıştır. Bunu Atatürk'ün nutkunda açıkça görmek mümkündür. Atatürk bu nutkunda TBMM'de çoğunluğu temsil eden partinin iktidar temsil edebileceğini söyler. 12 Mart'tan sonra ne olmuştur? Çoğunluk partisi dururken iktidar azınlık partisine verilmiş ve idare bu şekilde yürütülmüştür. Sunay ve Tağmaç'la şahsi bir ilişkim yoktur. Ancak bunlar özellikle 22 Şubattan (1962) sonra yönetimi fiilen ele geçirmişler MİT'i ele geçirmişler, MİT'i de Amerikalılar ele geçirmiş ve bu şekilde idare edilmeğe başlanılmıştır. Bu yüzden de memleket bu hale gelmeğe başlamıştır.»

Bu açıklama ile 12 Mart ve Amerika arasında ilişki kurulmuş ve bu gerçek o dönemde her türlü belâ göze alınarak ifade edilmiştir. Kuşkusuz

1 Sadun Tanju, Einstein'ın mektubu, Cumhuriyet, 8 Aralık 1975

2 «Bomba Davası» Duruşmatutanağı, s. 18

bu önemli savı öne sürerken tanıdığı olduğum, bildiğim ve kanıtlayacağıma inandığım gerçeklerden güç almaktaydım. Nitekim bu savımı 10 Klasör-
den oluşan 5000 sayfalık bir savunma ile 14 Kasım 1975'de bir hafta
süren açıklamalarımla kanıtlamağa çalıştım.³

Daha sonraki günlerde bu savımız 12 Mart öncesi dönemin önemli poli-
tikacıları ve Dış İşleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil tarafından doğrulan-
dı.⁴

«Türkiye'nin İstihbarat Teşkilatı, Amerika'nın, İran'ın, İsrail'in istihbarat
teşkilatlarıyla daima organik münasebetler içindedir. Bunlar her sene
toplanırlar. Tahran'da, Telaviv'de, Washington'da. Mübadele yaparlar,
kararlar alırlar...»

...Çağlayangil daha sonra da açıklamalarını sürdürdü.⁵ «12 MARTTA CIA
GENİŞ ÖLÇÜDE VARDIR»

Uğur Mumcu, bizim savımızı doğrulayan Çağlayangil'in açıklamalarını
«Kim Kimi Doğruluyor...» başlıklı yazısıyla irdeledi.⁶ Ve 12 Mart - CIA -
MIT - KONTR-GERİLLA ilişkilerini içeren savlarımızı da «KONTR-GE-
RİLLA TAKTİKLERİ» adlı makalesiyle kamu oyuna duyurdu.⁷

Bu olay o dönemde uzun süre basına yansıdı ve savımızın gerçekliği
gün yüzüne çıktı.⁸⁻²¹

İhsan Sabri Çağlayangil zaman içinde bu konudaki açıklamalarını sür-
dürdü.²²⁻²⁴

«CIA hissedilir... CIA bir mobilyaya girer... Tahtayı kemirdiğini duyarsınız,

3 Savunmanın çok küçük bir bölümü: Bomba Davası Savunma 1 ve 2 adlı yapıtlarda yayınlanmıştır.

4 Politika, 10 Mart 1976

5 Politika, 1 Ocak 1977, Tercüman, 1 Ocak 1977

6 Cumhuriyet, 26 Mart 1976

7 Cumhuriyet, 3 Nisan 1976

8 Süleyman Demirel, «Başka ülkeler kuvvetli bir Türkiye istemez» Politika, 24 Mart 1976

9 Sadun Aren, «Amerikan Dostluğu» Politika, 22 Mart 1976

10 Hasan Yılmaer, «Çağlayangil'in demokrasiye hizmeti» Politika, 23 Mart 1976

11 CIA mı, MIT mi, simit mi? Vatan, 21 Mart 1976

12 Örsan Öymen, Mart - CIA - MIT ilişkileri, Milliyet, 23 Mart 1976

13 Murat Belge, Çağlayangil'e niçin kızıyorlar? Politika, 23 Mart 1976

14 Sevgi Soysal, «İyl dile gazetecilliği» Politika, 24 Mart 1976

15 Oktay Akbal, «Fındık, fıstık, lokum derken» Cumhuriyet, 25 Mart 1976

16 İsmail Cem, 12 Mart ve Günümüz, Politika, 25 Mart 1976

17 Mümtaz Soysal, Karanlık, Milliyet, 26 Mart 1976

18 Mustafa Ekmekçi, Vay fanına bu ne iştir, Cumhuriyet, 29 Mart 1976

19 Uğur Mumcu, Buyurun lapa edin..., Cumhuriyet, 16 Nisan 1976

20 Mümtaz Soysal, Solun Birliği, Milliyet, 28 Mayıs 1976

21 CHP'li Ünsal, 12 Mart'ta CIA parmağı olduğunu Çağlayangil'den öğrendim, Milliyet, 23 Ocak 1979

22 Politika, 1 Ocak 1977

23 Mobilya kurdunun büyüğü sesi, Politika, 2 Ocak 1977

24 Uğur Kökten, 12 Mart ve Mobilya kurdu, Politika, 14 Mart 1977,

sesi duyulur, fakat nerede olduğu bilinmez.»

Tartışmaların böylesine yoğunlaştığı bir dönemde Türkiye yeniden «destabilize» edilmiş, bir yandan terör tırmanırken diğer yandan «sahte operasyon»lar düzenlenilerek darbeye uygun bir ortam hazırlandığını görüyor, bu doğrultudaki kuşkularımı dile getiriyordum.^{25-29.}

Gerçekte emperyalistler açısından 12 Mart darbesinin tam doyurucu olmadığı daha 1975'li yıllarda algılamış bu konudaki kuşkularımı daha o dönemden itibaren dile getirerek yeni bir darbeye karşı kamuoyunu uyarma görevini yerine getirmeğe çalışmışım. Nitekim 1975 yılı Kasım ayında İstanbul Sıkıyönetim mahkemesinde yaptığım savunmada gelecek bir darbeden ve bu darbe sonucu varılmak istenilen hedeflerin bazılarını dile getirmiştım.³⁰

- «1. 27 Mayısçıların tam tasfiyesi,
2. T. Sİh. K.lerin radikal kesiminin tam tasfiyesi.
3. CHP'nin kapatılması,
4. Atatürkçü ve Demokratik sol görüşün tasfiyesi,
5. Faşist bir düzenin kurulması.»

Bu öngörü 1975'lerden 1980'lerin görünümü olarak gerçekleşmiş bulunuyor.

Gene o dönemde «CIA'nın Türkiye'de cinayetler düzenlediğini» iddia ediyordum.³¹ Bizden yıllarca sonra 15 CHP'li Milletvekili ve Senatör aynı savı yineledilerse de ülkede siyasal cinayetler birbirini kovaladı.³² Birçoklarının da faili ne yazık ki hâlâ bilinmiyor.

Gerçi konumuz CIA'nın işlediği cinayetler değildir. Bu konuda devlet adamları başta olmak üzere CIA'nın işlediği cinayetler kapsamlı bir yapıta konu olabilir. Ancak sırası gelmişken CIA'nın hukuk danışmanının bu

25 Talat Turhan, 12 Mart hukukunun ardındaki Amerika mı? Politika, 11-13 Ekim 1976

26 Talat Turhan, İşçi sınıfı ve sınıf gerçeği, 7 Gün dergisi, 16 Şubat 1977 - 9 Mart 1977

27 Talat Turhan, İşkence, Terörizm, siyasal cinayetler ve Güvenlik örgütleri, 7 Gün Dergisi, 11 Mayıs 1977 - 15 Haziran 1977

28 Talat Turhan, İktidarların çeteleşmesi ve bürokrasi, 7 Gün Dergisi 3 Ağustos 1977 - 14 Aralık 1977 (Yazı disizi sürerken dergi yayın faaliyetine son verdi ve dergi sahibi saf değiştirdi.)

29 Talat Turhan, Kontr-Gerilla Gerçeği, Sadi Koçaş ve Memduh Ünlütürk'e cevap veriyor, Politika, 10 - 15 Mayıs 1978

30 Talat Turhan, Bomba Davası Savunma 1, s. 63 Mahkemeye verilen şemada «faşist düzen» yazılıdır. Yapıta bu bölüm «yeni bir düzen» olarak geçmiştir.

31 Hürriyet, 4 Kasım 1975

32 «DISK'in basın toplantısına katılan 15 CHP'li» CIA'nın Türkiye'de cinayet işlediğini iddia etti: İsmail H. Öztörün (Adana), Süleyman Genç (İzmir), Erol Saraçoğlu (Ankara), Kemal Anadol (Zonguldak), Selahattin Öcal (Ankara), N.Çelik Yazıcı (Çankırı), Faik Öztürk (Elazığ), Metin Tüzün (İstanbul), Ferhat Aslantaş (İzmit), Cemal Bor (Niğde), Solmaz Belül (İstanbul), Mustafa Gazarlı (Denizli), Temel Ateş (Ordu), Cevat Atılgan (Tokat), Altan Tuna (Çanakkale), Hürriyet, 30 Nisan 1978

konudaki görüşünü anımsamamızda yarar var. CIA'nın hukuk danışmanlarından Mitchel Rogovin: «CIA'nın cinayetlere karışmasını yasaklayan yasa yok»³³ diyerek³⁴ CIA'nın bir cinayet örgütü olduğunu açıklıkla itiraf etmektedir.

Bunun dışında CIA «Sorgu uzmanları, uyuşturucu madde uzmanları, psikiyatrisler ve psikologlardan» oluşan ve adına «Enginar Grubu» denilen bir grubun «İnsanlar iradesi dışında cinayet işletmeğe çalıştığı»da açıklanmıştır.³⁵

Bugüne kadar öne sürülen belgelere göre ABD'nin kontrolü altına alınan Askeri Darbelerin gerek hazırlanması, gerek oluşumu ve gerekse darbe sonrası geçiş dönemini düzenleyen koşulların, siyasal ve ekonomik düzenin ABD'nin ve onun istihbarat örgütlerince yönlendirildiği açıkça çıkmış bulunmaktadır.

Ancak bu konuda gayri resmi bir yapıt³⁶ Türkiye'de ilk kez savunmamla Türk kamuoyuna mal edilmiştir. Resmi olan ikincisi gerek savunmam ve gerekse yazılarımla "FM 31 - 16. Counterguerilla operations" adlı yapıt³⁷ kamuoyuna tanıtılmıştır. Bu iki belge Askeri Darbelerde ABD'nin ve onun istihbarat örgütlerinin rolünü kesinlikle ortaya koymaktadır.

Özellikle yazdığım bir yazı dizisinde²⁸ "Amerikan FM 31 - 16 Counter-guerilla operations (kontrgerilla harekâtları)"³⁸ adlı resmi Amerikan Talimnamesinin, 33. sahifesinde yer alan şemayı yayınladım. Bu belgede Askeri darbeler içinde ABD istihbarat örgütlerinin varlığı açıkça görülmektedir. (EK-5)

Özetle: 27 Mayıs olayını yarı kalmış bir devrim olarak nitelendirebiliriz. Yarı kalmıştır. Çünkü, 27 Mayıs'a sahip çıkan kadronun, ideolojik ve sınıfsal konumu bir sosyal devrimi yönetip yönlendirebilecek nitelikte değildi. Ayrıca sosyal muhalefeti değerlendirebilecek, değişim ve dönüşümleri gerçekleştirebilecek ve de kitle tabanı olan bir parti geleneği de yoktu. Bu nedenle de çok kısa bir sürede iktidar üzerindeki kontrollerini yitirerek T. Sİh. K.lerindeki cuntalaşmaların nedeni oldular. Tüm bu olumsuzluğa karşın, toplumu ilerici bir Anayasa'ya kavuşturmanın onuru 27 Mayıs'ı yüceltmeğe yeter.

12 Mart, imzacılarının yetenek ve nitelikleriyle simgelenen talihsiz yarı

33 Milliyet, 11 Aralık 1975

34 Talat Turhan, Sorun Birlikte Kitap Dizisi: 2/Ocak 1988, Uluslararası Terörizm ve Ölüm Mangaları, s. 24-34

35 Politika, 13 Şubat 1978

36 David Galula, Ayaklanmaların Bastırma Hareketleri, (Amerika'da CIA'nın yayınevi olan PRAGER tarafından basılan bu yapıt Genelkurmay tarafından tercüme edilerek T.Sİh.K.lerine yayınlanmıştır.)

37 Department of the army field manual, Headquarters, Department of the army - March 1967

38 Bilindiği gibi 12 Mart döneminin İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Faik Türol «Kontr-gerilla-yı inkâr etmekteydi.

askeri bir darbe olup, bu darbeye boyun eğen TBMM'ne de yara aldır-
mıştır. Bu darbeye boyun eğen dönemin politikacıları amaçlarının
TBMM'ni açık tutma olduğunu savunmasının ardına sığınmışlarsa da 12
Eylül 1980 darbesi bu gerekçenin tutarsızlığını kanıtlamıştır.

Ancak 12 Mart'ta iktidardan olan kadrolar o dönemde başta Faik Tütün
olmak üzere Sıkıyönetim Komutanlarına makam ve imkânlar vaad ede-
rek, sahte davalar düzenleyerek, özellikle 12 Mart imzacılarından Faruk
Gürler ve Muhsin Batur'u Bomba Davası'yla sanık sandalyesine oturt-
mayı denemiş ve T.Sih.K.lerinin bir kesimini tertiplerine alet etmeyi
başarmışlarsa da bir yandan toplumdaki demokratik oluşum, diğer yan-
dan Bomba Davası sanık ve savunucularının onurlu direnişleri karşısın-
da geri çekilmişlerdir.

Bir anlamda 12 Mart, 12 Eylül'ün provasıdır. Emperyalizm bütün güçleri-
ni seferber ederek, 24 Ocak kararlarını kalıcı kılmak için önce askeri güç-
ten yararlanmış daha sonra bu güce dayanarak uzantısı bir sivil kadroya
iktidar yollarını açmış ve Prens Sabahattin'den beri hayal edilen bir eko-
nomik düzen emperyalist sömürüye tam teslimiyet halinde yürütül-
mekte ve dış güçler tarafından pompalanarak yaşatılmağa çalışılmakta-
dır.

«12 Eylül'ü salt bir askeri darbe sananlar yanılır. 12 Eylül darbesiyle Tür-
kiye dünya kapitalizminin acımasız karanlığına girdi. Zaten kapitalizme
bağımlı idi iyice bağımlı oldu... Gericici akımlar kimi sırtlanıyor, kimi de
dışlanıyor. Emekçi kitleler için ücretler, maaşlar, köylüler için taban fiyat-
ları baskı aracı olarak kullanılıyor. Acımasız vurgun düzeni sömürü,
rüşvet, aferizm destekleniyor. Belli bir vurguncu kesim yaratılıyor...»³⁹
Bu değerlendirmeye katılmamak mümkün değil.

Politika biliminde böyle bir oluşuma «KARŞI DEVRİM» denilir. Öyle ol-
duğu için 12 Mart'lardan bu yana «DEVİRİM» kelimesi düzenin egemen-
liğince yasaklanmıştır.

Sosyal bilimlerden haberdar olanlar bilirler ki, toplumların dinamiği
olumsuzluk boyutunda sonsuza dek tutulamaz. Karşı Devrim tarihsel
süreç içinde olumlu olan karşıtının koşullarını istese de istemese de za-
man içinde hazırlayacak demokratik koşullar içinde ülkemiz layık olduğu
düzene mutlaka kavuşacak, bu olumluluğu daha iyiye götürmek tarihsel
dinamiğin kuralları içinde zorlamasız, baskı, zulüm ve işkencesiz devam
edecektir.

* Böyle bir oluşumun alt yapısı, Uluslararası Finans Kuruluşlarının uzantısı olarak kurulan Sınai Kalkınma
Bankasına yönlendirilmiştir. İşbirlikçi özel sektör yaratma girişimlerini kavramak için SKB'nin kurulduğun-
dan beri dağıttığı krediler ve bununla ulaşılan hedefler ayrıntılarıyla incelenmelidir.

39 Mehmet Kemâl, «Anayasadan Yana», Cumhuriyet, 1 Şubat 1988

Kurtuluş Savaşıyla kurulan Atatürk'ün «Tam Bağımsız Türkiye'sini»
«Amerikasız Türkiye Düşünemiyorum»⁴⁰ diyen mandacı anlayış sahiplerinin çıkarlarını kollayan başıboşluğuna, işçi ve emekçi sınıf ve hareketler bir gün mutlaka dur diyeceklerdir. Kimşenin kuşkuşu olmasın...

2 Şubat 1988

40 -Yener Süsoy'un Erdal Kabatepe ile tatil sohbeti, (Milliyet, 6 Kasım 1987) (Erdal Kabatepe, «Eisenhower Mübadele Dostları Vakfı»nın bursu ile Amerikada özel eğitilmiden geçmiş (1982 yılında) 19.Türk'ür. (1.Süleyman Demirel). Bu kişi Amerika dönüşü kendi ifadesiyle «dünyanın en büyük Amerikan firmalarından birisinin müşavirliği ile başka bir Amerikan firmasının temsilciliğini almıştır» Halen de Türk - Amerikan Dernekleri Başkanlığını yapmaktadır.

Bundan önceki yazımızın başlığı «ASKERİ DARBELER DÖNEMİ» idi.¹ Bu sayıda «12 EYLÜL ÖNCESİNE DÖNELİM Mİ?» ara başlığı ile konuyu işlemeğe devam etmeği düşünüyorduk. Ne varki arada geçen dönemin hemen hemen tümü bu konuya ilişkin ilginç tartışmalara sahne oldu. Bütün bu gelişmeler konumuzu güncelleştirdi. Bu nedenle sorunun bu yönünü irdelemek gereksinimi duyulmuştur.

Mart ayı başlarında Cumhurbaşkanı'nın yapmış olduğu konuşmanın tartışmaları sürerken, ay sonuna doğru Başbakanın «Müdahale heveslileri»nin varlığından söz etmesi bu gelişmeleri bir SHP milletvekili ile 22 arkadaşının «darbeleri önleme» yasa tasarısı hazırlamaları kuşkuları artırdı. Bazı çevreler özellikle, «Müdahale olasılığını» iktidarın bir propaganda taktiği olarak nitelerken, büyük bir çoğunluk «Ne oluyoruz?, nereye gidiyoruz?, Gerçekten bir darbe olasılığı var mı?» sorularını yöneltmeğe başladı. Özellikle başını almış giden bir enflasyon, borç krizi, trilyonluk bütçe açığı, dışardan empoze edilen bu uydu ekonomik ve siyasal düzenin iflas işaretleri verdiği bir dönemde, bu türden soruları yöneltenler haksız sayılmazdı.

1970 - 1980 dönemini ASKERİ DARBELER DÖNEMİ olarak nitelendirmiştik. Gerçekte böyle bir tanım görecelidir. Çünkü 1980 bir darbenin başlangıç tarihidir. Buna ASKERİ REJİM dönemi ve GÜDÜMLÜ DEMOKRASİ döneminin de katılması gerekir. Bir olasılık olarak da DARBELERİN ZİNCİRLEME REAKSİYONU'ndan söz edilebilir. Bu durumda süreç uzayabilir.

1970'li yıllardan bu yana yazdığımız yazılarda Amerikan güdümü altına alınan ülkelerde ASKERİ DARBELER, onların çıkarlarına uyarlı bir dü-

* SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, MAYIS'88 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

1 SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, MART'88, s. 34-39

zenleme içinde dışardan tezgâhlandığını belgelerle açıklamış bulunuyorum.

Emperyalist güçler için önemli olan, o ülkelerdeki çıkarlarının korunmasıdır. Çıkarların önde geleni ekonomik olmakla birlikte, kuşkusuz başka etkenler de bulunmaktadır.

Bu nedenle borç veren ülkeler, borçlu ülkelerin siyasal düzenlerine, müdahale etmekte kendilerini haklı görmektedirler. Çıkarları tehlikede olmadığı sürece, onlarca düzen istikrardadır. Niteliğinin önemi yoktur. Ancak, ülke düzeninin değiştirilmesi çıkarlarına daha uygun geliyorsa o ülke istikrarsız hale -destabilisation- getirilir; darbe ortamı hazırlanır ve darbeciler yüreklendirilir. Bu amaçla kullanılan araçların önde geleni terördür. Darbe sonrasını kriminolog yaklaşımıyla değerlendirenler -sonuçtan yararlanan kim?- gerçeklere ulaşabilir. Oysa ki, darbeler sahne olan ülkelerde düzen egemenlerinin ve onların akıl hocalarının önerileri doğrultusunda tümü devlet tekelı altında bulunan yayın araçları ve kontrol altına alınan basın organlarıncı yürütölen propaganda bombardımanıyla büyük bir çoğunluk koşullandırılmaktadır. Darbe öncesi, terör, anarşi ve kargaşadan yılmış bu kitle yapılan propagandadan etkilenmekte ve bu çoğunluğun desteğı darbecilerin güvencesini oluşturmakta ve bu güvenceden yararlanılarak «ara dönem»in güdümlü partisine oy sağlanmaktadır.

Halk kitleleri nedenlerle değıl, sonuçlarla oyalatılmakta, kendi öz çıkarlarının tam karşıtı partilere oy verebilmektedir. Kuşkusuz bu türden bir demokrasıcılık oyunu sonuna kadar halka yutturulamıyor...

Örneğımızdeki yaklaşımı, oyun oynayan kedinin davranışına benzetebiliriz. Bir ipliğē bağlanan makarayı oynattığınızda kedi makaranın kıpırdanışından etkilēnerek oynar. Oysa, hareketi yaratan güç, ipi çeken kişinin elinden kaynaklanmaktadır. Kedi elle ilgilenmez. Makaranın kıpırdaması sonuç, elin gücü ise nedendir.

Darbelerde ise, terör sonuç, terörün iplerini elinde tutan güçler nedeni oluştururlar.

Darbelerē sahrne olan ülkelerde büyük çoğunluk nedenlerle değıl, sonuçlarla ilgilidir. Çünkü propagandanın işlevi budur. Bu anlayışın bir sonucu olarak da bizde, «12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsunuz?» sloğanı çokça kullanılmaktadır.

12 Eylül sonrasının getirdiğı düzenden yararlanan çevrelerin 12 Eylül'ü savunmaları kendi çıkarları açısından ne kadar doğıl ise, 12 Eylül darbesi ve onun sonucu olan «ara rejim»den zarar gören veya böyle bir düzeni emekçi halkına ilke olarak yakıştırmayan çevrelerin karşı çıkışları da o ölçüde doğıldır.

Aslında hangi yolla gelirse gelsin iktidarda bulunanlar eleştirilir ve zaman içinde yıpranırlar. Bu olguyu algılayamayan 12 Eylülcüler, karşıtlarını soyut sloganlarla sindirmek ve suçlamalarını sürdürmek istiyor:

- Terör ve anarşi kışkırtıcılığı,
- Atatürk düşmanlığı,
- Sol amigoluk vb. gibi...

Kanımızca bu «tartışma» bilimsel ilkelere dayanmamaktadır. Ayrıca yararsız olup, 12 Eylülcülerin sosyal yasaları göz ardı etmeleri yanında, çıkarlarını elden kaçırmak kuşkusundan kaynaklanmaktadır.

Bir gazetede yayımlanan yazı dizisi de bu olguya bilimsel açıdan yaklaşmayı denemektedir.²

«Her toplumun bir egemen kültürü vardır. Bir de, egemen kültürden sapan alt kültürleri. (...) 'Alt kültür', toplumda egemen olan 'genel kültür'-den, yani genel düşünce, tutum ve davranış biçimlerinden farklı yönleri olan ve grup üyelerince paylaşılan 'farklı' değerlerden oluşur.

Türkiye'de de bir '12 Eylülzedeler' alt kültürü oluşmuştur. (...) '12 Eylülzedeler' alt kültürü, 12 Eylül'den sonra gözaltına alınan, tutuklanan, mahkûm olan, hapse atılan, sürülen ve benzeri muameleye tutulan kişiler ile bunların ailelerinden ve yakınlarından oluşur.

(...) 'Haklılık' ya da 'haksızlık' yargısı bu alt kültürü oluşturan kişi, grup ve olayların genel akış içindeki değerlendirilmesi sonunda, toplum ve tarih tarafından verilecektir.

(...) 12 Eylül müdahalesi de '12 Eylülzedeler' ürettiği ölçüde şu ya da bu biçimde 12 Eylül'e destek veren başka bir grubu da yaratmıştır. Bu kültür de bir örnek (homojen-eşcinsten) bir kültür değildir. İçlerinde 12 Eylül'den doğrudan menfaat sağlayan kişiler olduğu, başka koşullarda hiçbir zaman ulaşmadığı paraya, mevkie, üne ulaşanlar bulunduğu gibi,³ hiçbir menfaati olmadığı halde, hattâ zarar gördükleri halde 12 Eylül'ü destekleyenler de vardır.

Sonuç

İster içerde olalım, ister dışarda, her siyasi darbe toplumu böler, etkiler. Toplumsal acılar da, toplumsal mutluluklar da insanlar arasında eşit dağılmaz. (...)»

Darbeler bilimsel yöntemle yaklaşıldığında, çok yönlü söylenecek şeyler vardır. 12 Eylülcülerle 12 Eylülzedeler arasındaki tartışma ve zıtlık

2 Adalet Ağaoğlu, Duvarların Dışında, Milliyet, 12 Mart 1988

3 Bütçe görüşmeleri sırasında bazı milletvekilleri tarafından Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri ağır ölçüde eleştirilmiştir. (5 Nisan 1988 tarihli TBMM Tutanak Dergisi ve 6 Nisan 1988 tarihli basın)

doğal görülebilir. Bu zıtlasma bir alt kültürün diğerini alt etmesiyle bir ölçüde son bulabilir. Bu alt ediş demokratik yönden olabileceği gibi, aynı tür yöntemlerle gerçekleştirilir.⁴ Sanıyorum ki, her iki yöntem de 12 Eylülcülerin karabasanıdır.

ANAP dışında bir partinin ya da partilerin koalisyon halinde iktidara geldiğini veya tüm darbelerin doğasında bulunan zincirleme etkileşim sonucu yeni bir darbe - bazı çervelerce söylendiği gibi - olduğunu varsayalım. Al bir karabaşanı vur ötekisine... 12 Eylülcüler böyle bir rüyayı dahi görmek istemezler. Birinci olasılık onlar için sakıncalı, ikincisi tehlikeli olabilir. Çünkü darbeciler vefa tanımazlar, aynı alt kültür grubundan gelmiş olsalar bile...⁵

12 Eylül tartışması Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in «12 Eylül'ün hıncını taşıyanlar var» şeklindeki konuşmasıyla yeniden gündeme geldi.⁶ Daha sonra Süleyman Demirel partisinin meclis grubunda yaptığı konuşmada hükümeti muhatap alıp bu konudaki görüşlerini açıkladı.⁷

«Gelin Meclis kürsüsünden bunları söyleyin, televizyonu da açın. 12 Eylül öncesinin ve sonrasının bir hesabını yapalım'. Biz yara kanatma peşinde değiliz, ama her gün sizin '12 Eylül öncesine dönersiniz ha korkusunu milletin üstüne koyup, vicdanları ve zihinleri tek taraflı olarak şartlandırmaya baskı altında tutmaya ve 12 Eylül istismarı yapmağa hakkınız yoktur. (...) Bu böyle devam edemez, açık söylüyorum: Bu ipoteğin altında Türkiye kalamaz.»

Tartışma, Başbakan Turgut Özal'ın 22 Mart 1988 günü «Müdahale heveslileri var» şeklindeki açıklamasıyla yeni bir boyut kazandı.

ANAP'nin propagandistleri gerçi 'MİT Raporu', Özal'ın Nobel ödülüne aday gösterilmesi girişimi, Zakkum olayı ve İran-İrak savaşında ateş kes sağlamak gibi olayları göz ardı edersek, genelde başarılı sayılabilir. Her dönemde kamuoyunun dikkati, ustalıkla başka alanlara çekme yöntemine baş vuruluyordu. «Müdahale heveslilerinin var»lığı bu türden bir propagandanın başlangıç sloganı mıydı? Yoksa, «12 Eylül öncesine dönme, tehtidinin yeni bir türü müydü? ANAP'ndaki olası çözümleri engellemeye yönelik yeni bir taktik gereği olarak mı böyle bir slogan ortaya atılıyordu? Ya da gerçekten demokrasi açısından ciddi bir tehlike mi söz konusu idi?

4 Bu konuda 27 Mayıs liginç bir istisna oluşturmaktadır. Çünkü 27 Mayısçı alt kültür aynı türden bir başka alt kültürle ortadan kaldırılmıştır.

5 Bu kanımı MAMAK'dan SELİMİYE'ye uzanan hapisanelerde geçen dönemde dahil olmak üzere yaşayarak öğrenmiş bulunuyorum.

6 Cumhurbaşkanı'nın Aydın İli, Incirliova İlçesinde 9 Mart 1988 günü yaptığı konuşma (Basın ve Ajanslar)

7 Süleyman Demirel, 12 Eylül İstisna Yapılıyor, Milliyet, 16 Mart 1988

Uğur Mumcu'ya göre:⁸ «Bugün artık askeri ihtilaller 'laiklik elden gidiyor' gerekçesine dayanmıyor. Temel neden, terördür; terör ile getirilmek istenen yeni bir yönetim modelidir.

Bu model 'ekonomilerin militarizasyonu' olarak adlandırılıyor.

Borçlu ülkelerin, borç veren ülkelere daha da bağımlı hale getirilmelerini öngören bu model, ülkede, işçi, memur, köylü gibi emekçi kesimlerin örgütlenme özgürlüklerini kaldırıyor.

(...) Türkiye'de kimse kuşkulanasın Atatürkçülükten, laiklikten, irtica-
dan söz edildi diye kimse ihtilal yapmaz. (...)»

M. Ali Birand'a göre:⁹ (...) Askeri müdahaleye iten en önemli etkenler-
den biri bizleriz. (...) İktidardaki politikacımız, çetrefelli bir konu oldu mu,
topu hemen askerlere atar, onun arkasına gizlenir. Askerler itiraz etmez.
(...) Bundan sonra askeri müdahalelerin hiç bir sorunu çözemediği gibi,
yenilerini yaratacağına, ülkeyi daha da büyük risklere sürükleyebile-
ceğine inananlardan biriyiz. (...)»

Metin Toker'e göre:¹⁰ « (...) Başbakanı 'yürüdüğü yolda durduracak ve
itidale sevkedecek' bütün başka kuvvetler etkisiz kaldılar veya bırakıldı-
lar mı, 'bulunur elbet kurtaracak, bahtı kara maderini'. (...) Askeri müda-
haleyi istemek ne kadar boşsa, onu veya 12 Eylül öncesini umacı gibi
gösterip Türkiye'nin müstehak bulunmadığı bir 'hanedan yönetimi'ni se-
razat yürütebileceğini sanmak o kadar büyük gaflettir.»

Ali Sirmen'e göre:¹¹ « (...) Türkiye'nin bir demokrasi dönemi yaşadığı
söylenemez. (...) 12 Eylül'e oranla daha az kısıtlamanın olması yine de
bugünkü yönetimin demokratik olması anlamını taşımıyor. (...) Başba-
kan satır aralarında, ara rejimden söz ederken bir askeri darbe olabile-
ceğini ima etmek istiyor. (...) Bugün Türkiye'de rejimin kendi seçenekleri-
ni oluşturabilme şansı hâlâ vardır. Bu da darbe olasılığını daha da güç-
süz kılmaktadır.

(...) Özal ekonomik politikasının iflâsı, artık ANAP'nin Türkiye'yi yönet-
mesini güçleştirmekte, giderek olanaksız kılmaktadır.

Öztin Akgüç'e göre:¹² « (...) Sayın Özal'ın prestij yitirmesi, ara rejim tar-

8 Uğur Mumcu, Yersiz Kuşuklar, Cumhuriyet, 14 Mart 1988

9 M. Ali Birand, İşte Askeri Darbe Böyle Geliyor, Milliyet, 19 Mart 1988 Y.N.: Bu yazı Cumhurbaşkanlığı'nın ga-
zete sahipleri ve genel yayın yönetmenleriyle yaptığı konuşma üzerine yazılmıştır. Evren bu konuşmasın-
da: «27 Mayıs (müdahalelerin) en hafifiydi, 1971 daha ağır oldu. 12 Eylül en ağırdı» şeklinde bir tanımla-
ma yaptıktan sonra, «Ancak dikkat edin, bir daha gelirse bu defa 12 Eylül gibi gitmeyebilir de...» şeklinde
kanısını açıklamıştır. Özal'ın «Müdahale heveslileri var» şeklindeki açıklaması Evren'i izlemesi ilginç çağn-
şılara neden oldu.

10 Metin Toker, Askeri Müdahaleler Hakkında, Milliyet, 24 Mart 1988

11 Ali Sirmen, Ara Rejim Tartışması, Cumhuriyet, 1 Nisan 1988

12 Öztin Akgüç, Ara Rejim Gelmemeli, Milliyet, 2 Nisan 1988

tışmalarını gündeme getirdi. (...) Son otuz yıldır Türkiye'nin kaderi bu, her başarısız iktidar, sonunda ara rejimi gündeme getiriyor. (...) % 36 oyla iktidar olan ANAP oy tabanı daha da kaydıķça, baskı önlemleri ile iktidarda kalmaya veya iktidar süresini uzatmaya çabalayabilir. (...)

Türkiye'de geniş kitleler, ara rejimden yana değildir.»

Alıntı yaptığımız yazarların kanısı sanıyorum kamuoyunun düşüncesini yansıtmakta ve ülkemizde bir askeri darbe ortamı ve olasılığı bulunmamaktadır. Ancak savı ciddiye alıp irdelemekte de yarar görmekteyiz:

1. Olay: Bu konuda ilk uyarı Sıkıyönetim eski komutanlarından - 12 Eylül sonrası - Emekli Korgeneral Nevzat Bölügiray'dan geldi.¹³ «Hani 10 yılda bir ihtilal oluyor deniliyor ya bunlar durup dururken olmaz. Böyle pis birikimler olur. Komutan değışikliği sırasında Özal'ın gafı olmuştu. Ordu içinde, o zaman bu büyük bir kırıgınlık yaratmıştır. Orduyu eleştirmek başka, kabadayılık başka şeydir. (...) Çok ilginçtir, sanki Özal, Menderes'in yolunu ezberlemiş ve aynı yolu izliyor gibidir. (...) Harbiye Ordusini karargâh yapıp, papazına, partilisine, politikacısına kadar herkesi sokar. Bu birikimler yıllar içinde büyür. Patlamalar, Ordunun el koymaları böyle oluyor.»¹⁴

2. Olay: Ordu ile Özal iktidarı arasındaki çelişkileri belirten İngiltere'de yayımlanan «South» dergisinin makalesi:¹⁵ «Türkiye'den Endonezya'ya kadar bir çok ülkede Silahlı Kuvvetlerin ekonomide özel ve kamu sektöründen sonra üçüncü bir sektör durumuna geldiğini» açıklamakta, «askerlerin kışlılarından çıkıp işadamlığına soyundukları» belirtilmekte, «Özal'ın yönetimi altında özel sektörün orduya meydan okuduğunu, bu durum karşısında ordunun, üçüncü sektör konumunu savunmak zorunda kaldığını» öne sürmekte, «Türkiye'de askerle sivil yönetim arasında kolay kolay olmayan bir ilişki başlatıldığına» da dikkati çekerek, «Özal yönetiminin Atatürkçü geleneklerden uzaklaşmakta olduğunu, ekonomide devlet sermayesinin ve askeri yatırımların ağırlığının giderek azaldığına» işaret edilmektedir.

3. Olay: Gazetelerde yayımlanan¹⁶ The Economist dergisinin «Ürüg'un dönüşü» başlıklı yazıda: Başbakan Özal'a karşı yapılan «en ciddi muhalefetin, ordu kanalından geldiği» yazılmakta. « (...) Ürüg köşesine çekil-

* Bilindiğı gibi günümüzde bu oran % 21.80'dir.

13 MİT eski yöneticisi Emekli Korgeneral Bölügiray ağır koruştur «Özal Menderes'in Yolunda» Milliyet, 25 Şubat 1988

14 Bölügiray'ın bu söyleşisi üzerine İstanbul DGM'nce soruşturma açılmış ve sonuçla takipsizlik kararı verilmiştir.

15 Milliyet, 3 Mart 1988, 'South' dergisinin incelemesi, 'Ordu Şirketi'.

16 27 Mart 1988 tarihli gazeteler, The Economist Ürüg'un köşesine çekilmediğini yazdı. «Özal'a ordudan ciddi muhalefet», Milliyet, 27 Mart 1988

medi ve unutulmadı» ifadesi kullanıldıktan sonra «Özal politikacıları devredışı bırakabilir, ama aynı şeyi generallere yapması zor görünüyor» şeklinde bir yoruma ulaşmakta ve Başbakanın «Müdahale hevesleri var» şeklindeki sözlerine de dikkat çekilmektedir.

The Economist'in bu yorumu, bu konuda Emekli Orgeneral Turgut Sunalp'ın daha önce yaptığı açıklamayı anımsatır niteliktedir.¹⁷

Sunalp: «İktidarın bir süredir orduyu yıpratma gayreti içinde bulunduğu» öne sürmekte. «Daha Genelkurmay Başkanlığına bile Ürüğ'a 'Reisicumhur olması' için bir hayli tazyik ettiler. Şimdi 1989 yaklaşıyor cumhurbaşkanlığına adaylığı yeniden gündeme geldi.»

Soru: «Operasyon, Ürüğ'a karşı mı yapıldı diyorsunuz?»

Sunalp: «Evet, olay Ürüğ'un cumhurbaşkanlığına engel olmak için düzenlenmiş bir iştir. (...) Ürüğ'u yemek için Öztörün'u yediler. Bu tamamen ordunun gücünü kırmak için hazırlanmış ve «sivil bir darbe» gibi gösterilmiş bir olaydı. Genelkurmay olayı büyük bir komplolar tezgahıdır.»¹⁸

4. Olay: DYP Antalya Milletvekili Zekeriya Bahçeci'nin ilginç açıklaması:¹⁹ «1. Bu hükümetin ordusunun üst kademesindeki komutanlara birer ikişer loiman, oğullarına kızlarına hanımlarına çiftler çiftler araba tahsis etti.

2. Milli Güvenlik Konseyi'ndeki üst düzey komutana, 'alt kademedeki subaylar ne yapıyor?' diye sordüğümüzda, 'silahlarına kurşun sıkmış bekliyorlar' yanıtını aldık. Kısaca Türkiye'de huzursuzluk had safhada. Tüm kesimler bunu tedirginlikle izliyor.

3. Özal ailesi 80 milyar dolar servete sahip. Emirlerinde her an harekete hazır uçak var. (...) Bunlar her an kaçmağa hazır. (...)»

5. Olay: ABD Savunma Bakanı Carlucci'nin Temsilciler Meclisi Dışişleri Komitesinde yaptığı konuşma:²⁰ Carlucci, «Türkiye'nin muazzam ekonomik sorunu var» şeklinde ekonomimizin içine düşürüldüğü durumu vurgulamış ve Türkiye'ye istikrar getirdik» diyerek açıklamalarını sürdürmüştür.

17 MDP eski başkanı 'MİT Raporu'nu eleştirdi.. Sunalp: Hedef Ürüğ, Milliyet, 10 Şubat 1988

18 Sunalp'ın bu söyleşiği üzerine İstanbul DGM'ine soruşturma açılmış ve sonuçta takiptizlik kararı verilmiştir.

19 Bir Milletvekili ve Kaharî, Cumhuriyet, 30 Mart 1988

20 ABD Savunma Bakanı Carlucci: Türkiye'nin muazzam ekonomik sorunu var. Ufuk Güldemir'in haberi, Cumhuriyet, 11 Mart 1988

Y.N.: Carlucci bu konuşmasında Türkiye, Yunanistan ve Portekiz'den oluşan üç NATO ülkesini «güney kuşak» olarak nitelirmektedir. Bilindiği gibi bu üç ülkede askeri darbeler sahne olmuşlardır. Eğer darbe onların işine gelmiyorsa «müdahale doktrinleri» işletilmektedir. Bu anlayış içinde de «Türkiye'ye istikrar getirdik» diyebilmektedir.

Mümtaz Soysal'da bir yazısında:²¹ « (...) Türkiye'nin manzarası, sefil ve sefil olmakla kalmayıp gitgide daha sefilleşen ve sefilleşen bir manzara-
raysa, onun bütün bunları ezelden ebede uzanan bir Buda kırmıldanmaz-
lığıyla seyretmesini nasıl beklersiniz?

Ama böylesine tepkilerin başarılı olabileceğini sanmak, bugünkü Tür-
kiye'nin gerçekçi dengelerini tanınamamak olur. Bu çeşit tepkilerin kaçınıl-
maz sonucu yine 'müdehale'dir. (...) Müdahaleye dayalı, ama en inandırı-
cı yoldan davetiye çıkaran, bugünkü modelin ta kendisidir.»

6. Olay: Metris Askeri Ceza ve Tutukevi'nden tünel kazılarak kaçma
olayı:²²

Özetle: Açıkladığımız olayların bir iki ay içine sığmış olması ilginçtir.
Emekli Korgeneral Nevzat Bölügiray ve Emekli Orgeneral Turgut Sun-
alp'ın açıklamalarına göre T.Sih.K.lerin iktidarın tutumundan rahatsız-
dır.²³ Sunalp'ın öne sürdüğü «Ürüg'un cumhurbaşkanlığı» formülünün
bugünkü parlamento yapısı ve aritmetiğine göre, nasıl somutlaştırılacağı-
nı açık-laması beklenirdi... Olası görülmeyen bu formül bir çevrenin niye-
tini mi yansıtmaktadır? Bu sorunun cevabı boşluktur...

DYP Milletvekili Bahçeci'nin öne sürdüğü savlar iki emekli generalin ka-
nılarını doğrular nitelikte görünmektedir.

Kuşkusuz bu konuda üzerinde en fazla durulmaya değer olan savlar,
ekonomik durum ve ekonomik modelin iflasına ilişkin olanlardır.

12 Eylül (1980) öncesinde Türkiye, dış gerici güçler ve onların işbirlikçi-
si iç güçler aracılığıyla istikrarsız hale -destablisation- getirilmişti. Çünkü
bir anlamda o dönemin iktidarı anılan dış güçlere güven vermiyordu.
İşte böyle bir durumda uluslararası finans çevrelerinin ve onların bağlı
oldukları devletlerin istemleri doğrultusunda 24 Ocak (1980) kararları
alındı.²⁴ Ancak o dönemin iktidarı kontrolü elden kaçırmış ve ülke istik-
rarsız hale düşürülmüştü. Amerikan Savunma Bakanı Carlucci'nin «Tür-
kiye'ye istikrar getirdik» şeklindeki konuşması anlamlıdır.²⁰

Terör, anarşi, kargaşa ile ülke istikrarsız hale getirilmeliydi ki, "istikrar"
gündeme gelsin. Bu anlayışla 12Eylül darbesine gerekçe hazırlandı.²⁵⁻²⁶

21 Mümtaz Soysal, Kazıklı Senaryo, Milliyet, 5 Nisan 1988

22 28 Mart 1988 tarihli gazeteler

23 Bu tür savlar nitelikleri açısından ciddiye alınacak boyuttadır. Nitekim Adnan Menderes'e atfedilen «Ge-
rekirse orduyu yedek subaylarla idare ederim» sözü T.Sih.K.lerin 27 Mayıs'a gidişinde etkili olduğu söyle-
nebilir.

24 Bugünkü «ekonomik model-in temellini oluşturan 24 Ocak kararlarını alanların, bu kararların uygulayıcısı
olan Askeri İdare dönemi ve Özel İktidarlara ekonomik açıdan söyleyecekleri fazla sözleri olmaması
gerekir.

25 M. Ali Bırand, 12 Eylül 04.00

26 Yalçın Doğan, Dar Sokakta Siyaset

Bu noktada bazı gerçeklerin saptanılması yaşamsal önemdedir. Yetkili kişilerin açıklamalarından öğrendiğimize göre 12 Eylül darbesinin kararı bu tarihten çok önce alınmıştır. Bu süre kesin olarak ne kadardır? Bu dönemde kaç kişi yaşamını yitirmiştir? 12 Eylül darbesiyle Amerika neden bu kadar ilgilidir? Sorular çoğaltılabilir. Aslında Bülent Habora. yayımladığı kitabında bu görevi yerine getirmiş bulunuyor.²⁷ İlgililere soyut suçlama yerine somut yanıt yöntemini yeğlemelerini öneririm. Bu nedenle Oktay Akbal'ın da belirttiği gibi²⁸ 12 Eylül öncesi tartışılmalıdır.

12 Eylül darbesi ve ondan sonraki güdümlenen ara dönemde, uluslararası finans güçlerinin örgütleri -IMF, Dünya Bankası, OECD, IFC vb. gibi- ve bunların bağlı bulunduğu devletlerce empoze edilen ekonomik düzenin ilkelerine büyük bir sadakatla uyuldu. Ekonomik durum iyileşmedi. Toplumdaki maddi ve manevi çürüme aksine kötüleşti. Bu iktidara destek veren güçlerin bile sesleri yükselmeye başladı. Enflasyon başını almış gidiyor. Cak, cak'lı demeçlerle enflasyonun aşağı çekilemeyeceği yaşanılarak öğrenildi. Açlıktan, yoksulluktan ve işsizlikten sürekli intihar olaylarının tanığı olmamız Türkiye için önemli bir yeni olumsuzluk boyutunu simgelemektedir. Böyle bir dönemde Anavatanlarından ithal edilen, çifte pasaportlu «IMF boy's»ların²⁹ kontroluna terk edilen ekonominin güdümü rayından çıkmış bulunuyor. 4 Şubat (1988) kararları bu amaçla alındı. Ancak daha bugünden ekonomik modelin iflasını bütün halk katmanları -mutlu azınlık dışında- yaşayarak algılamış bulunuyorlar.

Böyle bir tablo içinde İngiltere'de yayımlanan «South» dergisinde de¹⁵ vurgulandığı gibi, ekonomide «üçüncü sektör» haline dönüşen ordunun ekonomik çıkarlarıyla «IMF modeli güdümlü ekonomi» arasında³⁰ bir çakar çatışması olasılığı göz ardı edilebilir mi?

Bütün bu oluşumlara ek olarak, üzerinde kuş bile uçurtulmayan, içinde uygulanan zulüm ve baskıya karşı çıkmak için ölüm oruçlarıyla direnilmiş, uygulamaları dünya literatürüne geçmiş Metris Askeri Ceza ve Tutanakları'ndan 29 kişinin elini kolunu sallayarak kaçmış bulunması beraberinde haklı olarak kuşku getirmektedir. Bu olayda iktidarın sorumluluğu Genelmurmayaya aktarmasının ardında yatan niyetlere doğru tanılar konulmalıdır.

Hele daha önceki bu türden hapisten kaçış olaylarından sonra bazı

* «DİE verilerine göre, Türkiye'de intihar edenlerin sayısında 1978-1986 döneminde yüzde 68 artış görüldü.» (Sağlıkta Kara Tablo, Cumhuriyet, 7 Nisan 1988)

27 Bülent Habora, 12 Eylülcülere 1000 Soru

28 Oktay Akbal, 12 Eylül Öncesi Tartışılmalı... Cumhuriyet, 27 Mart 1988

29 Talat Turhan, Millî İstihbarat Teşkilatı ve Sivilleşme, SORUN B.K.Dz: 1/Ekim'87

Y.N.: Basınımızda «prenserler», «yupi»ler olarak nitelenen bu kişileri biz, «IMF boy's» olarak nitelemiştik.

güçlerce «SAHTE ve GERÇEK OPERASYON»lara başvurulması ve bu tür provokasyonlar sonucu iktidarlardaki dönüşümleri anımsayanlarla olayları geniş bir perspektif içinde ve sorumlulukla yorumlayanların iyimser olmaları güçleşmektedir.

Bu koşullarda bile umudumuzu yitirmemeliyiz. Halkımızın demokratik bilinci, darbelerin başarısızlığının, darbecilerin niyetlerini engelleyeceği umulur.³¹

Görüldüğü gibi, Mart ayında yoğunlaşan 12 Eylül tartışmaları ve «müdahale heveslileri var» savı üzerinde durulması için küçümsenilmeyecek nedenler bulunmaktadır.

Bütün bu gelişmeler yanında geçen yıl yayımlanan bir haberi anımsatmak istiyorum:³² «Uluslararası Demokratlar Birliği (IDU) Başkanı, Avusturya Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Dr. Alois Mock, Berlin'deki 3. Parti Başkanları toplantısında muhafazakâr partiler arasında askeri darbelerle karşı bir dayanışma fonu kurulacağını açıklamış ve bu fona muhafazakâr partilerin kendi ölçülerine göre, istedikleri yardımda bulunacaklarını söylemiş» ve fonun amacını: «Bu fon, özellikle askeri darbeler sırasında güç duruma düşen kardeş partilerin yaşamlarını sürdürmelerinde, parti mensuplarının gerektiğinde yurtdışına çıkışlarını ve konferans, seminer gibi çalışmalara katılmalarını sağlamak, demokrasinin yeniden tesisi için çabaları finanse etmek gibi durumlarda kullanılacak» şeklinde açıklamıştır.

Bilindiği gibi ANAP adı geçen kuruluşun üyesidir ve Özal muhafazakâr

30 Yalçın Doğan, IMF Kışkacında Türkiye

31 Prof. Dr. Emre Kongar, Askeri Darbeler ve Seçimler, Cumhuriyet, 12 Aralık 1987 Kongar, bu yazısında «Askeri darbelerin nedenleri»ni açıklamaktadır: Endüstrileşme, kentleşme ve kapitalistleşme süreçleri, her zaman kendi aralarında uyumlu olmuyor. Örneğin Türkiye'de hiç uyumlu değil.

Endüstrileşmeyle uyumlu olması gereken kentleşme zaman zaman onun önüne geçiyor, ortaya «gecekondu» sorunu çıkıyor.

Endüstrileşme ve kentleşmeyle aynı hızla gelişmesi gereken kapitalistleşme süreci ise kimi sektörlerde ve kimi coğrafyalarda ileri gidiyor, kimi sektörlerde ve coğrafi bölgelerde ise geri kalıyor. Bu kez ortaya «Doğu ve Güney Doğu Sorunu» çıkıyor.

İç dinamik ile dış dinamik, yani Türkiye ile dış dünyanın ilişkileri de bütün bu oluşumlar çerçevesinde akıyor. Kapitalist Batının bir müttefiki ve bir parçası olan Türkiye, kimi zaman bu dünyaya ayak uyduramıyor ve hem onun çıkarlarıyla hem de onun hızıyla ters düşüyor. Ortaya «Kıbrıs Sorunu», «dış ödemeler dengesi sorunu» gibi sorunlar çıkıyor.

Bütün bu oluşumlar sonunda, adeta tek bireşim (sentez) olarak beliren demokrasi arzaya uğruyor. Askeri darbeler ortaya çıkıyor.»

32 Muhafazakâr Partiler Tedbir Alıyor - Askeri Darbelerle Karşı Dayanışma Fonu, Ali H. Yurtsever'in Viyana'dan verdiği haber, Milliyet, 24 Eylül 1987

«Uluslararası Demokratlar Birliği (IDU) Başkanı Dr. Mock, DYP'nin (Doğru Yol Partisi) birliğe başvurusu konusunda kesin konuşarak, bu partinin örgüte kabul edilmesinin söz konusu olmadığını belirtmiş» ve «Bu arada IDU'nun icra sekreteri Prof. Andreas Kohl, bir gün önce Demirel için sarfettiği «Türkiye'de demokrasinin mezar kazıcısı» şeklindeki sözlerini doğrulamış ve hiçbir şekilde bu sözlerini geri almayacağını belirtmiştir.»

parti toplantılarına katılmaktadır. Hattâ Dr. Mock 1986 yılında Viyana'da yapılan toplantıda Özal ile Miçotakis'i bir araya getirdiğini anılan yazıda açıklamaktadır.

Şimdi Özal'a sormak gerekiyor, askeri darbelerle karşı dayanışma fonu'na ANAP olarak ne miktarda para yatırılmıştır? Bu paranın kaynağı nerededir? Yatırılmamışsa bu konu IDU'a nasıl açıklanmıştır? Bu durumda «darbe heveslileri»nden söz eden Özal çelişkiye düşmüş olmuyor mu?

SHP İçel Milletvekili İstemihan Talay ve 22 arkadaşının «Darbeleri önleme yasa tasarısı» hazırlamaları, bu konudaki kuşkuları artırdı.³³ Yasa önerisinde 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yasası'nın, 35. Maddesinin³⁴ şu şekilde değiştirilmesi istenilmektedir: «Silahlı Kuvvetlerin vazifesi: Türk yurdunu ve anayasa ile tayin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti'ni parlamenter demokratik sistemin işlerliği çerçevesinde ve anayasa ile bağlı olarak korumak ve kollamaktır.»

Değişiklik gerekçesinde: «Tüm kurumlar gibi, Türk Silahlı Kuvvetleri de Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak ve kollamak görevlerini anayasa sistemi içinde yürütmek durumundadır. Yapılması gereken, başarılması zor, fakat zorunlu olan bu görevdir. Yoksa her 10 yılda bir anayasa düzenini rafa kaldırıp yeni bir anayasa sistemi getirerek sorunlarımıza çare bulamayacağı deneylerle ortaya çıkmış bulunmaktadır. (...) Artık herkes bilmelidir ki kötü çalışan bir parlamentonun alternatifi askeri bir yönetim değildir ve olmayacaktır, sivil yönetim olacaktır.»

Bu tasarının diğer partilerin de bazı yetkililerince desteklendiğini öğrenmiş bulunuyoruz.³⁵

Bu konudaki girişimi; toplumun demokratikleşmesini isteyen bir iyi niyet açısından takdir etmekle birlikte, darbelerin yasalarla önlenemeyeceğinin bilincinde olarak, gene de yasal düzenleme konusunda, öteki önlemlerle beraber, çok geç kalınmış olduğunu vurgulamakta kendimi haklı görmekteyim. Şöyleki, sanık olarak yargılandığım «Bomba Davası»nda, 1975 yılında yaptığım savunmada³⁶ 12 Mart (1971) muhtırasına imza koyanların Türk Ceza Kanunu'nun 147. Maddesine³⁷ göre cezalandırılmaları gerektiğini istemiştim. Ülkemizde TCK. 146. Maddesi yol geçen hanına dö-

33 SHP'den TSK Yasası'ndaki Değişiklik Önerisi, Cumhuriyet, 29 Mart 1988 İçel Milletvekili İstemihan Talay ve 22 arkadaşı tarafından hazırlanan yasa önerisinde, Silahlı Kuvvetler'in cumhuriyeti koruma ve kollama görevinin anayasaya bağlanması yer alıyor.»

34 TSK, 211 Sayılı İç Hizmet Kanunu Madde 35: «Silahlı Kuvvetler'in vazifesi: Türk Yurdunu ve Anayasa ile tayin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti'ni kollamak ve korumaktır.»

35 Darbeyi önleme yasa önerisine destek, Cumhuriyet, 30 Mart 1988

36 Talat Turhan, Bomba Davası - Savunma 1 ve 2 adlı kitaplar

37 TCK Madde: 147: «Türkiye Cumhuriyeti İcra Vekilleri Heyetini cabren isabet veya vazife görmekten cabren menedenlere bunları tevlik eyleyenlere idam cezası hükmolunur. (Ağır Ceza)»

nüştürüldüğü halde, TCK. 147. Maddesi, sanırım hiç bir olayda uygulanmamıştı. Oysa 12 Mart darbesinde, muhtıranın imzacıları açısından mad-
denin bütün unsurları mevcuttu. Ancak ne varki, hukuki mekanizmaların
işletilmesi için dengeler uygun değildi... Oysa isteğimizin yerine getirilme-
si halinde, darbeciliğin önü, en azından hukuk açısından büyük bir yara
almış ve kesilmiş olurdu... Ama maddi koşullar elbette buna uygun değil-
di...

Daha sonra, bir gazetede yayımlanan söyleşimde,³⁸ konuya ilişkin gö-
rüşlerimi açıklamıştım:

«12 Mart'da suskun kalan organlar ve iktidar yetkilileri 12 Eylül'e dave-
tiye çıkaracak ölçüde aymazlık içinde olduklarını algılayamamışlardır.»

«T.Sih.K.leri 211 sayılı İç Hizmet Yasası'nın 35. Maddesi uyarınca 'Cum-
huriyeti koruma ve kollama' görevinin verildiğinden hareket ederek, bu
görevin zamanı geldiğinde kendi komuta kademesinin inisiyatifi içinde
karar vermektedir. Oysa Anayasal düzen içinde Sih.K.ler komuta katının
böyle bir yetkisi olup olmadığı da bilimsel olarak tartışılmış değildir.»³⁹

Bu konuda ilerde bulunmayı doğrusu istemezdim.

Darbecilerin içinden gelmiş olmamıza karşın, o yolun, toplumun de-
mokratik değişim ve dönüşümü için asla geçerli olmadığını, aksine çık-
maz sokaklar ve bataklıklarla son bulduğunu hapishanelerde yatarak,
işkence görerek, sınıfsal ve ideolojik hastalıklardan kaynaklanan, nice
kalleşliklerin, namussuzlukların, dönemliklerin tanığı ve bunu algılamış bir
kişi olarak; 1975 yılında İstanbul 2 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkeme-
sinde yapmış olduğum savunmamda dile getirmeye çalışmış; ayrıca işçi
ve emekçi halkımıza karşı zorunlu özeleştirimi yapmış⁴⁰ bulunuyorum.
İlerici ve devrimci herkes yanılgıların arasından gelebilir: bu nedenle as-
la yere bakılmamalıdır diye düşünüyorum. Namusluca yapılan özeleştiri-
yi insanımız anlamakta gecikmeyecektir. Ama «kurt var» diye diye ülke-
mizi gerçekten kurtlara teslim edenlerin, yapabilseler bile «özeleştir»leri-
nin insanımız katında kabul görmeyeceğini düşünüyorum.

7 Nisan 1988

38 Talat Turhan'ın Sorularımıza Verdiği Yanıtlar, Düşün, 15 Ekim 1988

39 Looking after and protecting the republic: The Legitimation of the Military's Authority in Turkey, Dr. Mn. Naim Turfan

Y.N.: Dr. Mn. N. Turfan'ın konuya ilişkin kapsamlı araştırmaları İngilizce olarak yazılmıştır.

40 Talat Turhan'ın Savunması, Klasör: 3

Y.N.: Tamamı yayımlanamadı. Ancak özeleştiriyi içeren bölümü Cumhuriyet gazetesinde ve Celil Gürkan'ın «12 Mart'a Beş Kala» adlı kitabında yayımlanmıştır. s. 397-410

12 Eylül'cüler ve onların uzantısı olan iktidar, 12 Eylül'ün iç yüzü ortaya çıktıkça, "12 Eylül Öncesine Dönme" öcüsünü sürekli olarak halkımızın üzerinde "Demoklesin Kılıcı" gibi sallandırıp durdular. 26 Mart (1989) yerel seçimleriyle seçmen iktidara "ihtar" da bulunmamış, tokat atmıştır. Yediği tokatın şokundan kurtulmaya çalışan iktidar, erken seçimden kaçmağa çalışmakta, türlü politik manevralarla siyasal bunalıma elverişli bir ortama doğru ülkeyi sürüklemekte ve görülmemiş bir vurdumduymazlıkla mirasyedi tavrı ile yangından mal kaçırmaya saltanat sürmeğe devam etmekte, rüşvet, soygun, talan, hırsızlık almış başını gitmektedir. Bu gidişin sonu karanlık görünmektedir...

12 Eylül'den bir yıl kadar önce, bir gazete¹ kanımıza göre günümüzde de önemini koruyan bir savı manşete çıkardı.

"ANARŞİ YETERLİ DEĞİLSE ÖZEL AJANLARIMIZLA BİZ ŞİDDET-LENDİRİYORUZ" (EK.5)

Bu önemli sav, 1973 yılından bu yana Mahkemelerde, Savunmamda ve yayınlanan yazı dizileriyle tarafımızdan da öne sürülmüştü.

Ancak bu kez aynı sav, CIA'dan ayrılan eski ajanların Amerika'da yayınladıkları "Covert Action Information Bulletin" in 1979 yılında basılan 3'üncü sayısında yer alıyordu. Yayınlanan yazıda¹ özetle:

"CIA eski görevlilerinin çıkardığı derginin Amerikan Silahlı Kuvvetlerinin çıkardığı "İstikrar operasyonları ve istihbarat" konularını içeren FM² 30-31 simgeli talimnamenin "Top Secret = Çok Gizli" yabancılara gösteril-

* Bu yazı ilk kez yayınlanmaktadır.

1 Amerikan İstihbarat örgütlerinin ilk defa açıklanan gizli raporundaki itiraf, Günaydın, 1 Ekim 1979

2 Yn: FM = Field Manuel, Türkçeye ST = Sahra Talimnamesi olarak tercüme edilmektedir. Birçok Amerikan talimnamesinde olduğu gibi FM 30-31 talimnamesi de ST 30-31 olarak T.Sih.K.lerinde kullanılmaktadır. FM'den sonra gelen 30 istihbarat konusunun numarasıdır. (Örneğin 6= piyade, 7= topçu) 31 ise istihbarat talimnameleri içindeki sıra numarasını göstermektedir.

meyen "B" eki hakkında bilgi veriliyor³ ve:

Amerika'nın dostu kalması gereken ülkelerde siyasal istikrarsızlık nedeni olarak "AYAKLANMA"⁴ deyimi altında süregelen düzene karşı muhalefet gösteriliyor ve Amerika'nın çıkarları açısından bu ayaklanan güçlerin bastırılarak istikrarın sağlanması için izlenen yol ve yöntemler açıklanıyor ve "Asi güçlerin" şiddete yönelmemesi halinde işbaşındaki hükümeti karşı önlemlere zorlamak için aşırı sol gruplara özel ajanlar sokarak anarşi çıkarma yöntemlerinden söz ediliyor. Bu arada hangi durumlarda ortak operasyonlarla Amerikan çıkarlarına elverişli hükümet değişikliğine uygun ortam oluşturulacağı açıklanmakta ve.....

Amerikan destekli rejimler'de - pek azının gerçek anlamda demokrasi için uygun ortama sahip olduğu kabul ediliyor - demokratik yapı Komünizm aleyhtarı düzenin gerekleri karşılandığı sürece hoş karşılanır. Bu gerekler karşılanmazsa rejimin yapısındaki muhtemel değişikliklere önem vermek gerekecektir.⁵

Bu ülkelerin önde gelen politik şahsiyetleri tecrübesiz, ikiyezölü ve yolsuzluklara karışmış kişilerdir...⁶

Özel Operasyonlarda Ajanların Görevi

"Dost ülke hükümetlerinin, komünist ya da komünist eğilimli yıkıcı faaliyetler karşısında kararsızlık ve pasiflik gösterdikleri zamanlar olabilir. Böyle durumlarda... Amerikan istihbarat servislerinin ajanları hükümeti ve kamuoyunu ayaklanma tehlikesi gerçeğı konusunda bazı özel operasyonlar yapabilirler.

Amerikan ajanları özel eylem grupları halinde rejim aleyhtarları arasına sızmağı çalışacaktır. Ajanların sızma işlemi, asi güçlerin lider kadrolarına kadar ulaşmadığı takdirde hedefe ulaşmak için aşırı solcu örgütlerin

3 Yn: FM 30-31 talimnamesinin varlığı "Baş" gazetesinde yayınlanan "Amerika dünyayı nasıl kontrol ediyor?" başlıklı yazı dizisiyle ilk kez açıklanmıştı. 21 Mart - 7 Mayıs 1975

4 CIA'nın yayınevlerinden biri olan Frederick A. Praeger, Inc. 1964 yılında "COUNTER-INSURGENCY WARFARE: by David Galula" adlı yapıt, 1965 yılında Genelkurmay Başkanlığı tarafından "AYAKLANMALARI BASTIRMA HAREKETLERİ" adlı altında yayınlanmıştır. 1975 yılında Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde yaptığım SAVUNMA ile anılan yapıtın varlığı ilk kez kamuoyuna açıklanmış bulunmaktadır.

5 Yn: 12 Eylül öncesi anarşi senaryosunun gerçek nedeni bu açıklama ile netleştiği gibi, darbe gerekçesi ve 12 Eylül'den sonraki düzenlemelerin ardındaki güçler aydınlığa kavuşmaktadır.

6 Yn: Aslında Amerika da böylelerini iktidarda görmek istemektedir. Çünkü "İstisnai liderler çıktığında onların girişimlerinin bürokrasi tarafından hayal kırıklığına uğratılacağı" açıklanmaktadır. Kokuşmuş bir düzen, sömürölmeğe daha uygun bir ortam oluşturduğu emperyalist ülkelerce iyi bilinmektedir.

Devlet eski Bakanı Adnan Kahveci "Heryıl 20-25 trilyon liranın devlet kasasından rüşvetçinin cebine aktığı"nı" açıklamaktadır. (Milliyet, 28 Temmuz 1989)

kullanılması yardımcı olur.”⁷

1977 yılında yayınlanan bir araştırmada:⁸

“Amerikan Emperyalizmi, ilişki kurduğu ülkelerde oluşturduğu kendi çıkarlarından yana iktidarlara yaşatmak için “İSTİKRARI KORUMA YÖNTEMLERİ” geliştirmiş bulunmaktadır. (FM 30-31 A, Amerikan Talimnamesine bakınız) Sırf bu yöntemleri geliştirmekle de yetinmemiş “dolaylı saldırı” anlaşmaları ile gerektiğinde müdahalesine bile “Devletler Hukuku” açısından yasal kılıf uydurmayı da başarmış bulunmaktadır” diye görüş açıklamıştım.

Başka bir yazı dizisinde ise,⁹ resmi bir başka Amerikan talimnamesine gönderme yaparak,¹⁰ Amerika tarafından kışkırtılarak yönlendirilen anarşik ortamdan sonra gündeme getirilen “İSTİKRARI KORUMA” veya “AYAKLANMALARI BASTIRMA” veya “TEMİZLİK HAREKATI” içinde Amerika ile hedef seçilen evsahibi ülkenin sivil ve asker tüm güçlerinin eşgüdüm içinde çalıştığını ve bu birliktelik içinde “Amerikan İstihbarat Temsilcileri”nin de yer aldığını özellikle vurgulamıştım. (EK-6)

1971’li yıllarda ise, Özel Savaş Dairesi eski Başkanı Cihat Akyol yayınladığı bir yazıda¹¹ “SAHTE OPERASYON”lardan söz edebilmektedir. Demokratik hukuk devleti olduğu iddia edilen bir ülkede bir general zulüm ve haksız muamele önermektedir kendi halkına karşı...

Aynı gazete¹² ertesi gün gene manşette yayınını sürdürdü: (EK-7) “TÜRKİYE AJANLARIN CİRİT ATTIĞI ÜLKE HALİNE GELDİ” diye...

Yazıda özetle: “Çeşitli uluslara mensup ajanlarla onların Türkiye’de bilerek ya da bilmeyerek kuklaları haline gelen bir çok sayıda yerli ajanın etkinliklerini artırmak için yoğun bir çaba içinde olduklarını ileri sürüyorlar.” denildikten sonra FM 30-31, Haberalma ve Güvenlik Operasyonları adlı talimnameden daha önce hangi ülkelerin basınında söz edildiği açıklanmakta ve:

“1970 yılı ortalarında Türkiye CIA’nın başlıca haberleşme merkezlerinden birisi olarak kalmıyor NSA’nın bütün görev dallarında, askeri haberalma işlemlerinde ana karargahı oluşturuyordu” denildikten sonra “Co-

7 Yn: Aşın sağcı örgütlere sızıldığının ilderlerince bile kabul edildiği yazının ilerdeki bölümünde görülecektir.

8 Talat Turhan, İŞKENCE - TERÖRİZM - SİYASİ CİNAYETLER ve GÜVENLİK ÖRGÜTLERİ, 7 Gün Dergisi 11 Mayıs - 15 Haziran 1977 (Günaydın’daki yazıdan iki yıl önce)

9 Talat Turhan, İKTİDARLARIN ÇETELEŞMESİ ve BÜROKRASI, 7 Gün Dergisi 3 Ağustos, 14 Aralık 1977

10 FM 31-16, COUNTERGUERRILLA OPERATIONS - Headquarters Department of the Army- March 1967

11 Tümgeneral Cihat Akyol, Gayri nizami kuvvetlere karşı harekât, Sık.K. dergisi “Halkı mukavemetçilerden ayırmak için, sanki ayaklanma kuvvetlerince yapılmış gibi, müdahale kuvvetlerince zulme kadar varan haksız muamele örnekleri ile sahte operasyonlara başvurulması tavsiye olunur.

12 Günaydın, 2 Ekim 1979

vert Action" adlı dergiye gönderme yapılarak:

Ortadoğu ülkelerinde 10 bine yakın ajan bulunduğu ve bunun 1500'e yakınının ise Türkiye'de faaliyet gösterdiği, ajanların Türkiye'de bütün kurum ve kuruluşların içine sızmak için çok titiz yöntemler kullandığını belirten ilgili kaynaklar, özellikle:

- Aşırı sağ ve sol örgütler,
- Üniversiteler,
- İşveren kuruluşları,
- Ajanslar,
- Çiftçi ve esnaf teşekkülleri,
- İşçi sendikaları,
- Gençlik örgütlerinde, faaliyet gösterdikleri belirtiliyor ve ajanların yerli destekçileriyle birlikte üniversitelerdeki eğitimden, anarşiye; işçi işveren ilişkisinden siyasal hayata kadar, her konuda olay yaratma ve yönlendirme çabası içinde oldukları ileri sürülüyordu."¹³

Özetini çıkardığımız bu yayın üzerine, o zamanki Günaydın gazetesi yetkililerinden A.V. ile ilişki kurdum:

Kendisine gazetenin öne sürdüğü bu savları 1973'lü yıllardan bu yana vurguladığımı, bu konuda yayınlanmış 100'lerce sahifelik belgesel yazıların bulunduğunu, konunun kamuoyuna tüm boyutlarıyla yansıtılmasında ulusal yarar gördüğümü bu nedenle; isterlerse söyleşide bulunabileceğimi, eğer bu konudaki yayını sürdürmeğe kararlı iseler, gerekli bilgi ve belgeyi karşılıksız olarak vermeğe hazır olduğumu, bu isteklerimin hiçbirini yerine getirmemeleri durumunda ise, "Covert Action" dergisinin fotokopisini vermeleri ricasında bulundum. İsteklerim yanıtız bırakıldı...

Yayın üzerine ABD Büyük Elçiliği bir açıklama yaptı:¹⁴

"Birleşik Amerika hükümetinin" Müttefik ülkelere sızma veya yıkıcı faaliyetlerde bulunmak üzere, hiç bir planının bulunmadığı" anılan belgenin sahte olduğunu ve ABD'nin K.K.Kur.Bşk. Haberalme Yardımcısının FM 30-31 adlı yayın bulunmadığını açıkladığını..." öne sürdü.

Bu açıklamadan sonra bir dergi¹⁵ konuya açıklık getirdi (EK-8) ve ABD

13 Yn: Bu durumda 12 Eylül öncesi anarşik ortamın oluşmasına katkıda bulunan iktidarların mı, yoksa içinde bulunan gençlerimiz mi suçlu olduğu tartışmalıdır.

14 4 Ekim 1979 tarihli gazeteler ve Milliyet, 9 Ekim 1979. Yn: Aslında ABD Büyük Elçisi, Günaydın'dı değilse, "Covert Action" dergisini telzip etmesi gerekiyordu. Çünkü kaynak orası idi. Ancak bu yola başvurulması durumunda gerçek ortaya çıkacak ve ABD yetkililerinin yalan söylediği anlaşılabilecekti. Talimnamenin varlığı karşısında bugün gene aynı duruma düşülmüş olmaktadır.

15 Yankı, Sayı: 448, 22-28 Ekim 1979

Büyük Elçisinin sahte olduğunu açıkladığı talimnamenin -FM 30-31- Çok Gizli, B ekini yayınladı. (EK-9)

Bu yayınlı birlikte konunun uzmanı olarak tanına Ergun Gökdeniz ile yapılan bir söyleşiyeye de yer verildi.¹⁶

"YANKI: Buna benzer belgeler vardı, açıklanmıştı tabii!

Gökdemir: *Talat Turhan'ın 3 Numaralı Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne sunduğu 14 Kasım 1975 tarihli savunmasına ekli olarak FM 31-16 Sahra Talimnamesi ile ilk kez kamuoyuna sunulmuş ve bir çok kitaplar-da yer almıştır...*"

Yankı Dergisi'nin yayını da ABD Basın Ateşesi Donald B.Cofman tarafından Büyükelçisine benzer bir usluhta yadsındı.¹⁶

Ancak güneş balçıkla sıvanmaz. Amerika'nın devlet ve hükümet başkanlarına cinayet düzenlemeye kadar varan kirli işlere bulaştığını tüm dünya yaşayarak öğrendiği gibi, benzeri kuralları içeren FM 30-15, FM 30-16 resmi Amerikan talimnamelerinin varlığı yadsınmış değildir. Özellikle FM 30-15, Sahra Talimnamesinde bir yeraltı örgütünün şemasına yer verilmekte, bu örgütün sabotaj'larda dahil olmak üzere her türlü terör olayı yapabileceği belirtilmekte ve bunları yaparkende "Yasalara bağlı bulunmadığı" ifade edilmektedir.¹⁷

Kaldı ki gerek Amerikan, gerek Dünya ve Türk Basınında konuya ilişkin sayısız kanıtlara yer verilmiş bulunmaktadır.¹⁸ İnönü bile Amerikan ajanlarıyla birlikte yaşamak zorunluluğunda bulunduğumuzu dolaylı da olsa kabul etmektedir. Ta 1966'lı yıllarda...

CIA, Amerikan çıkarlarını korumak için yabancı ülkelerde "Covert Action" adı altında gerektiğinde seçimlere müdahale etmekte, iktidar yetkili-lerini satın almakta, ülkeleri istikrarsızlığa-destabilisation- itmek için ajan-lar kullanmakta, darbeler düzenlemekte, darbe sonrası düzenlemeleri yönlendirmekte ve cinayet işlemektedir. CIA'nın girişimlerinin yetersiz kaldığı durumlarda ABD, yabancı ülkelere müdahale etmekten çekinme-mektedir. O halde gerçekleri gizleme çabaları boşunadır.

Günaydın gazetesinin yayınından dört ay kadar önce bir gazetede¹⁹ yer alan "100'e yakın CIA ajanı Türkiye'ye gelmek için Atina'da bekliyor" başlıklı haberi ABD Büyük Elçisi neden yadsınamıştı?

16 Yankı, Sayı: 448, 29 Ekim-11 Kasım 1979

17 Yn: Bu konudaki gerçekler tüm yazılanımızda ayrıtılarıyla vurgulanmıştır.

18 Devlet Teşkilatımızdaki Amerikan Ajanları, İsmet İnönü, «Amerikalıların kovmağa çalışsaks başımıza neler gelir kestiremem.» dedi. Yön, Sayı: 172 15 Temmuz 1968

19 İran'da hezimetle uğrayan CIA Türkiye'de aynı duruma düşmemek için bölgedeki adamlarını harekete geçirdi. - CIA'nın yeni operasyonlarında görev alanlar ise Ermeni, Rum, Yunan, Arap ve Yahudi asıllı Amerikalılar (Ajanların kimlikleri de açıklanmaktadır), Cem Başar'ın haberi Hürriyet, 19 Mayıs 1979

Daha da önemlisi, 35 CHP'linin ABD istihbarat örgütü'nün Türkiye'deki varlığı konusunda genel görüşme açılması isteminden,²⁰ bir sonuç alınmamıştır. Bu arada bir gazetede yer alan,²¹:

"Bozkurtlar demokrasiyi tehdit ediyor diyen Süddeutsche Zeitung, Türkeş'in ABD'den geniş maddi yardım almasını mümkün görüyor" haberi bir anlamda genel görüşme'ye yansıtılmış, ama o da açıklığa kavuşturulamamıştır.²²

Daha sonraki bir tarihte bir gazetede yer alan bir haberde Türkeş:²³
"Bu tür şiddet olayları ile MHP'nin üst, yüksek kadrosunun alakası yoktur. Bir çok ajan alt kademe mensuplarımızın arasına sızıyor, özellikle genç ve toy kimseleri tahrike çalışıyorlar... Şiddet hareketleriyle ilgili olarak yakalanan kişilerin yüzde 50'si suçsuzdur. Suç bu kimselere zorla kabul ettiriliyor... İşkenceler yapılıyor, zorla ifadeler imzalatılıyor." şeklinde konuşmuştur.

Bu açıklamadan sonra Örsan Öymen ile yaptığı söyleşide ise:²⁴
"Terör'ün kaynağı dıştadır, CIA hem sağa, hem sola sızıyor." diyerek görüş bildirmiştir.

Böylelikle 12'li Darbelerin öncesinden yalın örnekler sunarak, özellikle ABD'nin ülkemizdeki terör içindeki rolünü bir boyutu ile kısaca gözler önüne sermeğe çalıştık.

1980 yılı sonrasında itiraflarda bulunan ülkücü Seydi Esenyel:²⁵

"Katliamlar MİT provokasyonuydu. MİT ve CIA'nın provokasyonu ile 12 Eylül'e zemin hazırlandı." şeklinde açıklamada bulunmuş ve *"ABD Başkonsolosluğu ikinci katibinin Çorum, Amasya, Merzifon, Sivas ve Erzurum'da Alevi-Sünni çatışmasını kışkırttığını"* vurgulamıştır.

12 Mart'tan sonra "Komünizm Edebiyatı"na itibar eden sağın militan kesimi, 12 Eylül silindiri üzerinden geçince, kullanıldığını anlamış ve ABD parmağını görmeye başlamıştır.

Ecevit ise:²⁶ Türkiye'de kim kimin adamı belli değil. KGB, CIA birbirine karışmış" diye kanısını açıklamış ve nihayet Richard Nixon diyor ki:²⁷

20 18 Mart 1976 tarihli gazeteler

21 Cumhuriyet, 13 Şubat 1976

22 CIA'nın eylemleri konusunda genel görüşme istendi. MHP'nin CIA tarafından kurulduğu öne sürüldü, Vatan, 18 Mart 1976

23 Günaydın, 7 Ekim 1979

24 Milliyet, 8 Ekim 1979

25 Sevim Ertemür'ün haberi, Güneş, 3 Eylül 1987

26 Cüneyt Arcayürek Demokrasinin Sonbaharı 1977-1978 Cumhuriyet, 16 Ekim 1985

Cüneyt Arcayürek açıklıyor - 7, Demokrasinin Sonbaharı, 1977-1978, Bilgi Yayınevi

27 Cumhuriyet, 26 Mart 1989

“Özellikle İran-Contra olaylarından sonra ABD'nin örtülü harekâtlarla uğraşmaması gerektiğini söyleyenler olmuştur. Ancak ABD'nin bir dış politika aracı olarak örtülü harekâtlardan vazgeçmesi ciddi bir hata olur...”

Çok kapsamlı olan bu konuya uzun bir süreci kapsayacak ölçüde (1966-1989) örnekleme yolu ile kalın çizgilerle vurgulandı. CIA'nın kompolarının kaynağını bize göre GESTAPO oluşturmaktadır. Örgüt şemaları karşılaştırıldığında benzerlik görülecektir. Amerika görünürde Hür Dünyanın Liderliği, Demokrasi ve İnsan Hakları Savunuculuğu rolü ardına sığınarak her türlü kirlî işe bulaşmakta sakınca görmemektedir. Tıpkı GESTAPO gibi...

Nitekim GESTAPO²⁸'nın AMT²⁹ IV, AMT V, AMT VI Servislerinde bulunan; “Karşı sabotaj, siyasi polis, maddi manevi ve siyasal sabotajlar düzenleme ve yürütme bölümleri” CIA'nın “Covert Action - örtülü harekat”³⁰ servisinde olduğu gibi yansıtılmıştır.

Amerika evsahibi ülke diye tanımladığı müttefik ülkelerin bütün istihbarat örgütleri ve bu amaçla kurdurttuğu militer ve para-militer yer altı örgütlerine her türlü desteği sağlayıp, onlara çıkarlarının bekçiliğini yaptırmaktadır.

Kuşkusuz Amerika Evsahibi ülkenin sadece istihbarat örgütlerine sızmakla yetinmemektedir. Bu anlayışla adı geçen ülkelerinin tüm toplumsal kesitlerinden kişilere burs sağlamakta, içlerinden elverişli olanları ayartıp kendi ajanı gibi kullanmakta, en azından seçtiği kişilerin “Amerikan Hayranı” olmaları için büyük çaba göstermektedir. Bu hedefe ulaşma için depo saydığı Evsahibi ülkelerin KAPİTALİST ENTERNASYONEL örgütleriyle kişisel çıkarlarını düzenle özdeşleşmiş tüm kişilere, her türlü desteği vermektedir.

Hiyanetin böylesine örgütlendiği bir ortamda kolaylıkla satılmışlar, yurtsever, yurtseverler - vatan haini diye halka yutturulmakta, ülkelerin düzenleri kokuşmaktadır.

Kokuşmuş düzenlerin pisliklerinden arınmalarının önkoşulu, ilk önce halkın demokratik bilincinin emperyalistlerin tuzaklarına düşmeyecek ölçüde geliştirmek olduğuna inanıyorum. Kuşkusuz sorunun “DÜZEN” ve “SINIF”a ilişkin özünü göz ardı etmeksizin...

28 Temmuz 1989

28 Hattî Histoire de la Gestapu - Jacques Delarue- Librairie Fayard, 1962 (Gestapo adı ile Türkçeye çevrilmiştir)

29 AMT= Amtler (Çoğul) = Daire, büro, servis

30 Yn: Dirty Action = Kirlî Harekât da denilmektedir..

III.BÖLÜM

ULUSLARARASI TERÖRİZM* VE ÖLÜM MANGALARI

Yıllarca önce sinemalarımızda «Akbabanın Üç Günü»** adlı bir film gösterilmişti. Filmde «Gri propaganda»nın tüm yöntemleri ustalıkla kullanılmakta, CIA'nın olağanüstü güçlü olduğu ve bu örgütle başa çıkılamayacağı izlenimi, izleyicilere verilmek istenmekteydi. Yönetmen kullandığı propaganda taktiğinin bir gereği olarak da, örgütün çirkin yüzünü de gözler önüne seriyordu. Filmde CIA, kendi içinde bir hücre oluşturan ve görevi dünyada yayımlanan tüm yayınları değerlendirmekte olan, «Amerikan Kütüphanesi» maskesi altında çalışan bir ekibin ölümle biten sonları gösteriliyordu.

CIA ekibi bir rastlantı sonucu bilmemeleri gereken bir sırrı öğrenmişlerdi. Bu sırrın yayılmasını önlemenin en kestirme yolu, onların ortadan kaldırılmasıydı. Bu öldürme eylemi de bir başka CIA ekibine verilmişti. Ancak «Kütüphaneci»lerden biri başlangıçta bu toplu kıyımdan kendini kurtarmıştı. «Akbaba» takma adıyla tanımlanan bu kişinin birkaç günlük yaşam için ölümden kaçışı, dramatik bir şekilde senarize edilmiş, film tek düzelikten kurtarılmıştı. Doğal olarak «Akbaba»nın sonu da arkadaşlarınıninkine benzemişti.

Film, basınımızda uzun uzadıya tartışıldı ve eleştirildi.¹

Fakat dikkatimi çeken önemli bir noktanın gözlerden kaçırılmış olduğunu farkettim:

CIA'nın cinayetler için kullandığı arkası kapalı «station wagon» tipi aracın filmin bir yerinde CIA binasına girerken gösteriliyordu. Aracın üzerinde belirgin büyüklükte AAA yazılıydı. Bu kısaltma yabancıym değildi ve ben de ilginç çağrışımlar yapmıştı. Üç ay yoğun çalışma yapıp o günlerde güncel olan «Siyasi Cinayetler» ile AAA örgütleri arasında, bu örgütlerle bütün dünyadaki Neo-faşist ve Neo-nazist partiler ilişkisini ve anılan par-

* SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, Ocak, '88 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

** Film, 1989 yılında TV'de gösterildi.

1 Sevil Kutlar, 'Akbaba'nın Üç günü' ve Akbaba'nın 1 Mayıs günü, Politika, 30 Mayıs 1977

tilerle ABD'nin bağıntısını gözler önüne sermeye çalıştım. Bu araştırmamı konuların yabancı olmaktan bir arkadaşımın incelemek için verdim. Arkadaşım bir eleştiri getirmemişti; ama, «bunları yayınlarsan seni bir hafta içinde öldürürler» demekle yetinmiş ve de yazının bir müddet daha kendisinde kalmasını rica etmişti. Ancak, çok hızlı seyreden bir akciğer kanseri O'nu aramızdan ayırdı ve sözkonusu araştırma da bu arada kayboldu.

Ama konu güncelliğini yitirmiyor, aksine terör yıllardan beri ülkelerin gündeminde en önde gelen bir sorun olmak özelliğini koruyordu. Bu nedenle o günkü uğraşımın ancak yüzde bir ölçüsünde de olsa kamuoyuna bu konuyu yansıtmayı uygun buldum.

Peki AAA ne demekti?

Araştırdığım kısaltma lügatlarında:

AAA = Anti Aircraft Artillerie = Uçaksavar topçusu

AAA = American Automobile Association = Amerikan Otomobilciler Derneği gibi konuya hiç de açıklık getirmeyen karşılıklar buluyordum.

Ancak basınımda, zaman zaman AAA simgesinin «ölüm mangaları» olduğuna dair haberler yer alıyordu. O halde bu espri içinde AAA'nın anlamı neydi? Konunun uzmanı kişiler de doyurucu cevaplar veremiyorlardı. Bu kez «Amnesty International Reports» Uluslararası Af Örgütü'nün yıllık raporlarını ilk çıktığı 1970 yılından bu yana taradım. «ölüm mangaları»nın bütün marifetleri (!) bu raporlarda açıklanıyordu.

İlk andaki gözlemim «ölüm mangaları»nın vatanının Latin Amerika ülkeleri olduğunu saptamak oldu. O halde neden Latin Amerika?

20. yüzyılın başlarında ABD Cumhurbaşkanı Monroe, «Amerika Amerikalıdır» demişti. «Monroe Doktrini» diye tanımlanan bu deyim ilk başta çok masum görünüyordu; ama gerçekte O'nun söylemek istediği, «Amerika kıtasının Amerika Birleşik Devletlerine ait olduğu» idi. Monroe'den bu yana özellikle iki büyük dünya savaşından büyük kazanımlarla çıkan ABD, bu görüşe dayanarak çıkarı olan her bölge ve her ülke için müdahale yöntemleri geliştirmiş ve uygulamaya koymuştur. Başlangıçta Kore ve Vietnam vb. gibi ülkelere doğrudan doğruya müdahale yöntemi yeğleyen ABD, daha sonraları genellikle dolaylı müdahale yöntemlerini benimser olmuştur. Bunun için, ABD denetimi altına alınan ülkelerde işbirlikçilere büyük bir gereksinim duyulmaktadır. Çok bilinçli bir planla her alanda kurulan örgütlerle ülkeler, Amerikan çıkarlarına uygun sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, sosyo-politik konuma sokulmaktadır.

Vietnam Savaşında, «Phoenix Planı» uyarınca 20 bin masum kişinin acı-

masızca öldürülmesinden sorumlu olan ABD²'nin bugünkü Başkan yardımcısı ve Başkan adayı, CIA'nın eski başkanı, «Ermeni dostu»³ George Bush, 1975'li yıllarda, «*Yabancı ülkelerde gerektiğinde darbe düzenlemekten yanayım*»⁴ demektedir. Rastlantıya bakinki, Türkiye bu yıllardan sonra terörle istikrarsız hale -destabilisation- getiriliyor; ve bu olgu 80'li yıllarda darbe ile noktalanıyordu... Bir darbenin ABD'yle ilişkisi bütün boyutlarıyla açıklanmıştır.⁵⁻⁶

ABD'nin müdahale fikri yalnız CIA Başkanınca da benimsenmiş değildir. Yönetimin tüm üst düzey kadrosu bu görüşte birleşmekte ve yıllardır ABD politikası bu anlayışın gerektirdiği saldırganlık içinde bulunmaktadır. Nitekim Kissinger Dışişleri Bakanı olarak Amerikanın Angola'daki Anti-komünist gerilla örgütlerine yardımının kesilmemesi için senatörlere bilgi verirken: «*ABD Angola'ya müdahale hakkına sahiptir. Büyük Devletler çıkarları olduğu bölgelere müdahale etmezlerse büyüklüklerini koruyamazlar*»⁷ demektir. Kissinger ABD yanında diğer büyük devletlerin de müdahalesine haklılık kazandıran bu sözünü belki diplomatik hayatının en büyük gafını yapmaktaydı.

Kuşkusuz konumuz ABD'nin müdahale anlayışı olmamakla birlikte bu görüşün «Terörist Devlet» olgusuyla çok yakın ilişkisi bulunması nede-niyle bir örnekle bu bölümü bitirmek istiyorum.

ABD Savunma Bakanı Harold Brown, 1979'lu yıllarda, «*Ülkesinin Orta Doğu'daki çıkarlarını korumak için 'gerekirse' askeri müdahale de dahil, her türlü girişimde bulunmaya hazır olduğunu*» açıklamış «*ABD'nin bir Sovyet tehdidi karşısında Orta Doğu'daki petrol çıkarlarını korumak için Silahlı Kuvvetler dahil her çareye başvuracağını*» belirtmiştir.⁸ Ve de bu-gün Amerikan Donanması körfezde bulunmakta, bu amaçla kurulmuş «Çevik Kuvvet» in harekâtı için üsler ve kolaylıklar aranmakta, Orta Doğu'da Amerikan çıkarlarına uygun yeni dengeler kurulması yolun-da CIA dolarlarıyla tahtını sürdüren Ürdün Kralı Hüseyin görevlendiril-mektedir.⁹⁻¹¹

2 Time, CIA'nın eski başkanı Colby ile görüşü: Vietnam'da girdiğimiz «Phoenix» harekâtında 20 bin kişi öldü, Cumhuriyet, 21 Ocak 1978

3 Ermeniler için belge arayışı: «ABD Başkan yardımcısı George Bush, ABD'nin Ankara Büyükelçisi Hupe'ye Ermeni soykırımının olup olmadığını belirleyebilecek Osmanlı arşivlerinin açılmasını sağlamak için talimat verdiği» açıklandı. Bush Ermeni Kilisesi Patriği'ne gönderdiği mektupta, Türkiye'nin Ermeni Soykırımını inkârına karşı mücadele veren Ermeni Cemaatinin çabalanna sempati duyduğunu söyledi,» Ufuk Güldemir, Cumhuriyet, 13 Kasım 1987

4 Cumhuriyet, 17 Aralık 1975

5 M. Ali Bırand, 12 Eylül 04.00

6 Yalçın Doğan, Dar Sokakta Siyaset

7 Politika, 18 Aralık 1975

8 Cumhuriyet, (Milliyet), 27 Şubat 1979.

CIA'nın beslediği devlet adamları ve politikacılar saymakta bitmez; bir kaç örnek vermek gerekirse:

- Eski Meksika Başkanı Luiz Echeverria
- Venezuela Başkanı Carlos Andreas Perez¹²
- Enver Sedat¹³
- İran Şahı Pehlevi¹⁴ vb...

Watergate suçlusu bölge şefi Howard Hunt'a göre: «CIA'nın yabancı ülkelere para vermesi saygı değer bir gelenektir» ve bu nedenle «görev yaptığı sırada URUGUAY, MEKSİKA ve JAPONYA hükümet yetkililerine örgüt fonlarından gizli ödemelerde bulunduğunu» söylemiştir.¹⁵

Hal böyleyken Türkiye'de hâlâ Loothead rüşvet olayı esrarını korurken, güncel İRAN-CONTRA ilişkisi içinde Türkiye ayağındaki rüşvet olayı geçirilmiştir. Ve de «Eisenhower Mübadele Dostları Vakfı»na son seçilen Türk, Erdal Kabatepe, «Amerika'sız Türkiye'yi düşünemiyorum» diyebilmektedir. «Dünyanın en büyük Amerikan firmalarından birisinin müşavirliği, bir başka Amerikan firmasının temsilciliğinden...» gelen papelleri cebe indirdikten sonra...¹⁶

ATATÜRK'ün önde gelen şiarları, anti-emperyalizm, anti-kapitalizm ve tam bağımsızlıktır. Oysa, günümüzdeki YENİ AMERİKAN MANDACILARI, tüm bu kavramları çiğneyerek ATATÜRKÇÜLÜK taslıyorlar...

Sırası gelmişken «Eisenhower Mübadele Dostları Vakfı»na ilk seçilen Türk'ün «Fellow- Süleyman Demirel olduğunu hatırlatalım. Amerika dönüşü Amerikan Morrison firması temsilciliğinden Başbakanlık koltuğuna atlamasını da rastlantı sayalım...

Peki ABD bu boyutta rüşvet, cinayet, müdahale vb. gibi gırtlışmlerleyle neyi amaçlamaktadır? Amerika bütün bunları oltasına taktığı ülkelerdeki çıkarlarını korumak ve anti-komünizmi örgütlemek için yapmaktadır. Bu tesbitin uluslararası terörle sıkı sıkıya ilişkisi olduğunu vurgulamak isterim.

Görülüyor ki, Monroe Doktrini'yle başlayan Amerikan politikası, Latin

9 -Washington Post gazetesinde yer alan habere göre, Kral Hüseyin 1957 yılında Başkan Eisenhower döneminde CIA bordrosuna geçirildi ve geçen yıl ise Kralın tahsisatı azaltılarak 750 bin dolara indirildi.- CIA Ürdün Kralı Hüseyin'e 20 yıldır maaş veriyor, Cumhuriyet, 19 Şubat 1977.

10 ABD Başkanı Carter, CIA'nın Ürdün Kralı Hüseyin'e ödeme yaptığını doğruladı, Cumhuriyet, 27 Şubat 1977.

11 Kral Hüseyin: «20 yıldan beri CIA'dan para aldım.- Milliyet, Vatan, 1 Mart, 1977

12 Uğur Kökten, CIA'nın beslediği politikacılar, Politika, 2 Mart 1977

13 Sedat, CIA'dan aldığı parayla İngiliz turizm şirketinin hisse senetlerini aldı. Cumhuriyet, 28 Şubat 1977.

14 İran Şahı Pehlevi, CIA'nın 1953'de kendisine 60 bin dolar verdiğini açıkladı. Cumhuriyet, 6 Mart 1977.

15 Politika. 26 Şubat 1977

16 Yener Süsoy'un Erdal Kabatepe ile tatil sohbeti, Milliyet, 8 Kasım 1977.

Amerika'yla sınırlı kalmamış, bütün dünyayı tehdit edici bir boyuta ulaşmış bulunmaktadır.

Amerika terör konusunda, İsrail İstihbarat Örgütü'nün -MOSSAD- öncülüğünü yaptığı «şiddete şiddetle mukabele» yöntemini benimsemiştir.¹⁷⁻¹⁸ Bu anlayış sonucu Reagan, «terörist devlet» ilan ettiği Nikaragua, Küba, Libya, İran ve Kuzey Kore gibi ülkelere çeşitli yöntemlerle müdahale etmekte kendini haklı görmektedir.¹⁹

Sayın Yargıç Celâl Karavelioğlu bu davranış biçiminin tehlikesinden söz etmektedir.²⁰

«İsrail ve Amerika'nın terörizmle mücadele araçları arasında kullanılmak üzere geliştirmekte oldukları ve Avrupalı bazı devletlerce de benimsendiği anlaşılan terörist grupları koruyan ülkelere karşı «askeri misilleme» (fiili operasyon) teorisi konusunda devletimizin dikkatli olması gerektiğidir. Öyleki, terörizmle mücadele edelim derken, kendimizi bazı ülkelerin milli çıkarları uğruna başlatabilecekleri bir askeri misilleme hareketinin ve dolayısıyla da bir sıcak savaşın içerisinde bulmayalım.»

Reagan, «ABD'ne karşı girişilecek terör hareketlerini planlayanlar ve bunlara maddi destek sağlayan ülkelere karşı yeni oluşturulacak ekiplerin ve harekâta girişebilecekleri görüşünde olduğunu» açıklamıştır.²¹

Reagan'ın kargalardan oluştuğu olaylarla kanıtlanan danışmanlarının görüşleri de farklı değildir. Nitekim Alman Stern Dergisinin yazdığına göre, «ABD'nde 100'den fazla terör okulu bulunmakta ve bu okullarda binlerce paralı askerin komünizme karşı yetiştirildiğini» yazmakta ve Reagan'ın danışmanlarından Robert Mc. Farlane'in «Teröristlere ve onları yetiştiren ülkelere karşı askeri saldırılarda bulunmayı» düşündüklerini açıklamaktadır.²²⁻²⁴

Bu anlayış sonucu 15 Nisan 1986 günü Libya bombalanmıştır.²⁵ Oysaki, bu saldırının haksızlığı, Birleşmiş Milletler Örgütü'nce kabul edilmiş bulunmaktadır.

Bunun gibi bugünlerde ABD'de yayınlanan «İRAN-CONTRA AFFAIRE» adlı İran'a gizli silah satışından elde edilen paraların yetkili organların

17 Bu yöntem gizli servis dilinde «Homos Operasyonu» denilmektedir.

18 Amerika'nın teröre karşı terör planı, Hürriyet, 1 Nisan 1986

19 By Reginal Dale, Reagan hits out at 'confederation of terrorist states' Us Editor in Washington Financial Times, July, 9, 1985

20 Celâl Karavelioğlu, Dünya gündeminde terör, Kayseri İdare Mahkemesi Hakimî, Milliyet, 9 Ekim 1986

21 Reagan, uluslararası karşı-terör ekipleri oluşturuyor, Cumhuriyet, 14 Mart 1984

22 Terör Okulu, Güneş, 11 Temmuz 1985

23 ABD'de özel terörist okulları, Nokta, 4 Ağustos 1985, sayı: 30

24 Bilindiği gibi, Robert Mc. Farlane İran-Contra rezaletinin mimarlarından bisiridir.

25 Prof. Dr. Halûk Ülman, Orman Kanunu, Hürriyet, 16 Nisan 1986

haberi olmaksızın Nikaragua yönetimine karşı mücadele eden CONTRA'lara aktarmadaki tutumu nedeniyle Reagan ağır ölçüde eleştirilmektedir. Bu durumda Reagan başka devletleri terörist olmakla suçlarken Amerika'yı «Terörist Devlet» konumuna sokmuş olmuyor mu? Orta Doğu'daki ABD'nin TRUVA ATI olan İSRAİL devletinin MOGADIŞU, IRAK ve TUNUS'da gerçekleştirdiği eylemler uluslararası hukuk kurallarıyla nasıl bağdaşabilir?

Devletlerce yönetilen bu türden haksız terör eylemleri karşıtlarına dave-tiye çıkarmaz mı?

Bugünkü ABD-İRAN çatışması nasıl açıklanabilir?

Şimdi yeniden başa dönerek vatanının Latin Amerika olduğunu belirttiği-miz AAA'nın gerçek anlamını açıklayalım:

AAA = Alianza Anti-communista Argentina²⁶

AAA = Alliance Article Anti-comunisme²⁷

AAA = Alianza Anti-communista Americana²⁸

AAA = American Anti-communist Alliance²⁹

Görüldüğü gibi AAA simgesi karşılarında tanımlamaları açıklanan deyim-lerin baş harflerinden oluşmaktadır.

Bütün tanımlamalar belgesel olarak açıklandığı halde, kanıma göre ger-çeğe en yakın olanı: ALLIANCE ARTICLE ANTI-COMUNISME olması ge-rekir. Bu nedenle AAA simgesi gerçekte komünizmle mücadele etmekte kendilerini feda etmeyi göze almış insanlar topluluğu olarak tanımlanabi-lir.

Latin Amerika ülkelerinde bu inançla yetiştirilmiş ve cepleri amerikan dolarlarıyla şişirilmiş topluluklar «dam mangaları» (Death squad- Esca-drons de lamort) paramiliter örgütler olup Amerikan yanlısı iktidarların denetimi ve koruması altında komünizmle mücadele ederken her türlü terör yöntemini -siyasi cinayet, adam kaçırma, işkenceyle sorgulama, sabotaj, soygun ve kundaklama, vb.- kullanmaktadır.

Bu noktada sağ terör mü, sol terörü davet eder ya da sol terör mü sağ terörü kışkırtır sorusunun cevabı aranmalıdır. Bu cevap aranırken ULU-SAL KURTULUŞ SAVAŞLARI'nın DEVRİMCİ ŞİDDET olgusu parantez dışında tutulmalıdır.

Amerika, başlangıçta Latin Amerika'nın Bolivar'dan bu yana geleneksel

26 Amnesty International Rapport Annuel, 1975-1976, s. 64

27 Patrick Sharoff, Neo Nazisme

28 Amnesty International Rapport, 1981, s. 130

29 A.g.y.

hale gelen askeri darbeler -proninciamento- geleneğini kullandı. Kendinden yana diktatörleri işbaşına getirme yollarına başvurarak ABD sömürsünü emniyete almayı denedi. Ancak, II.Dünya Savaşı'ndan sonra ABD ile SSCB'nin ayrılan yolları, Mc.Carly'ciliğin başlatılması, Çin Devrimi, Küba olayı, Şili'de Sosyalist iktidarın seçimle işbaşına gelmesi ve nihayet ABD'nin «arka bahçesi»ndeki Nikaragua'da Amerikan kuklası Somoza'nın devrilmesi ile sosyalizme açık bir yönetimin kurulması, dünyada uyanan halkların her geçen gün Amerikan sömürsüne karşı çıkması; ABD'ni karşı tedbirler almaya itti; bu amaçla içte ve dışta komünizme karşı mücadele için koşullandırılmış Silahlı Kuvvetler, Güvenlik Örgütleri, İstihbarat Örgütleri, Komando Birlikleri, Kontr-Gerilla yöntemleri uygulayan kuruluşlar, Anti-terör Örgütleri, «dam mangaları» ve benzeri legal veya illegal bir konumda düzenlendi ve finanse edildi.

Bu yöntemlerin bir kısmına «Gayri-nizami harp» denilmektedir. Bu amaçla kurulan ve komünizmle mücadeleyi ilke edinen örgütlerin hem finansmanı, hem de eğitimi ABD tarafından üstlenilmektedir.

Bu tip eğitim kuruluşlarına Washington'daki«ULUSLARARASI POLİS AKADEMİSİ»ni örnek gösterebiliriz. Bu merkezde diğer ülkelerin seçilen polis şeflerine «kendi ülkelerinin toplumsal sorunları anlatılmakta, komünistlerin saldırganlıkları ve yıkıcılıkları konusunda konferanslar verilmekte, patlayıcı maddelerle suikast düzenleme konusunda film gösterilmekte, Meksika sınırında Matamaros yakınlarında 'Yeşil Bereliler' gözetiminde patlayıcı maddelerin kullanılması denenmekte, sessizce adam öldürme, bıçaklama, boğma, vb. eğitimleri öğretilmektedir.³⁰

Uzun süreli bir uğraştan sonra ABD, etki alanı altındaki ülkelerdeki militer güçlere «Antikomünizm = Milliyetçilik» formülünü benimsetti. Özellikle FM 31 seri numaralı resmî ABD talimnamelerinde 'Gayri-nizami harp' veya 'Kontr-Gerilla' yöntemleri açıklanmakta, bu amaçla kurulan yeraltı örgütlerinin, komünizmle mücadele ederken, gerektiğinde işkenceden kötürüm hale getirmeye ve soygundan sabotaja kadar her türlü yöntemle başvuracağı ilkesi getirilmektedir. Bu resmi ABD belgeleri varoldukça ABD'ni hem 'Terörist Devlet' hem de 'Terör ihraç Eden Devlet' olarak nitelemekle gerçeği ifade etmekte olduğumuzu sanıyoruz.

30 Bomba Davası, Savunma, I. ve II. cilt.

Bu konuyu Savunmam'da eleştirmiş, Türk emniyet görevlileri arasında benzeri kuruluşlarda eğitim gören olup olmadığını araştırmanın 1980 öncesi ortamının aydınlanmasına yardımcı olacağını belirtmiştim. Nitekim 1986 yılı içinde 100'e yakın Türk polis şefinin ABD'de FBI tarafından düzenlenen kurslarda «Kontr-terörizm, suçluların analizi, havacılık, yöneticilik, laboratuvar araştırmaları vb.» konularda eğitim göreceklere açıklandı. Cumhuriyet, 18 Ocak 1986

Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük'ün açıklamasına göre, Terörle Mücadele Daire Başkanlığında görev alacak 100 kadar polis şefi terörle mücadele konusunda eğitilmek üzere 1986 Mart, Ağustos ayları içinde ABD'ne gönderildi. Milliyet, 22 Eylül 1986.

Nitekim, yukarıda örneğini verdiğimiz Washington'daki Polis Akademisi'nin benzerleri ABD'nin diğer eyaletlerinde, Panama'da ve Batı Almanya'da da vardır.

Yazımızın bu noktasında en önemli sorulardan biri de, mücadele edilecek komünistlerin nasıl saptanacağıdır. Eğer bu saptamada ölçü kaçırılırsa -ki tüm ülkelerde kaçırılmaktadır- ülke halkının büyük çoğunluğu komünistlikle suçlanmaktadır. Onun ardından, sözkonusu ülkede yapay bunalımlar yaratılarak askeri darbelerin, sıkıyönetimlerin gündeme getirilmesi, ve böyle dönemlerde lider kadroları ABD'de yetiştirilmiş paramiliter, militer güçlerle ABD çıkarları doğrultusunda örgütlenmiş ve koşullandırılmış işbirlikçi sermaye, şoven gruplar ve dinsel güçlere dayanılarak «Temizlik Operasyonları» düzenlenmesi, tüm yurtseverlerin komünistlikle suçlanması işten bile değildir.

FM 31-15 resmî ABD talimnamesi böyle kargaşa dönemlerinde suçsuz kişilerin 'adi suçlarla' suçlanılarak yargılanmasını önerecek kadar ileri gitmektedir. Böyle bir çerçeve içinde, işkence, baskı, zulüm, terör, cina-yet ve adaletsizlikler bu dönemlerde birbirini kovalamaktadır.

1965 yılında «Komünist İhtilaller ve Subaylar» başlığı altında Yalçın Metiner imzalı bir broşür Genel Kurmay Başkanlığı emriyle tüm ordu birlikle-rinedağıtılmıştı.³¹⁻³²⁻³³⁻³⁴

Bu broşüre göre özetle:

1- «...Kızıl şair Nazım Hikmet'i ve eserlerini göklere çıkartanlar» komünisttir.³⁵

2- «...Mülk sahiplerine «hırsız», dindarlara «yobaz ve gerici», milliyetçilere «sermayedar uşağı» veya günümüze uyarak «Amerikan uşağı», demokratik devlet mümessillerine «satılmış politikacılar», sanayicilere de «emek düşmanları» gibi yalanlar, isnatlar ve iftiralar atanlar komünisttir.

3- «...Mehmet» isminin «Muhammet»le ilgili olan «h» harfini atıp onun yerine sadece «MEMET» adını kullandığı görülenler» komünisttir.

4- «...Mülkiyet hakkının sonradan büsbütün kaldırılacağını şimdiden giz-

31 Prof. İsmet Girtili, Komünist Darbeler ve Silahlı Kuvvetler, Tercüman, 29 Mart 1967

32 İlhan Selçuk, Subaylarımıza kim ders veriyor? Cumhuriyet, 31 Mart 1967. (Bu broşürün İ. Selçuk'un yazısında Fahri Tanman adlı bir toprak ağası tarafından kaleme alındığı açıklanıyor.)

33 Yalçın Metiner işi karıştırdı, Cumhuriyet, 2 Nisan 1967. (Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği Başkanı İlhan Darendelioglu'na göre ise aynı broşürü eski emniyet mensubu Kemâl Öztürkmen yazmıştır)

34 «Cüneyt Arcayürek Açıklıyor - 5» -Demirel Dönemi- 12 Mart Darbesi, s. 173.

35 a) 1.Ordu Komutanlığı Sıkıyönetim As.Svc.'nin Esas No: 1966/153, 20.11.1966 tarihli «Barış Komitesi Davası»nın Esas Hakkındaki Mülâlaası 5.Inci sayfasında As.Svc. Nâzım Hikmet için: «Kabul etmek gerekir ki, gerçekten büyük şairdir» diyerek kanısını açıklamıştır.

b) Kültür Bakanı N.Kemâl Zeybek: "Nazım Hikmet, Türkiye'nin en büyük şairlerinden biridir." Hürriyet, 4 Ağustos 1969.

lemek için onun kısıtlanacağını, ve bunun da güya sosyal adaleti (gerçekte sosyal sefaleti) temin için yapılacağını söyleyenler» komünisttir.

5- «...Seçimle gelmiş olan devlet ve hükümet mensuplarının itibarını düşürecek her türlü tezvîr ve propagandayı yapanlar» komünisttir.

6- «...Hür memleketimizde mevcut düzenin her tarafını kötöleyenler» komünisttir.

7- «...Maksatlı ABD düşmanlığı yapanlar» komünisttir. Ve bu görüşleri savunan partinin Komünist Partisi olduğu, dolayısıyla bunları benimseyenlerin komünist oldukları açıklanmaktadır.

Eğer bu görüş yetkili ve sorumlu kişilerce benimsenmişse -ki uygulamada benimsendiğini görüyoruz- ülkemizdeki politik dalgalanmaların nedenleri bir ölçüde aydınlığa kavuşabilir.

Bu anlayış iktidarlara egemen olmasaydı bugün yüzbinlerce kişi «sakıncalı» varsayılarak suçlanabilir miydi?

Bu açıklamalardan görüldüğü gibi Latin Amerika'ya özgü gibi görülen AAA simgeli «ölüm mangaları», değişik isimler altında legal ve illegal kuruluşlar halinde ABD politikasına göre güdümlenen bütün ülkelerde kurumuş ve amaçları doğrultusunda kullanılmıştır ve kullanılmaktadır. Nitekim pek yakın bir tarihte bir gazetede yer alan bir haberde «El Salvador'da ölüm mangalarının sahnede» bulunduğunu öğreniyoruz.³⁶

Amerika Sandinist yönetime karşı Nikaragua'da yönetim karşıtı CONTRA'lara destek vermektedir. Oysa devrik Nikaragua lideri Somoza.³⁷

«ABD'deyken yaşamını ikinci el araba satıcılığı, kahve işleticiliği, Rockefeller Vakfı'nda tuvalet bekçiliği vb. işler yaparak kazanan I. Somoza, 1956'da 60 milyon dolarlık bir servet ile, 45 adet kahve plantasyonu ve 51 adet besi çiftliğinin sahibi idi. 1979'da ise Somoza ailesi 5-600 milyon doların yanı sıra, tüm ülkedeki ekilebilir toprakların 1/5'ini, en büyük 26 sınaî kuruluşunu, 8 şeker kamışı plantasyonunu, birçok rafineriyi vb. elinde tutuyordu. Ayrıca alkol tekeli, çeşitli besin endüstrilerinin denetimi, Avrupa otomobil firmalarının acenteliği, ülkenin tek ulusal hava yolu şirketi, çeşitli deniz nakliyat şirketleri, tekstil ve çimento sanayiinde önemli miktarda hisse, bir banka, bir tasarruf ve kredi sandığı ve çeşitli ABD firmalarıyla ortaklıklar da servetinin unsurları arasındaydı.»

İşte halkın büyük çoğunluğunun sefaleti pahasına edinilen servetin Sandinist ayaklanma ile tehlikeye girmesi, ABD destekli Milli Muhafızların Nikaragua halkı üzerinde tüyler ürpertici baskılarına yol açtı. Bu baskıları

³⁶ Söz, 22 Kasım 1987.

³⁷ Alain Rouquie, Latin Amerika'da Askeri Devlet, Alan Yayıncılık, Ekim 1988.

Uluslararası Af Örgütü raporlarından izleyelim.³⁸

- Uluslararası Af Örgütü'nün 1976 raporunda «Nikaragua'da Milli Muhafızlar'ın operasyonları sonucu 300 köylünün yokolduğu bildirilmektedir. Dinsel gruplar ise 1974-78 arası 3000'i aşkın köylünün tutuklandıktan sonra kendilerinden haber alınamadığını kaydediyorlar.

- Nikaragua'da yerli halkın Cephe'ye desteğini önlemek amacıyla yoğun baskıları sürdüren CIA destekli Milli Muhafızlar, çok sayıda yerel şefin işkenceyle öldürülmesinden sorumlu tutuluyor.

- Bu amaçla ülkenin bazı bölgelerinde temerküz kampları kurulduğu, buralarda kitle halinde öldürmelerin gerçekleştiği biliniyor.

- Milli Muhafızlar Sandinist Cephe içinde önemli bir rol oynadığından kuşkulandıkları kişileri soruşturma büroları *Oficina de Seguridad Nacional*'e sevketmekte, burada kimseye haber verilmeksizin birkaç ay tutulan, çeşitli işkence yöntemleriyle sorgulanan sanık, ardından askeri mahkemeye çıkartılmakta idi. Ancak ilk ifadelerinden sonradır ki haklarında resmi tutuklama emri çıkartılıp cezaevine gönderiliyorlardı.»³⁹

Özetle:

Gerek Latin Amerika'da gerekse ABD'nin etki alanındaki ülkelerde legal ve illegal olarak örgütlenmiş güçler, yıllardan bu yana yüz binlerce kişiyi komünizmle mücadele maskesi altında ortadan kaldırarak sağ terörün nedeni olmuşlardır. Bu güçlerden biri de Latin Amerika'da yuvalanmış «İdam mangalarıdır.» Basında yer alan bir habere göre AAA örgütünün İSPANYA'da da aynı isim altında bulunduğunu görüyoruz.⁴⁰

İdam mangalarını bir kez daha tanımlarsak:⁴¹

«Guatemala: (...) Bu ölüm mangaları büyük ölçüde sivillerden oluşmuş olmakla birlikte aynı zamanda güvenlik güçleri elemanlarını da içerirler. (Policia Regional)'ın sadece görevli polislerden oluştuğu sanılmaktadır.

Bunların dışında, kırsal alanda etkinlik gösterenleri de güvenlik güçleri konumunda sayılmakta ve büyük tarımsal işletmelerden oluşan yönetim birimlerine bağlıdır.

Silahlı kuvvetler ajanları (les comissionados militares) olarak tanımlanan

38 Amnesty International, Annual Report, 1975-76.

39 FM 19-20 Department of the Army Field Manual (CRIMINAL INVESTIGATION) adlı resmî ABD talimnamesinde sorgulama tekniğine yer verilmektedir. Bu talimname poliste de ders kitabı olarak okutulmaktadır. (Modern Sorgu Tekniği, Öğretmen Emniyet Md. Ertuğrul Korhan). Bu kitapta özellikle farmakolojik işkence de kullanılan ilaçlar üzerinde durulmaktadır. (1977'nin Mayıs ile Temmuz ayları arasında Ankara'da yayınlanan 7 Gün dergisinde bu konuyu ayrıntısıyla açıkladığım halde, o günden beri ne iktidarlar ne de muhalefet partileri polise ders olarak öğretilen ve Anayasa ve yasalarımızla bağdaşması mümkün olmayan farmakolojik işkencenin üzerine gidemediler.)

40 İspanya'da sağ ve sol uçlardan 30 kişi tutuklandı. Cumhuriyet, 11 Ekim 1977.

41 Amnesty International Report, 1978, s. 129

siviller,⁴² kentsel ve kırsal alanlarda görevli olup, istedikleri kadar silahlı yardımcı seçme yetkisiyle donatılmışlardır.

Özellikle solcu gerillaların etkinlik gösterdiği alanlarda bölge halkı; kanunsuz tutuklamaların, kayıpların ve cinayetlerin Silahlı Kuvvetlerce düzenlendiğine inanmaktadır.

Genellikle ölüm mangaları kurbanlarını öldürmeden önce kaçırmakta işkence yapmakta ve sorgulamaktadır. Çoğunlukla tanınmaları mümkün olmayan ve kafaları, elleri, kol ve bacakları vb. koparılmış kurbanların cesetleri kaçırıldıkları yerin yüzlerce kilometre uzağında bulunmaktadır.»⁴³

İdam mangaları, Latin Amerika'da ve benzerleri bütün dünyada ABD çıkarlarını korumak için yıllardan beri yüzbinlerce masum insanı cinayetlerine kurban etmiştir. Özellikle diktatörlüklerde ve cunta dönemlerinde bu cinayet çetelerinin faaliyetlerinin arttığına tanık olmaktadır. Örneğin, Arjantin'de cunta döneminde onbinlerce kişi ortadan kaldırılmış ve bir çoğunun cesetleri denize atılmıştır. Daha sonra Alfonsin ile başlayan demokrasi döneminde sorumlu cuntacı generaller hapse atılmış; ama bu suçlara katılmış güçlerin etkinliği karşısında soruşturma durdurulmuş, başka yöntemlerle Alfonsin'in gücü kırılmıştır.

Guatemala'da 1976-77 döneminde 20 bin kişi kaybolmuş ve gizli mezarlıklara gömülmüştür.⁴⁴

İsrail ve Amerika'nın «teröre karşı terör» yöntemini benimsediklerini açıklamıştık. Oysa çağdaş, gerçekten demokratik, insan haklarına ve kişi özgürlüklerine saygılı devletler kanımızca bu yöntemlere baş vurmazlar. Hukuka ve uluslararası genel hukuka saygılı devletler, kendi yasalarını çiğneyerek terörü önlemeğe kalkarlarsa, «DEVLET TERÖRÜ» suçu işlerler. Aynı yöntemi ülkelerinin sınırları dışına taşıırlarsa «TERÖRİST DEVLET»e dönüşürler.

Kuşkusuz yüzyılımızın gerçeği olan terör çok geniş boyutlu ve kapsamlı bir olgudur. Biz bu yazıda tüm dünyada genellikle Amerika tarafından düzenlenen sağ terörü konu aldık. Terör olgusu gibi onunla mücadele yöntemleri de çok yönlü ve çeşitlidir. Bunlardan kanımızca önde geleni sosyo-ekonomik koşulların adaletli bir konuma getirilmesi ve sosyal adaletsizliklerin giderilmesidir. Aynı görüş dünya geneli için de geçerlidir. Dünyada yeni bir ekonomik düzen anlayışı ile ülkeler arasındaki gelir düzeyinde denge sağlanması hayal gibi görünmektedir. Çünkü emperya-

42 Amerikan güdümündeki ülkelerde, Kontr-Gerilla yöntemleri uygulayan Silahlı Kuvvetlere bağlı yeraltı örgütünün elemanları.

43 Arjantin'de cunta döneminde cesetlerin helikopterlerle denize atıldığı günümüzde aydınlanmış bulunmaktadır.

44 Amnesty International Report, 1979.

list ülkelerin yaşamaları için sömürüye ihtiyaçları vardır. Yeni sömürgecilik yöntemleriyle bu sömürünün tüm alt yapısı ve örgütleri kurulmuş ve tıkr tıkr çalışmaktadır.

Bir benzetme yaparsak sivrisineklerle mücadele için her yıl ilaçlama mı yapalım, yoksa sivrisineklerin hiç oluşmaması için bataklığı mı kurutalım diye düşünürsek, kuşkusuz en radikal çözümün ikincisi olduğunu görürüz.

Terörle de mücadelede önemli olan bataklığın kurutulması yani teröre uygun ortamın ortadan kaldırılması en önde gelen çözümdür. Oysa «teröre karşı terörü» ilke olarak benimseyen Amerika'da daha bugünden 100 okul kurulmuş, dünyanın bütün ülkelerine «diplomalı caniler» ihraç edilmektedir. Bir gün terörün kökünün kurutulduğunu varsayalım, işleri cinayet işlemek olan bu insanlar ne yapacaklardır?

Hiç kuşku duyulmasın Neo-nazist ve Neo-faşist partilerin militan güçleri olarak önlenilmesi olanaksız yeni bir terör kaosa dünyayı boğacaklardır. Geleceğin en büyük kasırgasını önlemenin yöntemleri bugünden düşünülmelidir.

Yukarıda aktardığımız olgu ve olayların benzerleri, son yirmi yılını çalkantılar içinde geçiren ülkemizde de yaşanmıştır, yaşanmaktadır.

Toplumumuzun yerli ve yabancı çeşitli mihrakların şu ya da bu hesaplara kışkırttığı kör dövüşünden kurtularak sağlıklı bir gelişim çizgisine kavuşması kuşkusuz tüm yurtseverlerin ortak isteğidir. Bunun için ilk koşul, kanımızca toplumsal muhalefetin düşüncelerini serbestçe ifade edip özgürce örgütlenebildiği açık bir ortamın oluşturulmasıdır. Bunun için, geçmişte olanların örtbas edilmesi değil, aksine cesaretle üstüne gidilmesi gerekmektedir. İşkencede ölenler, kaybolanlar, faili hâlâ bulunmamış cinayetlerin sorumluluğu, yalnızca dönemlerinin iktidarlarına mal edilemez. Can güvenliğini sağlamakla yükümlü devletin sürekliliği sözkonusudur. Bu olayların tümü aydınlanıncaya kadar geçmiş, mevcut ve gelecek iktidarlar sorumluluk altındadır. Bir bakıma bu olayların aydınlanmasının demokrasinin işlerlik kazanmasının ön koşulu olduğunu da vurgulamak isterim.

30 Kasım 1987

IV.BÖLÜM

POLİTİK DURUM DEĞERLENDİRMESİ*

I. BÖLÜM

«Askeri Darbeler Dönemi»¹ başlığı altında yayına giren dizi yazımıza «12 Eylül Tartışılıyor»² ara başlığıyla devam etmiştik. Gerçekte ilk yazıdan sonra aradan geçen süre içinde konu güncelliğinden, ikincisini kaleme almak durumunda kalmıştık. Bu kez de son yazımızda,³ zayıf bir olasılık olmasına karşın, eleştirme gereğini duyduğumuz «askeri darbe olasılığı», Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Trabzon, Rize ve Giresun konuşmalarıyla güncelleşti; ve bütün Mayıs-1988 ayını içeren bir boyutta, gerek yurt içinde, gerek dünyada ve hattâ uluslararası finans çevrelerinde yoğun bir şekilde tartışıldı.³ «Ateş olmayan yerde duman çıkmaz.» diye bir özdeyiş vardır. Özünde bu konudaki duyarlılık ve süregelen «12 Eylül öncesine dönme» tehditleri, iflas eden uydu bir ekonomik model, aşırı bağımlılığın getirdiği sorunlar, sabit gelirlielerin her geçen gün yoksullaşmasına karşın, işbirlikçi sermayenin palazlanıp düzene egemen olması, sosyal, kültürel ve etnik sorunlar vb. gibi darbe olasılığına elverişli bir ortam oluşturmaya devam ediyordu. Bu nedenle tartışma büyük ölçüde ilgi gördü ve satır aralarında da olsa bazı gerçeklerin algılanmasına neden oldu. Bu arada, bazı kişilerin ileriye dönük politik özelemlerine ilişkin niyetleri açıklığa kavuştu. Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin tartışma 1987'de sahneye sürülmüş bu konuda bazı çevrelerin ne düşündüğü saptanılmaya çalışılmıştı. Süregeldiği iddia edilen Evren - Özal uyumu o günden bu yana gölgelenmeye yüz tutmuş, Özal kendisine yapılan telkinler doğrultusunda ikircikli açıklamalar yapmak gereğini duymuş ve «Cumhurbaşkanını halk mı seçsin?» sorusu *Anayasa değişikliği*'ni gün-

* SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, Kasım'88 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

1 SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, 1/3 Mart'88

2 SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, 2/4 Mayıs'88

3 Cumhurbaşkanı'nın konuşmaları, 30 Nisan, 1-2 Mayıs 1988 günleri yapıldı

a) 1/3 Mayıs 1988 günlü gazeteler

b) Milliyet aktüalite dergisi, Mayıs, 1988, Ayın dosyası, Özel Bölüm, Cilt: 3, Sayı: 1 "12 Eylül Uyarısı ve Demokrasi Savunması".

deme getirmişti. *Yarı başkanlık, ya da başkanlık sistemi*'nden söz edilmeğe başlandı...

Kapalı kapılar ardından sürdürülen bu yarışma, seçime kadar sürdü. ANAP, kendi eseri olan yapay bir seçim yasasıyla yüzde 36'yla TBMM'de çoğunluk olma becerisini göstermiş, ancak bu oluşum daha başında politik istikrarsızlık koşullarını beraberinde getirmişti. Ekonomik, sosyal, kültürel vb. gibi nedenler yanında «Özal Hanedanı»nın vurdum-duymaz savurganlığı ve yaşam biçimi, ANAP iktidarının itibarını hızlı bir şekilde düşürdü. Mahalli seçimler bu konuda bir denektaşı olabilir. ANAP iktidarı daha da yıpranabilir, bir erken seçim gündeme gelebilirdi. Böyle bir durumda riske girmenin anlamı yoktu.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in girişimlerinden tedirgin olan ANAP iktidarının niyeti, Gn.Bşk. Yardımcılarından Güneş Taner'in kişisel görüşü (!) olarak açıklandı.⁵ Oysa, son dönemde bu konudaki Özal'ın tavrı Taner'in açıklamalarına koşuttu. Taner'in lider diktatoryası yaşanan bir partide böylesine yaşamsal konuda kişisel açıklama yapacak kadar cesur olduğuna ilişkin örneklerle siyasal geçmişinde rastlanmıyordu.⁶ Özal bu önemli sorunu hafife alıyor ve «Taner bir şeyler söylemiş, Evren de cevap vermiş mesele yok».⁷ Fikri Sağlar, Süleyman Demirel, Bülent Ecevit günü gününe tartışmaya katılıyorlardı.⁸⁻¹⁰ Aynı konuda Evren de tepkisini Kilis konuşmasında gösteriyordu.¹¹

Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin tartışmayı geçen yıl Özal başlattı. Önümüzde bu seçim için 16 ay süre var. Türkiye'nin gündemine bu konuyu zamanından önce sürenlerin taktiği dikkatleri başka alana kaydırmak ise yanıldıklarını anladıklarında çok geç olabilir. Daha bugünden ANAP'lı Haydar Özalp, Halil Şıvgın, Mehmet Keçeciler, Taner'in açıklamasını tas-

4 Y.n: ANAP'nin lidere dayalı diktatoryal yapısı, onu referandum riskine itti ama, büyük bir plâkinlikle %35 oranı esas alındı. Referandum yenilgisel propaganda bombardımanıyla zafer diye ilân edlerek iktidan sürdürme çabası başlı başına siyasal istikrarsızlık nedeni olabilir...

5 Milliyet; 11 Haziran 1988, Güneş Taner'in açıklaması:

«Evren 1989'daki Cumhurbaşkanlığı seçimi için yeniden adaylık için yatırım yapıyor. Ama boşuna, Anayasa'ya göre bir daha adaylığını koyması mümkün değildir. Biz bu konuda bir Anayasa değişikliği düşünmüyoruz.»

6 Daha sonra Güneş Taner'in bu konuda kendi inisiyatifleriyle hareket etmediği açıklandı.

7 12 Haziran 1988 günlük gazeteler.

8 Çankaya Yarışı, Milliyet, 12 Haziran 1988.

a) «Sağlar: Cumhurbaşkanı da, Özal da koltuğa oturamaz.»

b) «Demirel: Çankaya hevesleri kursağlarında kalacak.»

9 «Ecevit: Son derece yakışsız» Cumhuriyet, 12 Haziran 1988. «Kamuoyunun kim Cumhurbaşkanı olmalı veya olabilir tartışmasını gündemden çıkartıp, öncelikle seçim sistemi konusu ile ilgilenmesini tavsiye ederim.»

10 «Demirel: Çankaya'ya yüzde 36 ile kimse heveslenmesin.»

11 «Evren: Bazı çevreler benim konuşmamdan rahatsızlık duyuyorlar.» 12 Haziran 1988 günlük gazeteler.

vip etmediklerini belirtmişlerdir.¹² Oysa bilindiği gibi ANAP'ta Keçeciler'-inbaşını çektiği kanat Özal'ın Cumhurbaşkanı olmasını ve seçimi TBMM'nin yapmasını istemesine karşın; liberal kanat, *Anayasa değişikliği* ile Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesini istemekte ve mevcut dengeleri korumak için, Evren'in yeniden seçilmesine olanak sağlamayı yeğlemektedir. Dinci, hareketçi kanadın hesabı Özal'ı Cumhurbaşkanı yaparak partiyi ele geçirip Türk-İslâm sentezini daha da iktidara yaklaştırmak olabilir. Böyle bir oluşum liberal kanadın tasfiyesiyle sonuçlanabilir. Böyle bir olasılık ANAP'ta bölünmelere neden olabilir. Özal'ın geleceğe yönelik tasarımlarını gerçekleştirmek için transferler yolu ile ANAP'ni güçlendirmek üzere ilgililere talimat verdiği basına yansıdı.¹³ Demirel, böyle bir günden yararlanmak için pusuda beklemektedir. O'nun Cumhurbaşkanı seçtirme ya da seçtirmemede çok az politikacıya nasip olan deneyimleri vardır. Gerçi bugün kendisine bu konuda yardımcı olacak Faik TÜRÜN gibi Sıkıyönetim Komutanları yoktur,¹⁴ ama Dünya Muhafazakâr Partiler IDU İcra Sekreteri Prof. Andreas Kohl Demirel'i «Türkiye'de demokrasinin mezar kazıcısı» olarak tanımlamaktadır.¹⁵ Demirel'e siyasal dalgalanmalardan yararlanıp yeniden iktidar yolunun açılması sayılamayacak kadar sakıncaları beraberinde getirebilir. Daha şimdiden Mustafa Muğlalı kompleksinden¹⁶ söz edişinin ardındaki niyetlere doğru tanılar konulmalıdır.

İçte Nakşibendi ve Nurcu tarikatlarının desteğiyle yaşadığı söylenen bu iki sağcı partinin iktidar mücadelesi ülkeyi arzu edilmeyen sürüşmelere götürebilir.

Görüldüğü gibi, darbe olasılığı bu koşullar altında gündeme gelebilir. Bu nedenle siyasal istikrarsızlığa neden olan bu koşulların bir kısmının oluşumunu irdelemek istiyorum.

- 12 Eylül tartışılсын mı, tartışılmasın mı?

- Askeri darbe olasılığı var mı?

12 12 Haziran günlü gazeteler.

13 Cüneyt Arcayürek, «Söylentinin ardından», Cumhuriyet, 12 Haziran 1988

14 Y.n: TÜRÜN'ün izniyle faaliyete geçen ünlü Zverbey işkence köşkünde Temmuz/1972'de alınan ifadeler, Başlangıçta Mahkemeye girililmemiştir ama, AP. kuliselerinde Faruk Gürler'in Cumhurbaşkanı olmasını engellemek için kullanılmış daha sonra intikam sürecine geçilerek Bomba Davası'nda Gürler yanında Muhsin Batur ve Kemal Kayacan sanık ilân edilmiş, sonra mevcut dengeler elvermediğinden dava örtbas edilerek bu hesaplaşma önlenmiştir.

Bu Cumhurbaşkanı seçimlerinde dönmesi olası entrikaları öğrenip ders almak isteyenler, Bomba Davası'nın konuya ilişkin bölümünü, Faik TÜRÜN'ün açıklamalarını «Kore'den 12 Mart'a - Yazan: Ergun Göze, Tercüman, 8-25 Aralık 1985 ve Nazlı Ilıcak'ın 12 Mart Cuntaları, Tercüman 12 Mart - 13 Mayıs 1986 başlıklı yazı dizisi - kitap halinde çıktı- 'ne başvurabilirler.

15 «Askeri Darbelere Karşı Dayanışma Fonu» Ali. H. Yurtsever'in haberi, Milliyet, 24 Eylül 1987

16 Cumhuriyet, 4 Mayıs 1988

* YÖK Başkan vekili Uygur Tazebay, 500 yıllık Nakşibendi geleneğinden geliyor. Milliyet, 4 Ağustos 1989

- Cumhurbaşkanı TBMM mi, yoksa halk mı seçsin? Bu amaçla Anayasa değiştirilsin mi?

Ülkemizin gelecekteki siyasal gündemini oluşturmağa devam edeceği anlaşılan, anılan sorulara ilişkin gözlemlerimizi dergi sayfalarının kapsamı içinde açıklamağa çalışacağız. Bu sorunlar 1989 Kasım ayına kadar düzenin yapay dengelerini kökünden sarsabileceği gibi, siyasal partilerde yeni kaynaşma ve bölünmelere neden olabilir. Siyasal partilerdeki yeni transferlerin yaratacağı olumsuz ortama diğer etkenler de eklenince Ecevit'in de belirttiği gibi «darbe tiryakileri»ni yüreklendirebilir.¹⁷ Evren - Özal dolayısıyla ANAP arasında süregeldiği söylenen balayı, bugünlerde Çankaya rekabetine dönüşmüş, zarlar atılmıştır. Evren'in Kıbrıs, GAP projesine ilişkin girişimleri ve «hayali ihracat» konusundaki kanunu «Kaçakçılar affediliyor»¹⁸ diye veto etmesi geri dönüşü olmayan girişimler olarak değerlendirilmelidir. Ama ilgililere sormak lâzım: «Daha öncekileri nerelerdediniz?» İktidar ve ÇUŞ ve ÇUH'ların işbirlikçisi yerli holdingler emme basma tulumba gibi birbirlerini desteklemelerinin doğal sonucu onların kaçakçılığına göz yummaktadır. Konuyu soyuttan somuta indirmek gerekirse, örneğin büyük ihracat şirketleri olarak bilinen ENKA, TEKFEN'e bağlı ihracat kuruluşları ve RAM¹⁹ Dış Ticaret vb. gibi şirketler hakkında kaçır dava açılmıştır? Söz konusu davaların mali portresi nedir? Affedilecek bu miktarlar dargelirlinin sırtına ne yolla yüklenecek? vb. gibi yüzlerce soru... Olayı böylesine araştırdığımızda ihracat devlerinin talan ve soygunları ortaya çıkacaktır. Burada başka bir ilginç durumla daha karşılaşılacaktır. Yargılananlar büyük patronlar değil, o kuruluşun müdürleridir. Çünkü iyi eğitim görmüş birkaç dil bilen bu zavalı adamlar, kendilerine sunulan bol maaş, yat, kat ve avanta karşılığında patronlarının hırsızlıklarına paravanlık yapacak kadar aşağılaşmışlardır. Patronları ise, yurt içinde ve dışından işbirlikçiliği oranında itibar görmekte, ödüllendirilmekte, devlet televizyonunda büyük iş adamları diye emekçi halka yutturulmakta, Davos'da kayak, Acapulco, Rio, Kanarya Adalarında yaz tatili, Cenevre'de dinlenip, Kenya'da av partisine katılan bu mirasyedi kuşak zenginleştikçe halkımız fakirleşmektedir. Bu parabalaları, Özal iktidarının destekçisi olarak onun seyahatlarına katılmakta, büyük bir olasılıkla tantanalı seyahatlarının masraflarını bile devlet karşılamaktadır. Ekonomik bunalımın doruğundan, önemli bir ticaret

17 Ecevit: «Darbe tiryakileri vardır» Cumhuriyet, 8 Mayıs 1988

18 Evren'den hayali ihracat yasası için «ağır veto gerekçesi, 'kaçakçılar affediliyor'» Cumhuriyet, 13 Haziran 1988.

19 25 Ağustos 1988 tarihli Milliyet Gazetesi'nde mahkemeye verilen 33 hayali ihracat firması açıklanmıştır.

13. sırada «Tam dış ticaret» denilmektedir. Bazı çevreler böyle bir firmanın bulunmadığını iddia etmekte, gazetenin harf yanlışlığını bilerek mi, yoksa bir baskı hatası olarak mı yaptığını tartışmaktadır. RAM mı? TAM mı? açıklığa kavuşturmak gerek... Bilindiği gibi RAM Koç Topluluğu içinde yer almaktadır.

kuruluşunun başına oturtulan bir kişinin öldürülmesinin esrar perdesine karşın bazı gerçekler su yüzüne çıktı. Aynı durumdaki Halit Narin de hâlâ bir kuruluşun başkanı, hâlâ Özal seyahatlerinin gedikli müdavimi... Neden? Gerçekte modası geçmiş Laissez-faire, Laissez-passer (Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler) sloganı, kör ve sağırılar diyaloguna dönüşmüş; kimin ne yaptığı, kimin kime ne geçirdiği tozdan dumandan görülmez hale gelmiştir... Böylesine karışık bir ortamda toplumu bir de Çankaya bunalımı ile dalgalandırırsanız ne olacağı belli olmaz...

Bu koşullarda Türkiye'nin önündeki siyasal gündemi: *Rumba'dan - Cumba'ya* diye sloganize edebiliriz. Rumba'yı kim başarılı oynarsa cumba'ya o oturacaktır. Bu kişi bugün sahnede görünenlerden başkası da olabilir... Demokratik tüm örgüt ve kuruluşlar demokrasiyi savunmaya, kollama ve korumaya hazır olmalıdırlar...

12 Eylül Tartışması:

Bu tartışmayı başta Cumhurbaşkanı istememektedir. Nitekim Giresun konuşmasında: (2 Mayıs 1988)

«12 Eylül'e sataşmalar oluyor. Çok rica ettim. Bunu deşmeyin, deşmeyelim, bu kapandı. Bu yarayı kanatmayalım dedim... Bunu tarih değerlendirecek dedim. Bunun münakaşasının yapılması şimdi doğru değildir. Bunu ilerde millet, tarih karar verecek, bu tartışmalar ilerde yapılacaktır» şeklinde görüşlerini açıklamıştır.

Özal'ın dolayısıyla ANAP'ın, 12 Eylül'ün tartışması konusunda Cumhurbaşkanı gibi düşündüğü öteden beri bilinmektedir.

Oysa, geriye kalan büyük çoğunluk farklı düşünmektedir. Aslında toplumu her yönüyle etkilemiş bir siyasal olayın tartışmasını engellemeğe kalkışmak olası değildir. Nitekim iddialaşmaya dönüştükçe, suç duyurularına, hesap sormalara kadar istemler öne sürülmekte, üslup sertleşmekte ve böyle bir durumda «Kurumlar» yıpranmaktadır.

Kuşkusuz toplumda geriye doğru büyük dönüşümlere neden olan, yüzbinlerce genç ve insanımızın işkenceden geçirilip hapishanelerde süründürüldüğü, dış kaynaklı bir ekonomik modelin uygulanması sonucu yaşam düzeni düştükçe düşen işçi, köylü ve sabit gelirliilerin ve onların demokratik örgütlerinin susmalarını beklemek güdümlü demokrasi içinde bile olası değildir. Tüm önemli siyasal olaylarda olduğu gibi, 12 Eylül'ün gerçek değerlendirilmesini de tarih yapacaktır. Tarihçi gerçeği yakalayabilmek için o döneme ilişkin belgeler yanında, olayda taraf olmuş kişi ve kurumların da eleştirisine gereksinme duyacaktır. Bu nedenle yapılan tespit, değerlendirme ve tartışmalar tarihe hizmet edici niteliktedir.

Evren'den önceki Gn. Kur. Başkanı'nın 27 Mayıs'a T. Sİh. K.leri adına sahip çıkan demeçleri gazete koleksiyonları içinde durmaktadır. Buna karşın 12 Eylül'cüler 27 Mayıs'a hıncı olanların desteklerinden yararlanmak için, 27 Mayıs'a karşı bir tutum almayı yeğlemişlerdir. Bu önemli çelişki kişiler arasında olsaydı gözardı edilebilirdi. Kuşkusuz 27 Mayıs ve 12 Eylül bu yönü ile de tartışılacaktır.

Bu konuda yığınakta yanılgıya düştüğünü kanıslındayım. 1982 Anayasa'sının yüzde 92'ye yakın «tasvip» görmesinin kalıcı olduğunu varsaymak bize göre temel bir yanılgıdır. Evren diyor ki:

«12 Eylül üzerinde halkın yüzde 92'lik tasvibi vardır... Aynı hal zuhur ederse Türk halkı, kendini feraha çıkaracak, Ordusuna yine aynı oranda minnet duyacak ve bu hareketi tasvip edecektir... Türk milletinin yüzde 92'sinin benimseyip tasvip ettiği bir hareket mi demokrasiye uygundur; yoksa anarşi ve terörün devamından yana, yüzde 8'lik bir kitlenin kararı mı?»²⁰ Bu konuşmanın basına yanlış yansıdığını temenni ederiz.

27 Mayıs'ın lideri 100 yıl ömürlü, kimsenin çiğneyemeyeceği bir Anayasa yapılması için ilgililere talimat vermişti;²¹ ama bilindiği gibi niteliği ve yeteneği bugün herkes tarafından iyi bilinen ve Gürsel'in adamı olarak tanınan Memduh Tağmaç gibi bir kişinin zorlamasıyla 1961 Anayasası 1971 yılında hallaç pamağı gibi atılmış ve üçte biri dış güçlerin ve onların yerli işbirlikçilerinin önerileri doğrultusunda değiştirilmiş;²² bu kadarı yetmemiş 1982 Anayasa'sı ile tüm espirisi yok edilmiştir. Gürsel'in 100 yıllık özlemi 10 - 20 yıl sürebilmiştir. Türkiye gibi devingen bir toplumda özlemlerle gerçeklerin birbirlerine uymadığına ilişkin daha sayısız örnekler verilebilir. Nitekim 1982 Anayasa'sının kefaletine karşın 84'üncü madde paspas gibi çiğnenilmiş, bu konuda girişimlerin henüz, ardı kesilmiş değildir. Geçici 4'üncü madde halk oylamasıyla değişmiş, yapıcılar tarafından bile değişiklik istekleri bugünlerin gündemi arasında bulunmaktadır.²³⁻²⁴

1982 Anayasa'sından günümüze kadar 6 yıl geçmiştir. Bugün aynı ko-

20 Yalçın Özer, Kim anladı, kim anlamadı? Türkiye, 11 Mayıs 1988

21 Sıtkı Ulay, Harbiye Silâh Başına

22 Muhsin Batur, Anılar ve Görüşler

a) s. 275 Memduh Tağmaç: «Biz ekonomiden filân anlamayız, hepimiz bozuk olduğunu biliyoruz, ama nasıl düzeltileceğini bilmeyiz.» (abc.)

b) Anayasa değişikliği için s. 150-156, 165, 169, 179, 182, 185, 192, 197, 213, 259, 264, 265, 273, 275 - 284, 286, 287, 290, 292, 296 - 297, 315, 316, 318, -325, 337, 354, 368, - 371, 384, 403, 404, 406, 435, 457, 504, 529, 570, 571, 574, 580.

23 Y.n: Bilindiği gibi gereksiz gibi görünen bir referandumla Anayasa'nın önemsiz bir maddesinin değiştirilmeğe kalkışılması halka «Demokratik Katılım» diye yutturulmaya çalışılmıştır. Halk bu zokayı yutmamıştır. Ama kanımıza göre referandumla dış ve iç güçler ANAP'ın itibarını ölçmek gereğini duymuşlar ve bu arada Özal'ın Cumhurbaşkanlığı hesabı için yeni taktikler saplamayı amaçlamışlardır.

24 Y.n: Bu yazının yayınlanmasından sekiz ay geçtikten sonra bugünlerde Özal, 1924 Anayasa'sına dönmekten söz etmektedir.

nuda referandum yapılırsa yüzde 92 ve yüzde 8 oranlarının allak bullak olduğu görülebilir. Böyle olmasını doğal saymak gerekir. Bunun dışında, demokrasilerin 'onsuz olmaz' şartlarından biri de azınlık oyuna, çoğunluk oyu kadar saygı gösterilmesidir. Azınlık oyu olan yüzde 8'in böylesine ağır suçlanabilmesi demokrasiyle nasıl bağdaştırılabilir?

Örneğin bu satırların yazarı, Celâl Bayar hariç Türkiye'nin tüm asker kökenli Cumhurbaşkanlarıyla aynı kariyerdan gelen, 12 Mart'ta Faik Tü-rün'ün emir ve kontrolünde çalışan, Sİh. K.ler mensupları, MİT eleman-ları, Emniyet görevlileri, askeri yargıçlar Özel Savaş Grubu elemanları sağcı militanlardan oluşan işkenceli sorgulamalarla tertip düzenleyerek, Faruk Gürler'in Cumhurbaşkanı olmasını engellemeğe çalışan bir çete-nin bir ay süreyle ağır ve alçakça işkencelerine maruz kalmış bir kişidir. Hakkımı aramak için daha da önemlisi gelecekte devleti böylesine iğrenç tertiplere alet etmek isteyenlerin cüretini engellemek için, yaptığım tüm başvurular (yargı, Başbakanlık) yanıtsız bırakılmıştır. Bu tertipler içinde görev alanlar 1974 affının güvencesine sığınarak, entrikalarını sürdür-meğe devam edegelmışlerdir. Bunların bazılarının MİT soruşturması ne-deniyse bugünlerde iplikleri pazara çıktı; ama çok geç değil mi? Bu koşullarda bir askeri rejimi tasvip anlamında 1982 Anayasa'sını onayla-mak, gerek kendi ve gerekse insanlık onuruna saygısızlık olurdu. 1961 Anayasa'sına olumlu oy vermiş bir kişinin 1982 Anayasası'nı onaylaması çelişki olmaz mıydı? Bu tavrı ne Ordu tasvibi, ne de anarşinin ve terörün devamından yana olmakla suçlamak büyük haksızlık değil midir? Bugün, Anayasa'nın başlangıç bölümünde bir anlamda Türkiye halkına tuzak kurulduğu anlaşıyor. İç Hizmet Yasasının 35'inci maddesinin «koruma ve kollamaya» yeterli olmadığını; çünkü Anayasa'nın buna olanak sağla-madığına ilişkin görüşlere karşın, bazı çevrelerce Anayasa Başlangıç bö-lümündeki «*milletin çağrısıyla*» deyimini öne sürülmektedir. Öyle an-laşılıyor ki bu deyim darbe özlemcileri için büyük bir açık kapı olarak de-mokrazi için potansiyel bir tehlike teşkil edecektir. ,

Bu nedenle, yüzde 8'ler içinde bulunmakla hep övüneceğim. Nitekim 1986 yılında yayımlanan yapıtımda bu konudaki fikrimi açıklamak fırsatı-nı bulmuştum.²⁵

Tüm bunlara ek olarak 1975 yılında İstanbul 2 No.lu Askeri Mahkemede yaptığım savunmada «faşist bir düzen»in geleceğini öne sürüyordum²⁶.

25 Talât Turhan, Bomba Davası, Savunma, İşkence, 2'nci kitap, s. 416: «1982 Anayasası'nın bugünden tartışılır duruma gelmesine kanımca bu yapay oluşum neden oluyor. Tepki anayasalarının uzun ömürlü olma-dığını biliyoruz. (...) 1982 Anayasasında «evel» oranı yüzde kaç olursa olsun; diğerleri gibi kısa sürede de-mokratik yoldan değiştirilecektir» (Yapıtın basım tarihi: 1986)

26 Talât Turhan, Bomba Davası, Savunma, 1'inci kitap, s. 63

Daha sonra bir dergiye yazdığım dizi yazılarda²⁷ MC iktidarlarının ABD patentli faşist bir askeri darbeye davetiye çıkaracak kadar aymazlık içinde olduğunu belgelerle açıklamıştım. Gelecekteki bir askeri darbeye 1975'lerden 1977'lerden itibaren karşı çıkmış birisi olarak²⁸ 1980 müdahalesini onaylama anlamında 1982 Anayasasına nasıl «evet» diyebilirdim? Anarşiden terörden yana olmak suçlamasını reddediyor, tarihin yargısını bugünden görür gibi oluyor ve tebessüm ediyorum.

Cumhurbaşkanı konuşmakta ısrarlı olduğunu açıklamıştır²⁹. Kuşkusuz bu O'nun en doğal hakkıdır. Aslında bu suretle başlayan tartışma ortamında kamuoyu kendisinden saklanılan bazı gerçekleri öğrenmektedir. Bu yönü ile yararlı olmaktadır. Bu konuda farklı düşünenlerin gerekçeleri değişiktir. Bir kaç örnek vermek istiyorum:

Mümtaz Soysal:³⁰ «(...) herkesin her şeyi serbestçe konuşmasının zararlı olduğu düşüncesini bir kez ortaya attınız mı işin sonunun nereye varacağını kestiremiyorsunuz. (...) Önce bir yere gitmeyi serbestçe tartışma özgürlüğü getirin ki bakalım Türkiye nereye doğru gidiyor? Sizden yana gitmeyince hep bellediğiniz yere gideceğini nereden biliyorsunuz?»

Coşkun Kırca:³¹ «Bellidir ki bu tartışmalar, milli birlik açısından da demokratik rejim açısından da zararlıdır. (...) Cumhurbaşkanları, hiç bir konuda yeterli hazırlığı yapmadan konuşmamalıdır. (...) Ve nihayet konuşmaları, ancak hayati konularda yapmalıdırlar.»

Bünyamin Ateş:³² « (...) Silâhlı Kuvvetler dördüncü defa darbe yaptıkları takdirde acaba Sayın Evren'e nasıl bir muamele lâıyk göreceklerdir? (...) Demokratik cumhuriyetle idâre edilen bir ülkenin «Cumhurbaşkanlığı» gibi bir makamı işgal eden zatın... yeni bir askeri müdahaleden bahsetmemesi gerekirdi...»

Mustafa Ekmekçi:³³ « Avrupa'dan Türkiye (...) çok kötü görünüyor. (...) 12 Mart'larda Meclislerin kapanmasını isteyen bir kişi nasıl demokrat olabilirdi? (...) Bir ülkede demokrasi ya vardır ya yoktur. «Az pilav» der gibi «az demokrasi» olmaz!...

Kenan bey konuşmasın mı? Konuşsun elbet. Ama aba altından sopa göstermekten vazgeçsin. Gördü o da, kimse ırgalamıyor (...)

27 Talat Turhan, «İşkence, Terörizm, Siyasi cinayetler ve Güvenlik örgütleri» 7 Gün Dergisi, 11 Mayıs,

15 Haziran 1977.

28 Talât Turhan, «İktidarın Çeteleşmesi ve Bürokrasi» 3 Ağustos - 14 Aralık 1977

29 Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Nizip konuşması (12 Haziran günü gazeteler): «... Bazı çevreler benim konuşmamdan rahatsız oluyor... Benim görevim..., doğru bildiğim, inandığım konuları rahatlıkla söyleyebil-mektir.»

Y.n: Bu konuşma Güneş Taner'in (4'de a.y.y) açıklaması üzerine yapıldığı anlaşılmaktadır.

30 Mümtaz Soysal, «Konuşmak» Milliyet, 3 Mayıs 1988

31 Coşkun Kırca, 'Nasıl Konuşmalı', Hürriyet, 6 Mayıs 1988

32 Bunyamin Ateş, 'Talihsiz Konuşma', Yeni Nesil, 2 Mayıs 1988

33 Mustafa Ekmekçi, 'Kenan Bey Konuşmasın mı?', Cumhuriyet, 5 Mayıs 1988

12 Eylül tartışmasına bazı kişilerin bakış açısı farklı idi. Onlar suç ve suçluluktan, Muğlalı kompleksi'nden söz ediyorlar ve istemleri hesap sormaya kadar uzanıyordu.

Teoman Erel:³⁴ « (...) Bugünkü Anayasayla demokrasiye varmak mümkün değildir. (...) Karadeniz konuşmasını hukuk içinde tasvip etmek mümkün değildir (...)»

Doç. Dr. Nevzat Toroslu:³⁴ «Müdahaleyi meşru gösteren bir Anayasanın olması ve devletin en yetkili kişilerinin hemen her '12 Eylül öncesi' tehdidini ileri sürerek müdahalenin savunuculuğunu yapmaları(...)nı böyle bir dönemde (...) ceza hukuku yönünden değerlendirmeye kalkışmanın bir anlamı olmadığı.(...)»

Av. Emin Değer, müdahale sözlerini TCK 311 ve 312. madde kapsamındaki görürken Av. Nevzat Helvacı: Anayasaya açıkça aykırı olduğunu ifade ediyordu.³⁴

Bülent Ecevit:³⁵ «Cumhuriyet tarihimizde ilk kez bir Cumhurbaşkanı milleti ve rejimi bu şekilde tehdit ediyor. Eğer bir sade vatandaş böyle bir konuşma yapsaydı, hakkında derhal soruşturma açılırdı. (...) Türkiye'de hukuk devleti bir ölçüde olsun işliyorsa bunun hesabı sorulmalıdır.»

Cumhuriyet gazetesi yorumu:³⁶ «Sayın Evren'in talihsizliği, artık geçmişte kalmış eyleminin savunmasını yapmak isterken Türk Ceza Kanunu 146. maddesiyle cezalandırılmış bir suçu, gelecekte de yinelenildiği zaman meşrulaştırma çabasına girişmesidir.»

Süleyman Demirel:^{35, 37, 38} «Türkiye'de ordu, beş generalin ordusu değil, Cumhuriyet'in ordusudur.» «Sayın Evren'in 12 Eylül savunuculuğunu yapayım derken hem de 12 Eylül öncesinin Gn. Kur. Bşk. olduğunu unutarak (...) Türkiye Devleti Anayasası'nın 6 ve 11. maddelerini ihlâl durumuna düştüğünü belirtmeliyim.»

34 2000'e Doğru, 8 Mayıs 1988, s. 20

35 Nokta - 15 Mayıs 1988, Yıl: 6, s.19

36 «Olayların Ardındaki gerçek» sütunu: «Askeri Müdahale Kuramı» Mecliste, Cumhuriyet, 3 Mayıs 1988

37 Demirel müdahaleler sorunları azaltmıyor dedi - Kurtarıcı istemiyoruz, Cumhuriyet, 4 Mayıs 1988

(1943 yılında 3'üncü Ordu K.nı olan Orgeneral Mustafa Muğlalı Van bölgesinde 33 vatandaşın kurşuna dizilmesine emir verme suçu ile - Özalp Olayları - 1950'de yargılanıp ölüm cezasına mahkûm edilmişti. 1951'de öldüğünden dava ortadan kalkmıştı) - Bakınız:

a) Güneri Cıvaoğlu, «Mustafa Muğlalı Örneği» Sabah, 11 Mayıs 1988,

b) Hikmet Özdemir «Rejim ve Asker» S. 21-30

38 Cüneyt Arcayürek, 'Saflar Beliriyor', Cumhuriyet, 4 Mayıs 1988. Bakınız: Cüneyt Arcayürek, 'Demokratik Kıpırdanma', Cumhuriyet 7 Mayıs 1988.

«Demirel BBC'ye verdiği demeçte...»... öncesi sıkıyönetim komutanlarının başarısız kaldığını vurgulamış ve «Sıkıyönetim komutanlarının başarısız kaldığını tartışma yerine, müdahalelerin ne kadar makbul olduğunu söyleyip alkışlamak neden?» diye sormaktadır.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in tepkilerini «Muğlalı kompleksi» olarak nitelendiren Demirel, 12 Eylül öncesinde iç güvenliği sağlamaktan yalnız siyasi iktidarın sorumlu olmadığını belirterek «Güvenliği sen sağlayacaksın. Adama derler ki: Sen ne yapıyordun? Antalya'da tapu memuru muydun?» (...) «Biz ağzımızı açmıyorsak, zamanı gelmediği içindir.»

Yalçın Büyükdaglı: (SP. Gn. Sek.)³⁹ «Parlamente bir cumhuriyette Cumhurbaşkanı 'Ordu gerekirse müdahale eder' diyemez. Derse bulunduğu yerde duramaz. (...) Bu açıklamayla Sayın Evren andını çiğnemiş ve Anayasa suçu işlemiştir.»

Av. Turhan Özgüner:⁴⁰⁻⁴¹ «(...) Bu tür konuşmanın orduyu yeni bir darbe girişimine çağrı niteliği taşıdığı, bunun TCY'nin 146/2. maddesi gereğince ağır bir suç oluşturduğu bir yana (...) Evren, sayılan söz konusu eylemlerine Anayasayı ve Anayasal düzeni ihlâl Türkiye ordusunu teşvik ve azmettirmek suçunu işlemiş ve bu suçu üç kez yinelemiştir. TCY'nin 146/2. ve 80. maddeleri gereğince cezalandırılması için bu suç duyurusunun işleme konulmasını rica ediyorum.» - Mersin C. Savcılığı aracılığıyla Ankara C. Savcılığına gönderilmiştir.-

Ayhan Fırat (SHP Gn. Sek. Yard.):⁴² «Eğer bu sözleri sıradan bir vatandaş söylemiş olsaydı, hakkında hemen soruşturma açılırdı. (...) Bu konuşmayla, andını da çiğnemiş olmaktadır.»

Uğur Mumcu:⁴³ «Evet, kimse 12 Eylül öncesine dönmek istemez. Dönülürse, 12 Eylül öncesinin başbakanları, partileri, yargı kuruluşları, üniversiteleri ve basını kadar; o dönemin genelkurmay başkanları ile sıkıyönetim komutanları, MİT müsteşarları ve polis müdürlerinin de sorumlulukları tartışılır.»

Kenan Sönmez: (SHP İstanbul Milletvekili)⁴⁴ «12 Eylül sorumlularından hesap sorulmalıdır» dedi. Sönmez, bir gazetecinin «Kenan Evren ve Konsey üyelerinden de hesap sorulmalıdır?» şeklindeki sorusuna «Evet, evet» yanıtını verdi.

Anayasa'ya göre⁴⁵ Milli Güvenlik Konseyi, o dönemin hükümetlerinin ve Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarrufları, cezaî, malî ve huku-

39 SP Evren'e tepki gösterdi, Anayasa Suçu, Yalçın Büyükdaglı, Cumhuriyet: 2 Mayıs 1988

40 Evren için suç duyurusu, Cumhuriyet, 12 Mayıs 1988

41 Ahmet Tan, Evren ve Özal'ın davacısı, Cumhuriyet, 20 Mayıs 1988. «Avukat Turan Özgüner: Rejim açısından hukukun üstünlüğü açısından, yasa dışı tutumlar. Eğer hukuka salsın üst düzey yöneticilerinden gelsin, bunu eline çekme gibi bir eğilim gözleniyor. Bu tutum yürek burkucudur.»

42 Tepkiler, Ecavit, «Meclis Evren'i uyarmalı.» Fırat: «Rejime müdahale askerın görevi değil.» Milliyet, 1 Mayıs 1988

43 Uğur Mumcu, «Gerginlik», Cumhuriyet, 3 Mayıs 1988

44 12 Eylül'ün Hesabı Sorulsun, Milliyet, 2 Haziran 1988

45 TC Anayasası - 1982, 2707 numaralı kanunla 7 Kasım 1982 günü kabul edilmiştir. Geçici 15'inci madde.

kî sorumluluk dışı bırakılmıştır. Buna benzeyen bir hükmü Arjantin cuntacıları da getirmişlerdi. Ama Falkland yenilgisi hepsinin sonlarını hazırlamış, gelen yönetim hesap sormuş ve cuntacılar cinayet, adam kaçırma, işkence, hırsızlık suçlarından mahkûm olmuşlardır.⁴⁶ Ancak mevcut dengeler elvermediği için bu hesap sorma dönemin tüm sorumlularını kapsayamamıştır.

Şimdi de gene 12 Eylül tartışması üzerine bir kaç örnek vermek istiyorum:

İlhan Selçuk:⁴⁷ «İnsanlar ve toplumlar bir kez kurtarılmasınlar, kurtarıcılardan kurtulmak, çok ama çok daha zordur.»

Demirel de «Kurtarıcı» istemiyor. Kuşkusuz İlhan Selçuk'un bu soruna bakış açısı farklıdır. Devrim yapıp eski köhne düzeni yıkmış yeni devlet kurmuş liderler Kurucu - Kurtarıcılardır. Buna karşın «uçurum kenarı» edebiyatıyla emperyalist, kapitalist ülkelerin istekleri doğrultusunda düzene şekil veren darbecilerin kurtarıcılığına farklı bakılmalıdır.

Sağcı, tutucu, bağnaz, tarikatçı, muhafazakâr politikacılar işine gelen darbelerden ve darbecilerden yana olup tüm devrimlere ve Atatürk Devrimlerine karşıdır. Ancak «Zamanı gelmediği için» Atatürkçü kesilmişlerdir. Bu nedenle onlar Kurtarıcıya karşı olurken Mustafa Kemal'e de karşı çıkmış oluyorlar.

Mustafa Kemal 1906 yılında «*Vatan ve Hürriyet Cemiyeti*»nin Selânik şubesini kurarken arkadaşlarına şöyle sesleniyordu:⁴⁸ «(...) Bu bedbaht memlekete karşı mühim vazifelerimiz vardır. Onu *kurtarmak* yegâne hedefimizdir. (...) Millet zulüm ve istibdat altında mahvoluyor. Hürriyet ol-

46 Y.N: Arjantin'in cuntacı generalleri: (Tümü ABD'de eğitilden geçmiş bir kısmı Panama'daki Kontr-Gerilla Okulu'nun kurslarından geçmiştir.)

Devlet Başkanları: Gn. Jorge Videla, Roberto Viola, Leopoldo Galtieri.

Deniz Kuvvetleri Klan: Amiral Emilio Massera, Armando Lambruschini, Jorge Anaya

Hava Kuvvetleri Klan: Gn. Orlando Aroesti, Omar Graffigna, Basilio Lami Dozo.

Polis müdürleri: Gn. Ramon Campa, Gn. Oviedo Riccheri.

47 İlhan Selçuk, 'Kurtarıcı', Cumhuriyet, 2 Ocak 1986.

Y.N: a) Bilindiği gibi önemli, anlamlı ve kapsamlı (chef d'oeuvre) bu yazı nedeniyle İlhan Selçuk ve Okay Gönensin hakkında dava açılmış sonuçta her ikisi de aklanmıştır.

b) Demirel, 3 Mayıs 1988 günü TBMM Gn. Krl'nda yaptığı konuşmada (37) «Milletin hımaye ve kurtarılma-ya muhtaç olmadığını» açıklamış ve sözlerini «Biz ağızımızı açıp konuşmuyorsak zamanı gelmediği içindir» diye bitirmiştir. Ona göre, Faik Türlün iyi siyasetim K. ıdır. Çünkü her türlü isteğine uymuştur. Ancak üzerine darbe çeken sıkıştığında şapkayı alıp giden Demirel'den zaman beklemeden bildikleri doğrulan söyleyen ve bu nedenle mahkemelere düşen İlhan Selçuk gibi yürekli, vatanperver, gerçek devrimci ve demokrat bir kişiye «Kurtulmak»-lan söz ederken gönderme yapmasını beklemezdik.

c) Uğur Mumcu Demirel için diyor ki: «12 Eylül öncesinde yapılması gerekeni yapmayıp, bugün kürsülerden demokrasi dersi vermek ne kadar inandırıcı oluyor, bilmiyorum. «Askerin menzili dışına» çıktıktan sonra yapılan kahramanlıklar, biraz da hamamda şarkı söylemeye benziyor.» Cumhuriyet, 8 Mayıs 1988.

48 Atatürk'ün Söylöy ve Demeçleri, 2. kitap 1906-1938 TTK Basımevi, 1959 basımı, s.1-2

* Kurmay Yüzbaşı.

mayan bir memlekette ölüm ve izmihlâl vardır. (...) Kahhar bir istibdada karşı ancak ihtilâl ile cevap vermek ve köhneleşmiş olan çürük idareyi yıkmak, milleti hâkim kılmak, hulâsa *vatanı kurtarmak için sizi vazifeye davet ediyorum.*»

Arkadaşı Ömer Naci, O'na yanıt veriyordu:

«Ölümler, cellâtlar, işkenceler bile bizi bu azmimizden çeviremeyecektir. Hürriyet verilmez ancak alınır. Zulüm ve istibdat altında inleyen bu masûm ve *biçare milleti kurtaracağız, yaşasın hürriyet ve ihtilâl!*»

Mustafa Kemal Paşa, Kurtuluş Savaşını başarıyla sonuçlandırıp amaca ulaştıktan sonra 27 Ekim 1922 günü Bursa'da öğretmenlere hitap ederken⁴⁹ kurtarıcı'nın niteliğini açıklamıştır:

«*Memleket ve milleti kurtarmağa çalışanların aynı zamanda mesleklerinde birer namuskâr mütehassız ve birer âlim olmaları lâzımdır.*»

Şimdi soruyorum, adına ne dersek diyelim -darbe, müdahale, kurtarma- ülkemizde başarılı ya da başarısız olmayan hareketlere damgasını vurmuş kişiler içinde «âlim» var mıydı diye? Ben tanımıyorum. Bilen ya da böyle bir savda bulunan varsa öğrenelim...

Mustafa Kemal Paşa, 28 Aralık 1920 günü Ankara ileri gelenlerine yaptığı konuşmada ise:⁵⁰

«Her halde millet hükümetin nıgehbanı (bekçisi) olmak lâzım gelir. Çünkü hükümetlerin icraatı menfi olup ta, itiraz etmez ve iskat etmezse bütün kusur ve kabahatlere iştirak etmiş demektir» şeklinde görüşünü açıklamıştır.

Atatürk'ün sevdiği ihtilâl (devrim) kelimelerinden⁵¹ korkan Heykel Atatürkçüleri ne demek istediğini anlayamayacaklardır. Aslında benim onlara söyleyecek sözüm de yok.

Yeniden İlhan Selçuk'un 12 Eylülle ilişkin görüşlerine dönüyorum: « (...) 12 Eylül hiç bir soruna çözüm getiremedi, kurduğu mekanizmaların hiç biri işlemediği ve yürümediği için «Bir başka 12'nci güne doğru yol mu alıyoruz» kuşkusu yoğunlaşıyor. (...) ANAP iktidarı, lâik cumhuriyeti rayından çıkarıp, sözde «Türk-İslâm Sentezi»nin görüntüsü altında Amerika'ya bağlı iş adamları devletine dönüştürmeğe çalışıyor.»⁵²

«Yurdu koruma ve kollama» görevindeki ordu adına yönetime el koyacak paşa tuzağa düşmez mi?

49 age. s. 42-46.

50 age. s. 4-15

51 Mahmut Esat Bozkurt, Atatürk İhtilâli.

Y.N.: Atatürk'ün Adalet Bakanı olan ve tüm hukuk devrimlerine öncülük yapan yazar yapıtında: «Atatürk ihtilâl terimini severdi» diye yazıyor.

52 İlhan Selçuk, 12'ye kaç var? Cumhuriyet, 13 Mart 1987.

Üniversite ayağa kalkmış, gençler eyleme atılmış, halk birbirlerine girmiş, güvenlik güçleri yetmiyor; sonunda herkes «Asker gelsin» diye dua ediyor.

Asker geliyor.

Dış borç 40 milyar dolar. Önümüzdeki yıl ödenmesi gereken dış borç 7 milyar dolar. Bu ödemeyi yapabilmek için dışardan 5 milyar dolar yeni borç bulmak gerekiyor. İç borç 12 trilyon lirayı aşkın. Enflasyon yüzde 70.

Ne yapsın paşa?

Maşa olarak kullanılmayı reddetse o saat o ülke birbirine girecek, tepemizdeki süper muslukları kapayacak, askeri yönetim boşlukta kalacak.

Demek ki, «maşa gibi kullanılmak» tehlikesini eşit olarak paylaşmak zorundayız.

Bu iş üniversiteli gence öğüt vermekle bitmiyor.»⁵³

« (...) Eğer Sayın Evren'in mesajında vurguladığı gibi «hainler seneler geçtikçe azalacağına çoğalma eğilimi» gösteriyorlarsa 12 Eylül yönetimi bu alandaki sorumlunu düşünmelidir.»⁵⁴

*Melih Cevdet Anday:*⁵⁵ « (...) Sen yasaları çiğnemeye mi kalkarsın, ben de siyasi partileri kapatırım» anlayışının mantığa aykırı düşen yanı, terörcü anlayışın taklit edilmek istenmesidir. Bir an terörün Türkiye'deki demokrasi benzeri rejimi yıkmak istemiş olduğunu düşünsek, onunkinden daha radikal bir yöntemle aynı amacı gerçekleştirmesinin «önlem» olarak adlandırılması çok yanlıştır. Bana «Ama böyle davranmakla terörü yok ettik» denirse, ben de derim ki, «Terörcünün isteğini yaptınız da ondan.»

*Prof. Dr. Hüsnü A. Göksel:*⁵⁶ «Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik, kültürel, siyasal bunalımlar ve bunların doğal sonucu olan kişilik erozyonu bir diktatörün doğuşuna gebe'dir. Bu gebeliğin nasıl sonlanacağını ve kimin doğacağı kestirilemez.» Yazar bu gözlemini açıkladıktan sonra Özal'ın, «konuşmalarında ve davranışlarında kendisinin seçenezsiz olduğuna, hattâ Tanrı tarafından görevlendirildiğine içtenlikle inandığı izlenimi alıyordu. Durup dururken kaç yıl sonra yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimini gündeme getirip, «ipler kimin elinde ise o olurum» demesi kendisinden başka herkesi, hattâ ilerde Cumhurbaşkanlığı makamına seçilecek kimseyi bile kukla olarak görmeye heveslendirildiğinin belirtisidir...

53 İlhan Selçuk, 'Maşa' Cumhuriyet, 4 Mayıs 1988.

54 İlhan Selçuk, 'Evren'in Konuşması', Cumhuriyet, 20 Mayıs 1987

55 Melih Cevdet Anday, 'İhtilâl Mitosu ve Otorite', Cumhuriyet, 9 Ekim 1987.

56 Prof. Dr. Hüsnü A. Göksel, 'Bunalımlar Diktatörlerin Doğuşuna Gebedir' Cumhuriyet, 13 Nisan 1988.

Bu ihtiyar dünya Sezar'dan Hitler'e değin çapı çok (ama çok) büyük nice diktatörler gördü geçirdi ...)

Talât Halman:⁵⁷ «Dış politikada Özal'ın iflâsı gözler önünde: *Türkiyemizi* havsala almaz ABD aşkı ve Reagan hayranlığı *yüzünden Washington'a teslim etti*. AT'a girmek için bunca çırpındıktan sonra, belli başlı Avrupa hükümetlerinden tokat yeyip duruyoruz...»

Özal ve Anavatan Partisi hizaya gelmek ve doğru dürüst çalışmaya başlamak zorundadır. Yoksa Cumhurbaşkanı Evren'in «Ordu müdahale edebilir» sözü belki de gerçeğe dönüşebilir. (...) 1988, Özal'ın son şansıdır denebilir.»

Prof. Macit Gökberk:⁵⁸ «Atatürk'e darbe: «İşte 12 Eylül bu bakımdan bütün sıkıntıları onadan kaldırmış, bir bütün olarak Atatürk Devrimleri'ne karşı çıkmak zeminini hazırlamıştır. Ben Atatürk'ün Dil Kurumu'nu ortadan kaldırmayı, Tarih Kurumu da var, bu anlayış içinde değerlendiriyorum: *Atatürk Devrimleri'ni bir çeşit tasfiye için atılmış güçlü bir adımın sonucu olarak anlamak istiyorum*. Bu iki kurum Atatürk ideolojisinin kaynaklarıydı.

Askeri darbe aynı zamanda Atatürk Devrimleri'ne karşı da öldürücü bir darbe olmuştur, anlayışındayım. Dış görünüşteki bütün patırtıya, törensel Atatürkçülüğe karşın gerçekte 12 Eylül Atatürk Devrimlerine çok ağır bir darbedir. Belki hiç bir zaman Atatürk için bu kadar büst dikilmedi, bu kadar tören yapılmadı. Ama hepsi gösteriş, hepsi kamuflaj⁵⁹ (...) 12 Eylül (...) okullara zorunlu din dersi koyuyor, ahlâk dersini de din hocasına okutuyor. Yani ahlâkı dine dayıyor. *Ahlâkı dine dayamak demek, özgür vicdanı istememek demek.*»

Beşer Baydar:⁶⁰ (SHP Milletvekili) «Demokratik ve Atatürkçü siyasal yaşamın hiç bir zaman Turgut Özal, Keçeciler ve bu zihniyetteki kişileri devletin başına geçirmeyeceğini vurgulayan Baydar, bu geleneği 1980

57 Talât Halman 'Özal Bilançosu' Milliyet, 9 Mayıs 1988

58 80 yaşındaki Macit Gökberk «baskı olan yerde felsefe yoktur» diyor, Felsefenin Sisyphe'su, Cumhuriyet, 16 Mayıs 1988

59 Y.N: a) 12 Eylül'den sonra uyanık bir vatandaş Polonez köye turistlik (!) bir otel yapmıştı. Söylenildiğine göre otel kaçaktı, ama Beykoz Belediyesi yasal işlem yapamıyordu. Çünkü mülk sahibi otelin bahçesinde kocaman bir Atatürk heykeli dikerek, Atatürkçü olduğunu (!) kanıtlamıştı. Belediye ne yapın yığın bir tür-lü, yıkmasan bir tür-lü. Sonunda Atatürkçü otelci (!) ruhsatını aldı. Köşeyi döndü mü, dönmedimi mi bil-miyorum. Gene kendisini kutlamak gerek. 12 Eylül heykel Atatürkçülüğüne anlamlı bir simge bırakmıştı. b) İstanbul Barosuna kayıtlı bir avukat paranın pul olmadığı dönemde 5 milyona aldığı heykelini 12 Eylül'den sonra bir askerî okula bağışlamak ister. Okul Komutanı general'dan aldığı yanıtı halâ tüyleri diken diken olarak anımsamaktadır. Generalin yanıtı: «Başımı belâya sokma»dır. Avukat bu sözün anlamını halâ anlamış değildir. Ancak tepkisini heykelini satmamak suretiyle sürdürmektedir. Halen emekli Korgeneral olan zati muhterem, kim bilir o dönemde ne Atatürk nutukları çekmişti... (İsimleri bende saklı. Bu yazı yayınlandıktan sonra avukat trafik kazasında vefat etti.)

60 Baydar'ın konuşması, Cumhuriyet, 11 Nisan 1988.

askeri yönetimi yani konseyin açtığını belirterek» konuşmasını şöyle sürdürdü: «Bu zihniyetteki Özal ve Keçeciler Konseyin ürünüdür, Konseyin eseridir. Bundandır ki, Özal ve Keçeciler'i o günkü Konseyin başı Kenan Evren'e ve Evren'i de tarihe şikâyet ediyorum» şeklinde konuşmuş ve «Atatürkçülüğün Atatürk adına nasıylıkılmak istendiğini» açıklamıştır.

14 Haziran 1988

Özetle:*

«Cumhurbaşkanı seçimi sorunu»nun 1987 yılında açıklanması bu konudaki tartışmaları her geçen gün yoğunlaştırmakta ve olayın 1989 yılının politik gündeminde ilk sırayı alacağı anlaşılmaktadır. Özal bu konuyu ortaya atmakla çeşitli çevrelerin niyetlerini saptamayı amaçlıyordu. Kendi taktiğini bu gelişim içinde oluşturmayı tasarlıyordu. Ama evdeki hesap çarşıya uymuş görünmüyor. Referandum fiyaskosu, yerel seçim yasasının iptali ilk aşamada tüm hesapları allak bullak etti. Önümüzde «yerel seçim» var. Bu seçim büyük bir olasılıkla «Erken seçim»i gündeme getirebilir. Tüm bu oluşumlar yanında gerek ANAP ve gerekse diğer partiler bu konuda ikircikli bir tavır içinde görünmüş, ANAP içinde bile bu konuda görüş birliği sağlanamamıştır.

Nitekim başlangıçta «Cumhurbaşkanını halk seçsin»⁶¹ diyen Özal daha sonraki gelişmeler sonucu geri çekilmiş görünmeyi yeğliyordu.

Bir gazete tarafından yapılan kamuoyu araştırmasında halkın yüzde kırkaltı onda üçü Evren'i istediği, Özal'ı isteyenlerin yüzde altı olduğu açıklanıyordu.⁶²

Aynı gazete Evren'e destek veren kamuoyu araştırmasını sürdürdü. Bu gelişmeler içinde Evren, İstanbul'da gazetelerin ileri gelenleriyle konuşuyor ve bazı telkinlerde bulunuyordu. Cumhurbaşkanı basın danışmanı ise Evren'in «Cumhurbaşkanını halk seçsin» tezinin yeni olmadığını açıklamak⁶³ suretiyle Çankaya'nın niyetini ortaya koyuyordu. Buna karşın, iktidar kanadında çelişik açıklamalar birbirini izlemeye devam ediyordu. Keçeciler, «Evren'in süresi uzamayacak»,⁶⁴ Özal, «Cumhurbaşkanını çoğunluk partisi seçer. Ama çoğunluk partisi içinden çıkar mı bilemem.»⁶⁵, Oltan Sungurlu, «Özal, Çankaya'ya yakışır.»⁶⁶

Kuşkusuz Evren formülü, Anayasa değişikliği gerektiriyordu. Başlangıçta

* SORUN Birlikte Sosyalist Dergi, Ocak'88 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

61 Milliyet, 8 Ocak 1988. Aynı gazetede yayınlanan anketle «Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi»ni isteyenlerin oranı yüzde yetmiş onda dört olarak açıklanıyordu.

62 Hürriyet, 22 Mart 1988

63 Hürriyet, 13 Mayıs 1988

64 Hürriyet, 18 Nisan 1988

65 Hürriyet, 29 Nisan 1988

66 Cumhuriyet, 12 Temmuz 1988

bu görüşe yatkın görünen Özal, zamanla bu yöntemle Cumhurbaşkanı seçilme şansı bulunmadığını anlayınca «Anayasa çocuk oyuncağı değildir.»⁶⁷ diyerek yüzseksen derecelik dönüş yapmada sakınca görmüyordu. Aslında bu tavır onun pragmatik felsefesine uygundu...

Ancak ANAP'ın seçimden sonra hızla içte ve dışta itibar yitirmesi yanında Özal'ın Cumhurbaşkanlığı tutkusu onu *Anayasa değişikliği* istemiyle referandum kumarına itti.⁶⁸ Öza'ın referandum yenilgisi onun ve partisinin tüm hesaplarını alt üst etti... Şimdi yeni taktikler aranıyor.

Hesaplaşmanın Cumhurbaşkanı seçimi tarihine kadar süreceği anlaşılmaktadır. Basın uzun süreden beri sorunu tartışmakta, çeşitli senaryolar üretmekte ve görünen iki aday dışında yeni isimler öne sürmektedir.⁶⁹

Kuşkusuz tüm bu niyetler Mart/1989'da yapılacak yerel seçim sonuçlarına göre yeniden şekillenecektir. ANAP bir yandan «Yerel Seçim Yasası»nı kendi çıkarlarına göre şekillendirirken, diğer yandan oy karşılığı bazı ilçeleri il'e dönüştürmek gibi sakıncalı yollara baş vurma sevdasında görünüyor. İç ve dış çevreler yerel seçim sonuçlarının *erken seçimi* gündeme getireceğini büyük bir olasılık olarak benimsemiş görünuyorlar. Kuşkusuz bu durumda haksız ve adaletsizliği açıkça görünen bugünkü seçim yasasının değişikliği gündeme gelebilecektir.⁷⁰ Tüm bu koşulların oluşmasından sonra seçilecek yeni TBMM'nin Cumhurbaşkanını seçebileceği ve bu yolun sağlıklı ve sakıncasız olduğu söylenebilir.

1980'den bu yana en çok kullanılan kelimelerin birinin de «İstikrar» olduğunu biliyoruz. Tüm bu savlara karşın, kısaca açıkladığımız gelişim ülkemizde «Politik İstikrar»ın sağlanamadığını açıkça ortaya koymaktadır. Kanımızca bu durumun temel nedeni, 1982 Anayasası ve onun getirdiği düzendir. Diğer etkenlerin de katkısıyla iç desteğini yitirdiğinin farkına varan ANAP, yapay bir seçim yasası ile azınlık oylarıyla iktidarını sürdürmeye çalışması da diğer bir istikrarsızlık nedeni olarak görülmektedir. Bu nedenle başta Cumhurbaşkanı seçimi olmak üzere, iktidarın diğer çıkar hesapları düzeni kökünden sarsabilir... Kaldı ki, By-pass'lı Özal'ın istikrar unsuru sayılması bile tek başına demokrasi adına potansiyel bir tehlike oluşturabilir.

67 Cumhuriyet, 5 Mayıs 1988

68 «Referandum sonuçlarını yorumlayan yabancı gazeteler, Özal'ın ANAP içinde hizipleri kontrolünün güçleşeceğini öne sürdüler.» Hürriyet, 28 Eylül 1988

69 Necmettin Karaduman gibi... Cumhuriyet, 29 Kasım 1988

70 a) ANAP'nin seçim yasasını değiştirmemesi halinde bumerang gibi kendiliğinden silahıyla yaralanması da söz konusu olabilir.

b) Bu yayımlandıktan sonra 28 Mart 1989'da yapılan yerel seçimlerde ANAP gerçek bir hezimete uğramış ve oy oranı yüzde 21.8'e düşmüştür. Şimdilik ne erken seçime ne de seçim yasası değişikliğine yanaşmaktan ANAP oylarıyla Cumhurbaşkanının seçilebileceği gibi sonuçları sakıncalı bir iddialaşma içinde görülmektedir.

Aslında politik istikrar ile ekonomik istikrar sıkı sıkıya birbirine bağlıdır. Ülkemizde uygulamaya konulan Prens Sabahattin'den bu yana emperyalist özelemleri yansıtan uydu ekonomik düzen iflâs işaretleri vermektedir. İktidar ekonomik politikayı sürdürmede bocalamakta, toplum sosyal bunalım içerisinde kıvrılmaktadır. Tuzu kuru katmanlar bile gelecek endişesine düşmüş görünüyorlar. Tüm bu gelişim ülkeyi beklenilmeyen sürprizlerle karşı karşıya getirebilir. Bu nedenle «askeri darbe olasılığı»ndan söz edeceğiz.

II. BÖLÜM

Askeri Darbe Olasılığı

«12 Eylül Tartışılıyor...»⁷¹ başlıklı yazımızda darbe olasılığını tartışma gereğini duymuştuk. Daha sonra Cumhurbaşkanının Trabzon, Rize, Giresun konuşmalarında⁷² yeniden darbe olasılığından söz etmesi ve bu konuşmaların içte, dışta ve hattâ uluslararası finans kuruluşlarındaki yankıları tüm Mayıs ayının gündemini oluşturdu. Ekonomik, sosyal, politik ve kültürel bunalım ve çözümler; rüşvet, hırsızlık, talan, sahtekârlık ve satılmışlık yanında mirasyedi anlayışıyla devletin soyuluşu, Çankaya sorununun şimdiden ulaştığı boyutlar ve bazı etkili, tepkili, duyarlı her dönemde «devlet içinde devlet olma» konumunu sürdürebilmiş kurumlardaki huzursuzluk ve kıpırdanmalar, MİT bunalımı,⁷³ laiklikten verilen ödünler vb. sorunlar kanımızca darbe olasılığından söz edilmesini gerekli kılıyor.⁷⁴ Bu nedenle yeni gelişmeler ışığında konuya ilişkin geçmişi gözden geçirmekte yarar görmekteyim.»³⁶

Önce Cumhurbaşkanı'nın hangi psikoloji altında *Karadeniz konuşmaları*'nı yaptığını saptamak gerektiği kanısındayım. Bunların bazılarını madde başlılarıyla sıralayalım:

- Konuşma öncesinde ve devamı esnasında olaylar cereyan etmiştir. Hele üniversite öğrencilerinin eylemlerinin 28 Nisan'a rast gelmesinin⁷⁴

71 30 Nisan - 2 Mayıs 1988

72 Talat Turhan, Milli İstihbarat Teşkilatı ve Sivilleşme, SORUN Birlikte Kitap Dizisi: 1/Eklm'87.

Y.n: 12 Mart'tan bu yana Memduh Tağmaç, Faik Türün vb. gibi kişilerin yüreklendirmesiyle yasadışı eylemler ve işkence olaylarına adı geçen bazı MİT görevlileri afişe olmuş, Savunma (2'nci kitap) ve yukarıdaki yazımızda kendilerinden söz edilmiştir. Yıllar sonra MİT skandalı ile gerçek nitelikleri ortaya çıkmış, onları tutan hyper güçler (!) bile kendilerini kurtaramamışlardır. Oysa zamanında yasal başvurulmıza dayanarak haklarında işlem yapılsaydı önemli bir kuruluşumuzda bu kişilerin yıllardan beri sürdürdükleri yasadışı faaliyetlerin önü alınırdı.

73 a) - «Prof. Demir Demirelli, ülkütücü konuştu. Ekonomik darbe sinyali veriyor.» Hürriyet, 27 Kasım 1988.

b) - «Tüccar da 'ekonomik kötü' diyor ve askeri darbe'den söz ediyor» Hürriyet, 3 Aralık 1988.

c) - ATO Başkanı Güngör Yener: «Develüasyon olursa asker kapiya dayanır». Sabah, 3 Aralık 1988.

74 Y.n: 28 Nisan 1980 Üniversitesi öğrencilerinin eylemleri 27 Mayıs 1980'a giden süreci kısaltmış, bu nedenle hareket «Ordu - Gençlik Elele» şeklinde sloganize edilmişti.

yaptığı çağrışım, yetkilileri heyecanlandırmıştır.

- Bu oluşum ve irticai nedenlere karşı duyarlı bazı kurumlarda ciddi huzursuzluk ve kıpırdanmalar olmuştur.⁷⁵

- 1 Mayıs'taki girişimlerin yetkilileri tedirgin etmesi.

- Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin niyetlerin açığa vurulma zamanının gelmesi.

- Özellikle Demirel'in Konseye yönelik ağır suçlamaların - 12 Eylül öncesi Gn. Kur. Bşk. ve Sıkıyönetim K.larına - yarattığı tedirginlik.

Tüm bu gerekçelerden önde geleni konuşma öncesi TSK'lerindeki huzursuzluk olarak kabul edilebilir.

12 Mayıs günü Çankaya'da muhalefet liderleriyle yapılan zirvede DYP Gn. Bşk. Süleyman Demirel'in Karadeniz konuşmalarına ilişkin bir sorusuna Cumhurbaşkanı Kenan Evren «Asker üzülmessin istedik» yanıtını vermişti.⁷⁶

Bu yanıtın anlamı açıktır. Cüneyt Arcayürek bir yazısında konuya daha da açıklık getirmektedir.⁷⁷

«... Evren bir başka kesimde yaptığı yine yüksek düzey görüşmelerinin birinde 'Yani ben bu konuşmayı yapmasaydım da 'başkaları mı' söyleseydi daha iyi olurdu?' demişti. Başkaları nitelemesi herhalde Silahlı Kuvvetler olacaktı. Demek ki, bir ara o kurumda da bir 'sıkıntı' söz konusuydu. Örneğin Genel Kurmay Başkanı bu tür irdeleme yapacağına, görevi Cumhurbaşkanı üstlenmişti.»

Kaldığı Cüneyt Arcayürek daha önce yazdığı diğer bir yazıda⁷⁸ soruna bir başka bakış açısıyla yaklaşıyordu.

«Evren'in Trabzon'da böyle konuşmasından, Genel Kurmay Başkanı'nın Özal'ı 'birdenbire' ziyaret etmesinden sonra, ordu yine siyasal tartışmaların içine giriverdi... O gece bir müdahalenin 'ilk belirtisi sayılacak' nitelette yeni bir 'uyarının' yapılıp yapılmadığını soruyordu.»

Yukarıdaki açıklamalara göre Karadeniz konuşmalarının yapılmasındaki temel nedenin Silh. K.'lerdeki huzursuzluğu pasifize etmek amacına yönelik olduğunu söyleyebiliriz.

75 M. Ali Birand, Evren'in Konuşmasına Harp Okulu'nun Tepkisi, Milliyet, 3 Mayıs 1988.

Y.n: M. Ali Birand satır arasına değil de Harp Okulu'nu köşe yazısının başlığına almakla yetinmiş. Bizim kanımıza göre bu konuda verilmek istenilen asıl mesaj açıklanamamıştır.

76 «Demirel, Evren'le 12 Eylül'ü Konuştu» Cumhuriyet, 14 Mayıs 1988.

77 Cüneyt Arcayürek, Çankaya'da Olup Biten, Cumhuriyet, 14 Mayıs 1988.

Y.n: Arcayürek, bildiği gerçekleri böylesine dolaylı aktarmak zorundaydı. Çünkü bazı yapıtlarındaki yaptığı açıklamalar nedeniyle yargılanıyordu.

78 Cüneyt Arcayürek, Müdahale Öyküsü, Cumhuriyet, 2 Mayıs 1988.

Tartışma sürecinde darbe, müdahale, elkoyma, ara rejim deyimlerini herkes kendi amacı doğrultusunda kullanırken ihtilâl ve devrim kelimeleri unutulmuştu. Hattâ 12 Mart ve 12 Eylül'cülerin 'inkılâp' deymi bile pek ağıza alınmıyor, tam bir kavram kargaşası sürdürülüyordu. Bu arada basın «darbe olur mu, olmaz mı?» sorusunu gündeme getirip, ayak üstü demeçlerle bazı kişilerden yanıtlar almıştı. «Olur», «olmaz», «belki olur», «zırva» vb. gibi yüzeysel yanıtlarla bu kişiler özlem ve temennilerini açıklarken bir kısmı falcılık yapmayı yeğliyordu. Bu tavrın sorunun çözümüne ilişkin önemli bir yararı olabileceğini sanmıyorum.

Bu konuda *Uğur Mumcu* diyor ki:⁷⁹ «'Olur mu olmaz mı?' tartışması... Bu tartışma da saçmadır; ihtilâller için fal açılmaz. İhtilâlleri oluşturan neden ve koşulları vardır. Önemli olan bu koşulların yaratılmasını engellemektir... Bu koşullar yaratıldı mı, kimse ihtilâlleri önleyemez... İhtilâlleri özgürlükçü düzen önler. Özgür kamuyu önler. Bu özgür kamuoyunda bilinçlenen toplum kesimleri önler ihtilâlleri... İhtilâl bir sonuçtur. Her oluşum gibi ihtilâller de belli nedenlere bağlıdır. O nedenler doğarsa, sonuç da kaçınılmaz olur...

«İhtilâller, 'darbe olur mu olmaz mı?' diye fal açmakla değil her üç ihtilâlden⁸⁰ ders çıkararak, özgürlükçü demokrasiyi bütün kurum ve ilkeleri işletmekle ve savunmakla önlenir.»

Aslında «12 Eylül öncesine dönme» sekiz yıldır yeni bir darbe olasılığına çağrışım yapan sıkça kullanılan bir slogan olarak zaman zaman bazı çevrelerin tepkisini çekmişti. Ancak Karadeniz konuşmaları ANAP dışındaki başta muhalefet liderleri İnönü ve Demirel olmak üzere toplumun her kesiminde tepkilere neden oldu. Bu tepkiler bilindiği gibi sonuca da ulaştı. Ama bu derece konuşulan bir sorunu kapanmış varsaymak başını kuma sokan devedekusunun tutumuna benzeyebilir.

Darbe - ara rejim - olasılığından son bir yıl içinde: Amerikalılar, Mehmet Keçeciler, Turgut Özal, Yıldırım Akbulut, Kenan Evren söz ettiler. Konuşanların konuları göz önüne alınınca konunun önemi anlaşılabilir. Bu nedenle sorunu bu yönü ile de topluca anımsamamızda yarar görmekteyim:

Frost and Sullivan'ın 1988 *Türkiye Raporu*:⁸¹ «Askerler, bürokratlar ve

79 Uğur Mumcu, *Astro-Darbe!*, Cumhuriyet, 12 Mayıs 1988.

80 Y.n: Evren, 12 Eylül'ün ihtilâl olmadığını, «uçurumun kenarına gelen ülkenin kurtarılması» şeklinde nitilemektedir. 12 Mart'ın bir yazar tarafından «... gazi devrimi» olarak nitelendirildiğini her halde Mumcu anımsıyordu.

81 «Dıştan Yine Olumsuz Rapor», Cumhuriyet, 29 Mart 1988.

«Frost and Sullivan adlı ABD şirketi, yabancı ülkelerde yatırım yapacak olan Amerikan şirketleri için 'siyasi risk analizleri hazırlayan' bir şirket olup, İran'da Şah dönemindeki CIA analizleri olayları doğrulanmadığı halde, anılan şirketin tahminlerinin doğru çıkması şirkete inandırıcılık kazandırmıştır.»

çıkarı olan iş çevreleri Özal'ın liberalizasyon çabalarına köstek oluyor.»

«Evren - Özal rejimi, özel sektör, özelleştirme ve yabancı sermayeden yana.» «Basın kısmen kontrol altında.»

Türkiye'nin önündeki beş yılda *hükümet değişikliğine ilişkin* tahminlerde ise:

«Özal + asker rejimi» olasılığı yüzde 60,

«DYP + asker rejimi» olasılığı yüzde 25,

«Askeri rejim olasılığı yüzde 15.»

Bu olasılıklara göre risk faktörleri ise:

«Özal + asker rejiminin devamı halinde 'karışıklık orta düzeyde bir risk' diğer iki olasılıkta 'risk daha fazla' değerlendirme sürüyor.»

«Özal + Asker rejimi iş başında olduğu sürece 'yatırım ve ticaret kısıtlamaları' ile ilgili riskler giderek azalacak.»

«DYP'li veya DYP'siz bir askeri rejim olasılığında ise giderek artacak.»

18 Aylık tahminlere göre de:

«Evren - Özal iktidarı» yüzde 75,

«Evren - TBMM iktidarı» yüzde 15,

«Evren - Ordu iktidarı» yüzde 10 olasılık.»

... Dikkat çeken bir başka unsur «Evren - Özal» iktidarında işçi maliyetlerinin «az risk» taşıması yani *emeğin ucuzluğunu sürdüreceği olması*. Buna karşılık «Evren + TBMM» ya da «Evren + Ordu» seçeneklerinde «risk fazla». Burada kapalı bir dille anlatılan: Ordunun yeni bir ekonomik bakış açısıyla ya TBMM'yi feshederek ya da etmeden duruma el koymas. Rapor «Kürt sorunu»na ve *gelir grupları ve bölgelerarası dengesizliğin potansiyel bir sosyal çatışma alanı olduğunu* belirttikten sonra, «Eğer Özal hükümeti artan işsizliğe *çare bulamazsa hırslı ekonomik programı iflâs eder*» şeklinde bir değerlendirmeye yer vermekte: «Askerler, Özal'ın ekonomik programı başarılı olduğu sürece onu desteklemeye devam edecekler. Ancak bu ekonomik program siyasal karışıklıklara yol açarsa seslerini yükseltebilirler... Ancak askerlerin ne pahasına olursa olsun kendi kendine yeterlilik arzusu hükümet hedefleriyle çatışabilir.⁸²

Muhalefet partileri ve bu konuda görüş bildirenlerin bağlı olduğu kuruluşlar 'lâf salatası' yapacaklarına Frost and Sullivan Raporu türü araştırmalara yönelmek zahmetine katlanırlarsa olası tehlikelere karşı demokratik yöntemler geliştirebilirler.

* 'Salade de mot' ya da 'diarr hé de la bouche' - ağız ıshali.

ABD Dışışleri Bakanlığı yetkilisi Frank Peres:⁸³ «Türkiye'de terörist faaliyetlerin çok ciddi boyutlara ulaşması halinde ordunun müdahaleye hazır durumda bulunduğunu söylemişti. ABD'li yetkili, Türkiye'nin gelecekteki durumunun büyük ölçüde Özal'ın ekonomik reformlarının ne ölçüde başarılı olacağına bağlı bulunduğunu da eklemişti.

Tesadüfe bakınız ki, Özal'ın ekonomik politikasının çıktığı kanısı yaygınlaştığı anda 'darbe' tartışmaları da yoğunlaşmıştı.»

Teoman Erel'anılan yazısında:⁸³ «Bu tartışmayı gündeme ilk kez Evren sokmuş değildir. Ara rejimden ilk söz eden Mehmet Keçeciler'di!» diye yazmaktadır.

Daha sonra Turgüt Özal yaptığı konuşmada⁸⁴ «müdahale heveslileri var» şeklinde görüş belirtmesi olaya yeni bir boyut getirdi. Darbe söylentileri yoğunlaşarak basının gündemini oluşturduğu bir zamanda Meclis Başkanı Yıldırım Akbulut'un 23 Nisan'daki bir görüşmesinde askeri darbelerin savunuculuğunu üstlenmesi karşı tepkileri yoğunlaştırdı. Bu tepkiler sürerken Cumhurbaşkanı'nın Trabzon, Rize, Giresun'da⁸⁵ yeni bir müdahale olasılığından söz etmesi: «*Arzu edilmemesine rağmen bir zaman gelir, Türkiye aynı durumlarla karşı karşıya kalırsa, bundan kurtaracak kuvvet, Silâhlı Kuvvetlerdir.*» siyasal bunalıma dönüştü. Muhalefet liderleri Evren'i sert bir üslupta eleştirirken, ANAP'lılar ve Özal, Evren'in savunuculuğunu yükledi.⁸⁵ Sonuçta muhalefet liderleriyle (İnönü ve Demirel) yapılan zirveden⁸⁶ sonra; İnönü: «Evren, askeri rejimlerin çözüm olmadığını söyledi»ğini açıklamış, Demirel ise: «Evren'in darbe olmaması fikrinden tatmin olduğunu»⁸⁷ belirtmiştir.

Düşünmek gerek ki basına yansıdığı kadarıyla Amerika'da aylarca önce

82 Y.n Raporda görüldüğü gibi her üç olasılık içinde de «asker» vardır. Yani bugün için Türkiye'nin düzeni «Askeret Demokrasi» olarak nitelendirilebilir. 1967 yılında yayınlanan bir yazımda diyordum ki: «Silâhlı Kuvvetler Birliğini bütün çabalarına rağmen, önlenememiş Çankaya Protokolü'ne (1961) politikacılar yanında imza koymak halasına düşen komutanlar, orduyu politikanın kucağına atmış olduklarını idrak edemedikleri gibi, politikacı da bu vesika ile Kumandalı Demokrasinin (Abç) temelini attığının farkına varamamıştır. Talat Turhan, İnfazlarla ilgili açıklama, Dünya, 8 Mayıs 1976 (Menderes, Polatkan, Zorlu'nun idamları). 12 Eylül öncesi Ankara'daki ABD Büyükelçisi Spain'in Ufuk Güldemir'le yaptığı söyleşide, yazdıklarımdan 18 yıl sonra. «Kırımca Türkler'de ekonomik istikrar sağlanabildiği ve kademeli bir yumuşama getirdiği sürece bu disiplinli demokrasi'den (Abç) memnun olmayı sürdüreceklerdir.» Cumhuriyet, 3 Ocak 1985.

Bilindiği gibi ne askeri, ne kumandalı, ne de disiplinli demokrasi olmaz. Bunun tek açıklaması meşhur «biz bize benzeriz - Atatürk» tanımlamayısıyla yapılabilir. 1967'de düzeni «Kumandalı demokrasi» olarak tanımlıyordum. Oysa ondan sonra iki darbe daha oldu, bu olgu «Frost and Sullivan» raporu'nda olduğu gibi kurumlaştı. Gerçek demokrasi için önümüzde daha çok yol olduğu görülüyor.

83 Teoman Erel, Yılmaz Polat'ın Tercüman, Nisan 1988'deki haberini «Darbede Peşrev Olur mu?» başlıklı yazısında değerlendirmektedir. Milliyet, 5 Mayıs 1988.

84 23 Mart 1988 tarihli gazeteler

85 Teoman Erel, ANAP'ın avukatlığından Evren memnun mu? Milliyet, 7 Mayıs 1988

86 13 Mayıs 1988.

87 Cumhuriyet, 14 Mayıs 1988

Türkiye'deki darbe olasılığından söz ediliyor. Devlet protokolünün ilk üç sırasındaki kişiler, aynı doğrultuda sürekli açıklamalarda bulunuyorlar. Sonra bir konuşmayla sorunun halledildiği sanılıyor. Başlarımızı kuma sokmayalım...

Bu anlayışla sorunu irdelemeğe devam ediyorum.

Darbe olasılığı tartışmalarının yurt içindeki oluşumundan söz ettim. Şimdi de dış basın ve uluslararası finans kuruluşlarındaki yankılarını gözden geçirelim.⁸⁸

*Reuter Ajansı:*⁸⁹ Ajansın John Owen - Davies imzalı Ankara çıkışlı dün geçtiği haberde, «Başbakan Turgut Özal'ın arkasındaki halk desteği artık altı ay öncesindeki gibi değil. Ekonomik zorluklarla boğuşmakta olan halk, hoşnutsuzluğunu kamuoyu yoklamalarında gösteriyor» denildi.

Haberde özetle şu görüşlere yer verildi: «Türkiye'nin yüzde 70'e varan enflasyonu, 38,3 milyar dolarlık dış borcu, halkı sıkıntıya sokuyor. Bazı çevreler, 10 yılda bir Türkiye'de darbe yapıldığını belirterek, son darbenin 1980 yılında gerçekleştirildiğini hatırlatıyorlar.»

*Financial Times:*⁹⁰ «Hükümetin 1960 yılından beri 10 yıllık aralarla gelen askeri müdahalelere yol açan toplumsal kargaşayı önlemek için enflasyonu, kış aylarından önce aşağı, önemli ölçüde çekmesi gerekli.»

*Kolner - Stadt Anzeiger:*⁹¹ «Dünya Bankası gelir durumunun bozulmasının sosyal patlamalara yol açabileceği eleştirisinde bulunuyor. Reel gelirleri geçen 10 yıl içinde yarı yarıya düşmüş olan çalışanlar, 1988 yılında gelirlerinin daha da azalacağını hesaba katmak zorundalar.»

*Independent - Tim Kelsey:*⁹² «Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in başlattığı tartışma, Türk Anayasası'na ne ölçüde sadık olduğu konusunda ciddi kuşkulardır.»

*Guardian - Adrian Forzman:*⁹² «Cumhurbaşkanı'nın gafı Türkiye'de darbe tartışmasına dönüştü...»

*Financial Times - Jim Bodgener:*⁹³ «Halktaki genel düş kırıklığıyla birleşen düşük yaşam standardının sağda ve solda aşırı görüşleri beslemesi ve durumun terörizme yol vermesinden, bunun sonucu olarak da yeni bir askeri müdahaleden korkuluyor...»

88 Yavuz Gökmen'in haberi: «IMF heyeti; ikisi ekonomik, biri siyasi, üç endişeyle gitti. Yükselen enflasyon...

Bütçe açığı... Darbe...» Hürriyet, 8 Mayıs 1988.

89 Reuter dünyaya duyurdu: Halk Özal'dan desteğini çekti, Milliyet, 19 Nisan 1988.

90 Timurçin Tüzecan'ın haberi: Ortadirek Özal'dan desteğini çekti. Milliyet, 22 Nisan 1988.

Türk ekonomisi krizin eşiğinde mi, Cumhuriyet ve Milliyet, 27 Nisan 1988.

Fdip. E.Oymen, İngiliz basını: Türkiye'de müdahale korkusu artıyor. Cumhuriyet, 5 Mayıs 1988.

93 Financial Times'in özel eki: Türkiye huzursuz, Milliyet, 21 Mayıs 1988.

Mehmet Ali Birand:⁹⁴ «Dış görüntü içerdeki gibi kararsızlık içinde. Bir kaç ay önceki 'istikrar ve 'güven' havası giderek sarsılıyor...»

Darbe Olasılığını Arttıran Nedenler Üzerine Görüşler:

Ekonomi ve Ekonomik Model:

Mümtaz Soysal:⁹⁵ «Türkiye'deki kronik darbe tartışmalarının tam şu sırada yeniden başlaması rastlantı değildir... Türkiye gibi toplum yapısı zaten sağlıklı bir ülkeye büsbütün dengesizlik, tepki ve eziklik getirmiş olan bir ekonomik model iflâsa yüz tutunca artık sinek uça olay olur... Ortaya çıkan bu bunalımın provasının temelinde modelin iflâsı yatıyor...»

Mümtaz Soysal:⁹⁶ «... Ekonomik model iflâs etmiştir... Her gün her alanda yapılan zamlarla bile dikiş tutmayan bu müflis modelin uzun süre ayakta kalabilmesi ve yakınmalara, protestolara, patlamalara dayanabilmesi ancak zor kullanarak olabilir. Model, sıkıyönetimleri, müdahaleleri çağırarak bir yola girmiştir.»

Aynı doğrultuda yazılanları buraya aktararak konuyu uzatmayı gereksiz buluyoruz.⁹⁷

Geriye Dönüş Özlemleri:

Mümtaz Soysal:⁹⁸ «Türkiye karışık yerdir, kimin ne zaman ne yapacağı belli olmaz... Ortam, birikimler, gerilimler ortamıdır ve böyle ortamlardan kimin nasıl yararlanabileceği sorusu önem kazanır... ANAP'ın hemen hemen bütün il kongreleri 'Türk-İslâm sentezcileri'nin zaferiyle sonuçlanıyor... 'Milli Hareket' gelişmesini şimdi 'İslâmi' görüntünün gerisinde sürdürmeyi daha elverişli bir taktik olarak benimsemiştir... Bu alt yapının su yüzüne çıkıp devlete egemen oluşu, her şeyi alt üst edip herkesi pa-niğe kaptıracak patlamaların ve kargaşaların doğmasına bağlıdır...»

94 M. Ali Birand, Türkiye'deki durumun dışardaki yankıları, Milliyet, 6 Mayıs 1988.

95 Mümtaz Soysal, Türkiye'nin Güney Amerika Yolculuğu, Milliyet, 4 Nisan 1988.

96 Mümtaz Soysal, Modelin Sonrası, Milliyet, 19 Nisan 1988.

97 agm Bakınız:

a) Taha Akyol, Model Değişikliği mi?, Tercüman, 23 Ocak 1988.

b) İsmail Cem, Ekonomi: Gidiş Nereye?, Güneş 6 Şubat 1988

c) Ferhat Koç, Ekonominin iflâsı, Milli Gazete, 3 Şubat 1988.

d) A. Başer Kafaoglu, Özal Sıfırı Tüketirken, Görüş, s. 16 Mart 1988.

e) Hasan Cemal, Dünya Bankası'nın Raporu, Cumhuriyet, 24 Mart 1988.

f) İhan Selçuk, Model İflâs Etti, Cumhuriyet, 21 Nisan 1988.

g) Prof. Dr. Gülten Kazgan, «Sonumuz ekonomik tükeniş olabilir» Milliyet, 22 Haziran 1988.

h) Der Spiegel, «Yanlış ekonomi kriz geçirdi.» Milliyet, 29 Haziran, 1988, The Wall Street Journal, «Suikast gerçekleşseydi, askeri müdahale gelirdi.» Hürriyet, 25 Haziran 1988.

98 Mümtaz Soysal, Sentez Mentez, Milliyet, 13 Nisan 1988.

Talat Halman:⁹⁹ «Türkiye'de bugün bir büyük tarihi olay yaşanmaktadır. Bu, *dine dayanan bir toplumsal eylemdir*. Gelişmeye devam ederse - ki devam etmekle kalmayıp yaygınlaşacağı benzer- '*halk ayaklanması*' olarak *patlak verebilir...* Türkiye, tıpkı İran'daki gibi, batıl ve atıl bir din anlayışının karanlık propagandasına sahne olmaktadır... 'İrtica' sözüyle kendimizi altadıyoruz. Ülkemizde gelişmekte, dev boyutlara ulaşmakta olan hareket, 'irtica' dediğimiz olayların çok ötesindedir... İslâmiyetin uzak olmayan bir gelecekte halkımızın 'tek' inancı, tek ülküsü, tek ideolojisi olması kuvvetle muhtemeldir. Atatürkçülük, lâiklik, milliyetçilik, belki de İslâmiyetçi eylem karşısında etkisiz kalacak bugünkü partilere ege-men olan ideolojiler, islâm ideolojisinin baskısı altında eriyecektir... Mürtecilerin çirkin eylemlerinin yanı sıra, ama onların çok ötesinde, çığ gibi büyüyen, sel gibi yayılan bir '*islâmiyetçilik halk hareketi*' başlamıştır...

Türkiye'mizde bundan sonraki ihtilâl, belki de, hilâl uğruna olacak. Bu ihtilale ya 'mukaddesatçılar' rejimi değiştirmek için kalkışacak ya da 'asker-bürokrat-aydın' zümresi onları sindirmek için...'»¹⁰⁰

Siyasal Nedenler: Bu bölüm yukarıdaki bölümde yeteri kadar tartışılmıştı. «12 Eylül Tartışılıyor» başlıklı yazımızda sıkıyönetim eski komutanlarından Korgeneral (E) Nevzat Bölüگیرay'ın Özal'ın Menderes'e benzettiğine ilişkin açıklamasına yer vermiştik². Ancak, Bölüگیرay gibi aynı benzetmelerin çoğalması olası bir darbenin - arzu etmememize karşın - siyasa- sal nedenleri arasında sayılabilir.

Ali Ulvi - Karikatürist -¹⁰¹ Karikatürde gece karanlığında ve zayıf bir ay ışığında gösterge oku yön değiştirmiş. «*Menderes Bulvarı*» yazılı bir levhaya Özal endişe ile bakmaktadır.

Öztin Akgüç:¹⁰² «... Sayın Özal ve ANAP'ın normal seçim dönemini tamamlayabileceğine, 1992 yılına değin iktidarda kalabileceğine inananların sayısı çok az... Özal iktidarına biçilen ömür bir veya iki yıl. Bu belirsizlik çeşitli senaryoların ortaya atılmasına neden oluyor» şeklinde kanısını açıklıyor ve olası senaryolar sayılıyor. Bunlar arasında: «Marcos - İmel- da' gerçek hayatından esinlenen senaryo» ile «*Menderes'in dramı türünden senaryolar*» da sayılıyor.

Süleyman Demirel:¹⁰³ «Allah, Özal'ın sonunu rahmetli Menderes gibi yapmasın... Allah kimsenin sonunu öyle yapmasın... Kamuoyunda bu

⁹⁹ Talat Halman, Hilâl ve İhtilâl, Milliyet, 15 Haziran 1987.

¹⁰⁰ Y.n: Uğur Mumcu, «Yersiz Kuşuklar...» başlıklı yazısında Talat Halman'ın ikinci olasılığı, Asker-bürokrat-aydın'ın 'irtica' nedeniyle ihtilâl yapacağını kabul etmemektedir. Cumhuriyet, 14 Mart 1988.

¹⁰¹ Cumhuriyet, 13 Nisan 1988.

¹⁰² Öztin Akgüç, Belirsizlik ve Senaryolar, Milliyet, 23 Nisan 1988.

¹⁰³ -Demirel, Denizli'de Özal'a bol bol çattı. Sonları Menderes'e benzemesin..» Milliyet, 23 Nisan 1988.

türlü söylentiler varsa, sıkıntının sonucudur.»

«Geceler sabaha gebedir.»

Yurdakul Fincancı:¹⁰⁴ «İkinci genel seçimden yaklaşık 5 ay sonra şimdi, Özal'ın ülkeyi gelecek seçime kadar yönetebileceğine kuşkuyla bakılıyor... Menderes'in yıpranma süreci sekiz yıl içinde doruğa tırmandı; Özal'ın 5 küsur yıl sürebildi.»

«Menderes'i de, Özal'ı da iktidara getiren şey, halkın değişim ihtiyacı ise ikisini de yıpratan şey, o ihtiyaca cevap vermek için iktidara geldikleri halde, bekleneni yapamamalarıdır.»

Suphi Gürsoytrak:¹⁰⁵ «Özal, Menderes'in hatasını affettirdi.»

«Başbakan Özal Menderes'e fiziken benzemiyor. Ancak uyguladığı politikaları daha geniş boyutlu olarak uyguluyor.»

Özal'ı düşük liderlere benzetme girişimleri sürekli gündemde tutuldu. Hatta İmelda-Marcos ve XVI. Louis- Marie Antionette benzetmeleriyle çiftleştirildi.¹⁰⁶

Seçim Kanunu: Özal, partisinin çıkarlarına uygun bir seçim kanunu çıkartarak yüzde 36 oy oranıyla TBMM'de yüzde 65 temsil edilir duruma getirmesi 'siyasal istikrarsızlık'ın önde gelen nedenlerinden biridir. Tüm karşı koymalara karşın, 1957 de Menderes'in ve DP'nin sonunu hazırlayan bir yolda direnmesinin olumsuz sonuçları çok kısa zamanda görülmüştür. Yerel seçim sonunda erken seçimin gündeme gelmesi büyük bir olasılık gibi görünmektedir. Bu seçimlere sıkı sıkıya bağlı olduğu anlaşılan Cumhurbaşkanı seçimi 1989 sonlarına kadar ciddi bunalımlara neden olabilecektir.

Darbe Olasılığına İlişkin Görüşler:¹⁰⁷⁻¹⁰⁸ Tempo ve Nokta dergileri ve basında çeşitli kuruluşların ve kişilerin görüşleri açıklandı. SHP, DYP, DSP darbelere karşı tavrı alırken, 1990 da ihtilâl olur mu sorusunda büyük çoğunluk ve eski komutanlar¹⁰⁹, genellikle 'olmaz' yanıtını verdiler. IDP Gn. Bşk. Aykut Edibali «... İhtilâl olur, çünkü şartlar var.» şeklinde görüşlerini açıklarken, Mehmet Ali Kışlalı, «Ben falcı değilim ki» şeklinde yanıt veriyordu. Alparslan Türkeş, «Türkiye'de yarın ne olacağı belli olmaz» derken, Aziz Nesin ise¹¹⁰, «Türkiye'de askeri darbe beklendiğini

104 Yurdakul Fincancı, Yıpranmak, Milliyet, 24 Nisan 1988.

105 Şaban Sevinç'in haberi: Müdahale Çare Değil, Milliyet, 28 Nisan 1988.

106 a) Ecevit: «Özal, Marcos gibi» Turhan Narler ve Ersin Çuhaci'nin haberi. Hürriyet, 31 Mart 1988.

b) Erdal İnönü: «İnşallah Özal'ın sonu Menderes'e benzemez» Milliyet, 12 Eylül 1988.

c) Metin Toker, Milliyet, Temmuz 1988

107 1990'da Askeri Darbe Olur mu?, Tempo, S. 23, s. 14-22, 8, 14 Mayıs 1988

108 Demokrasi Deklarasyonu, Nokta, S.19, 15 Mayıs 1988.

109 Komutanlardan Farklı Görüş, Milliyet, 4 Mayıs 1988

110 Türkiye'de Darbe Bekleniyor, Cumhuriyet, 4 Mayıs 1988.

Atına da açıklıyor.» Recep Ergun, müdahalenin olmadığından söz ediyordu.¹¹¹

Darbeler Nasıl Önlenir? Demokrasiye işlerlik kazandırmak ve «gerçek demokrasi»yi tüm koşullarıyla inşa etmekle önlenir diyebiliriz. Kuşkusuz bu sorunun yanıtı bu yazı kapsamını aşar. Biz bu araştırmamızda ilke olarak öncelikle varolan durumu toparlamaya çalışıyoruz. Sorunlar ortaya konuldukça çare arayanlar çıkacağı umundayım.

Bugüne kadar yazılanlar içinde siyasal bunalımdan çıkış için gösterilen çarelerden üzerinde durulmaya değer gördüğümüz:

- Yeni bir seçim kanunu yapılarak erken seçime gidilmesi ve
- Anayasa'nın başlangıç bölümünün değiştirilmesidir.

Erken Seçim: Öztin Akgüç¹⁰²: «... Bir erken seçim, Türkiye'nin geleceği için senaryo üretimini durdurur, bir ara rejim olasılığını gündemden çıkarır... Demokrasilerde de bunalımlar olabilir, ... böyle durumlarda seçim sistemin güvencesidir.»

Cüneyt Arcayürek¹¹²: «Kuşkusuz asıl ilâcın, demokratik rejimin bunalımlarda da işlerliğini sürdürebilmesini sağlayan son ve tek yolun «hemen seçime gitmek» olduğu bilincine içtenlikle sarılarak...»

Teoman Erel⁸³: «Erken seçim için plânlar yapanlar, hesaplarında darbeye aralık bırakmasınlar. Hele Anayasa'nın başlangıcındaki o uğursuz delik dururken.»

Mümtaz Soysal¹¹³: «Şimdi, on ikiye beş kala, yerel seçimlerin ardından her an genel seçimlere gidebilecek bir Türkiye'de...»

Bülent Ecevit¹¹⁴⁻¹¹⁵: «Cumhurbaşkanı seçiminin bugünkü Meclisle yapılmasının da halk tarafından seçilmesinin de sakıncalı olacağını öne sürdü ve öncelikle seçim yasasının değiştirilerek seçimlerin yenilenmesini istedi.»

Anayasa'nın Başlangıç Bölümü ve Değiştirme Önerileri: Cumhurbaşkanı Kenan Evren Trabzon konuşmasında³, 12 Eylül'ü savunurken: «Eğer millet çağrısı olmasaydı, millet bunu tasvip etmeseydi, Silâhlı Kuvvetler'in bunu gerçekleştirmesi mümkün olabilir miydi?» şeklinde bir açıklama yaptı.

1982 Anayasası'nın başlangıç bölümünde: «Türk milletinin, ayrılmaz parçası olan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin *milletin çağrısıyla* gerçekleştirdiği

111 Ergun: Müdahale Kesinlikle Yok, Milliyet, 13 Nisan 1988.

112 Cüneyt Arcayürek, Bu Tartışma Bitmez, Cumhuriyet, 3 Mayıs 1988.

113 Mümtaz Soysal, SHP Bir Cephe'dir, Milliyet 10 Haziran 1988.

114 Tepkiler, Cumhuriyet, 12 Haziran 1988.

115 Ecevit planı: «Önce seçim sistemi değişsin, sonra genel seçime gidilsin.» Cumhuriyet, 5 Temmuz 1988.

12 Eylül 1980 harekâtı sonucunda...» şeklinde bir bölüm vardı.

Dikkatli gözlemciler «*milletin çağırısı*» deyimini üzerine eğildiler. Bu deyim hem 12 Eylül'ü meşrulaştırıyor, hem de olası darbelere yeşil ışık yakıyordu. Bir anlamda 1982 Anayasası'nı tasvip edenler bilerek ya da bilmeyerek tuzağa düşürülmüştü. Oysa, son zamanlarda Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yasası'nda yer alan «Koruma ve kollama görevi»nin karşılığı Anayasa'da bulunmadığından ve hiç bir yasa Anayasa üzerinde bulunamayacağı için Slh. K.lerin müdahale yapamayacağı tezi tartışılıyordu. "12 Eylül Tartışılıyor" başlıklı bölümde açıklandığı gibi TBMM'de «darbeyi önleme yasa» girişimleri yapılmıştı...¹¹⁶ Evren bir yandan «*milletin çağırısı*» deyimini anımsatırken diğer yandan Slh. K.lerin gerektiğinde bu görevini yapabileceğini anımsatıyor ve bunun Anayasa'da yeri olduğunu belirtmek istiyordu.

Bazı çevreler bu konuşmalarda «Ben gidersem darbe olur» mesajını vererek, Anayasa'da Cumhurbaşkanlığı'nın halk tarafından seçilmesi, Anayasa değişikliği yapılması için kamuoyu oluşturmak şeklinde nitelendirdiler.

Bu yorumu yapanlar haksız sayılmazlardı. Çünkü Evren, Rize konuşmasında³ «Bir Anayasa değişikliği geldiğinde onu iyi inceleyin. Kimsenin etkisi altında kalmadan aklınızı, fikrinizi kullanarak oy verin... Belki bundan sonra bazı maddeler üzerinde değişiklik olacaktır.» diyordu.

Daha sonra basın temsilcileriyle yaptığı görüşmelerde «Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi tezine ilişkin telkinlerde bulunmuştu. Bu arada Cumhurbaşkanı Basın Danışmanı Ali Baransel bir açıklama yapma gereğini duymuş,¹¹⁷ Evren'in yeniden seçilmesi konusunda «Sayın Cumhurbaşkanımız İstanbul'da gazetelerin üst yöneticileriyle ve yazarlarla yaptıkları görüşmelerde bu konuya ilişkin görüşlerini içtenlikle ortaya koymuşlardır... Zaten Sayın Cumhurbaşkanımız, çeşitli vesilelerle yaptıkları konuşmalarda Anayasa'nın temel ilkeleri konusunda duyarlı olduklarını, bazı hükümlerin gelişen ve değişen şartlara göre değiştirilmesini doğal karşılamak gerektiğini vurgulamışlardır.» Bu gelişmelerden sonra yapılan Çankaya zirvesinden (13 Mayıs 1988) sonra İnönü yaptığı açıklamada: «... Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesinin iyi bir yaklaşım olduğu şeklinde kendi fikri olduğu 1982 Anayasası hazırlanırken de savunmuş olduğunu...» belirtmiştir.

Yani *Cumhurbaşkanı, Anayasa'nın 101'inci*¹¹⁸ *ve Cumhurbaşkanı'nın*

116 «İhtilâller önleme yasa önerisi ANAP'lının oylarıyla reddedildi. İhtilâller yasayla önlenemez.» Cumhuriyet, 10 Kasım 1988.

117 Çankaya'da zirve, Milliyet, 13 Mayıs 1988.

118 «Bir kimse iki defa cumhurbaşkanı seçilemez.»

TBMM tarafından seçilmesine ilişkin 102'nci maddesinin: «Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi» şeklinde değiştirilmesini istemektedir? Bugüne kadar bu konudaki bağlayıcı sözlerine karşın, bu yeni karara varmasında hangi çevre ve kurumlar etken olmuşlardır? Bunun bilinmesi gerek. Gerçekte böyle bir formülle yeniden seçileceğine inanılmaktadır.¹¹⁹⁻¹²⁰

Buna karşın, Özal bu tartışmalar sürerken yaptığı açıklamada: «Anayasa değişikliği çocuk oyuncağı değildir.» demişti.¹²¹ Gerçekte satır aralarında söylenen bu sözler Evren'in niyetine karşı gösterilmiş bir tepkiydi. Evren - Özal uyumu son bulmuş, Evren - Özal'ın Çankaya maratonu başlamıştı... Bu durumda Evren'in Kıbrıs konusunda yaptığı açıklamaları, GAP önerisini ve hayali ihracat yasasını veto etmesini Çankaya rekabetine ve dolayısıyla Özal'ı köşeye sıkıştırmaya yönelik ¹²² davranışlar olarak niteleyen ANAP'lı Güneş Taner'in Özal'ın gerçekte «Anayasa çocuk oyuncağı değildir» cümlesiyle ortaya çıkan tavrına açıklık getirmiş oluyordu.

Evet, ANAP'ın adayı Turgut Özal'dı. Bir kere Semra hanım «First Lady» olmak istiyordu.¹²³ Özal'ın sağlığı bozulmuştu. M. Ali Birand'a göre bu husus o kadar önemliydi ki, ¹²⁴ «Özal'ın sağlığı sadece kendini, ailesini veya ANAP' ni değil Türkiye'deki rejimin geleceğine kadar çok şeyi etkileyecek bir konudur.» ¹²⁵ Ve nihayet ANAP'a göre Cumhurbaşkanı sivil olmalıdır. Güneş Taner 11 Haziran 1988 günü yaptığı açıklamada bunu dile getirmiştir. «... AET'ye başvuran bir Türkiye, artık sivil bir Cumhurbaşkanı seçme hazırlığındadır.» Eğer Türkiye'de rejimin sağlığı bir adama bağlanmış ise bu olgu bile rejim adına çok büyük tehlike sayılmalıdır.

Bugüne kadarki Cumhurbaşkanı seçimlerindeki bunalımlar düşünülürse ve bu seçimlerde diğerlerinde olduğu gibi, Silâhlı Kuvvetler bir aday üzerinde ısrar ederse ve bu aday Kenan Evren veya asker kökenli bir başka kişi olursa, zıtlasma, siyasi bunalım ve patlamalara yataklık edecek bir boyuta ulaşabilir. Kaldığı, 1982 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanının (Madde 104) «TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermek» ve «Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halk

119 Son günlerde bu konuda bir tavır değişikliği gözlenmektedir.

120 ANAP Gnl. Başkan vekili Haydar Özalp, «Halkın yüzde 80'i Cumhurbaşkanı'ni çok seviyor» şeklinde görüş belirtmiştir. 12 Haziran 1988.

121 Milliyet, 4 Mayıs 1988. Bu söz İngiliz Independent gazetesinde: «Anayasa çocuk oyuncağı değildir ve değişiklik üç günde olmaz.» şeklinde yayınlandı. Cumhuriyet, 5 Mayıs 1988.

122 Teoman Erel, Evren Özal'ı Sıkıştırdı, Milliyet, 8 Haziran 1988.

123 Yalçın Doğan, Bir ANAP Formülü, Cumhuriyet, 10 Haziran 1988.

124 M. Ali Birand, Özal'ın Sağlığı, Milliyet, 7 Haziran 1988.

125 Y.n: Nitekim, The Wall Street Journal: «Suikast gerçekleşseydi askeri müdahale gelirdi» yargısını öne sürüyor, Hürriyet, 25 Haziran 1988.

oyuna sunmak» yetkisi de vardır.

Asıl konumuz «Anayasa'nın başlangıç bölümü'nün değiştirilmesi istekleri idi. Bu fikri öne sürenler, TSK'lerinin müdahale olasılığının ortadan kalkacağına inanıyorlar.

Özal ve ANAP'a göre «Anayasa değişikliği çocuk oyuncağı değildir.»¹²⁶ Bu nedenle bugün için bu yol tıkalıdır. Ama burası Türkiye, neyin ne olacağı belli olmaz.¹²⁷⁻¹²⁸

Şimdi yeniden Anayasa'nın başlangıç bölümüne dönüyoruz: Anayasa Mahkemesi eski Başkanı Boyacıoğlu Nokta'nın sorusunu «Anayasa'nın başlangıç kısmı değişmelidir» şeklinde yanıtlamıştır.¹²⁹

«Milletin çağrısı» sorusunu özetle «Elbette kişiler kendi hareketleri doğrultusunda Anayasaya bazı hükümler getireceklerdir. Millet istemedi, ben yaptım diyebilir mi?» şeklinde yanıt vermiştir.

Nokta: Dünya Anayasalarında bu tür ifadeler var mı?

Boyacıoğlu: Dünyadaki müdahaleler bizdeki gibi olmuyorlar. *Gelen geliyor ve bir daha gitmiyor.*

Nokta: Slh. K.ler idareye İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesine dayanarak el koyuyorlar. Sizce bu madde müdahale hakkı verir mi?

Boyacıoğlu: Dünyadaki müdahaleler bizdeki gibi olmuyor ki. Bu demek değildir ki, canı istediği zaman Türkiye Cumhuriyeti'ni kolluyorum diye müdahale yapar... Slh. K.lere emir verecek yer TBMM'dir. *Bana göre bu madde müdahale hakkı vermiyor.*

Nokta: Sizce İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesi Anayasa'ya aykırı mı?

Boyacıoğlu: Hayır, burada aksine bir hüküm yok ki. *Tehlikeye düşme hali olacak, ondan sonra Meclis Silâhlı Kuvvetlere bu görevi verecek ki böyle bir durum gerçekleşsin.*

Nokta: Şimdiye kadar Meclis emir verip, Slh. K.lerin geldiği görülmedi...

Boyacıoğlu: ... Meclis çağırmadığı için de bu hareketlere ihtilâl deniyor.

Nokta: Peki Cumhurbaşkanı Evren'in Anayasa konusundaki konuşma-

126 Y.n: Özal, bu sözü söyledikten çok kısa bir süre sonra yerel seçimleri öne almak için -Anayasa değişikliği için- referanduma gitti. Bilindiği gibi sonuçlar iktidar yönünden tam bir fiyasko idi.

127 Abdi İpekçi, uzun süre Türkiye'de AP muhabirliği yapmış gazeteci Ludington ile bir söyleşi yapmıştı. Ludington Türkiye yorumlarında her gerçeği yakalamakla tanınıyordu. İpekçi, bu başarısının sırrını kendisine sorduğunda aldığı yanıt ilginçti. O'na göre «Türkiye'de siyasal olaylarda olması beklenenin tam karşılığı gerçekleşiyordu» yargısını bu olgu üzerine oturduğu için başarılı oluyordu.

128 Y.n. Özal ustasının "dün dündür, bugün bugündür" tekerlemesini benimsemiş görünüyor. Nitekim 1988 yılında -Anayasa değişikliği çocuk oyuncağı değildir- diyen Özal 1989'da 1924 Anayasası'na geri dönmek için Anayasa Değişikliğinden söz edebilmektedir. O halde bizde Menderes Marcos, Louis XVI benzetmelerine ek olarak: Özal'ın sonunun Demirel gibi olmamasını dileyelim...

129 108'de a.g.e. S. 16-17 «Anayasanın başlangıç kısmı değişmelidir.»

larını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Boyacıoğlu: Bizim Cumhurbaşkanımız biraz fazla konuşmaya meraklı... Bir siyasi kadar hatasız konuşması mümkün olmuyor... Kaldığı çelişkili de. Hem değişinceye kadar Anayasa'ya saygılı olmaya mecburuz diyor, öte yandan müdahaleden söz ediyor.»

Boyacıoğlu ile aynı düşündüğümüzü daha önce açıklamıştım.¹³⁰

Yıldırım Akbulut:¹³¹ 23 Nisan 1988'de başlattığı talihsiz «darbe destekçiliği» tavrını daha sonra tevil ettiği halde, yaptığı bir açıklamada¹³² «Türkiye Cumhuriyeti'nin tekrar demokratik sisteme dönüşü, anarşi devrinin kapatılışı herhalde 12 Eylül harekâtı ile olmuştur...» ve «Yemin ettiğiniz Anayasa'nın başlangıç kısmını okumanızı tavsiye ederim» diyerek Evren'in Rize konuşmasındaki Başlangıç bölümündeki 'Milletin çağrısı'nı anımsattı ve O'nunla koştur bir tavır içine girdi.

Bu açıklama ile «Anayasa'nın başlangıç bölümünün» değişmesi gereği bir daha ortaya çıkmış oldu.

Bu konuya basında da yer verildi:

Teoman Erel:¹³³ «Silâhlı Kuvvetlerin darbe yapma hakkı var mı yok mu?

«Hayır yoktur.»

«Ya Anayasa'nın başlangıç bölümü? Orada Silh. K.lerin milletin çağrısı ile 12 Eylül'ü gerçekleştirdikleri yazılı değil mi? Bu hüküm darbeye aralık vermiyor mu?

«'Hayır' diyen aşırı ılımlı İnönü, 'Anayasanın başlangıç bölümünde böyle bir hüküm yoktur.»

Teoman Erel:¹³³ «Peki Eyüp bey¹³⁴ Anayasanın başlangıcındaki ordu milletin isteği ile müdahale yaptığına dair bir ifade var. Bu tür hükümler değişmeyecek mi?

«Evet değişmesi iyi olur ama, o işler için zaman lâzım.»

İşte bizdeki politika ve politikacı aynı partide önemli konumda bulunan üç kişiden, bir ay içinde üç farklı görüş:

Özal: «Anayasa değişikliği çocuk oyuncağı değildir.»

Yıldırım Akbulut: Anayasanın başlangıç kısmını savunup darbelere yeşil ışık yakan bir tavır sergiliyor ve bu yapısı ile TBMM Başkanlığı görevini sürdürüyor.

¹³⁰ Talat Turhan'ın sorularımıza verdiği yanıtlar. Düşün, 15 Ekim 1988.

¹³¹ Cumhurbaşkanı adayları arasında isminden söz edilmektedir. Milliyet, 8 Aralık 1988.

¹³² TBMM'de gündem dışı konuşacaklar. Milliyet, 3 Mayıs 1988.

¹³³ 83'de age.

¹³⁴ age. Eyüp Aşık

Eyüp Aşık: Anayasa'nın başlangıç bölümünün zaman içinde değişmesi gerektiği kanısında...

Kanımızca bir tedbir olmasına karşın, Anayasa'nın başlangıç bölümünün değiştirilmesinin tek başına yeterli sayılması, yaşanan deneylerden sonra aşırı iyimserlik olur.

Neler Yapılmalı, Nasıl Yapılmalı?

Açıklamalarımızdan anlaşılacağı gibi bir darbe olasılığı koşulları bugün için vardır. Cumhurbaşkanlığı seçiminin yaratacağı siyasal gerilim bu olasılığı daha da arttırabilir.¹³⁵

Ne yapılmalıdır?

- İflâs eden ekonomik model değiştirilmelidir.
- Enflasyon süratle aşağı çekilmelidir.
- Kişiler arasında ve bölgeler arasındaki gelir dengesizliğini giderici önlemler ivedilikle alınmalıdır.
- İşçi emeğinin içte ucuza kullanmak ve dışarıya ucuza peşkeş çekmek anlayışı terkedilmelidir.
- Seçim kanunu değiştirilip, erken seçime gidilmelidir.
- İktidar, politikacılar kendilerine çeki düzen vermeli, bu gözü kara gi-dişe son verilmelidir.
- Anayasa'nın başlangıç kısmı değil, tümü Avrupa Parlamentosu, AT ve NATO ülkeleri standardında değiştirilmelidir.
- TSK.lerini tahrik edici - «Tapu memuru mu idin?» gibi.- ucuz kahramanlığı politika sayan anlayıştan vazgeçilmelidir.
- Partilerin su yüzüne çıkan Nakşibendi, Nurcu, Işıkçı, vb. gibi tarikatlar-la sıcak ilişkilerine son verilmelidir.¹³⁶
- Kapitalist enternasyonal örgütlerinin tümü denetim altına alınmalı, bu örgütlerin Türkiye'yi ABD güdümüne sokmak için sürdürdükleri çabalar engellenmelidir.

135 Y.n: Evren «The Daily Telegraph» gazetesine verdiği demeçte «Türk ordusu darbeci değil» demekte. (Cumhuriyet, 11 Temmuz 1988), Özal ise «Reuter» ajansına «Darbeler dönemi bitti.» (Milliyet, 13 Temmuz 1988) şeklinde demeç vererek Cumhurbaşkanını teyid etmektedir. Ama bu tarihten dört ay sonra TBMM'de bazı milletvekilleri «ihtilâllere karşı lojman tahkimatı» gibi «itginç» istekler öne sürmektedir. (Sabah, 24 Kasım 1988) Quo Vadis?

136 a) Talat Turhan, Terazinin Kefesi ve DGM'ler, Politika, 28 Eylül-3Ekim 1976. Bu dizli yazımda şöyle diyordum: «Nakşibendilik Tarikatının kökenini, boutlarını, niteliklerini ve bugün ulaştığı düzeyi algılamayanların Türkiye'nin politik oyunlarını teşhiste güçlük çekmeleri olasıdır.»

b) Atatürk diyor ki: «Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat, tarikatı medeniyettir.» Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 2.Kitap s.215

- Amerikan uyduluğu anlayışı terkedilmelidir.
- Atatürkçülüğü paravana yaparak, O'nun her türlü ilkesini çiğnemekten vazgeçilmelidir.¹³⁷
- Tek boyutlu adam yetiştirme sevdasından vazgeçilmeli, üniversiteler bilim yuvaları haline dönüştürülmeli. YÖK kaldırılmalıdır.
- İstihbarat örgütlerinin tümüne çeki düzen verilmeli, yasadışı istihbarat toplayan kuruluşların faaliyetleri önlenmeli ve bu örgütlerin ABD ile mad-di, manevi ilişkileri kesilmelidir.
- Türk Silâhlı Kuvvetleri değişen koşullar altında her anlamda reorganize edilmelidir.
- Sivil, asker arasındaki eğitimde kalite farklılığını giderici tedbirler alın-malı ve temel kavramlar arasında anlayış beraberliği sağlanmalıdır.¹³⁸
- Talân, vurgun, rüşvet ve soyguncuların çanlarına ot tıkayıcı önlemler süratle alınmalı, hayali ihracatçı holding patronları yargıya teslim edilme-lidir.
- Gerçek demokrasi anlayışının toplumun her kesimince özümсенmesi-ni sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- İnsan haklarına saygı gösterilmelidir. İşkenceye kesinlikle son veril-melidir.
- Cezaevlerindeki insanlık dışı uygulamalara son verilmeli¹³⁹ canlarını feda etmeyi göze alarak insanlık onurunu korumak isteyenlerin eylemle-rine sahip çıkılmalıdır.

Sorunlar sayılamayacak boyutlara ulaştığından bu kadarıyla yetiniyoruz. Bu durumun tek sorumlusu «kapitalsiz kapitalist» düzen kurmaya kal-kan sözde «liberal ekonomi» ya da «serbest piyasa ekonomisi» adı altın-da Türkiye'yi emperyalist dünyaya peşkeş çeken iktidarlardır.

137 Atatürk: - Antiemperyalist,

- Antikapitalist,

- Tam bağımsızlıktan yana bir kişi olup, bu nitelikte kurduğu Cumhuriyetin ilelebed yaşatılması için «Türk Gençliğine» emanet etmiştir. Bugünkü iktidar tüm bu temel ilkelere sırt çevirmiş görünmektedir. Ercan Vuralhan'ın bu ay katıldığı SİSAV toplantısında «Tam bağımsızlık hiç bir zaman arzu edilen durum olmamalıdır.» şeklinde bir cümle sarfetmiştir. (Milliyet, 10 Haziran 1988.) Böyle bir kişinin Milli Savunma Bakanı olması düşündürücüdür. Ve tek başına bu anlayış Türkiye'nin ge-leceği için potansiyel bir tehliktir. Bu konuşmanın tepki görmemesi de Atatürkçülüğün ne hale getirildi-ğinin kanıtı değil mi? Sorunun ilginç yanı Erdal İnönü'nün de benzer görüş açıklamasıdır. «Bağımsızlaşmada tam bağımsızlık di-ye bir slogan almamak lâzım. AT'ye gireceğiz. Hiç bir ülke de tam bağımsız değildir.» Cumhuriyet, 23 A-gustos 1988. Ve 7 Aralık 1988 günlü Hürriyet gazetesi de «Moskova 'tam bağımsızlık' teorisini terk etti.» di-ye yazmaktadır.

Yeni tez «karşılıklı bağımlılık» onlara göre... Peki biz bağımlıyız, bizim bağımlı olduğumuz devletler bize ne kadar bağımlı? Sorunun özü bu...

138 M. Ali Birand, Emret Komutanım.

Onları tarihsel suçluluklarıyla başbaşa bırakarak diyoruz ki, demokrasi içinde seçenekler tükenmez. Kuşkusuz birincil seçenek «serbest piyasa ekonomisi»nin karşısı olanıdır.

O gün geldiğinde sorunlar çözülebilir. Bu yazıda belgelere dayanarak mevcut durum ortaya konulmuş, olası tehlikelere dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Ekonomik ve sosyal bunalıma ek olarak, yerel seçimler sonucunda ortaya çıkan tablo, Cumhurbaşkanı seçimi, siyasal bunalım ve sürtüşmeye neden olucu istidatta görünmektedir. Demokratik güçler olası tehlikeleri göğüslemenin önlemlerini almak göreviyle karşı karşıya bulunmaktadır.

139 Avrupa Parlamentosunun 19 Mayıs 1988 günkü kararında: «Evren'in müdahaleden söz etmesi hatırlatılmış ve aşağıdaki görüş karara bağlanmıştır:

«Avrupa Parlamentosu 1 Mayıs gösterilerinin yasaklanmasından dolayı meydana gelen olayların, Türk Hükümetinin İnsan hakları ve temel özgürlüklerin gelişmesi konusunda fazla çaba göstermediğinin ispatı olduğunu tespit etmiştir.»

«Avrupa Parlamentosu; bir ülkenin (Türkiye) böylesine bariz bir biçimde demokratik hakları çiğnemesini tel'in eder.»

V. BÖLÜM

HAYALİ İHRACATA BİR ÖRNEK...*

Bir gazetede mahkemeye verilen 33 "HAYALİ İHRACATÇI" şirketin adları açıklanıyordu.¹ Listenin 13. sırasında TAM DIŞ TİCARET diye bir şirket yer alıyordu. Gerçekte KOÇ GRUBU'na bağlı RAM DIŞ TİCARET ŞİRKETİ'ni gizlemek için "R" harfi yerine "T" harfi konularak bu yanlışlık bilinçli bir şekilde yapılıyordu. Diğer bazı basın organları da aynı yolu denemişlerdi. Aslında iktidarın sürekli baskıları altında yaşam savaşı veren basın organları KOÇ GRUBU'nu karşısına alıp bir de reklamlarının kesilmesini göze alamadıkları için, bu yola başvuruyorlardı.

Ancak anılan haberin yayınlandığı tarihten bir yıl önce bir gazetede yer alan haberde² "KOÇ HOLDİNG"e bağlı RAM DIŞ TİCARET yöneticilerinden Tuncel Gülsoy ile Halil Cem Gülcür'ün 600 milyon liralık haksız vergi iadesi olayından yargılandığı, mahkemenin davayı ortadan kaldırdığı ve savcısında davayı temyiz ettiği" açıklanıyordu. "MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI VE SİYİLLEŞME" ve "POLİTİK DURUM DEĞERLENDİRMESİ - I.BÖLÜM"³ başlıklı yazılarda HAYALİ İHRACAT OLAYI'nın üzerine gidilmesi gerektiği vurgulanmış; ENKA, TEKFEN ve RAM DIŞ TİCARET vb. gibi büyük ihracat şirketleri hakkında kaçar dava açıldığı sorulmuştu. O zamanda belirttiğim kanıya göre, ülkemizde gerçek demokrasi kurulmasının ön koşullarından birinin üç kağıtçı, madrabaz, bezirgân, soyguncu, sahtekâr ve kaçakçı işbirlikçi hayali ihracatçıların yargı önüne çıkarılmasından geçtiğini açıklamıştım. Oysa, uygulamaya bakıldığında iktidarın büyük bir telaş içinde, devleti ayakta tutan tüm değerleri hiçe sayarak olayı küçümsediğini görmekteyiz. Bilindiği gibi bu amaçla çıkartılan yasa, Cumhurbaşkanı tarafından "Kaçakçılar affediliyor" diye

* Bu yazı SORUN Birlikte Sosyalist Dergisi'nin MART'88 sayısında yayınlanması için kaleme alınmıştır. Ancak anılan sayıda yer olmadığı için yayınlanamamıştır.

1 "Hayalci"nin kuyruğu sıkıştı, Yavuz Gökmen'in haberi, Milliyet, 25 Ağustos 1988

2 Söz, 8 Kasım 1987

3 Bu yazıların yayınlandığı dönemde özellikle büyük ihracat şirketlerinin hayali ihracatla ilişkileri tüm boyutlarıyla kamuoyuna yansıtılmamıştı.

ağır ve uzun gerekçeyle veto edilmiştir.⁴

Daha sonra TBMM eski başkanı Necmettin Karaduman yaptığı açıklamada⁵ "Para cezasında ısrarlı olursak," hayali ihracatçılara arka çıktığımız izlenimi kaçınılmaz hale gelir... Hayali ihracatçılara hak ettikleri ceza süratle verilmelidir... Bir yandan kaçakçılara hapis cezası verilirken hayali ihracat kaçakçılarına para cezası öngörülmesi bir çelişkidir. Ekonomik suç kavramı üzerinde durulmalıdır. Ceza hukukunda ekonomik suç kavramı yoktur." şeklinde kanısını belirterek Özal'la çelişmiştir.

Bir bilim adamımız ise yayınladığı makalede⁶; batıdaki ülkelerin ceza yasalarından örnekler verip, bizdeki yetkililerin aynı konudaki tutumunu eleştirmekte ve "zaman zaman resimleri gazetelerde çıkan *manavdan şeftali çalan kız kelepçe ile adliye koridorlarına getirilebilirken, milyarların kimi toplayıcıları burnu kanamadan sonuçta işten yakasını sıyrabilen* ve kısa bir unutturma dönemi ertesinde hatta aynı cafcafla yine sermaye piyasasının "as"ları arasına soyunabilmektedirler." şeklinde görüşünü açıklıyordu.

Tüm bu ve benzeri bilimsel görüşlere karşın, çağdaş ceza hukukunda yeri bulunmayan "Ekonomik suça ekonomik ceza" doktrini ile (!) payandaları olan hayali ihracatçıları yargılamaktan kurtarmaya çalışan Özal, bu tavrıyla kendisini ele vermektedir.

Bu konuda zamanın başbakan yardımcısı Kaya Erdem'in tavrı tek kelimayle gülünçtür.⁷ Ama Erdem'in açıklaması ANAP iktidarının oportünist, pragmatik, dışa bağımlı, işbirlikçi felsefesine özgün bir örnek oluşturmaktadır.⁸ "*Hayali ihracat yapılmıyor demiyorum yapıyor ama devletten para almak için değil, itibar sağlamak ve yurt dışındaki kara paralarını aklamak için yapıyorlar. Kaldı ki bu da teşvik edilmesi gereken bir şey. Olayın büyütülecek abartılacak bir yanı yok. Devlet soyuluyormuş, vatandaşın parası cebine gidiyormuş, bunlar geçerliliği olmayan iddialar...*

Ben ihracatçımızı ürkütecek, töhmet altında bırakacak, halkın gözünde düzenbaz havası verecek bu iddiaları yanlış buluyorum. Olayı abartarak büyük ihracatçıyı karalayarak spekülasyondan kaçınmamız milli bir politika olmalı... Biz araştırırsak kimbilir kaç eroin kaçakçılığı dosyası çıkar?

4 13 Haziran 1988 tarihli gazeteler.

5 Karaduman: Hayali ihracatçı hapse atılsın, Cumhuriyet, 23 Kasım 1988

* Özal'ın fikri

6 Prof. Dr. Ali Sait Yüksek, "Batıda ekonomik suçlar para cezası ile geçirtilmiyor-Eskiye yasaları yamamak çözüm değil" Milliyet, 6 Haziran 1988

7 "Hükümetin özü, kabahatinden büyük" Hürriyet, 28 Temmuz 1988, Mehlika Türkmenoğlu'nun haberi

8 Yn: Kaya Erdem'e göre tüm hayali ihracatçıların yurt dışında kara parası var. Peki bu para nasıl kazanılmış? Orazını kurcalamak iktidarın işine gelmiyor...

Bunları görünce ülkede herkes eroin kaçakçısı diye mi düşüneceğiz?

Hayali ihracat olayı da aynı işte. Denizde kum misali. Üç beş kişi yaptı diye bütün ihracatçıyı karalamak olur mu? ⁹⁻¹⁰⁻¹¹

İktidarın suçu örtbas etme çabasını bugün kamuoyu çok iyi bilmektedir. Olaylar ve gerçekler Kaya Erdem'e yadsıyacak bir gelişim göstermektedir. Çünkü, hayali ihracatçının "Üç beş kişi"den oluşmadığı, buna karşın yüzlerce ihracatçı şirketi kapsadığı gerek bäsında çıkan yazılardan¹² ve gerekse yargılamalardan anlaşılmıştır. Hayali ihracatçılıkla suçlanan 197 firmanın her birinin onlarca hissedar ve yöneticiden oluştuğunu varsayarsak üç beş kişi değil, binlerce sahtekârın ekonomimizin kanını emdiği açıklıkla görülmektedir.

Kaya Erdem, üstü kapalı da olsa gümrükçülerin yüzde 20 rüşvet aldıklarını itiraf etmektedir.¹³ Onu teyiden bir DPT yetkilisi¹⁴ "gümrüklerde zaten sistem oturmuş, dolar başına hesabıyla işini hallediyorsun." şeklinde kanısını belirterek Erdem'i doğrulamaktadır.

Yabancı sigarayı serbest bırakmanın bir gerekçesi olarak "kaçakçılığın önlenememesi" gösteriliyor. Bunun gibi hayali ihracatı, "kara parayı aklama" diye halka yutturmaya çalışılmaktadır. Gümrüklerdeki rüşveti önleyemiyorsanız iktidar koltuklarını hangi hakla işgal ediyorsunuz?

Dünyadaki tüm iktidarların görevleri arasında kaçakçılık ve rüşveti önlemek ve de suçlularını yargı önüne çıkartmak da bulunmaktadır. Eğer bu vurdumduymazlığın hesabı sorulmaz diye düşünüyorsanız, yanıldığınızı anladığınızda iş işten geçmiş olabilir.¹⁵

"Devlet hergün yeni bir zam furyası altında ezilen halkın değil, milyarlarının bir kuruşunun bile hesabını sormaya mecburdur. Devlet Denetleme Kurulu'nun, devlet tokadını bu pervasızların yüzüne şaklatmasını bekliyoruz."

DPT uzmanı anılan açıklamasında¹⁴ "Hayali ihracatçılardan bir ikisinin harcanacağı ama asıl büyüklerin yerinde kalacağını" ve "Hayali ihracatın genel ihracattaki payının yüzde 40'ın altında olmadığını" ve "... o yapmış bu yapmış, o firma bu firma önemli değil, sistem önemli bu sistem

9 Yn: ANAVATAN iktidarının "Milli Politika" (!) anlayışına tipik bir örnek...

10 Uğur Mumcu, Kaya Erdem'in demeciyle suç işlediğini iddia etmektedir. "Suç, suçtur..." Cumhuriyet, 29 Temmuz 1988

11 Yn: Mahkemeye çıkarılan hayali ihracat sanıklarının çoğu cezası daha hafif olduğu için TOPLU KAÇAKÇILIK yerine SAHTEKARLIK suçunu kabul etmektedirler...

12 197 firma didik, Milliyet, 18 Kasım 1988 Cengiz Kuşçuoğlu'nun haberi 13 12'de agy

14 "Adını açıklamayan eski DPT uzmanına göre hayali ihracatçılar yırtacak. Bu işten bir şey çıkmaz" Milliyet, 16 Temmuz 1988 Zulfikar Doğan'ın haberi

15 "Hayalcilere devlet tokadını kim vuracak?" Prof. Dr. C. Tayyar Sadıklar, Hürriyet, 18 Temmuz 1988

*için pazarlık yapıldı, kuruldu, bu güne getirildi. Şimdi iş aleni olmaya başladı. Hükümet de rahatsız ama kesse, gelen döviz Türkiye'yi idare etmez, borca batmışsın, göz yumacaksın. İkâme edecek başka bir döviz kaynağın yok.*¹⁶⁻¹⁷

Bu konuda iktidarın gaflet ve vurdumduymazlığına bir örnek vermek gerekirse Bursa'da DİBİRDİK HOLDİNG yöneticilerinden söz edebiliriz.¹⁸ Anılan holding 17 Aralık 1986 günü TV'nin birinci kanalında Hayali ihracatçı olarak suçlanmış ve halen yargı önünde hesap vermelerine karşın, aradan 4 ay geçtikten sonra (13 Nisan 1987) Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Yavuz Canevi imzasıyla "İhracat onur madalyası" almıştır.

Hayali ihracat konusunda iktidarın "Döviz gelsin de nasıl gelirse gelsin" anlayışını benimsemesine Cumhurbaşkanı yasayı veto ederek karşı çıkmış ve yargı talan önleyici kararlar almıştır.

Buna karşın iktidar, başıboş tavrını bürokrasinin kilit noktalarına yerleştirdiği adamlarını kullanarak sürdürmüş ve bu doğrultudaki düzenlemelere başvurmuştur. Örneğin hayali ihracat konusunda DPT Müsteşar yardımcılığına atadığı Bülent Öztürkmen'i tam yetkili kılmıştır.¹⁹⁻²⁰ Bu şekilde ihracatın patronluğu resmen onaylanan Öztürkmen, hayali ihracatçıların sorunlarını çözüme kavuşturabilmek için Merkez Bankasına bir yazı göndermiştir. Bu yazıda ihracat dahil tüm teşvik tedbirlerinin kendileri tarafından yürütüleceği hatırlatılmıştır.

Öztürkmen, gümrüğün uyarmasına karşın, Süzer'lere ait TOP DIŞ TİCARET firmasının kablo ihracatında birim fiyatı (metre) 3.32 centlik kabloya 1 Dolar fiyat vererek²¹ firmaya açıktan yaklaşık 30 kat kazanç sağlamıştır.²²⁻²³

Olayı bireysel örnek saymak kanımıza göre olanaksızdır. Basında uzun süreden beri Bülent Öztürkmen hakkında kuşku yaratacak doğrultuda

16 Vural Arıkan, "Hükümet, 'döviz gerek' dedi, gerisini boş verdi." Cumhuriyet, 13 Temmuz 1988

17 Hayali ihracat sanığı Anamur Gümrük Muhafaza memuru Nurbay Şahin mahkemede "Başbakan Özal verdiği emir ve demeçlerinde ihracatın engellenmemesi için herşeyin seri yapılmasını istiyordu." şeklindeki açıklaması. (Milliyet, 7 Şubat 1985 - Bülent Yalvaç'ın haberi) bir bakıma gerçeği yansıtıyordu.

18 "Önce gözaltına aldılar, sonra başarı ödülü verdiler - Zoraki hayalci" Milliyet, 22 Ekim 1988, Çetin Yetkin'in haberi

19 "190 hayali ihracat dosyası beklemede, 'Hayali'cilerin umudu DPT'de" Cumhuriyet, 18 Haziran 1988

20 "Özal'ın şifahi emriyle başlatılan 'Operasyonla' hayali ihracatçıları nasıl kurtardılar. Hayali ihracatta kollama" Cumhuriyet, 8 Temmuz 1988

21 Yn: Türk parası ile metresi 27 lira 22 kuruş olan kabloya 822 TL fiyat verilerek yaklaşık otuz misli haksız kazanç sağlanılmasına göz yumulmuştur. Bu paralar kimin adına, kimlerle bölüşülmüştür? Belli değildir...

22 Milliyet, 9 Temmuz 1988

23 Yn: SUZER HOLDİNG'e ait DİŞ TİCARET Firmasından Merkez Bankasının 5 milyarlık vergi iadesi istemi 9 Temmuz 1988 günü Milliyet Gazetesinde açıklanıyordu. Oysa ki bu tarihten 3 gün önce aynı gazetede yer alan bir haberde, SÜZER'in şirketine "Altın madalya" verildiği belirtiliyordu. İşte iktidarın "köşe dönücülük", "işbiriricilik" anlayışına belirgin bir örnek daha...

haberler yer almış ve özellikle Uğur Mumcu bir yazısında²⁴ bu kişinin Amerika ve İsviçre bankalarında bulunan hesabına (!) 1984 yılında bir gün arayla 12 bin dolar yatırıldığını hesap numaralarını da vererek açıklamıştır.

Açıkça suç oluşturan bu durumun soruşturulması gerekirken Öztürkmen'in bürokrasideki etkinliğinin artırılması dikkat çekici niteliktedir. Söylentilerin doruğa çıktığında ise bu kişi Başbakanlık danışmanlığına alınmıştır. Doğal olarak bu kuşkulu ilişkiler içinde birbirlerine karşı gebe olanlar arasında hesap sorulması olanaksız hale gelmekte, bu nedenle de bazı kişiler TBMM dışında olmalarına karşın, etkin bir dokunulmazlık zırhı ardında dümenine bakmakta gününü gün etmektedirler...

Öztürkmen'in eski bir MİT görevlisi olması kuşkuları daha da arttırmaktadır.²⁵ Kaldiki bu kişinin 12 Mart sonrası bu dönemde "işkenceci" olduğu hakkında basında açıklamalar yapılmış²⁶⁻²⁷ ancak yazılanlara karşı Öztürkmen suskunluğunu korumuştur.

12 Mart döneminde MİT görevlisi olarak hakkında işkencecilik iddiası öne sürülen bu kişinin MHP'li bir bakanın müsteşar yardımcısı olması, 12 Eylül sonrasında ise DPT müsteşar yardımcısı olarak hayali ihracatçıya destek vermesi, oradan Başbakanlık Danışmanlığına atanması, Amerikan ve İsviçre bankalarında hesaplar 12'li dönemler için ilginç bir biyografi oluşturmakta, kokuşmuş düzenin pisliklerini sergiler görünmektedir.

Şimdi de hayali ihracat konusunda yargının tutumundan kısaca söz etmek istiyorum:

İzmir DGM, Antalya'da yakalanan Şafak gemisiyle ilgili davada sanıklara yüz bin liralık para cezası yerine onar yıl hapis cezası vermiş ve bu karar Yargıtay 7. Ceza Dairesinin onayıyla kesinleşmiştir.²⁸

Daha sonra bu tür suçlarda bir yıllık zaman aşımından yararlanıp, paçayı kurtaracağını sanan hayali ihracatçılar, yargıtayın zaman aşımını 5 yıla çıkartması üzerine paniğe kapılıp iktidarı sıkıştırmaya başladılar. Çünkü gerçekte bunlar Kaya Erdem'in söylediği gibi üç-beş kişi olmayıp binlerce para babasıydı. Büyük dış ticaret şirketleri yaklaşık olarak yapı-

24 Uğur Mumcu, Sorumlusu Yok, Cumhuriyet, 9 Temmuz 1989

25 Yn: Eski MİT'çi Bülent Öztürkmen'in ayrıcalıklı ve dokunulmaz konumuna karşın, eski MİT'çi Mustafa Necati Ercan Marmaris hayali ihracat davasında sanık olarak yargılanmaktadır. (MİT'çi ağladı... Diller çözül-dü, Hürriyet, 18 Ocak 1989) Ne ilginç çelişki değil mi?

26 Aydınlık, 22 Ağustos 1978

27 "MİT ajanı Bülent Öztürkmen, MHP'li bakan Agah Oktay Güner'in müsteşar muavini idi." Aydınlık, 20 Eylül 1978

28 24'te agy.

lan ihracatın yüzde 75'ini ellerinde bulundurmakta ve her anlamda iktidarı yönlendirmektedirler. Daha da önemlisi halka "Serbest Piyasa Ekonomisi" diye yutturulan uluslararası finans çevrelerince yönlendirilen bu uydu ekonomik düzenin direklerini bu gün hayali ihracatçılıkla suçlanan işbirlikçi patronlar oluşturmaktadır. Onların sahtekâr, hırsız ya da kaçakçı olduğunun ortaya çıkartılması ekonomik sistemin ve Özal iktidarının balon gibi sönmeye demektir. Sistemi açığa vuran mücadelede koşullar hiç belli olmaz, iktidardan hesap sorulacak bir doğrultuda değişebilir.

Bu nedenle demokratik hak ve özgürlükler için verilen kavgada birinci öncelik hayalcilerin tümü ve onların destekçisi iktidardan hesap sorulmasında geçtiğini altını çizerek belirtmek isterim.

Ne yazık ki "muhalafet" bir kaç küçük girişim ve demeç dışında olayın üzerine bütün gücüyle yüklenmemektedir.²⁹⁻³⁰⁻³¹

Oysa iktidarın yumuşak karnı hayali ihracattır. Seçim taktiklerini buna göre düzenlemeyi göze alabilen muhalafet partileri ancak parti olabilir yoksa olası sürprizlerle karşılaşabilirler.

Artık hayali ihracat olayı kamuoyuna malolmuştur. Kuşkusuz bu duyarlı konuda halkımızın beklentileri bulunmaktadır. "Muhalafetin" tavını duyarlılıkla izlenileceği hesaba katılmalıdır. İktidar seçilmiş üç beş kurbanı yargı önüne çıkartırken büyük patronlar haksız kazançlarını uzun süreye yayılan taksitlerle geri ödemek ya da hiç ödememek için iktidarla pazarlığa girişmişlerdir...

Oysa daha önce DPT, 6183 sayılı yasa gereğince bazı firmalardan haksız kazançlarının yaklaşık olarak 3 katını geri almaya çalışıyordu.³²⁻³³

Bazı basın organlarının RAM'ı gizlemek için TAM diye bilerek yanlışlık yaptıklarını açıklamıştım. Bu konuda bir çok hayali ihracat firması içinde neden RAM'ı seçtiğimi açıklamak istiyorum.

-RAM DIŞ TİCARET ŞİRKETİ, 1987 yılında 285.598.274 dolarlık ihracat yapmış ve TEKFEN'den sonra ikinci sırayı almıştır.³⁴ 1988 yılında ise ihracat birincisi olmuştur.³⁵⁻³⁶

29 "Hayali ihracata soru önergesi" DYP Hatay Milletvekili Murat Sökmenoğlu, Cumhuriyet, 29 Temmuz 1988.

30 "Narin için önerge", SHP Adana Milletvekili Cüneyt Canver, Milliyet, 29 Ocak 1989, Ayhan Aydemir'in haberi.

31 "Hayalci 38 firma için önerge verildi- 62,5 milyarlık devlet avantajı- SHP Milletvekili Kamer Genç" Milliyet, 2 Şubat 1989" Erhan Aydemir'in haberi.

32 "Hayalci" dosyaları Özal'da", Milliyet, 24 Ağustos 1988, Yavuz Gökmen'in haberi.

33 Yn: 76 firmanın haksız kazancının 72,4 milyar TL olduğu açıklandı. Yasa uyarınca bu miktardan 200-250 milyar TL olarak geri alınması gerekiyor. Ancak başka sorunlar öne çıkarılarak sorun geriye itildi.

34 Milliyet, 2 Eylül 1988, Celal Pir'in haberi.

35 "RAM ihracatın liderliğine yükseldi", Hürriyet, 10 Kasım 1988

- Listeye giren büyük firmaların çoğu hayali ihracatçı olarak suçlanılmaktadır.³⁷⁻³⁸

Buna karşın örneğin ENKA, 18 milyar TL, Menteşoğlu, 26 milyar TL haksız vergi iadesi aldıkları halde, listede bu rakam RAM için 600 milyon TL'dir.³⁹ Çarpıcı bir örnek, ihracattan en büyük kazanç sağlayan RAM dış ticaret haksız vergi iadesi miktarı KOÇ Grubu çapında çok az görünmektedir.⁴⁰ O halde bu rakama neden ve niçin tenezzül edilmiştir? Kamuyunun bunu öğrenmek en doğal hakkıdır. Çünkü:

- RAM DIŞ TİCARET ŞİRKETİ Koç Grubuna bağlı bir kuruluştur. Baba ve oğul Koçlar ve ailenin diğer bireyleri basın ve yayın organlarında özel sektörcülüğün simgesi olarak halka tanıtılmakta, İçeride ve dışarıda ödüllendirilmekte ve iktidarlarla sıcak ilişkiler kurmaktadır. Kuşkusuz KOÇ GRUBU'nun etkinliği ROTARİSYEN ilişkilerde dahil olmak üzere ÇUH ve ÇUŞ* larla kurduğu ortaklıklardan kaynaklanmaktadır.**

- TÜRK DIŞ TİCARET DERNEĞİ, "Hayali ihracat izleme komitesi" adı altında bir komite kurmuş ve bu kuruluşun başına RAM DIŞ TİCARET Genel Müdürü İbrahim Yazıcı'yı getirmiştir.⁴¹ Doğal olarak anılan kuruluşun bu konuda hiç bir etkinliği olmadan dağılmıştır. Onların amaçlarına ulaşamama gerekçesi farklıdır. Ama bir de aklın yolu vardır. Hayali ihracatçılık iddiasıyla suçlanan bir şirketin genel müdürü olan İbrahim Yazıcı bu görevi nasıl yapabildi?⁴²

- Görünen köy kılavuz istemez ama Genel Müdür Yazıcı, hakkını aramak için dava açtığını açıklamaktadır.⁴³ Oysa bir gazetede açıklandığına göre "RAM haksız yere vergi iadelerinin büyük bölümünü geri ödemiştir."⁴⁴ Eğer bu haber doğruysa şirket iddiaları kabul etmiş demektir.

36 Yn: Rahmi Koç, Cumhuriyet, 1 Temmuz 1989, hedeflerini açıklarken: "Dış Ticaret şirketimiz RAM, 492 milyon dolar ihracat yaparak Türkiye'de ihracat birincisi olmuştur." demektedir. Ama şirketin hayali ihracat olayıyla ilgisini gözardı etmeyi yeğlemiştir.

37 " 'Devler' de hayali şoku", Cumhuriyet, 4 Ocak 1989, Bilal Çetin'in haberi.

38 "Milyarlık cezalar sıkıştırdı, 'Devler'e hayali faturası", Cumhuriyet, 10 Ocak 1989, Bilal Çetin ve Enis Berberoğlu'nun haberi.

39 "İhracatçıya ceza listesi", Cumhuriyet, 19 Ocak 1989, Bilal Çetin'in haberi

40 Gecikme faizleriyle birlikte RAM DIŞ TİCARET'in haksız kazancı olan 2 milyar 300 milyon TL geri istenilmektedir. (Cumhuriyet, 9 Şubat 1989) Yn. Bu paranın geri ödenip ödenmediğini Rahmi KOÇ, RAM DIŞ TİCARET başta olmak üzere diğer büyük ihracat şirketlerinin neden yargı önüne getirmediğini de Özel açıklamaktadır.

41 Hayali ihracatı izleyemediler, Milliyet, 19 Eylül 1988

42 Yn: Bu yazı yazıldıktan sonra İbrahim Yazıcı görevinden uzaklaştırıldı.

43 "Hayalinin faturası büyük şirketlere mi?", Sabah, 8 Ocak 1989 Şule Talu'nun haberi

44 41'de agy Yn: Geri ödenilen miktar tam belli olmadığı için açıklama yapılmamıştır.

* ÇUH: Çok Uluslu Holding

ÇUŞ: Çok Uluslu Şirket

** Koç Grubu'nun Dünya genelinde 500 Büyük şirket içinde 143'üncü sırada yer almaktadır. (19 Temmuz 1989 tarihli gazetesel)

Ceza hukukunun değişmez kurallarından biri de 'suç olan yerde ceza-
nında olacağı' şeklindedir. Bu nedenle haksız vergi iadesinin geri öden-
mesi şirketin, genel müdürünün ve olaya karışan bölüm müdürlerinin
suçluluklarını yargı süzgecinden geçmeden ortadan kaldırmaz.

RAM DIş TİCARET şirketi KOÇ GRUBU'na "gölge" düşürmüştür. Bu
kuşkudan "arınmanın" tek yolu öncelikle bu kadronun temizlenmesin-
den geçer. Ne dersiniz Rahmi Koç, aksi durumda kuşkuların KOÇ GRU-
BU üzerinde yoğunlaşmasına göz yummak durumunda kalmış olmaya-
cak mısınız?

Baba diye anılan Necdet Ulucan hayali ihracat suçlamasıyla tutuklan-
mıř⁴⁵ ve birkaç ay sonra salıverilmiştir. Bu dönemde "asıl suçluların hol-
ding patronları onların üzerine gidilmesi gerektiğini" sürekli vurgula-
mıştır.⁴⁶

Ulucan'ın durumu bana bir özdeyiş hatırlattı: "YASALAR ÖRÜMCEK
AğINA BENZERLER. SİNEKLER TAKILIR, EŐEK ARILARI DELER GE-
ÇER" diye... Yargılanan hayali ihracatçılar ağa yakalanmışlardır. Bozuk
düzendeki EŐEK ARILARI'nın vızıltıları kulaklarımızı sağır ediyor.

Başından beri Bülent Öztürkmen'in yasadışı tutumuna karşı çı-
kan⁴⁷ DPT müsteşar yardımcısı Fahrettin Kunak "120 milyarı geri ala-
cağız." demektedir.

Kunak'ın başarılı olmasını dileriz. Ancak bu kadarı yetmez... Serbest
Piyasa Ekonomisi yutturmacasının ipliğinin pazara çıkartılması tüm suç-
luların yargı önüne getirilmesine bağlı olduğunu biliyoruz. Avantalar ve
yağmalar ülkesinde asla hesap sorulamayacağını sananlar bir gün yanıl-
dıklarını anladıklarında, onlar için her şey tükenmiş olacaktır."⁴⁸

10 şubat 1989

45 "1300 sahife ifade veren Ulucan yorgun ve bitkin, holdinglerin üzerine gldin" Milliyet, 15 Kasım 1988

46 Milliyet, 5 şubat 1989 Ulucan: "Asıl ihracatı yapan bankalar, holdinglerdir. Devlet teşvik ediyor ama bu
pisiği temizlemelidir."

47 Milliyet, 1 şubat 1989, Ünver Çekemoğlu'nun haberi.

48 Yn: Yazıya bazı dipnotları yeni eklenilmiştir.

VI.BÖLÜM

SONUCA DOĞRU...

Çokca İstihbarat Örgütlerinden ve İstihbaratçılardan söz edildi. Amacımız kendi açıklamalarından da yararlanarak bir durum saptaması yapmak ve artık kamuoyundan saklanamaz boyuta ulaşan bozuklukların giderilmesine yardımcı olmaktır. Bu düzenlemenin nasıl yapılacağıın yanıtı bugün için boşluktur.

Yasaya göre MİT, Başbakanın emir ve kontrolunda olması gerekirken, böyle bir denetimin bugüne kadar sağlanamadığı anlaşılmaktadır.

Bunun gibi, MİT günümüze değin Parlamento Denetimi dışında tutulduğu da ortaya çıkmış bulunmaktadır.

MİT Raporu Olayı'ndaki denetim, raporla sınırlı kalmış, örgüt dokunulmazlığını korumaktadır. Büyük yankılara neden olan raporun sızdırılmasında uzun zamandır bilinen bazı örgüt, kişiler ve hattâ iller arası çatışmayı gün yüzüne çıkarmış, yapılan pazarlık sonucu bir yandan yeni dengelere uygun atamalar yapılırken, bazı MİT'çiler köşk tarafından tasfiye edilmişlerdir.

Raporun soruşturulması ise, kanımıza göre Üruğ'un soruna onur meselesi olarak yaklaşma sonucunda, üst düzeydeki bir pazarlık sonucu başlamıştır. Üruğ'a yöneltilen suçlamanın gerçek muhatabı göz ardı edilip, suçlama yanlış adrese postalanmıştır.

Aslında MİT arşivlerinde binlerce benzeri rapor bulunduğu kuşkusuzdur. Bu tür rapörlara dayanılarak on binlerce insan mağdur edilmiştir. Eymür bile suçlanan kişi Üruğ olmasaydı durumunun farklı olacağını söylemektedir.

MİT'çiler örgütten uzaklaştırılmış, MİT müsteşarı değiştirilmiş ve Üruğ'a tazminat ödenmiştir, ama her şey sonuçlanmış değildir.

Örgütün yasal hiyerarşisi içine alınması ve Parlamento denetiminden geçirilmesi, dış ilişkilerden arındırılması, değişen dünya koşullarına göre kendini yenilemesi, faaliyetlerini yasa sınırları içine alması ve A'dan Z'ye

yeniden düzenlenmesi kesin bir zorunluluk olarak görünmektedir.

Özellikle 1971 yılından bu yana işkence olaylarıyla bazı MİT'çiler özdeşleşmiş bulunmaktadır. Bu kişilerin sürekli etkin konumda bulunmaları örgüte yönelik suçlamalara haklılık kazandırmaktadır.

Adı işkence olayları içinde sıkça anılan Hiram Abas, Mehmet Eymür, Bülent Öztürkmen mutlu MİT'çiler arasında sayılabilir. İlk ikisinin emekli olmalarına karşın yurtdışı seyahatlarına çıkabilecek bir ekonomik konumda olduğu anlaşıyor.

Bülent Öztürkmen ise her taşın altından çıkmakta buna karşın bürokrasideki itibarlı konumunu sürdürmektedir. Savlara bakılınca, bu kişi, DPT müsteşar yardımcısı olarak Hayali İhracatın oluşmasına katkıda bulunmuştur. Hayali İhracatçılar yargılanırken onun yalnız görev yerinin değiştirilmesinin ardındaki giz nedir bilinmemektedir. Horzum'un dostları arasında adı geçen, yabancı bankalardaki hesabı bulunan ve bu hesaba kuşkuyla paralar yatırılan bu kişi, nasıl oluyorda Başbakan Danışmanlığında tutuluyor? Anlamak mümkün değil...

Bir eski MİT'çi Hayali İhracat'a bürokrasiden destek verirken diğerinin - Mustafa Necati Ercan - Marmaris Hayali İhracat davasında yargılanması ilginç bir çelişki oluşturmaktadır.

Bunun gibi, Abas ile Eymür mutlu azınlık gibi yaşarken eski MİT'çi Ferdi Tamer'in manavlık yaparak geçimini sürdürmesi akli karıştırılmaktadır.

Ürüğ'a ödenen 40 milyonun, yasal olarak rucû edilerek Eymür'den geri alınması gerekmektedir. Rapor ile suç işlediği tazminat ödeme kararıyla anlaşılan Eymür hakkında görevini kötüye kullanmaktan neden dava açılmamaktadır?

Yoksa bu kişinin bildiklerini açıklamasından mı korkulmaktadır?

Eymür bir MİT'çinin Sheraton Oteli'nde "Aşk Odası" işlettiğini açıklamaktadır. Bu odadan geçenleri bildiğini ima eden Eymür bir şantaj kokusu hissettirmektedir.

"Otelde özel bir odası vardı. Kendisini herkes MİT elemanı olarak biliyor ve oteldeki o oda, ona MİT adına tahsis edilmiş. Bu şahıs, bütün bu Mehmet Açar'lar, Ünal Erkan'lar, Şükrü Balcı, Tuncay Mataracı gibilerle vicık vicık olmuş bir adam. Şimdi, İstanbul Belediyesi'nde Sivil savunma uzmanı olarak çalışıyor. Bunun odasında kimler kalmış acaba? Araştırmak lâzım. Bakmak lâzım tabii..."

Kamuoyunun merakını gidermek için bu kişinin M.T. olduğunu açıkladık. Şimdi ilgililerden sormak lazım:

- Vicık, vicık ilişkiden ne kast ediliyor?

- M.T. nin "Aşk Odası"ndan kimler geldi, kimler geçti?
- Suçlananlardan birisi eski bir bakan, birisi vali, biri emniyet müdürü diğeri ise eski emniyet müdürüdür. Bu kişiler neden Eymür hakkında dava açmıyorlar?
- Raporda adı geçen diğer kişiler hazır önlerinde olumlu bir emsal varken, neden dava açamıyorlar? Paraya gereksinimleri mi yok, yoksa çekindikleri gerçekler mi var?
- M.T.'nin Dalan'ın Belediye Başkanı olduğu dönemde Sivil Savunma örgütünde nasıl hizmet verdi?
- Halkına zulüm ve haksızlık yapılmasını isteyen emekli general AP, iktidarınca Sivil Savunma Teşkilatına başkan yapılıyor,
- Türün'ün namı dünyaya yayılan meşhur sıkıyönetim Savcısı Süleyman Takkeci ve 12 Mart işkencecileri içinde isminden en çok söz edilen Eyüp Özalkuş halen THY Sivil Savunma örgütünde ne arıyorlar? "Aşk Odası" işleticisi M.T.'nin Belediye Sivil Savunma örgütündeki görevi devam ediyor mu?

Ve de Eymür diyor ki: "Bir kokuşmuşluk var..." Kendisine katılmamak mümkün değil... Tabii bu oluşum içinde onun payını parantez dışı tutma koşuluyla...

Gerçekte "POLİTİK DURUM DEĞERLENDİRME"lerini üçlemek gerekirdi. Görüldüğü gibi olaylar tüm hızıyla sürüyor. Son perdesini yaşayarak göreceğiz.

Geçmişte istihbarat örgütlerine egemen olamayan Başbakanların Darbe ile iktidardan düşürüldükleri gözardı edilmemesi gereken bir olgudur.

Özal'ı Menderes, Marcos (İmelda), Mussolini, XVI.Louis (Marie-Antoinette)'e benzetenlerin dillerinin altındaki bakla nedir?

Özal'ın uyguladığı ekonomik model iflas sinyalleri veriyor. Enflasyon'un önlenemez yükselişi üçlü rakamlara doğru kayıyor...

Model'in altında - Ortadirek - ezilirken, Türkiye'nin patron cennetine dönüştüğü açıklanıyor.

Düzenin vıcık vıcık ilişkiler içinde kokuştüğünü, halâ kendilerinden hesap sorulamayan eski MİT'çiler söylüyor...

Hayali ihracatçı ve işbirlikçi holding patronları yargı önüne getirilemiyor. Birkaç göstermelik dava ile hırsızlıklar örtbas edilmeye çalışılıyor.

* Y.N: S. Takkeci Asıl Nadir'in de sözcülüğünü yapan "Yeni Batı Trakya" dergisinin genel yayın koordinatörlüğünü yapmaktadır. 2000'e Doğru Dergisi, 6 Ağustos 1989.

** Hürriyet, 10 Temmuz 1989

Bu koşullar içerisinde Özal'ların ÇANKAYA özlemini bazı çevreler, sığınma ve korunma içgüdüğü olarak değerlendiriyorsa da KAMROY araştırması yüzde 87.9'un Özal'ın Cumhurbaşkanlığının istenmediğini gösteriyor.

Tabanı yitirmiş bir iktidarın, TBMM'deki çoğunluğuna dayanarak Cumhurbaşkanı seçimiinde uzlaşma aramaması sayılamayacak kadar tehlikeyi beraberinde getirebilir...

Financial Times^{**} yorumunda: "Hükümetin, fırtınalı bir sonbahar ile karşı karşıya kalacağını," açıkladıktan sonra "Başbakan, ekonomi daha da kötüleşmeden erken seçime gidecektir" demektedir.

Özal'ın fırtınadan ilk aşamada kurtulmasının yolu bize görede, Cumhurbaşkanı olma sevdasından vazgeçip, bir an önce erken seçime gitmesinden geçmektedir.

Doruklara hem kartallar hem de sürüngenler çıkabilir. Kartallar uçarak, ötekiler sürünerek. Rastlantılar sonucu doruklara ulaşabilmiş sürüngenler bir gün orada kartallara yem olur.

Oysa ki GECE YARISI DORUK OPERASYONLARI¹ hem zevkli hem de sakıncasızdır. İyi doruklar, iyi operasyonlar... Made in USA damgalı olsun.²

Yapıtımı okumak güçlüğüne katlandığınız için teşekkür ederken, yeni çalışmalarım için rehber olacak öneri ve eleştirilerinizi bekliyorum.

Saygılarla...

30 Temmuz 1989

Talat Turhan
Yenigün Sok. No: 19
81200 Kuzguncuk İSTANBUL

* Milliyet, 23 Temmuz 1989

** 20 Temmuz 1989

1 İngiliz The Daily Telegraph gazetesi. "Özal seçilirse darbe olur", 6 Ağustos 1989

2 "Özal'ın Cumhurbaşkanı olması için CIA devrede - TÜRKİYE'Yİ KUCAĞA OTURTMA PLANI - ABD Merkezi Haberalma örgütü'nün hazırladığı planı Başkan Bush kabul etti." Gazete, 9 Ağustos 1989

EKLER ÇİZELGESİ

EK-1 Milli İstihbarat Teşkilâtı şeması

EK-2 Milli İstihbarat Koordinasyon Kurulu şeması

EK-3 "ŞEYTAN ÜÇGENİ: CIA - MOSSAD - MİT İLİŞKİLERİ" 2000'e
Doğru Dergisi; 28 Şubat - 5 Mart 1988, Yıl: 2, Sayı: 10

EK-4 "Olaylarla Hıram Abas CIA - MOSSAD İşbirliği" 2000'e Doğru Der-
gisi: 12 Haziran 1988, Yıl: 2, Sayı: 25

EK-5 Günaydın Gazetesi manşeti: 1 Ekim 1979

EK-6 Bölge Koordinasyon Merkezi ACC - Sıkıyönetim Eşgüdüm Komu-
tanlığı - Şeması (FM 31-16 resmi Amerikan Talimnamesi: Sahife: 33)

EK-7 Günaydın gazetesi manşeti: 2 Ekim 1979

EK-8 Yabancı Servisler "Eşrarengiz EK-B ve Ev sahibi ülke" Yankı, Sayı:
448, 22-28 Ekim 1979

EK-9 Kararlılık Operasyonları, İstihbarat-Özel ajanlar FM 30-31 EK-B
Yankı, sayı: 448, 22-28 Ekim 1979

Başbakanlık

Millî İstihbarat Teşkilâtı (MİT)

Millî İstihbarat Teşkilâtının Görevleri:

Devletin Millî Güvenlik politikası ile ilgili planların hazırlanmasında esas olacak askeri, siyasi, iktisadi, ticarimali, sınai, ilmi, teknik, biyografik ve psikolojik ve Millî Güvenlikle ilgili istihbaratı Devlet çapında istihbaratı, bu istihbaratı Başbakan'a, Millî Güvenlik Kurulu'na (MGK) ve gerekli resmi makamlara ulaştırmak, yaymak, istihbaratla uğraşan bü-tündaire ve kurumlar arasında koordinas-yonu sağlamak, psikolojik savunma icap-larını yaymak ve istihbarata karşı koymak-tır.

MİT'e bu görevler dışında hizmet yüklenemez ve bu teşkilat Devletin gü-venliği millî politikası ile ilgili istihba-rat hizmetlerinden başka hizmet istik-matlerine yöneltilemez.

(Kanun No: 644

MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI

KANUNU 6 TEMMUZ 1965

Resmî Gazete ile neşir ve ilanı:

22 TEMMUZ 1965 Sayı: 12055)

Millî Emniyet Hiz-metleri Başkanlığı (MAH)

GÖREVLERİ:

Millî Güvenlik ile ilgili istihbarata esas olacak haberleri toplamak ve istihbarata karşı koymak-tır.

İstihbarat Başkanlığı (İB)

GÖREVLERİ:

MAH ve PSB ile çeşitli Devlet daireleri ve resmi kurumlar tarafından der-lenen Millî Güvenliğe ait haber ve istihbaratı al-mak, Devlet çapında yo-rumlamak, tasnif etmek, yaymak ve MİT içindeki istihbarat faaliyetlerini koordine etmektir.

Psikolojik Savunma Başkanlığı (PSB)

GÖREVLERİ:

Banışta ve savaşta mil-li bünyeyi içten ve dıştan gelecek psikolojik tesis-lere ait açık haberler top-lamak, yorumlamak ve karşı koymaktır.

İdari İşler Başkanlığı (İİB)

GÖREVLERİ:

Topyekün istihbaratın sağlanması için gerekli destek görevlerini yap-maktır.

Teffik Kurulu Başkanlığı

GÖREVLERİ:

MİT'in teftiş, denetim ve soruşturma işlerini yapmaktır.

Hukuk Müşavirliği

GÖREVLERİ:

MİT ile ilgili hukukî iş-leri yönetmektir.

Diğer Gerekli Daireler

GÖREVLERİ:

?

MİLLÎ İSTİHBARAT KOORDİNASYON KURULU (MİKK)

**Başkan
MİT Müsteşarı**

Milli Güvenlik Kurulu Genel
Sekreteri veya Yardımcısı

Millî Emniyet Hizmetleri
(MAH)
Başkanı

İstihbarat Başkanı

Genel Kurmay İstihbarat
Başkanı veya Yardımcısı

Bakanlıkların İstihbarat hiz-
metleriyle görevlendirilmiş daire

MİT Müsteşarının
çağıracağı kimseler

Madde 8—

İstihbarat çalışmaları ile ilgili koordinasyon sağlanmasında ve bu çalışmaların yönetilmesinde temel görüşleri bildirmek üzere Millî İstihbarat Koordinasyon Kurulu kurulmuştur. (MİKK) Kurul en az üç ayda bir toplanır.

(Kanun No: 644

**MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLÂTİ
KANUNU)**

6 TEMMUZ 1965

Resmi Gazete ile neşir ve ilânı:

22 TEMMUZ 1965

Sayı: 12055

KUVEYT GAZETESİ AÇIKLIYOR

İKİBİN'E DOĞRU DERGİSİ, Yıl:2, Sayı:10 28 Şubat - 5 Mart 1988

Şeytan üçgeni: CIA-MOSSAD-MİT ilişkisi

Kuveyt ve Arap âleminin önde gelen gazetelerinden *El Ray El Em* (Kamuoyu) gazetesi çeşitli tarihlerde yayımladığı haberlerde, Türkiye'nin bölgede İsrail'in koruyucu kalkanı olduğunu ve MİT ile MOSSAD arasında çeşitli alanlarda sıkı bir işbirliği yapıldığını ileri sürdü. *El Ray El Em* gazetesinin önemli bir özelliği de güvenilir diplomatik kaynaklara sahip olması ve zaman zaman olay yaratan gizli ilişkileri ortaya çıkarması. Gazetede Türk-İsrail işbirliği manşetten verilmiş, MİT-MOSSAD yardımlaşmasını açıklayan haber ise İsrail kaynaklı.

"Sıkı İşbirliği" Hem de Kimle?

13 Haziran 1987 tarihli *El Ray El Em* gazetesinin iç sayfalarındaki haberlerin başlığı aynen şöyle: "Türkiye istihbarat teşkilatıyla, İsrail istihbaratı arasındaki sıkı işbirliği açığa çıktı..."

İsrail'de İbranice yayımlanan günlük "*Ma'ariv*" gazetesi İsrail istihbarat teşkilatı olan MOSSAD ve ŞİN BET ile Türk İstihbarat Teşkilatı (MİT) arasında uzun zamandan beri sıkı işbirliği ve güvenlik alanında karşılıklı yardımlaşma ve ortaklaşa çalışma yapıldığını ortaya koydu. Türk-İsrail diplomatik ilişkilerindeki soğukluğa rağmen, *Ma'ariv* gazetesinin MOSSAD örgütünde görevli üst rütbeli bir subaya dayanarak verdiği haberde şunlar belirtiliyor: MOSSAD, Türkiye'deki sol örgüt elemanlarını eğiten Filistin örgütleri hakkında MİT'e önemli bilgi ve belgeler sundu. Bu konuda MİT'e yardım etti.

Aynı subay MOSSAD ve ŞİN BET teşkilatlarının Yunanistan ve Türkiye'de geniş çaplı istihbarat ve casusluk faaliyetlerinde bulunduğunu da belirtti.

Atlantik Ötesinden Gelen İlham

Bilindiği üzere, 2000'e Doğru dergisinin 2-8 Ağustos 1987 tarihli 31. sayısının kapak konusu MİT müsteşar adayı Mister Komplo Hiram Abas idi. Bu haberde, "Portre" başlığı altında Hiram Abas hakkında şu bilgiler veriliyordu:

"1965'ten sonra bazı MİT görevlileri yurtdışına gönderilerek, CIA'da eğitildiler. Bunlar yurtdışına Dışişleri Bakanlığı'nca 'siyasi ateşe' görünüş-

münde yollanıyorlardı. Hiram Abas da Dışişleri siyasi memuru kimliği altında defalarca yurtdışına çıktı. CIA okullarında dört yıl eğitim gördü. Sor-gulama, sabotaj ve provokasyon konularında uzmanlaştı. Batum ve Ati-na'dan sonra 30 Eylül 1968 - 1 Aralık 1970 tarihleri arasında Beyrut'ta görev yaptı.

2000'e *Doğru* dergisinin 14-20 Şubat 1988 tarihli ve 8 sayılı nüshasının MiT Raporu'nu hazırlayanlar kapak konulu yazısında ise şu saptamalar yapıldı:

"1981 yılında teşkilattan kendi isteğiyle emekli olmuş, (Hiram Abas) ve yıllarca işadamlarının "Bodyguard"lığını yapmış bir insan, nasıl olmuştu da bu kadar etkili bir konuma sıçrayabilmişti? Bu sorunun kritik cevabın-da ABD ve CIA vardı. MIT'in kollarını Ortadoğu'ya uzatmak, Hiram A-bas'ın rüyasına giren Şeyh Edebalı tarafından söylenmemiştir. Bu ilham, Atlantik ötesinden geliyordu. Büyük müttefikin bir numaralı adamıydı Hi-ram Abas."

17 Mayıs 1985 tarihli manşet şöyle: *El Ray El Em*, Türk-İsrail gizli işbir-liğini açıklıyor... Türkiye'nin araplara düşmanca tutumunu teyid eden 16 belge... Türkiye'nin ABD Büyükelçisi "Türkiye, İsrail'in koruyucu kalkanı-nı oluşturuyor" diyor.

Gazetemiz "*El Ray El Em*", Türk-İsrail gizli işbirliğine ait dosyanın bazı ayrıntılarını açıklıyor. Öte yandan Türkiye'nin Araplarla olan ilişkilerinden kalkınma amacıyla yararlandığına dikkat çekiyor ve ticari bağlantıların 9 milyar doları aşmış olduğunu belirtiyor.

El Ray El Em, habere şöyle devam ediyor: "Türkiye'nin İsrail ile olan sı-kı işbirliğini ortaya koyan 16 kanıtı açıklıyoruz. Her ne kadar Türkiye Ku-veyt Büyükelçiliği aracılığıyla haberimizi yalanladıysa da, verdiğimiz haber doğrudur. Haber, bir Türk resmi heyetinin İsrail'i gizlice ziyaret etmesi konusundaydı. Biz haberi, 3 Nisan 1985 günü yayımladık. Ancak daha sonra Türk Büyükelçiliği'nin yalanlama haberini de yazdık. Çünkü amacı-mız en büyük İslam ülkelerinden biri olan Türkiye ile Arap âlemi arasın-da 200 yıldan beri var olan ilişkilerin korunmasıydı.

"Ancak... Türkiye - İsrail dosyası hayli zengin ve kabarık. Bir dizi nesnel ve aynı zamanda üzücü anlaşmaları içeriyor. Söz konusu anlaşmalar arasında Türkiye'nin bölgede İsrail'e koruyucu kalkan olması da bulu-nuyor. Nitekim Türkiye'nin Washington Büyükelçisi "Türkiye, İsrail'in hi-mayesi için koruyucu kalkan oluşturuyor" diyor... Dahası var...

"Eğitim alanında, ders kitaplarından Filistin adının silinmesi ve Filistin haritasının kaldırılmasıyla başladı. Kudüs, İsrail'in başkenti olarak gös-teriliyor. Bunu Araplara düşman olanlar bile yapmadılar."

HIRAM ABAS -CIA-MOSSAD İŞBİRLİĞİ

İKİBİN'E DOĞRU DERGİSİ, Yıl: 2, Sayı: 25, 12 Haziran 1988

"Elçinizi Kefenle Yollarız"

(Özet)

Yeşilköy Havalimanına, 1987 başlarında esrarengiz bir yolcu iniyor. (...) Kimliği özenle gizlenmeye çalışılan bu adam, İsrail istihbarat örgütü MOSSAD'ın önde gelen şeflerinden biriydi. Adı: Arie Levin. (...) Bu ziyaretten bir kaç gün sonra Ankara'nın bir başka İsrail'li konuğu daha olacaktı, David Kemhi. (...) Ankara'ya geldiğindeki resmi sıfatı ise İsrail Milli Savunma Bakanlığı Genel Müdürü. Tam da Arap ülkeleri ve Filistin Kurtuluş Örgütüne karşı MIT operasyonları düzenlendiği o dönemde bu iki ziyaret ilgili çevrelerin gözünden kaçmamıştı. Bu çevrelerde Arie Levin MIT ile MOSSAD arasındaki ilişkiyi yürüten kişi olarak tanınıyordu. Türk tarafını ise bu ilişkilerde Hiram Abas temsil ediyordu. Arie Levin'in ziyaretinden kısa bir süre sonra, 14 Şubat günlü bir İstanbul gazetesi (Ebu Firaz gitti) başlığını atıyordu.

Abas Orta Doğu Sahnesinde

Hiram Abas ve MIT bütün bir 1986 sonbaharını Türkiye'deki Filistinliler üzerinde yoğunlaşan operasyonlara ayırmışlardı. İşte o sonbaharda, siyonizme karşı mücadelenin önünde yer alan bir Arap liderine Hiram Abas'ın birinci mesajı ulaştı. Hiram Abas şöyle diyordu: "Ankara'daki diplomatınızı çekerseniz size her türlü kolaylığı sağlarız. (...)" Hiram'dan Arap liderine ikinci mesaj ulaştı: Hiram Abas bu kez oldukça pervasızdı: "Bu adamı buradan alın, yoksa kefen içinde yollayacağız!" Diplomatın karısına telefonlar geliyordu: "Dulmu kalmak istersin. Yoksa boşanmak mı?" (...)

Adı Üstünde Mister Komplö

Hiram Abas diplomatla niçin bu kadar uğraşmıştı? 24 Temmuz 1985 günü Ankara'da Ürdün Büyükelçiliği birinci katibi Ziyad Sati öldürüldü. Cınayetin sorumluluğunu Ebu Nidal örgütü üstlendi. Aradan bir yıl geçti, Eylül 1986'da bir gurup Filistin'li Sati'nin katil sanığı olarak gözaltına alındı. Türk polisi katilleri yakalamıştı. Ertesi gün sanıklardan ikisi serbest bırakıldı. Bırakılanlardan birinin adı Rafet Şaban'dı. Şaban daha sonraki gelişmelerde önemli roller üstlenecekti. Nitekim Rafet Şaban FKÖ'nün Ankara'daki temsilcisi Ebu Firaz'ı Ebu Nidal'ın adamı olarak gösteren ifa-

deler vermişti. Şaban Firaz'ı Türkiye'ye karşı çeşitli sabotaj planlarıyla da ilişkili gösteriyordu. Şaban'a ifadelerini dikte ettiren kuvvetlerin Ebu Firaz üzerinde çalıştıkları anlaşıyordu. Şaban içerdeki Filistinli sanıklara karşı vicdan azabına kapılarak FKÖ temsilciliğine de başvurup gerçek kimliğini açıklamıştı. Rafet Şaban ODTÜ'de öğrenci iken bir uyuşturucu işi kullanılarak MİT tarafından elde edilmişti. Ebu Firaz, 16 Kasım 1986 tarihli *Nokta* dergisine verdiği uzun röportajda Filistinlilere ve FKÖ'ye karşı girilen komployu anlatıyordu. Firaz, Nidal'ın kendilerinin can düşmanı olduğunu da vurguluyor. Rafet Şaban'ın serüvenini anlatıyor. (...)

Bu arada 80 kadar Filistinli sınır dışı edildi.

Abas'ın Şabanı

2000'e *Doğru*, Rafet Şaban'ın daha sonraki yaşamını araştırdı. Rafet Şaban Türk pasaportuyla cebine dolarlar konarak Avustralya'ya gönderildi. Ürdün devleti vatandaşı Şaban'ın yerini öğrendi. Avustralya'dan kaçırılan Şaban Ürdün'e getirildi. Ürdün Adalet Bakanı ile birlikte televizyona çıktı. Şaban gerçek misyonunu açıklamıyordu televizyonda ama kendisini kimin Avustralya'ya gönderdiğini söyledi: Hiram Abas! (...)

Dört Filistinli genç hakkında Sati'yi öldürmekten açılan dava, 7 Temmuz 1987 tarihinde sonuçlandı. Karar: Beraat. (...) Ama beraatten de önemli bir gerçek dile geliyordu: duruşmalarda. Avukatlar Veli Devecioğlu ve Günfer Karadeniz savunmalarında şöyle diyorlardı: "Olay CIA, MOSSAD ve MİT'in bir senaryosudur. Amaçlar arasında Türkiye'deki Filistin Kurtuluş Örgütü temsilciliğini kapatmak da vardır."

El Mecelle'ye Bile Geçti

(...)

Londra'da Arapça yayımlanan Suudi yanlısı, haftalık *El Mecelle* dergisi 17-23 Aralık 1987 tarihli sayısında Batı'dan Araplara karşı estirilen olumsuz havanın İngiltere, Almanya ve İtalya üzerinden Türkiye'ye de bulaştığını yazıyor. Dergi Sati olayı dizisini "Bir polisiye filmi andırdığını söylüyor. "Amaç" diyor, "geleneksel Türk-Arap ilişkilerinin koparılmasıdır."

16 Aralık 1986 tarihinde ise Yaser Arafat demeç veriyordu: "Kardeş Türklerle bizim aramızdaki ilişkileri bulandırmak isteyenler Rafet Şaban'ı kullanmışlardır." (...) Diplomatik açıklamalar ve gazete yorumları arkasında parmaklar bir örgütü ve bir kişiyi gösteriyor. Örgüt: MOSSAD, İsrail İstihbarat Örgütü. Kişi: Hiram Abas.

Teşhis Özal'a Bildiriliyor

Hiram Abas'ın Arap ülkelerini, özellikle FKÖ'yü hedef alan çabaları tabii dikkatlerden kaçmıyor. (...) Arap ülkeleri Hiram Abas'ı teşhis ediyorlar.

Teşhis: MOSSAD ile işbirliği.

Arap ülkelerinin diplomatları Hiram Abas konusundaki değerlendirmelerini ve rahatsızlıklarını Özal Hükümetine de yansıtıyorlar. (...) Özal, ilgililere Suriye ve FKÖ konusundaki operasyon ve soruşturmalardan rahatsızlık duyduğunu söylüyor.

Kaddumi'nin Gösterdiği Odak

Hiram Abas Türk-Arap ilişkilerinde önemli bir sorun haline gelmişti. Abas bir yandan Suriye aleyhine operasyonlar yaparken, bir yandan da Filistinliler hakkında Suriye'ye sözde bilgiler uçuruyordu. Şu son rapor olayı Abas'ların ilk ve son işi değil. Anti-siyonist mücadelenin önünde yer alan bir Arap örgütünün Ankara'daki diplomatı hakkında Başbakan Özal'a verilmiş bir rapor var.

Raporda, diplomatın diplomatik değil silah kaçakçılığı yaptığı öne sürülüyor. (...) Bu raporların da MOSSAD tarafından verilen bilgilerle, gene MOSSAD'ın yönlendirilmesi sonucu hazırlandığını 2000'e *Doğru* güvenilir kaynaklardan aldığı bilgilerle doğruladı. 26 Ocak 1987 tarihli *Cumhuriyet* gazetesi FKÖ Dış İlişkiler Daire Başkanı Faruk Kaddumi ile bir görüşme yayımladı. Kaddumi, Ebu Firaz'ın Ankara temsilciliğinde kalacağını belirttikten sonra, "Bir istihbarat odağının Filistinlilere karşı önyargılı" davrandığını söylüyor. (...)

Bir Arap, Bir İsraili Tanık

MİT ile MOSSAD arasındaki ilişkiler Arap dünyasında öteden beri biliniyor. Kuveyt'te yayımlanan *El Ray El Em* gazetesi 13 Haziran 1987 tarihinde şöyle yazıyor: "Türkiye istihbarat teşkilatıyla, İsrail istihbaratı arasındaki sıkı işbirliği açığa çıktı." Hatta İsrail gazeteleri bile konuya yer veriyordu. İbranice yayımlanan İsrail gazetesi *Ma'ariv*, MOSSAD ve ŞİN BET (İsrail İç İstihbarat Örgütü) ile MİT arasındaki uzun zamandan beri sıkı işbirliği ve güvenlik alanında karşılıklı yardımlaşma ve ortaklaşa çalışma yapıldığını ortaya koyuyor. (...)

1985'te Türkiye'ye gelerek MİT yetkilileriyle görüştüğü bildirilen CIA üst düzey yetkililerinden Harold Rood'un İsrail'i destekleyen planlar getirdiği anlatılıyor. (...)

Hiram Abas, *Sabah* gazetesinde tam sayfa reklamlara başladı. Dikkat çeken bir nokta Abas'ın kendisini CIA'nın karşıtı gibi göstermeye özen göstermesi. Güngör Mengi (...) şöyle diyor: "Amerika hesabına çalışan casusları suçüstü yakaladığı için CIA'nın bile kara listesine giren Hiram Abas".

(...)

Hiram Abas'ın CIA konusunda yüklü olduğu için böyle söyleyip yazdırttığı çok açıktı. (...) Abas'ın, CIA'nın Türkiye'deki adamları listesinin başında bulunduğu artık sır değildi. (...)

Ama Abas artık bir emekli...

Amerikan istihbarat Örgütlerinin ilk defa açıklanan gizli raporundaki itiraf:

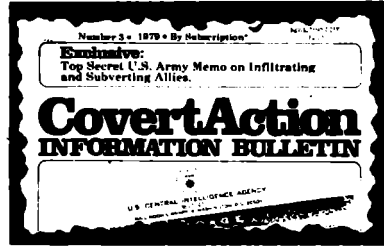
"Anarşi yeterli değilse özel ajanlarımızla biz şiddetlendiriyoruz"

Günyüz: 4 Ekim 1979

Amerika'nın dostu olan ülkelerdeki faaliyetler raporunda "Ajanlarımız aşırı sol örgütlerin lider kadrolarına sızarak onları kullanıyor" deniyor

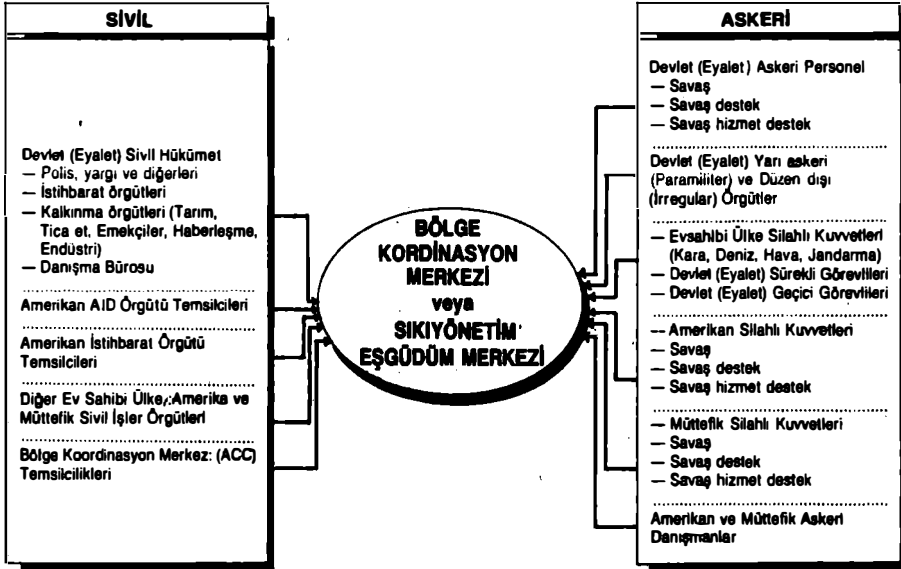
- "FM 30-31 B" adlı dosyada Amerikan istihbarat Örgütleri'nin birçok ülkede aşırı solun içine özel eylem grupları sızdırarak terör hareketleri düzenlediği bildiriliyor.
- Bazı eski CIA görevlileri tarafından açıklanan "Çok gizli" raporda Amerika'nın askeri varlığının bulunduğu ülkelerde siyasi istikrarın sağlanması için ne gibi bir politika izlenmesi gerektiği geniş bir biçimde anlatılıyor.
- Raporda Amerika'ya dost ülkelerde asi güçlerin şiddetten kaçınmaları halinde hükümetlerin komünizme karşı pasiflik ya da kararsızlık gösterdikleri bunu önlemek ve hem kamuoyunu hem de hükümeti hareketle geçirmek için özel ajanların çeşitli terör eylemlerine giriştikleri belirtiliyor.
- Raporda "Demokrasi - gelişmekte olan ülkelerde komünizm aleyhtarı düzenin gerekliliğini karşıladığı sürece hoş karşılanır. Bu olmazsa rejimin yapılarında muhtemel değişikliklere önem vermek gerekecektir" deniyor.

(Yazın 4. sayfası)

Gizli rapora yayımlanan dergi

FM 30-31 B adlı "Çok gizli" (Top Secret) rapor ilk kez CIA'den ayrılan eski ajanlar grubunun elinde dergiye yayımlandı. Amerikan istihbarat Örgütlerinin demokrasi dışı gizli faaliyetlerini belgelerle ortaya dökmeyi amaçlayan dergi "Covert Action Information Bulletin" (Çok gizli eylem bilgi bülteni) adını taşıyor. Yukarıda özellikle Amerikan siyasi çevrelerinde büyük yankı uyandıran derginin kapağı...

BÖLGE KOORDİNASYON MERKEZİ ŞEMASI***NOTLAR:**

- Bölge Koordinasyon Merkezi (ACC) Hükümetin yerini almaz.
- Bölge Koordinasyon Merkezi (ACC) bölgenin koşullarına göre düzenlenir. Ancak Bölge Koordinasyon Merkezi (ACC) her türlü ateş desteği ile istihbarat birimlerini içermelidir.
- TOBB Genel Başkanı Ali Coşkun "Bu uzman kuruluşun (AID) bilgi birikiminden yararlanacağız."

* FM 31-18 Counter Guerilla Operation adlı Amerikan resmi talimnamesinden çevrilmiştir.

CIVILIAN

State (Province)
Civil Government
- Police, Law & Order
- Intelligence Agencies
- Development Agencies
(Agriculture, Commerce,
Public Works, Communi-
cations, Industry)
- Information Office

USAID Representative(s)

USIA Representative(s)

Other Host Country, US, &
Allied Civic Activity Agencies

Representatives of County
(District) ACC

US & Allied Civilian Advisors

ACC

MILITARY

State (Province)
Military Staff
- Combat
- Combat Support
- Combat Service Support

State (Province) Paramilit
and Irregular Unit(s)

Host Country Regular Armed
Forces Unit(s) (Army, Navy
Air Force)
- Permanently assigned wi
State (Province)
- Temporarily operating
within State (Province)

US Armed Forces Unit(s)
- Combat
- Combat Support
- Combat Service Support

Allied Armed Forces Unit(s)
- Combat
- Combat Support
- Combat Service Support

US and Allied Military Adv

- NOTES: (1) ACC DOES NOT REPLACE STATE (PROVINCE) GOVERNMENTS.
(2) ACTUAL COMPOSITION OF ACC WILL BE DETERMINED BY LOCAL
RESOURCES, BUT AS A MINIMUM, ACC SHOULD CERTAIN ELEMENTS
FOR CONTROL OF TACTICAL GROUND FORCES, FIRE SUPPORT, AIR
SUPPORT, INTELLIGENCE, AND INTERNAL DEVELOPMENT.

Figure 8. Type state (province) area coordination center.

(Schema IV)

GÜNAYDIN

• SALI 2 EKİM 1979 • 500 KURUŞ

Türkiye ajanların cirit attığı bir ülke haline geldi

Ülkemizde faaliyet gösteren yabancı ajanlarla onların kullandığı
yerli ajanların sayısının 1500 civarında olduğu belirtiliyor

THE MYSTERIOUS SUPPLEMENT B: STICKING IT TO THE "HOST COUNTRY"

In April 1975 a Turkish newspaper, *Özge*, carried an article about an article that said United States Army Lt. Col. Manuel "Pat" J. Stabek (MIA) was in Turkey. The article mentioned a mysterious Supplement B to the Manual, and hinted that if it was true, it would discuss that Supplement. The article said about the Manual or the Supplement appeared in the paper, the reporter, who had written the article disappeared and no one would talk about it.

Over the next year or two it is alleged Supplement B appeared in several *Nasıh* (Advice), *Yeni* (New), *Yeni* (New) and *Yeni* (New) newspapers.

arriving in Spain. How and why it was hidden or even the *Madras* was in a letter through an agent in Istanbul is reasonable. Through the mid 1970s Turkey was not only a major CIA communication post, but was also headquarters for various European NSA activities and military intelligence units in the region. (After the overthrow of the Cagatay and the subsequent Turkish Army coup in 1974, following the de facto partition of Cyprus, U.S. intelligence activities in both Greece and Turkey were scaled down, but not, to be sure, abandoned. Efforts to rebuild the earlier levels of operations have never ceased, and appear to be going at this time.)

"Covert Action" ın Türkiye ile ilgili bölümü

"Amerika'nın dostu olan ülkelerdeki anarşi yeterli değilse özel ajanlarımızla biz giddetlendiriyoruz" şeklindeki itirafın yer aldığı Covert Action adlı derginin Türkiye ile ilgili bölümünün kupağı görüldüğü... Dergide birçok ilginç açıklama daha var.

- Amerika, Sovyetler Birliği, İsrail, Fransa, İngiltere ve Almanya hesabına çalışan bu ajanların yoğun bir çaba içinde bulundukları ve bunların çoğu zaman yerli işbirlikçilerden faydalandıkları belirtiliyor.
- "Amerika'nın dostu olan ülkelerde anarşi yeterli değilse, özel ajanlarımızla biz giddetlendiriyoruz" şeklindeki itirafın yer aldığı Covert Action adlı dergi Türkiye'deki ajan faaliyetlerinin bir ara azaldığını, fakat son zamanlarda artış gösterdiğini yazıyor.

(Yazısı 4. sayfada)

ESRARENGİZ EK «B» VE EVSAHİBİ ÜLKE

1975 yılının Nisan ayında Barış gazetesi «FM 30-31, Karanlık Operasyonları - İstihbarat» isimli bir Amerikan Ordu talimatnamesinin varlığından söz etti. Makalede bu belgenin eki «B» kısmı üzerinde de durdu. O günden sonra ne talimatname ne de «B» eki konusunda başka tek bir söz daha yayınlanmadı.

1975 yılından sonraki bir iki yıl içerisinde «B» eki bazı Kuzey Afrika ülkelerinin başkentlerinde ve İspanya'da da ortaya çıktı. Belgenin nasıl olup da Akdeniz turuna çıktığı anlaşılamadı. Belgeyi basına sızdıran kaynağın İstanbul'da bulunması akla yakın geliyordu. 1970'lerin ortasına doğru Türkiye CIA için yalnızca önemli bir haberalma merkezi değil aynı zamanda Doğu Avrupa'da yürütülen National Security Agency (Ulusal Güvenlik Örgütü) faaliyetler için de bir karargah durumundaydı. Yunan cuntasının devrilmesi, Kıbrıs'ın fiili olarak bölünmesi ve Türkiye'ye uygulanan silah ambargosundan sonra Yunanistan ve Türkiye'deki ABD İstihbarat faaliyetleri yavaşlatıldı, ancak durdurulmadı. Eski istihbarat düzeninin yeniden kurulması için gösterilen çabalar azalmadı, şu sıralarda da bu faaliyetlerin yeniden hız kazandığı anlaşıyordu.

1978 yılının Eylül ayında Triunfo isimli Madrid gazetesi Ek «B»nin tüm metnini yayınladı. ABD elçiliğinden bu ekin varlığını yadsıyan tek sözcük işitilmedi. Kısa süre sonra Ek «B»den bazı alıntılar Milano dergisi olan L'Europea'da ilk makale yayınlanmadan kısa süre önce gazetenin oldukça iyi bir üne sahip olan Giovanni Valentini isimli yayımcısına Roma'daki ABD Büyükelçiliğinde çalışan üst düzeydeki bir yetkili telefon etti. Belgenin yayınlanmasını «vakitsiz ve münasebetsiz» buluyordu. ABD yetkilileri dizinin yayınlanmasına engel olamayınca gazeteye bir açıklama göndererek belgenin uydurma olduğunu, resmi olarak varlığı yalanlanan bir belgeyi yayınlamakla gazetenin şaşkınlığa neden olacağı söylendi. Mektuba göre «Triunfo gazetesinde ABD Ordusu FM 30-31 talimatnamesi biçiminde yayınlanan belgenin eki yoktu» Bu tür bir yalanlama ilginçti. Ordu Ek «B»nin varlığını yalanlıyor ancak zımni olarak da Ek «A»nin varlığını kabul ediyordu.

«B» ekinin özgün bir kopyesi Covert Action Information Bulletin dergisi

(CIA'dan emekli olan ya da atılan eski istihbaratçıların yayın organı) tarafından ele geçirilerek yayınlandı. Bu eki anlayabilmek için FM 30-31 talimatnamesinin biraz da olsa anlaşılması gerekiyordu. (Bu talimatname birçok askeri kitaplıklarda bulunabilen ve emperyalist askeri operasyonlara yol gösteren bir rehber Talimatnamede, HC olarak anılan evsahibi ülkelerin entelijans servisleriyle ülkede konaklayan ABD askeri birlikleri arasında nasıl ilişkiler kurulacağı en ince ayrıntılarına kadar anlatılıyor. Belge evsahibi ülkelerin, ABD çıkarlarına yakınlık duyduklarını ve bu gelişme çizgisi içinde tutulmaları gerektiğini anlatıyor. Dostluğa yönelen ABD ve diğer ülke arasında savaştan bir önceki tehlike; ülkede belirsizliğin egemen olması, Belirsizliğin en büyük nedeni de çeşitli iç isyanlar ve başkaldırmalar. Talimatnamede; isyanların nasıl başladığı, geliştiği ve ne oldukları tanımlanıyor. İsyânların zararları, evsahibi ülke gizli sevrileriyle işbirliği halinde ABD Ordusu istihbarat örgütünün bu isyanları nasıl bastırabilecekleri kararlılık ve dengeyi yeniden kurarak ABD çıkarları için devamlı desteğin nasıl sağlanabileceğini açıklıyor.

Bu rehberi yabancılar göremez (NO FORN) 132 sayfalık hizmet talimatnamesinde: «FM 30-31-A ekiyle birlikte bu ABD ordusuna evsahibi ülke güvenlik ortamı içinde kararlılık ve denge operasyonları için gerekli doktrin taktikleri ve verebilecekleri istihbarat desteği konusunda yol gösterir.» dlyordu.

Talimatname'de isyan olasılıkları verebileceği zararlar ve olaylar karşısında gizli servislerin ne yapabilecekleri konusunda bilgiler var. Evsahibi ülkenin gizli servisleriyle nasıl çalışılacağı, operasyonların nasıl planlanacağı istihbarat değeri olan belgelerin nasıl toplanıp değerlendirileceği, belirtiliyor. İstihbarat eğitiminin nasıl yapılacağı, örnekleri açıklayıcı notlar, istihbarat toplama teknikleri ve örnek bir istihbarat kursu için genel eğitim planı veriliyor. Askerlere özgü pratik çözümlerin en iyi örneklerinden biri sayılabilecek bir de başka ek var: İsyân halininin belirtileri. Bu konuda yaklaşık bin göstergelik bir liste verilmiş. Göstergeler arasında «Hükümet görevlilerinin kaçırılıp öldürülmesi» gibi çok açık olanlarından başka radyo satış ve kullanımında artış gibi ilginç ve pek de isyanla bağlantısı olmayan göstergeler de bulunuyor. Başka göstergeler: «Öğrenim sisteminde tartışmalı doktrinlerin yer alışı ve banka soygunlarındaki artışlar.»

Talimatnamenin büyük bölümü oldukça saçma ve komik soğuk savaştan izlenimler taşıyor. «Tipik Komünist isyan örgütü» tanımı yanlışlarla dolu. Parti yapısının hücrelerden meydana geldiği söyleniyor. Parti üyelerinin çeşitli işlevlere sahip hücrelerde görev aldıkları bu hücrelerin üç-yedi kişilik gruptan oluştuğu ve hücrenin başında da bir komutan bulunduğu verilen bilgiler arasında. Belgeler akılları karıştırıcı aşırı sağcı

örgütlerin yayınlarını andırıyor.

Talimatnamede uydurma bir masumiyet havası da seziliyor. «ABD güvenlik politikasının evsahibi ülkeye yapısal bakımdan yardım etmek istediği söyleniyor.» Bu görüş «B» ekinde yalanlanıyor. «B» ekine göre: ABD istihbarat örgütlerinin birinci görevinin evsahibi ülkelerinin arkasından çalışmak, askeri ve istihbarat örgütlerine sızmak onları denetim altında tutmak olduğu belirtiliyor. Bunun ABD'nin politikası olduğu da belirtiliyor. FM 30-31 talimatnamesindeki giriş bölümünde «Ayaklanmaya karşı evsahibi ülke ile ABD'nin birlikte operasyonlar yapması ve böylelikle kararlılığı yeniden kurması gerektiği» açıklanıyor. Giriş bölümü devam ediyor: «FM 30-31 B, eki evsahibi ülke örgütlerinin ABD ordu istihbaratı alanı içine girdiği belirtiliyor.»

Bu çok gizli belgenin en ilginç yönü, hizmet talimatnamesinde ülkede örgütleriyle birlikte ABD örgütlerinin isyanları bastırıp önleme yönünde işbirliği öngörülürken, ABD örgütlerinin evsahibi ülkenin örgütleri içine de sızmaları gerektiği anlatılıyor. Böylece yardım gören örgütler bu sızmaların alanı haline geliyor.

Belgenin tüyleri ürperten başka bir bölümünde «ABD ve yerel örgütlerin isyana karşı birlikte yürüttükleri operasyonlar tercihen özgürlük, adalet ve demokrasi adınadır, yine de ABD hükümeti, desteklenmesi gereken rejimin yapısı hakkında karar vermekte kendine en büyük özgürlüğü tanıır. ABD'nin uluslararası düzeydeki çıkarları bakımından desteklenen yönetimin demokratik olması arzulanır birşeydir» deniliyor.

3. bölümde ABD istihbaratının evsahibi ülkenin askeri ve polis örgütlerine nasıl önem vermesi gerektiği ve en son aşamada «ülke hükümetine bile nasıl baskı yapılabileceği» ve bu konuda hazırlıklı bulunulması gerektiği anlatılıyor. Eğer evsahibi ülke hükümeti zarar verici bir görünüm alırsa bu tür baskı gerekli oluyor. Ekte: «Resmi girişimlerin bu belgenin konusunu oluşturmadığı resmi olmayan yeraltı faaliyetlerinde ise ABD ordusu ve diğer örgütlerin sorumluluğu paylaşacakları» belirtiliyor.

4. Bölümde en olanaklı sızma ve elde etme hedeflerinin subaylar oldukları evsahibi ülkelerin örgütlenmelerindeki tüm elemanları elde etmenin ABD örgütlerinin bir görevi olduğu da belirtiliyor. CIA'nın yardım sağlama başka bir konu, diğer ülke örgütlerinin üyelerinin elde edilmesi başka bir konu. A ekinin varlığının belirtileri de bu bölümde. Bu ekin ajanların elde edilmesinde genel bir doktrin ve rehberlik sağladığı bu konuda genel bilgiler verdiği sanılıyor.

Sızma ve elde etme hareketi burada da bitmiyor. 2. kısımda «özel operasyonlardan» söz ediliyor. Evsahibi ülke isyana yeterince şiddetle reaksiyon göstermezse ABD ordu istihbaratı hükümeti ve kamuoyunu

doğmakta olan tehlikeler karşısında ikna edecek ve bunu gerekli önlemleri almaya zorlayacak elde ettiği ajanlar yoluyla «şiddet ya da şiddet gerektirmeyen bazı eylemlerle durumun gerektirdiği ölçüde» yapacak. Başkaldıran kesime yeterince sızılamamışsa «beklenen hedeflere ulaşmak için aşırı sol örgütlerden yararlanabilecek» Bu eylemler «FM 30-31 talimatnamesinde açıklanan isyanın 2. ve 3. aşamalarındaki tedhiş ve gerilla savaşını içeriyor.

Ajan provakatörlerin kullanıldığı safhalarda göze çarpan acı gerçek bir evsahibi ülke hükümetinin yalan ve yanlış provokasyonlarla «gerçeklerden haberdar» edilmesini sağlaması.

Son paragrafta ise evsahibi-ülkenin arşivlerine erişilemediği takdirde bu arşivlerdeki bilgileri elde etmek için operasyonların düzenlenmesi gerektiği var.

Bu belgeden Türkiye'de söz edildiğinde İspanya'da tüm olarak basıldığında ABD hükümetinden çıt çıkmadı. İtalya'da basılacağı zaman ABD yetkilileri bunun «vakitsiz ve münasebetsiz» olduğunu söylediler. Sonunda Roma'daki ABD elçiliği FM 30-31 talimatnamesinin uydurma olduğunu açıkladı.

Belgenin uydurma olduğunu düşünmek zor, ebat, üslup ve işaretler diğer ordu belgeleriyle aynı. Belge uydurmaysa neden 1975 yılında ortaya çıktı? Neden elçilik yetkilileri yayınlanmasını «vakitsiz» buldular? Covert Action dergisinin isteği üzerine belgeyi inceleyen askeri istihbarat emeklileri belgenin gerçek olduğuna inanıyorlar. Belgenin doğru olup olmadığı konusundaki tartışmalara girmeden diğer ülkelerdeki yayıncılar gibi biz de belgeyi okuyucularımıza okuyup kendilerinin karar vermesi için aynen sunuyoruz.

EK-9
ÇOK GİZLİ

KARARLILIK OPERASYONLARI İSTİHBARAT - ÖZEL AJANLAR

FM-30-31'e
EK:B

Karargah Kara Kuvvetleri Bölümü
Washington D.C 18 Mart 1970

I- GİRİŞ

Bu ÇOK GİZLİ FM 30-31 B eki hassas olma özelliğinden ötürü standard FM serisinden yayınlanmıştır.

FM 30-31'de yerel iç savunma ortamlarında ABD Ordusunun istikrar operasyonlarına doktrin, taktik ve teknik açıdan istihbarat yönünden nasıl destek olunacağı anlatıldı. Geniş biçimde dağıtılacağı öngörüldüğü için içindekiler isyana karşı ve bundan sonra EÜ olarak anılacak evsahibi ülkeyle birlikte yapılacak istikrarı sağlamaya yönelik operasyonlarla kısıtlıydı.

Diğer yandan FM 30-31 B EÜ (Evsahibi Ülke) örgütlerini de ABD istihbaratı hedef olarak değerlendirir. Bu ekte FM 30-31 ve FM 30-31 A'da anlatılan genel istihbarat ilkeleri tekrar edilmeyecek. Belgenin amacı EÜ örgütlerinin istihbarat operasyonları bakımından özel bir alan olduğunu ve EÜ hakkında istihbarat toplayarak isyana karşı yapılması gereken işlemlerden daha genel bir bilgi vermeyi ve ABD çıkarlarının korunmasını amaçlar.

Bu özel alandaki operasyonlar ABD Ordusunun EÜ'deki isyan ve isyana karşı birlikte çalışma alanının kısıtlı olması bakımından kesinlikle gizli olarak kalmalıdır. ABD ordusunun neden işe karıştığı hiçbir durumda belirtilmemelidir.

EÜ örgütleri terimi bu bağlantı içinde şöylece anlaşılmalıdır:

a. EÜ'nün iç güvenlik örgütü

b. EÜ'nün silahlı kuvvetleri,

c. EÜ'nün silahlı kuvvetleri, polis örgütü, sivil savunma örgütleri ulusal ve yerel yönetim organları, propaganda örgütlerinin dışında kalan diğer tüm örgütleri.

Diğer bir deyişle ABD Ordu İstihbaratı EÜ'nün isyana karşı tüm potan-

siyelinesi harekete geçirmesinde her yönüyle ABD politikasına uygun olarak geniş bir alanda faaliyet gösterir. Uzmanlık isteyen askeri görevlerini yerine getirirken olanak çıkan her yerde ABD çıkarlarını kollamak zorundadır.

II ÖNCESİ (Background)

FM 30-31'de belirtildiği gibi yakın geçmişteki ayaklanmalar, gecikmekte olan ya da bağımsızlıklarını yeni kazanmış eski sömürgelerde ortaya çıkmıştır.

Başkaldırı tehdidi altında bulunan az gelişmiş ülkelerdeki ABD müdahalesi ABD'nin tüm dünyada uyguladığı anti-komünist savaşın bir parçasıdır. Başkaldırı komünizm dışındaki başka kaynaklardan da doğabilir, aşiret, ırk ve mezhep kavgaları isyanlara neden olabilir. Kaynağı ne olursa olsun başkaldırıları her zaman komünizm için ve komünist sızmalar için olanak sağlar, eğer etkin karşı önlemler alınmazsa komünistler başarılı bir biçimde yönetimi ele geçirebilirler. ABD'nin böyle durumlarda müdahalesi için bakılacak ölçüt bir taraftan hükümetin komünizme karşı aldığı önlemlere diğer yandan da E hükümetinin ABD çıkarlarına gösterdiği tutuma bağlıdır.

II- SİYASAL EMEKLİLİK GEREKSİNİMESİ

ABD Ordusu diğer ABD rgtleriyle aynı biçimde E'deki herhangi bir hükümeti sonsuza dek desteklemek durumunda değildir. Bunun nedenleri vardır.

a. ABD desteğinden yararlanmakta olan bir hükümet Komünist ya da Komünist tahrikli bir isyan karşısında isteksizlikten ya da güçsüzlükten zayıflayabilir.

b. Ülkedeki önemli kesimlerin çıkarlarını yansıtmakta yarışlar yapabilir.

c. Aşırı milliyetçilikle ABD çıkarlarıyla uyuşmayan hatta aykırı davranış içinde olabilir.

Bu ğeler E'de hükümet değişikliğini ve böylece de ABD yardımından ve rehberliğinden E daha rahat yararlanmasını ABD çıkarları bakımından gerektirebilir.

İsyana karşı birlikte operasyonların yapılması genellikle özgürlük, adalet ve demokrasi adınadır, bununla birlikte ABD hükümeti yardım edeceği hükümetin yapısını saptamakta kendine özgürlük tanır.

Az gelişmiş ülkelerden pek azında tam anlamında demokrasinin gelişebilmesi için yeterli birikim vardır. Katı ya da yumuşak yönetimi seçimleri engelleyebilir otoriter yönetim gelenekleri derindir, halk isteklerinin ancak çok küçük bir kısmını dile getirir.

Bununla birlikte ABD'nin desteklediği ülkenin demokratik süreç içerisinde veya en azından demokratik bir görünümü olan dünya kamuoyu bakımından daha iyidir. Bu yüzden eğer anti-komünist tutumu sürdürabiliyorsa, demokratik yapı her zaman için ABD tarafından hoş karşılanır. Eğer bu gerekler yerine getirilmiyorsa yapının ciddi biçimde değiştirilmesine azami özen gösterilmelidir.

III-EÜ REJİMLERİNİN KARAKTERİSTİK ZAAFLARI

ABD politikasını etkileyen yukarıdaki genellemelerden sonra az gelişmiş ülkelerin yapısından kaynaklanan zayıflıklara azami dikkat harcanmalıdır.

a. Geri kalmışlığın, geçmişin, veya her ikisinin etkisinde olarak isyanla karşılaşan rejimler genellikle müzmin iç huzursuzluklardan ve kararsızlıktan muzdariptirler. Önde gelen siyaset adamları çoğu zaman tecrübesiz, çelişkilidirler, rüşvet alırlar. Olağanüstü liderler ortaya çıktığı zaman, çabaları modern koşullara uyamayan yönetim mekanizması etkisiz ve az ücret alan personal tarafından boşa çıkartılır.

b. Bu zaafiyet hükümet örgütlerinin memurlarıyla isyancılar arasında geniş ilişki kurma olanakları doğurur. Rejimlerin müzmin dengesizliğine ve baştaki yönetimlere karşı başlayan isyanların kısmi ya da tümünden başarısına karşı garanti etmek isteyen kişiler vardır.

c. Az gelişmiş ülkelerdeki iç çelişkilerde taraflar milliyetçiliğin gerçek sahiplerinin kendileri olduğunu ileri sürerler. ABD yardımının büyük miktarlarda ve açık olarak verilmesi baş kaldıran tarafa hükümeti kuklalıkla suçlamak olanağı verir. Bunun genel sonucu da halk ve devlet memurları hatta ordu mensupları arasında anti-Amerikancı duyguların egemen olmasıdır. Silahlı Kuvvetler rejime bağlı olabilir hatta egemen de olabilirler, ancak o ülkedeki zaafiyetten onlar da etkilenmektedirler.

ABD Ordusunun EÜ ordusundan çıkarları yalnızca mesleki işbirliğinden ibaret değildir. Çok daha geniş olarak, siyaset ithal ederler. Silahlı kuvvetler siyaset yaşamında önemli rol oynar, bu rolün önemli askeri önlemleri gerektiren durumlarda, isyan halinde daha da artar.

IV-ABD ORDU İSTİHBARAT GÖREVLERİ

ABD Ordu istihbaratı EÜ hükümetinin eylemleri konusunda geniş bilgi toparlayacak durumdadır. Bununla birlikte ABD ordusunun özel çıkarları bakımından istihbaratın önemli bölümünü EÜ'nin ordu birliklerinden ve iç güvenlik kuvvetlerinden elde edilen kısmı oluşturur.

EÜ Ordusu içindeki özel istihbarat alanları şunlar olabilir:

a. ABD Ordu istihbaratının ulusal ve yerel düzeyde karşılıklı işbirliği yaptığı EÜ ordu birliklerindeki kişiler.

b. ABD ordusu istihbaratının, çalışan ortamı bakımından ilişkiler kura- bildiği ordu birliklerindeki personelle olağan askeri işbirliği dışındaki faa- liyetleri.

c. ABD ordu istihbaratının doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkide bulun- madığı ancak, isyancı güçler tarafından çabuk etkileyebilecek durumda olan yerel birlikler. Bunlar isyancıların etkisine genellikle en açık olanları- dır.

d. Uzun menzilli keşif birlikleri ya da özel görev birlikleri gibi seyyar bir- likler. Bu tür birlikler isyancıların kontrolü altındaki bölgelerde eylemler yaptıkları için isyancılar tarafından rahatça etkilenebilirler.

EÜ'nün ordusuna ek olarak ülkenin iç güvenlik örgütüne ve polis kuvve- tine de azami dikkatin gösterilmesi gereklidir.

Polis genel olarak mahalli sakinlere ordu birliklerinden daha yakındır. Bu daha güvenli bir haber kaynağı olabildiği gibi daha da risklidir. Bu risk polis kuvveti askere alınıp da yerlerine daha çok eğitim gerektiren yeniler geldiği zaman daha da artar.

ABD ordusunun istihbarat operasyonlarının aşağıda belirtilen listedeki belli başlı hedeflere yöneltilmesinin bazı nedenleri vardır.

a. EÜ ordu birliklerini sızmalara ve başkaldırıya sempati duyan unsurla- rın ya da ABD düşmanı olan kişilerin etkilemesinden korumak.

b. EÜ ordusu üyelerinin geleceklerini garanti altına almak isteklerinden ötürü başkaldıran gruplarla ilişki kurmalarını önlemek.

c. EÜ'nün ordusunda ABD'ye yakınlığıyla tanınan subayların terfi etme- lerine çalışmak.

d. EÜ ordusunun saflarındaki etkisizliği ve rüşvetçiliği mazur görülebilir düzeye indirmek.

e. Aynı tür koruma görevini EÜ'nin ABD istihbaratı sahasına giren tüm örgütlerinde yürütmek.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi, EÜ örgütleri içindeki muzır gelişmelerin erken teşhis edilebilmesi ABD istihbaratının zamamında tepki gösterme- sine bağlı olduğunu bilmek gerekir.

V-EÜ'DEKİ ZARARLI GİRİŞİMLERİN TEŞHİSİ

ABD Ordu istihbaratı tarafından EÜ örgütleri içinde tahkikatı ve teşhisi gerektiren zararlı faaliyetler belirtileri şunlardır:

a. 1. Siyasal güvensizlik, 2. rejime karşı giderek soğuyan tavırlar, 3. başkaldıranlara sempati, 4. başkaldıranlarla ortaklık.

b. Başkaldıran tarafın propagandasından EÜ memurlarıyla ABD örgütle-

rinde çalışan kişiler arasında doğan çatışmalardan, ya da Amerikalı yetkililerin çok açık biçimde buyurgan durumda bulunmalarından doğan hoşnutsuzluk ve anti-Amerikancı duygular.

c. EÜ memurlarını başkaldıran kimselerle akraba durumuna düşüren kan bağları. Bazı ailelerin hem hükümet hem de başkaldıran taraflar arasında akrabalarının bulunması. Böylelikle bu aileler iki tarafta oynadıkları için kendilerini kurtarabilirler. Kanbağları, özellikle kendi doğum yerleri yakınında görev bu yüzden de aile ve arkadaş baskısına maruz kalabilen, polis kuvvetleri için önemlidir.

d. Rüşvetçilik, rüşvet alanların hem isyancılar tarafından baskı altında tutulabilmesi hem de yaygınlaştığında halkın rejime olan güvenini sarsması bakımından böylelikle de isyanın yaygınlaşmasını sağlama bakımından önemli olmaktadır.

e. Etkinsizlik ve bundan doğan operasyonların ağır ilerlemesi giderek düşmana doğrudan bir destek sağlayabilir. İdari işlemlerin yavaşlaması başkaldıranlara sempati duyulması yüzünden de olabilir. Bu çok bilinen bir idari sabotaj türüdür. Göreceli olarak uygulaması kolay ve ortaya çıkarılması da zordur.

VI-ABD ORDU İSTİHBARATI HAREKATI

ABD ordu istihbaratı zaafiyet belirtileri görülüp de uzun süre devam ederek somut bir zarar ortaya çıkabilmesi durumunda uygun işlemleri önerecek durumda olmalıdır. Bu tür hareketler, kişiler, veya daha genel olarak gruplar üzerinde baskı yaratabilecek önlemler olabilir. Bunun da ötesinde EÜ örgütleri ve en son olarak da hükümet üzerinde yaratılabilecek baskılardan söz edilebilir.

ABD Ordu istihbaratının EÜ'nin sorumlu örgütüyle işbirliği yapması arzulanır bir şeydir. Ama bazı durumlarda birlikte hareket ayrılan ya da çelişen çıkarlardan ötürü gerçekleşemeyebilir. ABD ordu istihbaratı ABD çıkarlarını EÜ'deki muhalif kuvvetlere rağmen savunmak zorundadır.

Bu ayrılıkların ya da çelişkilerin yer aldığı durumlar genellikle bazı kadrolar ve siyasal ya da bürokratik işlemler tarafından bazı kişilerin korunukları durumlarda ortaya çıkabilir.

Harekat EÜ örgütlerinin hatta hükümetinin etkilenmesi ya da baskı altına alınması biçiminde ABD çıkarları tehlikeye girdiğinde gündeme gelebilir. Alınacak önlemler resmi olabildiği gibi gayri resmi de olabilir.

Resmi önlemler bu bölgede tartışılan hiçbir durumda gündeme gelmez. Gayri resmi girişimler ise ABD ordu istihbaratı ve diğer ABD örgütlerinin ortak sorumluluk sahasına girmektedir.

VII-İSTİHBARATTA REHBERLİK

ABD Ordu istihbaratı ve EÜ örgütleriyle birlikte yürütülen istikrar hareketlerinin başarısı ABD'li ve yerel personel arasındaki karşılıklı anlayışa bağlıdır.

ABD personeli ve EÜ'deki muhatapları arasındaki ilişkilerin derecesi ne olursa olsun bu sorunun kolay bir çözümü EÜ örgütlerinden ABD Ordu istihbaratıyla ajanlık ilişkisi içinde bulunabilecek kişilerin elde edilmeleridir.

Bu yüzden EÜ örgütlerinin önde gelen üyelerinin uzun dönemli ajanlar olarak elde edilmesi önemlidir.

VIII-İSTİHBARAT AMAÇLI ELDE ETME

ABD ordusunun özel amaçları için en önemli elde etme hedefi EÜ'nin ordusundaki subaylardır. Az gelişmiş ülkelerin birçoğunda subaylar varlıklı ailelerden geliler. Aile geleneği olarak ve öğrenim bakımından tutucudurlar. Bu yüzden de isyana karşı çeşitli doktrinleri benimsemekte oldukça alıcıdırlar. Bunlar oldukça önemlidir, çünkü ülkelerinin gelişmesinde hiç de azımsanmayacak ölçüde önemli roller oynarlar.

Aşağıdaki kategorilerde bulunanlar uzun dönemli elde etmeler için azami dikkat gerektirirler.

a. ABD ile uzun dönemli kültür ve ekonomik ilişkiler içerisinde bulunan ailelerden gelen subaylar.

b. ABD askeri eğitim programlarından yararlananlar ile özellikle ABD'de eğitim görmüş bulunanlar.

c. EÜ'nün istihbarat örgütüne atanmak durumunda bulunan subaylar. Bunlar özel dikkat gerektirirler ama bu dikkatin aşırı olması da gerekli değildir.

ABD eğitim kurumlarında eğitmenler alt paragraf 2 (b) de belirtildiği üzere 1. siyasal sadakatleri 2. komünist idolojije karşı bağlılıkları ve 3. ABD'nin demokratik idealleri bağlılıkları bakımından kurslara katılan subayları incelemekle yükümlüdürler. ABD eğitim programına katılan her subay hakkında eğitim sonunda gizli bir rapor verilerek ABD Ordu istihbaratı saflarında uzun dönemli istihdam edilip edilemeyecekleri raporlarda belirtilir.

Elde etme sorunları FM 30-31 A'da geniş ve detaylı olarak ajanlar yoluyla istihbarat (HUMINT) (Human Intelligence) genel doktrinine bağlı olarak daha geniş biçimde belirtilmektedir. Bu ekte belirtilen direktifler EÜ örgütlerinden ajan devşirme işlemlerinde de uygulanmalıdır.

IX-ÜLKE DIŞINDAKİ ABD YURTTAŐLARINDAN YARARLANMA

ABD ordu istihbaratı EÜ'lerde yaőayan ABD yurttaőlarından doğrudan istihbarat kaynağı olarak ya da EÜ yurttaőlarından resmi ya da başka görevlerde bulunanlarının bazılarının uzun dönemli ajan olarak elde edilebilmesi konusunda yol gösterici olarak yararlanılabilir. Bu tür ABD yurttaőları ABD ordu mensupları ve iőadamları dışında diğer ABD kurumları iğin ve kitle iletiőimi dalında EÜ'de çalışanlar olabilir.

X-BAŞKALDIRI HAREKETLERİNE SIZMA

FM 30-31 talimatnamesinde EÜ ülkeleri örgütlerinin baőkaldıran tarafa ajanlar yoluyla sızmadaki önemleri karőı hareketta bulunmak ačısından anlatılmıőtı. İsyancı ajanların EÜ'nün örgütlerine hükümet kuruluşlarına, polisine ve askerı istihbaratına sızabilme tehlikeleri belirtilmiőtı. Bunlar gizli istihbarat bilgiler toplayabilirler. EÜ örgütlerinde isyan hareketi konusunda yeterli isyancı ajanların sızdığı ve hükümet kararlarının uygulanmasını önledikleri söylenebilir.

Bu durumda ABD Ordu İstihbaratı iki ana hareket çizgisi takip etmelidir.

a. EÜ'nün iç güvenlik örgütlerine sızarak isyancılar lehinde çalışan ajanları saptamak ve bu tür ajanların çalışmaları üzerinde gizli denetim kurmak gerekmektedir. (Bu tür durumlardaki hareket yöntemleri her ülkeye göre değişir).

b. İsyancıların lider kadrosuna güvenilir ajanlar yerleőtirmelidir, bu ajanlar isyancıların EÜ örgütlerine karşı istihbarat yapan kademelerde görev almalıdırlar. EÜ örgütleri hakkında isyancı kaynaklardan edinilen bilgilerin ABD Ordu istihbaratının doğru hareket etmesi ve ABD çıkarları için gerekli önlemlerin alınması konusunda çok önemli olduğu akılda tutulmalıdır.

XI-ÖZEL HAREKATLARDAKİ AJANLAR

Zaman zaman EÜ hükümetleri komünist ya da komünist kaynaklı ayaklanmalar karşısında kararsızlık ve etkisizlik gösterebilir, ABD örgütleri tarafından verilen istihbarata uygun şiddetle karşı harekate geçemeyebilir. Bu tür durumlar, isyan eden tarafın taktik nedenlerle şiddet kullanmaktan vazgeçtiği zamanlarda ortaya çıkabilir, bu durumlarda EÜ yetkilileri aldatıcı bir güvenlik duygusuna kapılabilirler. Bu durumlarda ABD Ordu İstihbarat kaynakları EÜ hükümetlerini ve artan başkaldırı tehlikesine ve hemen karşı harekete geçmek gerekliliğini özel operasyonlar yoluyla ikna etmelidirler.

Bu nedenle ABD Ordu İstihbaratı özel görevli ajanlarla isyan hareketi iindeki en radikal gruplar arasına sızabilen özel hareket timleri kurulma-

sına dikkat etmelidir. Yukarıda öngörülene benzer durumlar doğduğu zaman bu timler ABD Ordu İstihbaratının kontrolunda şiddet içeren veya içermeyen duruma, özelliğine bağlı hareketlara girmelidirler. Bu tür hareketlar FM 30-31'de ayaklanmanın II. ve III'üncü safhalarında tanımlananlara uygun olmalıdır.

İsyancılar lider kadrosu içerisinde bu tür ajanlar etkin biçimde yerleştiremezse aynı amaçların gerçekleştirilmesinde aşırı sol örgütlerden yararlanılabilir.

XII-ABD ORDU İSTİHBARATININ AVANTAJLARI

İnsan İstihbaratı alanında (HUMINT) ABD Ordusu personeli birçok düzeylerde EÜ'nün istihbarat yapısında kendi muhataplarıyla yakından ilişki içinde olmak avantajına sahiptirler. Kendi öğrenim üstünlüklerine tecrübe ve uzmanlarına dayanarak bu tür işbirliğinden doğan her türlü durumda rütbe bakımından kendilerinden üstün durumda olan muhatapları karşısında bile ABD ordu mensupları daima yararlı çıkarlar. Bu yakın işbirliği ABD Ordu istihbaratının, EÜ istihbarat yapısı hakkında anlaşılabilir ve detaylı bir açıklamasının yapılmasını sağlar.

FM 30-31'de Ulusal İç Savunma Eşgüdüm Merkezinin kurulmasının ve Bölge Eşgüdüm Kontrol Merkezlerinin kurulmasının arzulanabilirliğini, böylelikle istihbarat operasyonları, yönetim ve lojistik hizmetlerini isyana karşı tek bir yaklaşım çizgisine oturtmayı sağlar.

Bu öneri EÜ'nün isyana karşı gösterebileceği çabaların iyileştirilmesi konusunda yapılmıştır. Ama bunun yanında ABD ordu istihbaratının EÜ ordusuna bütün olarak sızabilmesini de kolaylaştırabilir. Ulusal İç Savunma Eşgüdüm Merkezi ve Bölge Eşgüdüm Kontrol Merkezlerinde çalışan ABD personeli EÜ'nin ordu örgütü, operasyonların yönetimi lojistiği ve istihbaratı konusunda yaygın bilgi edinebilirler.

Ulusal İç Savunma Eşgüdüm Merkezinde ortak arşivler kurulmalıdır. EÜ'nün ABD personeli tarafından resmi olarak erişilemeyen arşivlerin bulunmasından kuşkulandığı veya bilindiği hallerde bu arşivlere ulaşabilmek için özel operasyonlar düzenlenmelidir.

Savunma Bakanının Emriyle W. C. WESTMORELAND General, Birleşik Devletler Ordusu Genelkurmay Başkanı Adına

Resmi:

KENNETH C. WICKHAM Tuğgeneral, Birleşik Devletler Ordusu

(Talat Turhan)

- 1 Genç Kemalistler Savunması (8 Eylül 1964 günü Genelkurmay Mahkemesine verilmiştir) (61 sahife) (yayınlanmadı)
- 2 Orgeneral Cemal Tural'a açık mektup (Akşam, 6 Aralık 1965) (Emekli Kurmay Albay Selçuk Atakan'la müşterek imzalı)
- 3 Emekli Tümgeneral Fahrettin Soydaner'e verilen yanıt yazıları:
 - a. "Talat Aydemir'in hatıratıyla ilgili açıklama" (Akşam, 14 Aralık 1966)
 - b. "Talat Turhan'ın emekli Tümgeneral Fahrettin Soydaner'e cevabı" (Akşam, 20 Şubat 1967)
 - c. "Talat Turhan'ın Soydaner için yaptığı açıklama" (Akşam, 4 Nisan 1967)
- 4 İnfazlarla ilgili açıklama (Dünya, 8 Nisan 1967)
- 5 Bir Yıldönümünün Düşündürdükleri (Dünya, 22 Mayıs 1967)
- 6 22 Şubat (Akşam, 24 Şubat 1969) (Emekli Kurmay Yarbay Osman Deniz'le müşterek imzalı)
- 7 Sayın Sunay'a açık mektup (Devrim, 20 Ocak 1970)
- 8 Bomba Davasında Talat Turhan'ın savunması (1975) (10 klasör, ekleriyle 5000 sahife) (Bir bölümü iki kitap halinde yayınlandı. büyük bölümü henüz yayınlanmadı.) (Madde: 15, 20, 23 ve 25'e bakınız)
- 9 Türün'den cevap bekliyorum (Cumhuriyet, 5 Ekim 1975)
- 10 Terazinin Kefesi ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri (Politika, 28 Eylül - 4 Ekim 1976)
- 11 Devlet Güvenlik Mahkemesine neden hayır (Cumhuriyet, 29 Eylül 1976)
- 12 12 Mart hukukunun ardındaki Amerika mı? (Politika, 11-13 Ekim 1976)
- 13 Demirelci devrimcilik ve AET (Politika, 19-21 Ekim 1976)
- 14 İşçi sınıfı ve sınıf gerçeği (7 Gün Dergisi, 16 Şubat-9 Mart 1977)
- 15 Savunmam (7 Gün Dergisi, 23 Mart - 6 Nisan 1977) (Giriş bölümü)

- 16 AP DP'nin devamı mı? (7 Gün Dergisi, 13 Nisan - 3 Mayıs 1977)
- 17 İşkence, terörizm, siyasi cinayetler ve güvenlik örgütleri (7 Gün Dergisi 11 Mayıs - 15 Haziran 1977)
- 18 İktidarların çeteleşmesi ve bürokrasi (7 Gün Dergisi 3 Ağustos - 14 Aralık 1977) (yazı dizisi sürerken dergi yayın faaliyetine son verdi)
- 19 Kontr-gerilla gerçeği "Talat Turhan, Sadi Koçaş ve Memduh Ünlü-türk'e cevap veriyor" (Politika, 10-15 Mayıs 1978)
- 20 Bomba Davası - Uğur Mumcu - "Talat Turhan'ın mahkemeye sunduğu savunmasından" (Cumhuriyet, 11-12 Kasım 1985)
- 21 Silahlı Kuvvetler Birliği gizli örgütü ve Muhsin Batur (Cumhuriyet, 20 Kasım 1985)
- 22 Talat Turhan açıklıyor: Bomba Davası Gerçeği (Cumhuriyet, 21 Kasım 1985)
- 23 Bomba Davası - Savunma 1 - Talat Turhan- (270 sahife) (Birinci Baskı: Ocak-1986) (İkinci Baskı Ocak-1986) (Kitap)
- 24 Talat Turhan'ın açıklaması (Tercüman, 12-13 Mayıs 1986)
- 25 Bomba Davası - Savunma 2 - Talat Turhan (437 sahife) (Birinci Baskı: Temmuz-1986) (Kitap)
- 26 Talat Turhan'ın sorularımıza verdiği yanıtlar - Düşün, (Aktüel siyasi gazete) (15 Ekim 1986)
- 27 Milli İstihbarat Teşkilatı ve sivilleşme - SORUN Birlikte Kitap dizisi (1 Ekim 1987)
- 28 Uluslararası Terörizm ve Ölüm Mangaları - SORUN Birlikte Kitap dizisi (1 Aralık 1987)
- 29 Askeri Darbeler Dönemi - SORUN Dergisi (1-3 Mart 1988)
- 30 12 Eylül Tartışılıyor - SORUN Dergisi (2-4 Mayıs 1988)
- 31 Yine Milli İstihbarat Teşkilatı - SORUN Dergisi (3-5 Temmuz 1988)
- 32 Köstebekler - SORUN Dergisi (4-6 Eylül 1988)
- 33 Politik Durum Değerlendirmesi - I. Bölüm - SORUN Dergisi (5-7 Kasım 1988)
- 34 Politik Durum Değerlendirmesi - II. Bölüm - SORUN Dergisi sayı: 8 - Ocak 1989 (Darbe olasılığı)

DORUK

OPERASYONU

Talat Turhan, 1924 yılında doğdu. Askeri okullarda öğrenimini tamamladı, 27 Mayıs ve onu izleyen süreçte birçok önemli olayın içinde bulundu. Bütün devrimciler gibi baskı ve sömürü düzeninin acısını çekti; cezaevi, sürgün ve işkenceyi tanıdı, 1964 yılında Kurmay Yarbay iken düzenin egemenlerince emekli edildi.

Sivil hayatında da tekelsiz kapitalist düzenin boy hedefi oldu. Sistemin mantığı, namuslu, onurlu ve kapitalist emperyalizme kulluk etmeyen bütün insanlarımızı işlevsiz bırakmaktan yana işlemektedir. Bu mekanizma, fabrikada, tarlada, okulda, üniversitede, sivil ve asker bürokraside sistemle çelişkisi olan ile ricci, demokrat insanların tasfiyesinden yanadır.

Talat Turhan, devrimci bir asker olarak 1963-1966 yıllarında GENÇ KEMALİSTLER DAVASI, 1972-1975 yıllarında ise BOMBA DAVASI baş sanığı olarak yargılandı. Mücadeleci hayatının iki buçuk yılını Mamak ve Selimiye Askeri Ceza ve Tutukevinde geçirdi.

Talat Turhan, her türden baskı, tehdit, tertip ve işkenceye karşın, demokratik hak ve özgürlükler kavgasından geri durmamış, tutarlı bir demokrasi mücadelesinde devrimci inançlarını, tarihsel iyimserliğini yitirmemiştir.

Elimizdeki kitap, yazarın daha önce SORUN Birlikte Sosyalist Dergi'de çıkan yazılarıyla, yeniden sistemleştirilen ve ilk kez şimdi yayımlanan yazılarından oluşmuştur.

Sistemin işleyişi, baskıcı ve sömürücü kimliğinin sergilenmesi ve tanınması, ayrıca açığa vurulması mücadelesinde, Talat Turhan'ın uzmanlığı alanına giren konuların öğrenilmesi hayati önem taşıyor.